BERÄTTELSER

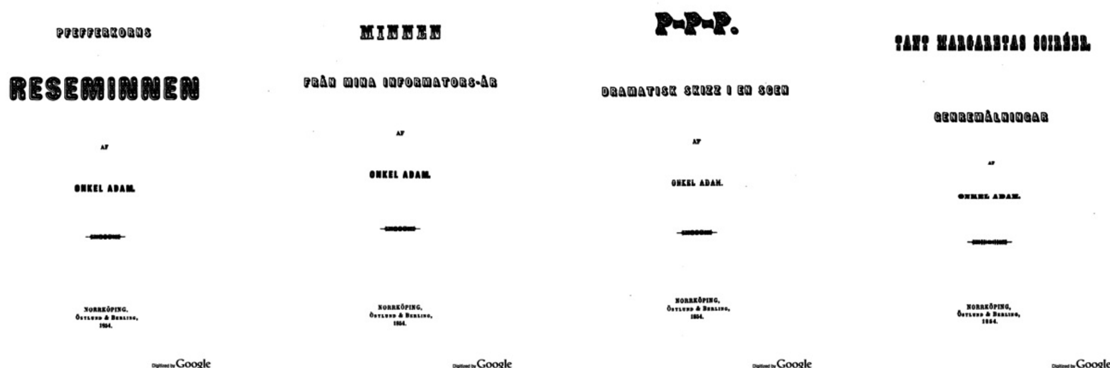
AF

ONKEL ADAM

MED TECKNINGAR AF D.

NORRKÖPING
ÖSTLUND & BERLING,
1854.

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna samling från 1854 innehåller föjande berättelser av Carl Anton Wetterbergh:

- **Pfefferkorns reseminnen**
- **Minnen från mina informators-år**
- **P-P-P. Dramatisk skizz i en scen**
- **Tant Margaretas soiréer**

Illustrationer av **Fritz von Dardel**.

Verket från The Bodleian Library, Oxford, har digitaliserats i oktober 2007 av Google Books. Det anpassades för Projekt Runeberg i september 2012 av Bert H.

PFEFFERKORNS

RESEMINNEN

AF

ONKEL ADAM.

NORRKÖPING,
Östlund & Berling,
1854.

"Vare du mig helsad, du min odödlighets morgonland, du aldrig nog besjungna Skråköping!"

Så sjöng jag, Jeremias Pfefferkorn, då jag en vacker dag för tre år sedan, som en Svensk författare egnar och anstår, sittande på en så kallad Rapphöna med en häst för, guppade fram vägen till Skråköping.

Vare du mig helsad, min odödlighets morgonland!

Vid detta är att bemärka, att en iörfatlare här i Sverige nära nog är tvungen alt skrilva purt och bart för sin odödliga ära. I England blir han populär, i Frankrike vinner han penningar, i Tyskland får han beröm — intet af allt detta vinner han här. Med ett ord sagdt, han har ingenting annat att få än ett odödligt namn, och det får han; ty vi nordboar likna barnen, som ej sätta värde på en blå postlinstallrick så länge den är hel, men deremot år ut och år in singla med bitarna af en sådan. • •

Det var i Skråköping min sol gick opp, det var der jag först fattade pennan för alt tjeua menskligheten och först sedan bildade jag med mitt kotteri ett slorl helt.

Brödren Kiickling, hvilken skall gifva ut en Litteratur-Historia, är den, som lofvat mig odödlighet; han låter Geijer, Tegnér och andra dylika blott fa några rader, hvaremot Jeremias Pfefferkorn får hela fyra sidor.

Nu är del naturligt att ingen blir riktigt odödlig förr än det språk, på hvilket han skref, blifvit urmodigt och endast kan läsas af en och annan lärd herre, som ensam sitter vid urkällan och öser opp herrliga ting, hvilka han menar på ej finnes make till i hela verlden. Då först kommer odödligheten och jag vill hoppas att det ej blir så långt till, då jag på detta sätt vinner målet. Jag hoppas att om hundrade år skall man, tack vare Tryckeriernas flit, i hela Sverige ej förstå ett ord vanlig Svenska, utan i stället begagna den

"bildade rotvälskan," som i vårt land är ett bevis på boksynthet och kännedom om andra länders litteratur. Utom denna ulsigt har jag äfven en annan, den nemligen att mina skrifler egentligen aldrig blifvit lästa, det vill säga redan inneha ett eget klassiskt värde, och dessutom att just derigenom tillräckligt antal ouppskurna exemplar återstår åt efterverlden.

Vare du mig helsad, stad! der min odödlighet randades; med helig bäfvan träder jag inom dina murar.

Skråköping har väl inga egentliga murar, men är dock så alt saga skyddadt af trädmurar — redan i detta ligger någonting klassiskt — Skråköping är genom sina trädmurar skyddadt och räddadt undan olyckan att flyta ut på landet.

Jag hade knappt anländt till staden och tagit in hos Klarman-skan, på den förra så kallade Skojarkrogen, som nu öfver porten i stora, granna guldbokstäfver har inskriften: Hötel Bohemiéme, förr än ett rop gick öfver hela staden: "Pfefferkorn är kommen!"

Den tacksamma staden återbördade sin son, slöt honom åter inom sina murar. Stadens lejon skyndade till mitt möte — alla ville se mig, alla ville höra min röst, få en blick af mig, som skrifvit samlade dikter och en större roman, "Kålfjärilen," förutan en stor mängd följetonger i våra mest lästa Tidningar.

"Nåh se bror Pfefferkorn från Stockholm!" yttrade en.

"Mycken glädje," sade en annan.

"Hvar är han, att jag må få se honom?" hörde jag en tredje fråga sin granne. Med ett ord, jag var dagens hjelte och delta — der* före att staden ingen bokhandel har och troligen intet exemplar af mina verk. Med ett ord, jag

är i Skråköping en auctor classicus, som ingen läst, ingen förstålt, men alla beundra. Dessutom är jag stadens barn.

På aftonen samma dag gaf man till min ära en soirée.

Alla stadens honoratiores voro närvarande der och jag adresserade mig synnerligast till damerna, som sett en Julkalender, bunden i maroquin med guldtryck och guldsnitt samt försedd med Tyska stålstick, öfver hvilka jag skrifvit en text af en alns och tjugutre tums längd, tryckt med dubbelmittel och mellanslag.

Ja^ har i någon Tysk filosof läst att snillet är omätligt, att dess produktioner icke kunna jemföras genom något mått o. s. v. — Karlen skref i gamla tider — han visste icke, han, huru en nyare tid skulle kunna förmå att begränsa det oändliga. Jag, Jeremias Pfefferkorn, vet det — jag kan vara snillrik på ett ark, på tio, med mittel eller perlslil, allt som man vill — jag kan tjena verlden med någon-ling nytt till jul, påsk, pingst och midsommar. Jag har af mina för-lägsare lått veta huru man mäler snillet, som i Frankrike drifves fa-briksmessigt, men i Sverige ännu så till vida är en husslöjd eller lyder under skrå, alt ingen associationsanda ännu synts till utom inom mitt kotteri. Men nog derom — nu till staden.

Midt i raden af damerna sutto en liten mager gumma och bredvid henne ett stort fruntimmer, prydt med blommor. Det var ingen annan än mamsell Rachel Prejare, dotter till f. d. stads fiskalen numera ekonomiaj-direktören Pehr Prejare.

Mamsell Rachel var lång och ganska starkt byggd, en motsats till mamma. Hon var stadens mest belästa fruntimmer, ty hon hade varit i pension i Stockholm och lärt sig franska, tyska, engelska och italienska prononciationen. Hon hade till och med uppträdt som författarinna af små noveller och en stor roman (hennes pseudonym är ”Liljan i dalen”). Del var naturligt alt jag först vände mig till henne.

”Ack, Herr Konglig Sekreterare!” sade hon, ”jag har med förtjusning läst ert sista arbete: "Krukan."

Ber ödmjukast.

”0, det är obegripligt att kunna skrifva så! Jag och mamma voro alldeles förtjusta — eller hur, mamma lilla?”

”Jaha — jaha, det var så vackert angående den blinda.”

”Den blinda? Nej, mamma!”

”Jaså, jag trodde att det var Syrsan vid Spiseln, den har ju konglig seklern skrifvit?”

Nej, den är af en engelsman, som heter Dickens.

”Kors, så man kan missminna sig!”

”Nej, mamma,,jag talade om Krukan (stötande sin mor i sidan), mamma minns väl Krukan?"

”Ja bevars — åh Herre Gud — vi höllo på att skratta oss för-derfvade.”

Eljest är det ett allvarligt stycke, yttrade jag.

”Ja i högsta grad rörande, gripande, skakande själen i sina fogningar,” genmäl le Rachel afbrytande.

Jag ber ödmjukast!

”Ja, vi greto begge två,” tilläde fru Prejare.

”Ack ja,” återtog mamsell Rachel, ”men hvarföre låta Emilia dö? hon var så ädel och så söt.”

Hm, det var alldeles nödvändigt för — för handlingen.

”Ack, det gjorde mig så ondt; hon hade förtjent etl bättre öde, den arma Emilia, hennes karakter var så fulländad, stod der i objec-tiv åskådning — det var en bild af kött och blod och ej en af dessa dimgestalter, dessa fantomer, som halfsnillet producerar. Ni, herr konglig sekreterare, uppträdde der en sjelfsländig skapare af en ädelqvinna — det är i sanning en Gudagnista, som besjälar herr konglig sekreteraren, då han fattar pennan och kaslar sina än

sorgliga, än lekande bilder på papperet.”

Hm, mycket smickrande, hm!

”Men hvårföre skulle Emilia nödvändigt dö? — det behöfdes icke; hon borde lyckliggjort verlden, hon borde famnat den ädle Alexander Knotterling — blifvil hans maka — hans allt. Säg, hvar-före skulle den arma varelsen dö?”

Det var en kinkig fråga och jag besvarade den undvikande.

Orsaken till detla ömkliga dödsfall var nemligen, oss emellan, följande: Min förläggare begärde ett manuscript på två ark och detta skref jag. Emilia utgjorde hufvudpersonen och blef på slutet en lycklig mor och maka, och dermed voro nu två ark färdiga. Så kom förläggaren och ville ha manuscriptet.

”Hur myckel blir det här?” frågade han.

Två ark, om nemligen icke hvart kapitel börjar på ny sida, eljest blir det två och ett halft; jag vill ej vara egennyttig mot Titulus.

”Två ark? — jag behöfver knappt ett — har inte utrymme för mer än ett; ty på de öfriga har jag något om myrornas lefnadssätt och några historiska skildringar.”

Hm, jaså.

”Ja, det kan jag inte ta — konglig sekreteraren har satt mig i en förbannad klämma — hur skall jag nu få mig en romantisk skildring?”

Hm, men herrn begärde två ark!(

”Ja, det är klart; men det skulle varit två särskilta slumpar — käre Herr Pfefferkorn stumpa af — det är f-n så lät och dryg stil herrn har. (Bläddrande i manuscriptet). Ja, det blir förbanna mig öfver två ark — men korta af — gör den ett drygt ark kortare.”

Jag tog saken i öfvervägande och således ändrade planen så till vida, att hufvudpersonen, Emilia, som skulle lyckliggjort Alexander Knotterling och varit ett exempel af en ädel qvinna liksom deras hus af ett lyckligt hem med barn och allt — måste sluta opp. Jag skref således ihjäl henne på en liten lapp, som klistrades med munlim i ena kanten och fortsatte sedan att i korthet måla Knotterlings 1'örtviflan, hur han satte en kruka på grafven och en morgon fanns död med krukan i sina armar och fästade den stela blicken på det dyra namnet. Sedan denna lilla förändring var gjord, omdöptes barnet och kallades Krukan i stället för Hjertats sympathi, som den förut hette.

Delta kunde jag ej omtala för mamsell Rachel, som derföre förebrådde mig min hårdhet alt döda en så skön skapelse som Emilia.Uppriktigt sagdt, jag var alldeles oskyldig; det var en hård natur* nödvändighet, hon måste dö; ty liksom den verkliga menniskan be-höfver kläder och föda och tid och rum för att kunna lefva, så måste en romantisk skapelse ha några ark att fortsätta sitt Hf på — tar arkena slut, så är också alla lifsvilkor slut. Det var således icke mitt godtycke, utan rent af en naturnödvändighet, som lade Emilia i en förtidig graf.

Jag stod mig verkligen icke mera än jemnt, då jag kände någon klappa mig på axeln.

Jag vände mig om och såg ingen annan än lilla kamrer Hoppenroth. ”Mjuka tjenare! mycken fägnad att återse herr konglig sekreteraren,” yttrade den lilla mannen och lät sina små men klotrunda ögon antaga ett glädtigt uttryck; ”jag minns herr konglig sekreteraren som en liten pilt, då han gick i skolan — trodde aldrig att i den lilla Jeremias en gång få helsa en af vårt lands celebraste celebriteter.” Mjuka tjenare, yttrade jag en smula förnämt; ty kamrer Hop-penroth var i min tid en ganska obetydlig och löjlig person, som ingen umgicks med. Han bodde den tiden ute vid tullstugan och födde sig med renskrifning, hvarjemte han författade namnsdags- och begrafningsversar samt deviser alt sälta i minnesböcker.

Nu var han oppklädd och såg i högsta måtto sjelfbelålen ut. ”Det är en fägnad,” ålertog kamrern med en sorts beskyddare-mine, ”alt se huru ett stadens barn inom litteraturen tagit sig ett rum — med tiden blir troligen herr

konglig sekreterarn en af de aderton. Akademien skulle vara både blind och döf, om den icke bördade till sig en så — verkligen celeber celebritet som konglig sekreteraren Pfefferkorn.”

Mycket smickrande, sade jag, mycket smickrande.

”Som herr Pfefferkorn kanske vet,” återtog kamrern och salte händerna i byxfickorna, ”så har jag i fordna dagar då och då roat mig med alt tjena sånggudinnorna och offra en och annan blomma på deras altare.”

Jaha.

”Jag har dock aldrig velat uppträda i det allmänna; ty det saknades mig mod dertill — och i Skråköping kan ingenting ske anonymt — emellertid njuter jag oändligt af alt läsa goda stycken, och, i sanning, herr konglig sekreterarns skrifter inlaga den förnämsta platsen i mitt bibliothek.”

Jag höll på att falla till stoft, då han sade: ”mitt bibliothek”

— det var något, som han aldrig haft; men mamsell Rachel inföll: ”Ack ja, den som hade ett så dyrbart bibliothek som kamrer Hop-pcnrolhs!””Åh, endast vittra stycken och romaner,” återtog kamrern; ”men ganska fullständigt — jag gör mig en heder ar alt ha våra skalder fullständiga ända från Stjernhjelms Herkules till närvarande tid, Jullen på Verldshafvet af vår Beckman — men herr konglig sekretern har ej gjort bekantskap med ännu' en notabilitet, som staden för närvarande eger inom sina murar.”

”Ack ja,” inföll mamsell Rachel, den herrlige Attanskoj, den olycklige polske ädlingen, som flytt från sitt land och funnit en fristad här!”

Attanskoj? frågade jag.

”Ja,” tilläde kamrern förnöjdt, fingrande på sin urkedja, ”monsieur Charl Attanskoj, som fordom i polska arméen innehade graden af tambour-major hos Chlopichi. Har ni ej hört hans namn? — Ack, det är en herrlig menniska — Bror Attanskoj! Bror Attanskoj!” ropade kamrern till en liten herre med stora mustacher och svart skägg, ”kom man hit zu parlementiren mit dieser erlaucte Herr! — Ja, min Attanskoj kan svenska, fastän jag helst uttrycker mig på den tyska munarten,” tilläde kamrern.

Herr Attanskoj närmade sig och helsade. ”Är det,” sade han på lemligen god svenska, ”är det . .

Konglig sektern Pfefferkorn, sade jag bockande mig.

”En af våra celebriteter,” tilläde kamrern, ”in dieser stadt geboren.”

”En af våra största skriftställare, en svensk Victor Ygå — en Dickens — en Kuuper — vår Sy,” tilläde mamsell Rachel Prejare, med ett ömt ögonkast, som delades mellan mig, kamrern och Charl Attanskoj.

”En glädje,” sade herr Attanskoj, jag såg genast att ni var en utmärkt man — er panna är bred, höghvälfd — edra tinningar liksom intryckta — ni har ganska säkert en stor knöl midt opputi hufvudet, det svarar mot den religiösa känslan, utom hvilken en författare ej kommer långt — och en stor knöl i nacken, det är kärlekens organ — jag är . . .”

”Herr Attanskoj är frenolog,” anmärkte mamsell Rachel.

”Ja, en verklig stor frenolog,” tilläde kamrern.

”Ack ja, mitt herrskap,” sade den polske herrn, ”det finnes ingenting lättare än att genast se att min vän kamrern är skald, af naturen danad att tjusa verlden med sin bildningsgåfvas foster. Jag är g jaloux om min konst — se här blott (nu trefvade han i kamrerns hufvud) här sitter skaldekonsten så stort som ett gåsägg. Schiller hade den knappt så stor, den nyktre Göthe nästan icke — också var Göthe aldrig skald, utan endast gjorde sig till.””Det är också min tanke/’ tilläde kamrern och iordningsatte sin rubbade hårtur.

”Mitt herrskap, jag är också magnetisör,” började åter herr Attanskoj, ”jag ville magnetisera hvem som helst — det är ett helso-medel öfver alla andra, det är ett andligt medel och liksom anden i annat beherrska naturen, så gör den äfven vid dess afvikningar.”

”Magnetisör — ja, min vän magnetiserade mig häromdagen/' sade kamrern, ”och jag lär ha talat endast på vers.”

”Herrliga verser,” återtog herr Attanskoj. ”Se då blir den bundne anden fri och verkar på egen hand.”

”Ja, det är märkvärdigt,” började fru Prejare, ”det är märkvärdigt — ack, Rachel, du borde tala vid herr majorn att han ville ha den godheten magnetisera dig.”

”Mig, söta mamma?” sade mamsellen med ett småleende. ”Nej, för min sjuklighet hjelper ingen mensklig konst.”

”Magnetismen, min nådiga,” inföll majoren, ”är icke en mensklig utan en gudomlig konst. Det är ej annat än animal magnetism, som gjorde alt till exempel grefve Cagliostro genom händernas påläggande botade sjukdomar — det är ej annat än samlingen af alla naturkrafter, ljus, värme, magnetism, electrieitet, nervfluidum och alla vegetabiliska och animala botemedels innersta lifs förökande elixirer, som sammansluta sig i en enda handling, springer genom mästarens fingrar, genomtränger, genomborrar, electricerar och uppväcker hvarje nerv, hvarje fiber i hela organismen.”

”Men, söla Rachel! du borde ändå — min Rachel är mycket sjuk, herr major.”

”Ja, jag ser alt så är, jag ser hennes inre — der ligger en nervknut på hjertat, som sammanklämmer det.”

”Ack ja! jag har verkligen ibland stark bjertklappning,” suckade mamsellen, hvars frodiga kämpegestalt, för menskliga ögon att se, tydde på allt utom ohelsa — hennes något framskridna ålder naturligtvis; men trelliosex år är väl ändå ingen egentlig ålderdom.

”Bästa mamsell Rachel,” började kamrern med ett sjelffornöjdt småleende, ”om ni följer mitt råd, så låt min vän Attanskoj magne-tisera er. — O! det är någonting herrligt att liksom dö bort under inflytelsen af hans viljas allmakt — för all del —”

”Ja, lör all del, lilla Rachel,” sade modren.

Ni bör försöka, yttrade jag.

Efler någon öfverläggning beslöts alt öfverlemna sig åt monsieur Charl Allanskojs försök.Men, min Gud! frågade jag borgmästaren Ijocka Balkman, som jag några ögonblick derefler råkade, men min Gud! hur kommer det sig att den gamla narren kamrer Hoppenroth kommit med i societeten?

Borgmästaren, en fet, mycket märkvärdig person, betraktade mig högst förundrad, under det alt han knäppte på sin snusdosa. ”Kamrer Hoppenroth,” började han, ”är en ganska respektabel, allmänt aktad man, en man med kunskaper, ovanliga kunskaper i åtskilliga vetenskapliga grenar, en verklig talang — med ett ord, en älsklig omgängesvän och så vidare, så att brors (jag kallade honom farbror) fråga Mer sig något besynnerlig. Min vän kamrern har hela stadens aktning för sina solida egenskaper.”

Men när fick han dem alla? När jag sednast var i staden, år, låt se — 1840, så var han allmänt ansedd för en narr — han bodde den tiden i gamla besökarstugan vid Vester Tull och skref rent — och ingen menniska — när blef han en sådan karl, så upplyst och så vidare?

Borgmästaren tog sig en pris. ”Jo, min bror, för fyra år sedan, det vill säga 1845 — han hade en gammal tant, en mycket bra menniska, som . . .”

Jaså, som gaf honom ledning, som öppnade en ny bana för honom?

”Ja, som öppnade en ny bana för honom.”

Det är verkligen någonting, som jag allestädes sett bekräftadt, att det skall vara en ädel qvitina, som skall ge vårt lif en ny rigtning.

”Jaha.”

Det är någonting så klart i hela deras framställningssätt, någonting så bjert gripande, att de kunna omvända en syndare från lasten och göra en klok menniska af en narr.

”Hvad menar bror?”

Jo, att det är qvinnans herrliga privilegium att upprätta den fallne — att — (jag var inkommen i fantasiens verld och höll en lång föreläsning öfver qvinnan).

”Jaha — sant nog! sant nog!” pustade borgmästaren; ”men • min vän Hoppenroths tant —”

Ja, hon log honom om hand, hon upplyste hans förstånd, hon bildade hans hjerta — ack! jag fattar allt, hon offrade möda och varm qvinlig gödhet på honom.

”Hm, bror är en riktig skald, en poet, hä hä, det kan höras, hä hä, på resonemanget.”

Hur då? jag tycker att det är sundt och rikligt.

”Jaha, kan så vara, kan så vara; men bror Hoppenroths tant tog en myckel ginare väg.”Och den?

”Hon dog och efterlemnade sextiofemtusende Riksdaler Banko kontanta penningar på säkra händer med sex på hundradet.”

Jaså, han fick ärfva?

”Ja — och han köpte min gamla gård, bror vet, vid torget och betalade ganska hederligt — dessutom gör han ett godt bruk af sina af Gud honom förlänade gåfvor. Han har hvar vecka små goda middagar — bror skall dit i morgon, man får viner der, som ingen i staden har maken till; ty han lar sina desserter utifrån. Dessutom kan han som gammal ungkarl depensera på allmänt nyttiga föremål. Han är den ädelmodige gifvaren af en ny Rådsiuguklocka, emedan den gamla ibland hakade fast sig vid slagverket, så all det emellanåt var rent af omöjligt att förlora fatalierna i vår stad. Då hon till ett exempel oförmärkt och utan att någon deraf vet sladnar på tre qvart till tolf, så att de inför Rådslugu-Rätlen rättsökande kunna begagna detta fel hos besagde fatalie-ur sig till förmån och rättvisas vinnande tvärt emot skrifven lag och kongliga författningar och . . .”

Ja, jag finner, afbröt jag borgmästaren, som, då han en gång kom till tals,' hade en egen förmåga alt Uttänja ämnet. Ja jag finner...

”Och påbud,” fortfor borgmästaren, ”så finner bror, att det gjordes behof af en annan klocka eller rättare ur, emedan tiden i vissa mål är af högsta vigt.”

Och en sådan klocka är nu skänkt af kamrer Hoppenrolh, jag förstår.

”Hm — verkligen,” återtog borgmästaren med ett högst märkvärdigt uttryck, ”verkligen, om man skall genom någon mätare iå veta höjden, bredden och djupet hos en menniskas själ och hjerte-lag, så finnes inga andra än de goda gerningarne, fastän visserligen tron allena gör salig; men det är en annan sak och angår icke stadens itiagistrat, som åter måste bedömma mannen efter hvad han gör i omkostnader och så vidare, af sitt goda till stadens och de enskiltes nytta, och är derföre min oförgripliga mening att vår vän Hoppenroth har alla anspråk på så väl samtidens innerligaste högaktning som efterkommandes tacksamhet och pris på sin döda mull.” Ändtligen trodde jag borgmästarens försvar vara slut; men han återtog: ”Och för att fortsätta, har vår vän Hoppenroth skänkt kyrkan, till Guds namns pris och ära, en ny skrud, beslående af en skjorta af finaste hollandslärft, eller battist, hvad det egentligen heter, och en dyrbar messhake, som för efterverlden skall förkunna hans namn, helst midt under ett gyllene kors, som pryder dess bakre del, också namnet G. H—roth pryder densamma midt under korset, samt årtal. Man kan icke neka att sådana ädelmodiga gerningarskola värderas af hela staden, så att vi alla glömt hvad han fordom möjligen ansågs för, och endast hålla oss till det han nu är, en aktad, ja allmänt aktad medlem af detta vårt samhälle.”

Jag medgaf allt, ty jag fann att jag burit mig dumt åt, då jag ej kommit att tänka på den alldagliga företeelsen att en dålig karl i hast blir en bra och ädel menniska; man kan till och med, om man genom ett uppenbart skälmstycke vinner penningar, helsas som den ”ädelmodige gifvaren” om man skänker ett par nya håfvar till en kyrka, att man genom ett oförmodadt arf från narr blir en vis; från dumhufvud snille och från pultron hjelte.

*

En Bal.

Några dagar derefter var bal på stadshuset, det vill säga en trädbyggnad vid torget, der borgerskapet hade klubb, drack toddy, spelade kort och rökade Tuppen, som serverades på ett par djupa tallrickar. Delta var dock i nedra våningen; den öfra öppnades blott vid högtidliga tillfällen, då en liten bur i ena hörnet intogs af stadens trenne musikanter.

Allt hvad Skråköping hade lysande var der församladt. Främst bland alla lyste borgmästaren Balkman och hans älskvärda familj, bestående af sju flickor alla i samma format och så att säga häftade i lika band, emedan alla flickornas klädningar voro skurna ur ett stycke.

Dernäst intog direktör Prejare nästa platsen, med sin enda dotter. Man hade börjat glunka om att direktörens affärer icke voro de aldrabästa; men detta kunde ej märkas på dottren, hvars drägt var den mest utsökta.

Som hon var stadens mest bildade unga fruntimmer, kringsvärmades hon ej af ungherrarne, som både i Skråköping och annorstädes har synnerlig respekt för bildade fruntimmer och heldre slå sig ut för de obildade.

Det var dock ett par, som omgaf mamsell Rachel; men begge gjorde sjelfve anspråk på bildning, om inte precist på ”snille och smak,” och desse voro en ung vice häradshöfding från grannskapet, den der suttit två extra ting öfver ett par tjufvar, och utom honom kamrer Hoppenroth.

”Om,” sade kamrern sockersöt, som en fjäril, hvilken sugit honung ur en blommas kalk, ”om jag kunde dansa med smak, såskulle jag gerna uppträda; men jag vågar icke — en viss blygsamhet håller mig tillbaka.”

”Kamrern är alltför blygsam,” yttrade mamsell Rachel. ”Det är mer än säkert att kamrern skulle dansa med både smak och lätthet”

”Hi hi — ber ödmjukast — hi hK är allt längesedan jag trädde tiljan med någon ung skönhet — hi hi; men om ni, min nådiga, vågar, — så — en vals, nästa vals. — Man kan,” fortsatte kamrern vändande sig till mig och häradshöfdingen, ”bli ung på nytt — hm (halfhostande) vi gå ner och ta ett glas punsch under tiden, om her-rarne så tycka — hvad svar, min nådiga?”

Mamsell Rachel smålog och sade: ”Ja, min bäste kamrer, det skall vara min heder att ha omvändt er.”

”Hi hi — ja, omvändt mig — ja, jag är en gammal hedning i danskonsten.”

Med dessa ord troppade vi af.

”Hm, en sådan här afton blir man upprymd — åh min Gud, hvad herr häradshöfdingen är lik sin salig farbror — min gamle vän, Söderqvist.”

”Min farbror? jag har ej haft någon farbror,” blef den unga mannens svar.

”Jo visst, min vän Söderqvist, han var jurist han också, ganska skicklig sakförare här ute i lagman Appelstads domsaga — hm — förde andras talan.”

”Nej, vi äro inte slägt; min far var kapten.”

”Hm, jaså; men verkligen mycken likhet — det måste otvifvel-aktigt varit en slägtinge ändå. — Mina herrar, varen goda — hm — jag är äldre än herrarne begge två, en lustig kurre, gammal ungkarl, blir aldrig gift — hi hi — ”en ungkarl gör hvad han behagar” — är en gammal glad garcjon. Är punschen god? ett glas till — hör på, go herrar; ni tycker väl att jag är en glad gubbe, hm? en treflig gosse, när jag kommer ut — kan vara allvarsam också förstås, när vigtiga ting äro före — med ett ord, jag är allt — kan jag få den ' äran, konglig sekter Pfefferkorn — åh, jag minns honom (klingar) minns bror som lilla gossen, då bror gick med skinnkaschett, hi hi, och pjexor — hi hi — mjuka tjenare herr häradshöfding, (klingar) bror kan och bör göra mig den äran i min lilla våning vid torget, för detta Balkmanska gården — är hemma alla dagar.”

”Jag tackar, bästa farbror!”

”Farbror? Onkel? är jag då så lastgammal? — Nej mina bröder

— bror skall det vara — bror. Nåh, hvad säger bröderna öm vår lilla societet?””Ganska intressant,” försäkrade vi begge.

”•Ja, är det inte? verkligen man vid första påseende kunde tro det om det lilla Skråköping — nej verkligen inte; men har är en hel mängd bildade familjer, i synnerhet är fruntimmerssidan utmärkt. Jag kan säga er, mina bröder, att flickorna Balkman, alla sju äro rätt hyggliga flickor — de spela fortepiano, i synnerhet Stina, hon spelar — min Gud, ni skulle höra henne spela mazurkan, det riktigt rycker i benen, så god takt — en sådan takt — och sedan mamsell Prejare, hvilken finhet i urskiljningen — hm — hon har känsla, verklig känsla, och jag läser alltid opp mina små lekverk — jag är inte författare ex professo, som bror Pfefferkorn — hm — och vet bröderna, hon urskiljer alla finare ställen — ställen, som det vill en qvinnas sylfidiska själ att fatta — hon är ibland verkligen sublim.” ”Nu slås det an till vals!”

”Jag kommer igen, käre Löfstedt; nu må jag skynda!” utropade kamrern och var som en blixt ute, oppför trapporna och i salen.

Valsen började då vi anlände. Vår nya bror svängde om med sin sublima dam, ungefär som månen svänger om med jordklotet. Kamrern trippade omkring henne med en alldeles obegriplig hastighet, då hon svängde omkring och med centrifugalkraften skulle slungat honom ur sin bana, om han icke hållit tag. Kamrern svettades, så att stora klara dpoppar tillrade på hans panna, och hade nära mistat andan, då paret ändtligen stannade.

”Ah!” yttrade mamsell Rachel, ”jag är så matt — kamrern valsar alltför häftigt — ah!”

”Hur är det, min nådiga?”

”Jag tror jag måste sätta mig, det var aJltför angripande — mamma, jag blef så matt.”

”Kors, Rachel! kors, barn! du skall dricka vatten,” sade modren. Kamrern skyndade efter vatten. ”Min nådiga, gå in i ett sidorum — hm — att rörelser . . .”

”Ack!” sade gumman, ”det är kropps- och själsrörelser på en gång.”

Kamrern tittade opp med sina små runda ögon. ”Hm, jaså — själsrörelser — själsrörelser, inte kan jag begripa hvad för själsrörelser.” ”Ack, bäste kamrer! mamma har sina idéer,” sade mamsellen med ett sjukligt leende, ”det går nog öfver.”

I det sökta rummet brann ett ljus med lång veka, det såg hemlighetsfullt ut.

”Ack, att vara så svag! stöd mig, jag håller på att digna! Mamma, akta! mamma orkar ej.”

”Min Gud, gode kamrer! jag tror att flickan dör.”**Min Gud gode Kamrer, jag tror att flickan dör.**

”Min Gud, dör! hm, det måtte väl ej vara döden i blomman af lifvet?”

”Ah! — blomman brytes lätt af dödens kalla hand. — Hvem sade det, bästa kamrer?” frågade Rachel och neddignade, understödd af kamrern, på borgmästarns hatt, som stod i en soffa.

”Hur är det, bästa mamsell Rachel?” frågade kamrern, som af alla krafter understödde den skönas hufvud, hvilket hvilade mot hans bröst.

”0, låt mig slumra — låt mig hvila så!” mumlade Rachel liksom drömmande.

”Ack, mamsell!”

”Låt mig hvila vid ert klappande hjerta!”

”Hm, ja bevars, ja; jag blef så veritablement förskräckt, att hjertat sitter så att säga i halsgropen.”

”Jag skall gå ut efter droppar, som jag har i min pirat,” sade fru Prejare och försvann.

Der satt nu kamrern. — ”Hur är det?”

”Bra! det blir bättre — ack, om jag fått dö!”

”Gudbevars — hm, det vore fasligt!”

”Ack! ack! om jag finge dö och endast hade det medvetandet att ega en enda, som fällde en tår på min graf!”

”Herre min Gud! ack! — hm — ni får inte dö, bästa mamsell Rachel!”

”Vill ni att jag skall lefva?”

”Ja verkligen, ja, vid Gud!”

”Ack! då är jag ändå ej så ensam här på jorden.”

”Men direktören och fru direktörskan?”

”Ack, kamrer Hoppenroth! de äro mina föräldrar; jag älskar dem varmt, innerligt i min själ; men . .

”Men?”

”Men, de förstå mig icke, de fatta mig icke, de lefva i sin verld, jag i min — kanske på en annan strand; der oppe i stjerne-landen skola lifvets alla gåtor lösas — ja då skola vi alla förstå hvarann.”

”Ja, i stjernelandet skola alla gåtor lösas.”

”Och der, ack! der skola vi återse hvarann.”

”Jaha, jaha, i förklarad skepelse,” svarade kamrern och lösgjorde sin ena hand, för att rätta hårturen, som skred framåt och hotade att som en lavin falla öfver näsan.

”Ni,” suckade Rachel och uppreste hufvudet, ”ni tror på ett återseende, bästa kamrer?”

”Ja, ja bevars, vi mötas alla på andra sidan det gröna huset.” Teckningar med Text. 2”Säg om det der!”

”På andra sidan om det gröna huset.”

”Ack ja, hur sannt — det gröna huset.”

Nu inträdde direktörskan med droppflaskan; men den behöfdes icke. Kamrern fick afträda. Rachel ordnade sina lockar framför en gammal lampett och inträdde snart lika ungdomlig som förut.

”Ni är mycket känslig,” sade kamrern ömt, ”ni måste låta magnetisera er af min vän Attanskoj — ni kan inte föreställa er huru välgörande det är för nerverne. Min gamla piga, som haft svåra krämpor i halsen, hvilken liksom velat gå igen på henne, särdeles då hon blef ond eller altererad, har Attanskoj botat — ja — det är ett nervmedel — verkar på ett hemlighetsfullt sätt.”

”Nej, herr kamrer! det vill jag ej — kanske jag blef klärvojant — och . . .”

”Och?”

”Ack, bäste kamrer! i hjertats djup ligger något begrafvet, som aldrig någon menniska får veta — i en annan verld, på andra sidan det ”gröna huset” — blir det tids nog.”

Balen afslöts klockan tu på nallen och alla aftroppade under det musiken spelade opp marschen ur Gustaf Wasa.

*

Magnetisk Sömn.

”Ni har öfvertalat mig, herr kamrer — mamma har gråtit och bedt mig — pappa har befallt — alla bestorma mig.”

”Och således låter ni magnetisera er? Ack, det är en herrlig konst! Min vän Attanskoj har lärt mig handgreppen. Min gamla piga somnade i går afton som en kräfta, hvilken man ställer på näsan.”

”Vi ha bjudit hit kamrern och herr Attanskoj; flere få ej vara närvarande; min far har rest åt landet, så att det ej blir mer än mamma och vi.”

”Jaha, jaha — magnetismen är just af denna enskilta art — den lyckas ej annat än inom en sympatelisk krets af sanna vänner.”

Rachel utsträckte handen. ”Och ni är vår sanne vän, Hoppenroth — kamrer, förlåt — kamrer Hoppenroth?”

”Skadar inte, skadar inte, hm, ja jag är en sann vän — en vän i alla väder.”I detta ögonblick inträdde Herr Attanskoj, svartklädd från lopp till tå — svarta kläder, svart halsduk och skägg, svarta slöflor och polisonger. Det var någonting spöklikt nied heia den lilla gulbleka mannen med sina långa händer och smala fingrar. Hans svarla ögon irrade kring de närvarandes krets. ”Jag vet hvarföre jag är bjuden,” yttrade lian med en lätt bugning för direklörskan. ”Nåh väl, ni skall bli räddad från edra lidanden, mamsell Rachel. Sält er — lägg en sidenschal inunder på stolen och en på golfvet, så att det magnetiska fluidum ej må försvinna genom att gå en cirkelgång genom ledaren.”

”Min Gud, söf mig blott ej för hårdt!” bad Rachel och salte sig i stolen.

Herr Attanskoj började sina strykningar; men huru länge han än höll på, somnade ej Rachel, utan såg honom stint i ansiglet.

”Besynnerligt! eljest bör väl det lyckas; men ni kan ej komma i rapport med mig,” sade magnetisören något brydd. ”Det är, mitt herrskap, någonting ännu outredt huru det kommer till alt vissa naturer icke kunna komma i rapport med vissa andra — hm — detta är ett högst intressant fall, om hvilket jag skall gifva den Animala Magneliska Kommissarien i Paris fullständig underrättelse.”

Han försökte om igen; men förgäfves. ”Hur känner ni er?” frågade han.

”Jag känner mig endast orolig — hvarje gång ni för edra fingrar öfver milt ansigte, kännes det som om en spindelväf drogs deröfver.” ”Jaså — hm — högst intressant.”

”Men, kan ingen annan?” frågade direktörskan.

”Jo, det är möjligt att polariteten är fullkomligare mellan en annan och mamsell.”

”Hm, bror Attanskoj har lärt mig något,” sade kamrern, ”hi hi

— om jag skulle försöka!”

”Ja gerna, det kanske lyckas.”

”Får jag, mamsell?”

”Ack, bäsle kamrer! inte kan jag somna, då jag ser er,” yttrade mamsell Rachel med ett ömt småleende.

Kamrern ställde sig i posilur och gjorde några kringelkrokar i luften. O, under! mamsell Rachels ögonlock lillslölos sakta och snart hade hon försjunkit i en skön magnetisk sömn.

”Det är sympati, en sann magnetisk sympati,” yttrade herr Attanskoj. ”Fråga henne nu, om hon sofver.”

”Bästa mamsell Rachel, sofver mamsell?” frågade kamrern helt nära.

Intet svar.Herr Attanskoj anmärkte att det andeliga jaget ej begrep titlar, utan så alt säga hade druckit brorskål med hela verlden.

”Sofver du?” frågade kamrern åter.

”Ja, men jag drömmer.”

”Hm, mån tro hon är klärvojant?” frågade kamrern sin vän Atlanskoj.

”Det ser så ut — högst intressant — fråga henne.”

”Är du klärvojant?”

”Ja.”

”Hvad ser du?”

”Honom.”

”Hvilken honom?”

”Ack! honom, som är min enda tanke.”

”Hvem är den lycklige?”

”0!”

”Min Gud!” suckade direktörskan, ”hon röjer sig visst. — Rachel! Rachel!”

”Hm, direktörskan kan inte väcka henne,” inföll herr Attanskoj. ”Tala mera, ädla själ!” bad kamrern.

Rachel fortfor: ”Han lefver i drömmen inför mitt andliga öga; men han skall ej fatta mig förr än på andra sidan om — om . . ”Hvad om?”

”Om det gröna huset.”

”Hi hi, der ha vi ägget — kan han ej förstå dig i detla lifvet?” ”Nej — ack nej! han kan aldrig här fatta mig — jag kan knappt fatta mig sjelf — men nu vill jag inte sofva längre — min mor är bekymrad.”

”Jaså.”

Kamrern gjorde nu väckande manipulationer och mamsell Rachel vaknade med ett ljuft, smärmiskt småleende i sina gråspräckliga ögon.

”Ack! jag har varit så lycklig,” sade hon ”jag känner mig styrkt — mamma, älskade mamma! tacka Gud — din dotter är frisk. Ja, mamma, tacka Gud och hans utvalda redskap, kamrer Hoppenroth!”

Kamrern var glädjen sjelf — bjöd på thé med sockerbröd och pepparkakor, vid hvilket tillfälle han sjelf bjöd Rachel korgen, sägande: ”Ni, som är vand att taga hjerlan, tag ett till,” hvilket belönades med en talande blick.**Är du Klärvojant? _ Ja.**

Slut-Scenen.

Allt var på god väg. Kamrern kunde ej sofva påföljande nalt. Det var klart alt mamsell Rachel var kär i honom sjelf, och alt något sådant hände en man om femtiåtta års ålder var icke allenast smickrande utan äfvenledes sällsynt; men historien kom ut och kamrern hade vänner, som tyckte bäst om att ha honom bland ungkar-larne. Påföljande morgon besöktes han af några sina ungkarlsvän-ner, glada gossar allihop, riktiga rummelkultar, som gerna åto goda frukostar hos bror Hoppenroth och reguliert hvarje qväll drucko om på Hotel Bohemiéme hos fru Klarman.

”Nåh, det var en förbannad kuriös historia,” yttrade vice härads-höfdingen Rummelberger, en pussig herre med finnar på näsan. ”God morgon likväl förut, bror Hoppenroth — men hur f-n bär du dig ål?” ”Jag?”

”Hoppenroth ser ut som en pensionsmamsell,” tilläde bokhållaren Fyrkling, en mera fet person med slappa ögonlock. ”Jo det är en vacker historia — men hör på, Hoppenroth! om skalkar vilja locka dig, så följ icke, slår der i katekesen — ha ha ha, du är väl inte förbannad och gifter dig?”

”Jag? — nej — hm — hvem har sagt det?”

”Hela staden, hela staden säger att kamrer Hoppenroth skall ingå ett chrislligt äkta förbund med dygdädla mamsell Rachel Prejare. Du en liten rar och glad ungkarl — en riktig lustig kurre — fy f-n, och med det der långa skåpet. På baletten i förrgårs lär det blifvil bör-jadt — mamsellen sall på Balkmans hatt, så att den blef

platt som en pannkaka — i går lär du magneliserat henne och hon blifvit genomskinlig, så alt Ju såg hvad hon tänkte med maggropen. Och så friade det långa åbäket sjelf — är allt det der sannt?”

”Hm, ingalunda — jag endast gaf henne några strykningar, som genast verkade och hon är nu frisk igen. — Tack vare Gud, sade hon, och hans utvalda redskap.”

”Hvad för redskap?”

”Hm — jag — Gud gaf mig krafter att bota hennes inre — ja, det var högst förunderligt, sade min vän Attanskoj.”

”Attanskoj! jaså — skall helsa så mycket från honom.”

”Tack, tack! det är en utmärkt man.”

”Ja visst — han rymde i natt och Prejare är der och inventerar qvarlåtenskapen.”

”Rymde? rymde? hvad säga ni?”

”Jo, att vår goda vän Attanskoj har packat in och farit sin kos sedan efterlysningen kom.””Efterlysning?”

”Ja, han är ingen Polack, utan bara en förrymd herre från Hamburg, som stulit en smula från sin principal.”

”Och Attanskoj skulle vara ...”

”Ingenting annat än en tjuf, föröfrigt en satans treflig karl — skulleivarit riktigt förargligt om man fått tag i honom, sedan vi nu i fjorton dagar druckit om med den hederspaschan.”

”Kors! kors! — jag blir rikligt altererad.”

”Nu är det så här, du, alt du är dragen vid näsan, bror Hoppenroth.” ”Dragen vid näsan? nej mina bröder, jag låter inte äraga mig vid näsan,” yttrade kamrern slött; ”jag insåg nog att den der Attanskoj var en dålig karl i anseende till moraliteten; men förunderliga krafter hade han i magnetismen och kranioskopien — ja — hm — jag låter ej dra mig vid näsan.”

”Delta yttrande var ett missgrepp af kamrerns ungkarlsvänner; ty det är ingenting en narr tål mindre än alt man förmodar alt han är en narr. Det blef således ingen beräknad frukost af den dagen; vännerna måste bestå sig den sjelfva, om de hade råd och lägenhet

— kamrerns kassa och hjerta voro begge tillslulna, som en postlucka efter klockan sju.

Knappt hade vännerna aflroppat förr än direktör Prejare och borgmästaren inträdde.

”Vi hafva,” yttrade borgmästaren mycket högtidligt, i det han beqvämt satte sig i soffan, ”kommit hit, min bror, för att af din egen mun höra orsaken till alla de rykten, som cirkulera i staden — bror Prejare är på det högsta altererad icke allenast för den skurken Klogenfucls (Altanskojs) skull, som har rymt undan hans nitiska efterspanande och blolt lemnat en lom nallsäck qvar på Hölel Bohe-miéme — det är något, som ännu närmare rör honom, sårar, hm, genomborrar bror Prejares fadershjerla.”

”Ja,” iniöll Prejare, ”milt arma barn.”

”Bror Prejares fadershjerla,” fortfor borgmästaren, ”hm, delta är en öm punkt, en, der smärtans pil tar djupast och farligast, ja till sjelfva lifvet, och i sanning, om någon af mina sju flickor skulle få den aldra minsta fläck på sitt rykle, så . . .”

”Men jag förslår ej bror Balkman,” sade kamrern i högsta grad förundrad och altererad.

”Jo, min bror,” började direktör Prejare, ”jag har med öppen brodersfamn alllid mött dig, vårt hus har stått öppet för dig, allas våra hjertan ha tillhört dig — men ett förskräckligt rykte har spridt sig om dig och mitt enda älskade barn, Rachel.””Hvaba?”

”Du har magnetiserat henne, du har haft ell téte å téte med henne på stadshuset.”

”Och förderfvat en splitt språng ny hatt af Söderströms fabrik,” tilläde borgmästaren, ”mig tillhörig.”

”Hm, hon sjuknade i valsen — hm.”

”Ja, bror Hoppenroth, jag vill tro på din oskuld — icke kan en hederlig man, som du, vilja intränga i ett aktadt hus som en förförare af det enda, det dyrbaraste vi ega, vår enda dotler — nej vare långt derifrån; men du har emellertid genom ditt snille, dilt hjerta, dilt utseende (fruntimren fusla sig vid ytan och du ser rätt bra ut efter dina år) och din magnetism inlagit min dotters hjerta — ja, hon lefver endast i dig — men detla må då gå; hon må gerna dö, blott hon ej öfverskrider dygdens råmärken — och det vet Gud hon inte gör; ty hon har fromma föräldrar, som gifvit henne exempel af dygd, skam att tala om’et — men hennes rykte — en flickas rykte är som en spegel, man får ej andas på den utan alt der blir fläck. Du har förderfvat hennes förut så ventaliskt rena rykte, du har varit skulden i att min stackars Rachel nu ligger i hela stadens mun.” ”Hm — högst ledsamt.”

”Ja,” sade borgmästaren, ”det är din pligt att reparera ditt fel

— bli en stadgad och gift man — med ett ord, njuta äktenskapets himmelska lycka, som jag i tre äktenskap pröfvat och befunnit vara den högsta af alla lyckor på jorden.”

”Långt ifrån,” inföll direktör Prejare, ”att vi vilja bli af med vår dotter — hon utgör vår glädje; men ser bror, del är ej nog med att vår dotter ligger i hvar mans mun, utan till på köpet är den förbannade Pfefferkorn här, och om ej saken uppgöres, så få vi se hela historien i tryck en vacker dag. Han sade sjelf i går alt han hade sexton och trettiotvå för hvart ark han skrifver, och en sådan der, som skrifver romaner och sådant, lar gerna tjugofem riksdaler för att göra vår Rachels skam landskunnig. Dylika menniskor ha inte samvete och ingen hut i sig — eljest ha vi gjort middag för honom för att slippa att komma in i hans romaner; men hustru min såg att han ganska skarpt betraktade medvursten på bränvinsbordet, och vi kunna slå oss i backen på att han tyckte att fläskterningarne voro för stora. Och se — vi få väl se om vi inte få oss en pik i någon af hans skrifter.” ”Ja, fasan är öfverhängande,” tilläde borgmästaren, ”bror Hoppenroth gör hvad hans heder fordrar — han kan ej annat”

Följden af alla dessa omständigheter blef, att mamsell Rachel Prejare ett halft år derefter hette kamrerskan Hoppenroth och bodde i f. d. Balkmanska gården vid torget.Huruvida hon mera inslumrade i en ljuf magnetisk sömn, huruvida hon fann sig lycklig med honom eller som man, då man ville uttrycka allt, säger: honnom, vet jag ej; men att kamrern har ekipage och alt frun åker — att kamrerns har främmande och frun representerar, att kamrern skrifver vers och frun är snillrik — allt detta är säkert.

Sedan vi nu med benägen tillåtelse af författaren fått göra föreslående utdrag ur Herr Sekreteraren PfefTerkorns Reseanteckningar, kunna vi med godt samvete sluta. En författare behöfver icke följa sina hufvudpersoner längre än till kullerstolen för att se dem väl gifta — och det kommer sedan an på dem sjelfva att anse sig för väl gifta eller tvärtom.

Så långt herr PfefFerkorn.

På det hela taget ser herr PfefTerkorn allt från den löjliga sidan och har äfven så sett den Animala Magnetismen. Det finnes ingenting, hvilket menniskor en gång ordnat eller trott sig ordna, som de ej sedan generation efter generation söka att bibehålla i den en gång gifna formen. Denna för det sanna framskridandet skadliga conver-sationen yppar sig nästan mera inom vetenskaperna än inom Theo-, logien och Politiken. Vetenskapsmännen hafva alltid låtit det allmänna vettet gå förbi sig och hafva i århundraden förnekat facta, endast derföre att det ej fingo rum inom deras trånga systembyggnader. Under hela denna tid har det nya tillägget, som ändå en gång måste upptagas inom den verkliga vetenskapens område, fått ligga i händerna på okunnigheten. På detta sätt fortfor Kemien att vara Alche-mi, Astronomien Astrologi, Medicinen Qvacksalfveri i århundraden, innan de lärde ville begripa att detta allt var värdigt deras uppmärksamhet, och när detta ej mera kunde förnekas, försökte de att intränga allt det nya inom den gamla formen, genom att förklara fenome-nerna på sitt sätt — d. v. s. förklaringar, som i sig voro ännu obegripligare än sjelfva saken.

I detta stadium står nu den såkallade Animala Magnetismen, hvars namn skulle utgöra en förklaring om nemligen vi visste l:o hvad animal verksamhet, 2:o hvad magnetism egentligen månde vara. Vi hafva fått oss två

oförklarliga ord för att förklara det vi ej ännu förmått ens till sina aldra yttersta conturer varseblifva.

Det som emellertid synes troligt är, att om Animal Magnetism verkligen är något (hvarpå vi ej tvifia), så låter dess fenomener på intet sätt inklämma sig i den gamla formen, utan i stället, förr eller sednare, spränger den och skapar en ny. skola värderas af hela staden, så att vi alla glömt hvad han fordom möjligen ansågs för, och endast hålla oss till det han nu är, en aktad, ja allmänt aktad medlem af detta vårt samhälle.”

Jag medgaf allt, ty jag fann att jag burit mig dumt åt, då jag ej kommit att tänka på den alldagliga företeelsen att en dålig karl i hast blir en bra och ädel menniska; man kan till och med, om man genom ett uppenbart skälmstycke vinner penningar, helsas som den ”ädelmodige gifvaren” om man skänker ett par nya håfvar till en kyrka, att man genom ett oförmodadt arf från narr blir en vis; från dumhufvud snille och från pultron hjelte.

*

En Bal.

Några dagar derefter var bal på stadshuset, det vill säga en trädbyggnad vid torget, der borgerskapet hade klubb, drack toddy, spelade kort och rökade Tuppen, som serverades på ett par djupa tallrickar. Delta var dock i nedra våningen; den öfra öppnades blott vid högtidliga tillfällen, då en liten bur i ena hörnet intogs af stadens trenne musikanter.

Allt hvad Skråköping hade lysande var der församladt. Främst bland alla lyste borgmästaren Balkman och hans älskvärda familj, bestående af sju flickor alla i samma format och så att säga häftade i lika band, emedan alla flickornas klädningar voro skurna ur ett stycke.

Dernäst intog direktör Prejare nästa platsen, med sin enda dotter. Man hade börjat glunka om att direktörens affärer icke voro de aldrabästa; men detta kunde ej märkas på dottren, hvars drägt var den mest utsökta.

Som hon var stadens mest bildade unga fruntimmer, kringsvärmades hon ej af ungherrarne, som både i Skråköping och annorstädes har synnerlig respekt för bildade fruntimmer och heldre slå sig ut för de obildade.

Det var dock ett par, som omgaf mamsell Rachel; men begge gjorde sjelfve anspråk på bildning, om inte precist på ”snille och smak,” och desse voro en ung vice häradshöfding från grannskapet, den der suttit två extra ting öfver ett par tjufvar, och utom honom kamrer Hoppenroth.

”Om,” sade kamrern sockersöt, som en fjäril, hvilken sugit honung ur en blommas kalk, ”om jag kunde dansa med smak, såskulle jag gerna uppträda; men jag vågar icke — en viss blygsamhet håller mig tillbaka.”

”Kamrern är alltför blygsam,” yttrade mamsell Rachel. ”Det är mer än säkert att kamrern skulle dansa med både smak och lätthet”

”Hi hi — ber ödmjukast — hi hK är allt längesedan jag trädde tiljan med någon ung skönhet — hi hi; men om ni, min nådiga, vågar, — så — en vals, nästa vals. — Man kan,” fortsatte kamrern vändande sig till mig och häradshöfdingen, ”bli ung på nytt — hm (halfhostande) vi gå ner och ta ett glas punsch under tiden, om her-rarne så tycka — hvad svar, min nådiga?”

Mamsell Rachel smålog och sade: ”Ja, min bäste kamrer, det skall vara min heder att ha omvändt er.”

”Hi hi — ja, omvändt mig — ja, jag är en gammal hedning i danskonsten.”

Med dessa ord troppade vi af.

”Hm, en sådan här afton blir man upprymd — åh min Gud, hvad herr häradshöfdingen är lik sin salig farbror — min gamle vän, Söderqvist.”

”Min farbror? jag har ej haft någon farbror,” blef den unga mannens svar.

”Jo visst, min vän Söderqvist, han var jurist han också, ganska skicklig sakförare här ute i lagman Appelstads domsaga — hm — förde andras talan.”

”Nej, vi äro inte slägt; min far var kapten.”

”Hm, jaså; men verkligen mycken likhet — det måste otvifvel-aktigt varit en slägtinge ändå. — Mina herrar, varen goda — hm — jag är äldre än herrarne begge två, en lustig kurre, gammal ungkarl, blir aldrig gift — hi hi — ”en ungkarl gör hvad han behagar” — är en gammal glad garcjon. Är punschen god? ett glas till — hör på, go herrar; ni tycker väl att jag är en glad gubbe, hm? en treflig gosse, när jag kommer ut — kan vara allvarsam också förstås, när vigtiga ting äro före — med ett ord, jag är allt — kan jag få den ' äran, konglig sekter Pfefferkorn — åh, jag minns honom (klingar) minns bror som lilla gossen, då bror gick med skinnkaschett, hi hi, och pjexor — hi hi — mjuka tjenare herr häradshöfding, (klingar) bror kan och bör göra mig den äran i min lilla våning vid torget, för detta Balkmanska gården — är hemma alla dagar.”

”Jag tackar, bästa farbror!”

”Farbror? Onkel? är jag då så lastgammal? — Nej mina bröder

— bror skall det vara — bror. Nåh, hvad säger bröderna öm vår lilla societet?””Ganska intressant,” försäkrade vi begge.

”•Ja, är det inte? verkligen man vid första påseende kunde tro det om det lilla Skråköping — nej verkligen inte; men har är en hel mängd bildade familjer, i synnerhet är fruntimmerssidan utmärkt. Jag kan säga er, mina bröder, att flickorna Balkman, alla sju äro rätt hyggliga flickor — de spela fortepiano, i synnerhet Stina, hon spelar — min Gud, ni skulle höra henne spela mazurkan, det riktigt rycker i benen, så god takt — en sådan takt — och sedan mamsell Prejare, hvilken finhet i urskiljningen — hm — hon har känsla, verklig känsla, och jag läser alltid opp mina små lekverk — jag är inte författare ex professo, som bror Pfefferkorn — hm — och vet bröderna, hon urskiljer alla finare ställen — ställen, som det vill en qvinnas sylfidiska själ att fatta — hon är ibland verkligen sublim.” ”Nu slås det an till vals!”

”Jag kommer igen, käre Löfstedt; nu må jag skynda!” utropade kamrern och var som en blixt ute, oppför trapporna och i salen.

Valsen började då vi anlände. Vår nya bror svängde om med sin sublima dam, ungefär som månen svänger om med jordklotet. Kamrern trippade omkring henne med en alldeles obegriplig hastighet, då hon svängde omkring och med centrifugalkraften skulle slungat honom ur sin bana, om han icke hållit tag. Kamrern svettades, så att stora klara dpoppar tillrade på hans panna, och hade nära mistat andan, då paret ändtligen stannade.

”Ah!” yttrade mamsell Rachel, ”jag är så matt — kamrern valsar alltför häftigt — ah!”

”Hur är det, min nådiga?”

”Jag tror jag måste sätta mig, det var aJltför angripande — mamma, jag blef så matt.”

”Kors, Rachel! kors, barn! du skall dricka vatten,” sade modren. Kamrern skyndade efter vatten. ”Min nådiga, gå in i ett sidorum — hm — att rörelser . . .”

”Ack!” sade gumman, ”det är kropps- och själsrörelser på en gång.”

Kamrern tittade opp med sina små runda ögon. ”Hm, jaså — själsrörelser — själsrörelser, inte kan jag begripa hvad för själsrörelser.” ”Ack, bäste kamrer! mamma har sina idéer,” sade mamsellen med ett sjukligt leende, ”det går nog öfver.”

I det sökta rummet brann ett ljus med lång veka, det såg hemlighetsfullt ut.

”Ack, att vara så svag! stöd mig, jag håller på att digna! Mamma, akta! mamma orkar ej.”

”Min Gud, gode kamrer! jag tror att flickan dör.”**Min Gud gode Kamrer, jag tror att flickan dör.**

”Min Gud, dör! hm, det måtte väl ej vara döden i blomman af lifvet?”

”Ah! — blomman brytes lätt af dödens kalla hand. — Hvem sade det, bästa kamrer?” frågade Rachel och

neddignade, understödd af kamrern, på borgmästarns hatt, som stod i en soffa.

”Hur är det, bästa mamsell Rachel?” frågade kamrern, som af alla krafter understödde den skönas hufvud, hvilket hvilade mot hans bröst.

”0, låt mig slumra — låt mig hvila så!” mumlade Rachel liksom drömmande.

”Ack, mamsell!”

”Låt mig hvila vid ert klappande hjerta!”

”Hm, ja bevars, ja; jag blef så veritablement förskräckt, att hjertat sitter så att säga i halsgropen.”

”Jag skall gå ut efter droppar, som jag har i min pirat,” sade fru Prejare och försvann.

Der satt nu kamrern. — ”Hur är det?”

”Bra! det blir bättre — ack, om jag fått dö!”

”Gudbevars — hm, det vore fasligt!”

”Ack! ack! om jag finge dö och endast hade det medvetandet att ega en enda, som fällde en tår på min graf!”

”Herre min Gud! ack! — hm — ni får inte dö, bästa mamsell Rachel!”

”Vill ni att jag skall lefva?”

”Ja verkligen, ja, vid Gud!”

”Ack! då är jag ändå ej så ensam här på jorden.”

”Men direktören och fru direktörskan?”

”Ack, kamrer Hoppenroth! de äro mina föräldrar; jag älskar dem varmt, innerligt i min själ; men . .

”Men?”

”Men, de förstå mig icke, de fatta mig icke, de lefva i sin verld, jag i min — kanske på en annan strand; der oppe i stjerne-landen skola lifvets alla gåtor lösas — ja då skola vi alla förstå hvarann.”

”Ja, i stjernelandet skola alla gåtor lösas.”

”Och der, ack! der skola vi återse hvarann.”

”Jaha, jaha, i förklarad skepelse,” svarade kamrern och lösgjorde sin ena hand, för att rätta hårturen, som skred framåt och hotade att som en lavin falla öfver näsan.

”Ni,” suckade Rachel och uppreste hufvudet, ”ni tror på ett återseende, bästa kamrer?”

”Ja, ja bevars, vi mötas alla på andra sidan det gröna huset.” Teckningar med Text. 2”Säg om det der!”

”På andra sidan om det gröna huset.”

”Ack ja, hur sannt — det gröna huset.”

Nu inträdde direktörskan med droppflaskan; men den behöfdes icke. Kamrern fick afträda. Rachel ordnade sina lockar framför en gammal lampett och inträdde snart lika ungdomlig som förut.

”Ni är mycket känslig,” sade kamrern ömt, ”ni måste låta magnetisera er af min vän Attanskoj — ni kan inte föreställa er huru välgörande det är för nerverne. Min gamla piga, som haft svåra krämpor i halsen, hvilken liksom velat gå igen på henne, särdeles då hon blef ond eller altererad, har Attanskoj botat — ja — det är ett nervmedel — verkar på ett hemlighetsfullt sätt.”

”Nej, herr kamrer! det vill jag ej — kanske jag blef klärvojant — och . . .”

”Och?”

”Ack, bäste kamrer! i hjertats djup ligger något begrafvet, som aldrig någon menniska får veta — i en annan verld, på andra sidan det ”gröna huset” — blir det tids nog.”

Balen afslöts klockan tu på nallen och alla aftroppade under det musiken spelade opp marschen ur Gustaf Wasa.

*

Magnetisk Sömn.

”Ni har öfvertalat mig, herr kamrer — mamma har gråtit och bedt mig — pappa har befallt — alla bestorma mig.”

”Och således låter ni magnetisera er? Ack, det är en herrlig konst! Min vän Attanskoj har lärt mig handgreppen. Min gamla piga somnade i går afton som en kräfta, hvilken man ställer på näsan.”

”Vi ha bjudit hit kamrern och herr Attanskoj; flere få ej vara närvarande; min far har rest åt landet, så att det ej blir mer än mamma och vi.”

”Jaha, jaha — magnetismen är just af denna enskilta art — den lyckas ej annat än inom en sympatelisk krets af sanna vänner.”

Rachel utsträckte handen. ”Och ni är vår sanne vän, Hoppenroth — kamrer, förlåt — kamrer Hoppenroth?”

”Skadar inte, skadar inte, hm, ja jag är en sann vän — en vän i alla väder.” ”Säg om det der!”

”På andra sidan om det gröna huset.”

”Ack ja, hur sannt — det gröna huset.”

Nu inträdde direktörskan med droppflaskan; men den behöfdes icke. Kamrern fick afträda. Rachel ordnade sina lockar framför en gammal lampett och inträdde snart lika ungdomlig som förut.

”Ni är mycket känslig,” sade kamrern ömt, ”ni måste låta magnetisera er af min vän Attanskoj — ni kan inte föreställa er huru välgörande det är för nerverne. Min gamla piga, som haft svåra krämpor i halsen, hvilken liksom velat gå igen på henne, särdeles då hon blef ond eller altererad, har Attanskoj botat — ja — det är ett nervmedel — verkar på ett hemlighetsfullt sätt.”

”Nej, herr kamrer! det vill jag ej — kanske jag blef klärvojant — och . . .”

”Och?”

”Ack, bäste kamrer! i hjertats djup ligger något begrafvet, som aldrig någon menniska får veta — i en annan verld, på andra sidan det ”gröna huset” — blir det tids nog.”

Balen afslöts klockan tu på nallen och alla aftroppade under det musiken spelade opp marschen ur Gustaf Wasa.

*

Magnetisk Sömn.

”Ni har öfvertalat mig, herr kamrer — mamma har gråtit och bedt mig — pappa har befallt — alla bestorma mig.”

”Och således låter ni magnetisera er? Ack, det är en herrlig konst! Min vän Attanskoj har lärt mig handgreppen. Min gamla piga somnade i går afton som en kräfta, hvilken man ställer på näsan.”

”Vi ha bjudit hit kamrern och herr Attanskoj; flere få ej vara närvarande; min far har rest åt landet, så att det ej blir mer än mamma och vi.”

”Jaha, jaha — magnetismen är just af denna enskilta art — den lyckas ej annat än inom en sympatelisk krets af sanna vänner.”

Rachel utsträckte handen. ”Och ni är vår sanne vän, Hoppenroth — kamrer, förlåt — kamrer Hoppenroth?”

”Skadar inte, skadar inte, hm, ja jag är en sann vän — en vän i alla väder.”I detta ögonblick inträdde Herr Attanskoj, svartklädd från lopp till tå — svarta kläder, svart halsduk och skägg, svarta slöflor och polisonger. Det var någonting spöklikt nied heia den lilla gulbleka mannen med sina långa händer och smala fingrar. Hans svarla ögon irrade kring de närvarandes krets. ”Jag vet hvarföre jag är bjuden,” yttrade lian med en lätt bugning för direklörskan. ”Nåh väl, ni skall bli räddad från edra lidanden, mamsell Rachel. Sält er — lägg en sidenschal inunder på stolen och en på golfvet, så att det magnetiska fluidum ej må försvinna genom att gå en cirkelgång genom ledaren.”

”Min Gud, söf mig blott ej för hårdt!” bad Rachel och salte sig i stolen.

Herr Attanskoj började sina strykningar; men huru länge han än höll på, somnade ej Rachel, utan såg honom stint i ansiglet.

”Besynnerligt! eljest bör väl det lyckas; men ni kan ej komma i rapport med mig,” sade magnetisören något brydd. ”Det är, mitt herrskap, någonting ännu outredt huru det kommer till alt vissa naturer icke kunna komma i rapport med vissa andra — hm — detta är ett högst intressant fall, om hvilket jag skall gifva den Animala Magneliska Kommissarien i Paris fullständig underrättelse.”

Han försökte om igen; men förgäfves. ”Hur känner ni er?” frågade han.

”Jag känner mig endast orolig — hvarje gång ni för edra fingrar öfver milt ansigte, kännes det som om en spindelväf drogs deröfver.” ”Jaså — hm — högst intressant.”

”Men, kan ingen annan?” frågade direktörskan.

”Jo, det är möjligt att polariteten är fullkomligare mellan en annan och mamsell.”

”Hm, bror Attanskoj har lärt mig något,” sade kamrern, ”hi hi

— om jag skulle försöka!”

”Ja gerna, det kanske lyckas.”

”Får jag, mamsell?”

”Ack, bäsle kamrer! inte kan jag somna, då jag ser er,” yttrade mamsell Rachel med ett ömt småleende.

Kamrern ställde sig i posilur och gjorde några kringelkrokar i luften. O, under! mamsell Rachels ögonlock lillslölos sakta och snart hade hon försjunkit i en skön magnetisk sömn.

”Det är sympati, en sann magnetisk sympati,” yttrade herr Attanskoj. ”Fråga henne nu, om hon sofver.”

”Bästa mamsell Rachel, sofver mamsell?” frågade kamrern helt nära.

Intet svar.Herr Attanskoj anmärkte att det andeliga jaget ej begrep titlar, utan så alt säga hade druckit brorskål med hela verlden.

”Sofver du?” frågade kamrern åter.

”Ja, men jag drömmer.”

”Hm, mån tro hon är klärvojant?” frågade kamrern sin vän Atlanskoj.

”Det ser så ut — högst intressant — fråga henne.”

”Är du klärvojant?”

”Ja.”

”Hvad ser du?”

”Honom.”

”Hvilken honom?”

”Ack! honom, som är min enda tanke.”

”Hvem är den lycklige?”

”0!”

”Min Gud!” suckade direktörskan, ”hon röjer sig visst. — Rachel! Rachel!”

”Hm, direktörskan kan inte väcka henne,” inföll herr Attanskoj. ”Tala mera, ädla själ!” bad kamrern.

Rachel fortfor: ”Han lefver i drömmen inför mitt andliga öga; men han skall ej fatta mig förr än på andra sidan om — om . . ”Hvad om?”

”Om det gröna huset.”

”Hi hi, der ha vi ägget — kan han ej förstå dig i detla lifvet?” ”Nej — ack nej! han kan aldrig här fatta mig — jag kan knappt fatta mig sjelf — men nu vill jag inte sofva längre — min mor är bekymrad.”

”Jaså.”

Kamrern gjorde nu väckande manipulationer och mamsell Rachel vaknade med ett ljuft, smärmiskt småleende i sina gråspräckliga ögon.

”Ack! jag har varit så lycklig,” sade hon ”jag känner mig styrkt — mamma, älskade mamma! tacka Gud — din dotter är frisk. Ja, mamma, tacka Gud och hans utvalda redskap, kamrer Hoppenroth!”

Kamrern var glädjen sjelf — bjöd på thé med sockerbröd och pepparkakor, vid hvilket tillfälle han sjelf bjöd Rachel korgen, sägande: ”Ni, som är vand att taga hjerlan, tag ett till,” hvilket belönades med en talande blick.**Är du Klärvojant? _ Ja.**

Slut-Scenen.

Allt var på god väg. Kamrern kunde ej sofva påföljande nalt. Det var klart alt mamsell Rachel var kär i honom sjelf, och alt något sådant hände en man om femtiåtta års ålder var icke allenast smickrande utan äfvenledes sällsynt; men historien kom ut och kamrern hade vänner, som tyckte bäst om att ha honom bland ungkar-larne. Påföljande morgon besöktes han af några sina ungkarlsvän-ner, glada gossar allihop, riktiga rummelkultar, som gerna åto goda frukostar hos bror Hoppenroth och reguliert hvarje qväll drucko om på Hotel Bohemiéme hos fru Klarman.

”Nåh, det var en förbannad kuriös historia,” yttrade vice härads-höfdingen Rummelberger, en pussig herre med finnar på näsan. ”God morgon likväl förut, bror Hoppenroth — men hur f-n bär du dig ål?” ”Jag?”

”Hoppenroth ser ut som en pensionsmamsell,” tilläde bokhållaren Fyrkling, en mera fet person med slappa ögonlock. ”Jo det är en vacker historia — men hör på, Hoppenroth! om skalkar vilja locka dig, så följ icke, slår der i katekesen — ha ha ha, du är väl inte förbannad och gifter dig?”

”Jag? — nej — hm — hvem har sagt det?”

”Hela staden, hela staden säger att kamrer Hoppenroth skall ingå ett chrislligt äkta förbund med dygdädla mamsell Rachel Prejare. Du en liten rar och glad ungkarl — en riktig lustig kurre — fy f-n, och med det der långa skåpet. På baletten i förrgårs lär det blifvil bör-jadt — mamsellen sall på Balkmans hatt, så att den blef platt som en pannkaka — i går lär du magneliserat henne och hon blifvit genomskinlig, så alt Ju såg hvad hon tänkte med maggropen. Och så friade det långa åbäket sjelf — är allt det der sannt?”

”Hm, ingalunda — jag endast gaf henne några strykningar, som genast verkade och hon är nu frisk igen. — Tack vare Gud, sade hon, och hans utvalda redskap.”

”Hvad för redskap?”

”Hm — jag — Gud gaf mig krafter att bota hennes inre — ja, det var högst förunderligt, sade min vän Attanskoj.”

”Attanskoj! jaså — skall helsa så mycket från honom.”

”Tack, tack! det är en utmärkt man.”

”Ja visst — han rymde i natt och Prejare är der och inventerar qvarlåtenskapen.”

”Rymde? rymde? hvad säga ni?”

”Jo, att vår goda vän Attanskoj har packat in och farit sin kos sedan efterlysningen kom.””Efterlysning?”

”Ja, han är ingen Polack, utan bara en förrymd herre från Hamburg, som stulit en smula från sin principal.”

”Och Attanskoj skulle vara ...”

”Ingenting annat än en tjuf, föröfrigt en satans treflig karl — skulleivarit riktigt förargligt om man fått tag i honom, sedan vi nu i fjorton dagar druckit om med den hederspaschan.”

”Kors! kors! — jag blir rikligt altererad.”

”Nu är det så här, du, alt du är dragen vid näsan, bror Hoppenroth.” ”Dragen vid näsan? nej mina bröder, jag låter inte äraga mig vid näsan,” yttrade kamrern slött; ”jag insåg nog att den der Attanskoj var en dålig karl i anseende till moraliteten; men förunderliga krafter hade han i magnetismen och kranioskopien — ja — hm — jag låter ej dra mig vid näsan.”

”Delta yttrande var ett missgrepp af kamrerns ungkarlsvänner; ty det är ingenting en narr tål mindre än alt man förmodar alt han är en narr. Det blef således ingen beräknad frukost af den dagen; vännerna måste bestå sig den sjelfva, om de hade råd och lägenhet

— kamrerns kassa och hjerta voro begge tillslulna, som en postlucka efter klockan sju.

Knappt hade vännerna aflroppat förr än direktör Prejare och borgmästaren inträdde.

”Vi hafva,” yttrade borgmästaren mycket högtidligt, i det han beqvämt satte sig i soffan, ”kommit hit, min bror, för att af din egen mun höra orsaken till alla de rykten, som cirkulera i staden — bror Prejare är på det högsta altererad icke allenast för den skurken Klogenfucls (Altanskojs) skull, som har rymt undan hans nitiska efterspanande och blolt lemnat en lom nallsäck qvar på Hölel Bohe-miéme — det är något, som ännu närmare rör honom, sårar, hm, genomborrar bror Prejares fadershjerla.”

”Ja,” iniöll Prejare, ”milt arma barn.”

”Bror Prejares fadershjerla,” fortfor borgmästaren, ”hm, delta är en öm punkt, en, der smärtans pil tar djupast och farligast, ja till sjelfva lifvet, och i sanning, om någon af mina sju flickor skulle få den aldra minsta fläck på sitt rykle, så . . .”

”Men jag förslår ej bror Balkman,” sade kamrern i högsta grad förundrad och altererad.

”Jo, min bror,” började direktör Prejare, ”jag har med öppen brodersfamn alllid mött dig, vårt hus har stått öppet för dig, allas våra hjertan ha tillhört dig — men ett förskräckligt rykte har spridt sig om dig och mitt enda älskade barn, Rachel.””Hvaba?”

”Du har magnetiserat henne, du har haft ell téte å téte med henne på stadshuset.”

”Och förderfvat en splitt språng ny hatt af Söderströms fabrik,” tilläde borgmästaren, ”mig tillhörig.”

”Hm, hon sjuknade i valsen — hm.”

”Ja, bror Hoppenroth, jag vill tro på din oskuld — icke kan en hederlig man, som du, vilja intränga i ett aktadt hus som en förförare af det enda, det dyrbaraste vi ega, vår enda dotler — nej vare långt derifrån; men du har emellertid genom ditt snille, dilt hjerta, dilt utseende (fruntimren fusla sig vid ytan och du ser rätt bra ut efter dina år) och din magnetism inlagit min dotters hjerta — ja, hon lefver endast i dig — men detla må då gå; hon må gerna dö, blott hon ej öfverskrider dygdens råmärken — och det vet Gud hon inte gör; ty hon har fromma föräldrar, som gifvit henne exempel af dygd, skam att tala om’et — men hennes rykte — en flickas rykte är som en spegel, man får ej andas på den utan alt der blir fläck. Du har förderfvat hennes förut så ventaliskt rena rykte, du har varit skulden i att min stackars Rachel nu ligger i hela stadens mun.” ”Hm — högst ledsamt.”

”Ja,” sade borgmästaren, ”det är din pligt att reparera ditt fel

— bli en stadgad och gift man — med ett ord, njuta äktenskapets himmelska lycka, som jag i tre äktenskap pröfvat och befunnit vara den högsta af alla lyckor på jorden.”

”Långt ifrån,” inföll direktör Prejare, ”att vi vilja bli af med vår dotter — hon utgör vår glädje; men ser bror, del är ej nog med att vår dotter ligger i hvar mans mun, utan till på köpet är den förbannade Pfefferkorn här, och om ej saken uppgöres, så få vi se hela historien i tryck en vacker dag. Han sade sjelf i går alt han hade sexton och trettiotvå för hvart ark han skrifver, och en sådan der, som skrifver romaner och sådant, lar gerna tjugofem riksdaler för att göra vår Rachels skam landskunnig. Dylika menniskor ha inte samvete och ingen hut i sig — eljest ha vi gjort middag för honom för att slippa att komma in i hans romaner; men hustru min såg att han ganska skarpt betraktade medvursten på bränvinsbordet, och vi kunna slå oss i backen på att han tyckte att fläskterningarne voro för stora. Och se — vi få väl se om vi inte få oss en pik i någon af hans skrifter.” ”Ja, fasan är öfverhängande,” tilläde borgmästaren, ”bror Hoppenroth gör hvad hans heder fordrar — han kan ej annat”

Följden af alla dessa omständigheter blef, att mamsell Rachel Prejare ett halft år derefter hette kamrerskan Hoppenroth och bodde i f. d. Balkmanska gården vid torget.Huruvida hon mera inslumrade i en ljuf magnetisk sömn, huruvida hon fann sig lycklig med honom eller som man, då man ville uttrycka allt, säger: honnom, vet jag ej; men att kamrern har ekipage och alt frun åker — att kamrerns har främmande och frun representerar, att kamrern skrifver vers och frun är snillrik — allt detta är säkert.

Sedan vi nu med benägen tillåtelse af författaren fått göra förestående utdrag ur Herr Sekreteraren PfefTerkorns Reseanteckningar, kunna vi med godt samvete sluta. En författare behöfver icke följa sina hufvudpersoner längre än till kullerstolen för att se dem väl gifta — och det kommer sedan an på dem sjelfva att anse sig för väl gifta eller tvärtom.

Så långt herr PfefFerkorn.

På det hela taget ser herr PfefTerkorn allt från den löjliga sidan och har äfven så sett den Animala Magnetismen. Det finnes ingenting, hvilket menniskor en gång ordnat eller trott sig ordna, som de ej sedan generation efter generation söka att bibehålla i den en gång gifna formen. Denna för det sanna framskridandet skadliga conver-sationen yppar sig nästan mera inom vetenskaperna än inom Theo-, logien och Politiken. Vetenskapsmännen hafva alltid låtit det allmänna vettet gå förbi sig och hafva i århundraden förnekat facta, endast derföre att det ej fingo rum inom deras trånga systembyggnader. Under hela denna tid har det nya tillägget, som ändå en gång måste upptagas inom den verkliga vetenskapens område, fått ligga i händerna på okunnigheten. På detta sätt fortfor Kemien att vara Alche-mi, Astronomien Astrologi, Medicinen Qvacksalfveri i århundraden, innan de lärde ville begripa att detta allt var värdigt deras uppmärksamhet, och när detta ej mera kunde förnekas, försökte de att intränga allt det nya inom den gamla formen, genom att förklara fenome-nerna på sitt sätt — d. v. s. förklaringar, som i sig voro ännu obegripligare än sjelfva saken.

I detta stadium står nu den såkallade Animala Magnetismen, hvars namn skulle utgöra en förklaring om nemligen vi visste l:o hvad animal verksamhet, 2:o hvad magnetism egentligen månde vara. Vi hafva fått oss två oförklarliga ord för att förklara det vi ej ännu förmått ens till sina aldra yttersta conturer varseblifva.

Det som emellertid synes troligt är, att om Animal Magnetism verkligen är något (hvarpå vi ej tvifia), så låter

dess fenomener på intet sätt inklämma sig i den gamla formen, utan i stället, förr eller sednare, spränger den och skapar en ny.

MINNEN

FRÅN MINA INFORMATORS-ÅR

AF

ONKEL ADAM.

NORRKÖPING,
Östlund & Berling,
1854.

Hvart skall du gå så svartklädd? Bevars! så gentil! hvit halsduk! nej se på Alexej, som har hvit halsduk och fadermördare på sina fina kinder.

— Jo, jo, professor Ekeberg har skickat bud till mig, svarade jag min vän Wimmerkant, som i sällskap med en mängd vänner — (ty han var rik han) — mötte mig på gatan.

— Jaså — nåh hvad ville han dig?

— Jag vet verkligen icke, sade jag, men jag förmodar något.

— Hvad då?

— Ah, det hör inte hit — adjö med er! Saken var att jag på en bjudning slagit mig en smula ut, för öfnings skull naturligtvis, för guvernanten hos professor Ekeberg — inte var jag kär inte; men jag var tjugufyra år gammal, oöfvad i sällskapslifvet; visste detta sjelf — försökte nog att lägga mina ord både försigtigt och bra; men var ej säkrare på min sak än alt jag efteråt alltid kom i en sorts samvetsqval.

Hvad var det egentligen du "hamsade," länkte jag dagarne efter. — Du sade säkert mycket dumheter, kanske man skraltar åt dig, — kanske man anser dig för en pratmakare. Saken är den, att detla fel ofla vidlåder falliga gossar, som börja sin bana i sällskapslifvet. De komma så sällan dit att ett sker af två — antingen tiga de som muren, låsa in sina sällskapsgåfvor — af fruktan att de w ej kunna slå prof — elles också öppna de hela förrådet — ^och man kan väl föreställa sig huru mycket fattigdomen, hvars tillgångar ofta äro endast drömmar, samlat ihop på en eller två terminer. Som ur ett ymnighetshorn på medailler — ur hvilket kronor, svärd, riks-och vanliga äpplen, rosor och päron, böcker, barnleksaker och eng-lar falla i en förvirrad blandning — så flödar ordet från läpparna på en fattig student, som en gång om året eller så omkring kommer i sällskap och skall lära sig att lefva som och bland folk.

^ooQ ie

Så mycket mindes jag, att jag just lagt an på att behaga mamsell Mellén, guvernanten, och som jag ej hade, någon skala att mäta mina artigheter med, så kunde del ganska lätt ha händt alt jag framställt sakerna så, som att jag velat fria; — och af en roman, som jag läst, visste jag att det icke fanns i hela skapelsen någon varelse som så lätt klibbade vid, som en guvernant. Således kunde det nu hända, att mamsellen, för att taga fasta på min arma person, omtalat och utlagt saken för professorn, som åter, för att skydda sin guvernant för prat bland stadens fruarj och flickor och sitt huses ära, kanske funnit bäst att lägga vantarne på gunstig herrn och låta mamsell Mellén taga första inteckningen i min förut ograverade person. Dessa voro nu mina funderingar, som på intet sätt voro glädjande, ty först och främst så ville jag vara en fri man, för det andra var mamsellen äldre än jag och långt

ifrån vacker, hvarlill kom att hon var lika fattig som jag; — men för det! tredje skulle jag bli magister, och professor Ekeberg skulle med tiden bli min svåraste examinalor, och sträng var han alldeles tillräckligt förut, att man just icke behöfde framställa sig som hvarken pratmakare eller förstörare af en flickas frid — för att bli differerad, hvartill kom alt professorn var en ”kink-blåsa,” ”lunegod” (för att ej nyttja ett utländskt ord: journalier) och att han ibland, som man sade, differerade en stackars passabel menniska blotl derföre, alt han sjelf hade tandvärk eller atl hårluren blifvit illa bränd.

Jag var verkligen icke i den allralyckligaste sinnesstämning när jag inträdde i professorns nedra förstuga och putsade mig för alt gå upp till honom på öfra botten. Det var straxt före jul — full, kallt, regnigt och snöslaskigt. Trappan upp, mörk som ingången till tartaren, gapade emot mig — men jag gick frusen naturligtvis både till kropp och själ. I öfra förstugan skurade man till helgen.

— Är professorn hemma?

— Ja, det tror jag nog — svarade en gumma, som såg förargad ut — herrn skall trampa på viskan och slå på den der Irasan, tilläde hon. Jag lydde och knackade, stående på en disktrasa, på en dörr, på hvilken der å en papperslapp stod att läsa: ”professor Ekeberg träffas hemma alla förmiddagår mellan åtta och nio — och kl. 11 hvarje söckendag å kongl. akademiens mindre lärosal.” Högst gemena boksläfver, snedt skrifna dessutom på groft säckpapper. — Min Gud! de professorerna!

— Slig in — hördes en röst. Jag upplät dörren för att artigt träda in; men professorns rop: ”stå inte der och söla, så att skurluften kommer in” — påskyndade mitt inträde, och knappt stod jag ett halft tum inom dörren förr än den knäpptes igen bakom mig af

Således ”mellan, två eldar” skulle jag sagt, om jag egentligen stått emellan en skurbalja och en Professor i filosofien.skurgumman, som också var vred. Således mellan två eldar skulle jag sagt om jag ej egentligen stått emellan en skurbalja och en professor i filosofien.

Professor Ekeberg var en temligen gammal man, mager och liten, men med qvicksilfver i ådrorna. Han gick fort fram och åter på mattan och bar en servett knuten om kinderna. Ganska fägne-samt, han hade tandvärk!

— Hvem är herrn?

— Milt namn är . . .

— Ja, det är herrns namn jag vill veta, yttrade professorn stad-nande; — när man frågar — hvem ar herrn? så är det ingenting annat än namnet man vill veta — hvad är herrns namn?

— Alexej Al.

— Alexej — ja det är nog — hör på min kära Alexej! han är en ung man.

— Jaha.

— Jaha det vet jag sjelf — hm, när man är ung så bör man tänka på framtiden — har han tänkt på framtiden?

— Ja — jaha på framtiden.

— Ja ser han, om han får lefva så (år han en framtid, det är väl klart — vet han någon bot för tandvärk?

— Nej!

— Det var skada — denna skurningen gör mig alltid sjuk — jul, påsk, pingst och midsommar — tdndvärk reguliert — det är ju besynnerligt?

— Jo.

— Nej alldeles intet besynnerligt — min vän professor Leoson säger att fuktighelen täpper porerna om man är känslig — hm — min kära herr Alexej, ni är ung — och som jag kan förslå, så har ni en egen gåfva att ställa er in med personer af det läcka könet.

Nu lopp en rysning genom mig — hvad skulle jag svara?

— Jag är kanske något.--

— Nej ännu ingenting, men han kan bli — om han är flitig så kan han en gång sätta fötler under eget bord och gifla sig.

— Ja — det vågar jag inte länka på.

— Tänka på? hvad? är det heder i det der?

— Min fattigdom.

— Fattigdom, hvad har det med den saken att göra. — Ser herrn, den som inte gifter sig är antingen en narr, som tror att hans e©el jao* hans eget förstånd, hans egen förträfflighet är nog att hålla

x honom oppe hela lifvet igenom — eller en dåsig menniska, som kan silla som en groda ensam i bollnen på en brunn och ändå må väl,eller en vindspelare som tror att qvinnan är en leksak. — Herrn skall gifta sig, så vida herrn är en hederlig karl.

— Ja — ja.

— Nu är saken den, att vår guvernant —

Jag höll på alt falla, men lyckligtvis stod jag med ryggen mot dörren.

— Vår guvernant, som herrn känner, hon har talat om alltihop.

— Jaa—så!

— Ja det är klart, jag är liksom far för henne, vi hålla af henne som vårt eget barn — med ett ord mamsell Mellén har bedt mig — —

— Ja — jag försäkrar, afbröl jag professorn — (det måtte gå som det ville) — jag försäkrar, att om jag — om jag skulle.

— Jo visst skall herrn. — Herrn sade ju att han var fattig.

— Ja just derför.

— Ja just derför så har mamsell Mellén rekommenderat herrn.

— Mycken godhet af mamsell Mellén.

— Ah det är en rar menniska — skada alt hon måste från oss.

— Skall hon?

— Ja visst, när hon gifter sig.

— Är det afgjordt?

— Ja visst afgjordt, så vida den som friat till henne icke är en skurk, en ärelös bedragare; ty Alexej, vet han, det finnes intet värre odjur i skapelsen än e?i karl, som med fagert snack bedrar en stackars värnlös och svag qvinna — och blir hon bedragen så får han med mig ^alt göra. Professorns små ögon sprutade eld! Men vidare, hon är förlofvad med en häradshöfding Gyllenarm.

Jag drog en djup suck.

— En ganska hygglig karl, hvarlill lagmanskan Thorsson på Träskälla — vet herrn hvar Träskälla ligger?

— Nej. . Det ligger trettio mil härifrån nära Waldemarshamns stad — vet han hvar den ligger? Ja.

— Det var bra. Nu behöfver lagmannen en informator för sin son och mamsell Mellén har rekommenderat herrn, emedan lagmannens bo så ensligt och således behöfva en menniska i huset som kan prata och slå upp språklådan.

Jag har hört mig för hos herms inspector nationis och fått vackra intyg om herrns conduit och kunskaper och alt herrn är fattig — således om herrn vill ha en god, beqväm konditon, med hundra banko lön och allt fritt samt blott en discipel — så

— Jag tackar Ödmjukast — ja.— Hör på nu, hm — stig litet fram, han står ju rent af fastklist-rad vid dörren — hör på — nu kunna vi tala om annat. Tror han att jag är en narr?

— Nej bevars!

— Nåh hvarför klutar han ut sig som en narr, då han skall komma till mig — tror han att jag sätter värde på de der löskra-garne eller den der otäcka hvita halsduken eller hans gamla svarta frack?

— Nej — men det brukas.

— Brukas? hvarför brukar ni sådant der när ni går till en professor — hvarlör slår ni der som en stackare vid dörren och skrapar — skall det der vara vördnad — vet ni! en professor är en lärare och en vän, är han gammal så är han en far för de unga

— herrn ser mig ut att begripa sådant — herrn ser inte så platt ut som många andra — herrn är en menniska, som gerna öppnar sitt hjerta. Mamsell Mellén har berättat ert samtal — och se en ärlig, barnslig själ visade sig deri. — Så der pratar man ej utom munnen ulan att antingen vara en narraklig idiot eller en barnafrisk glad själ.

— Men om jag vore det förra, sade jag småleende.

— Det förra är han icke och således är han det sednare — hör på — till nyår skall ni vara på Träskälla och således skall jag lemna honom respenningar.

— Jag tackar — men —

— Men han är skyldig för mat och rum?

— Ja.

—• Nå det skalL betalas, gör opp sina räkningar nu och kom igen. Adjö med honom, kära Alexej.

Således var allt väl aflupit. Ack! du min Gud hvad den beskedlige mamsell Mellén var älskvärd — jag blef nästan jaloux på den lycklige häradshöfdingen Gyllenarm, som skulle få en sådan skatt. Att hon ansett mig tala bredvid munnén, som en narr eller ett barn, skulle väl förtryta mig, men hon hade rätt — så var det.

— Nåh, nu ser han annorlunda ut, vår hederlige Alexej, yttrade brödren Wimmerkant, som under det jag stod på hela stenen, varit på källaren och ätit frukost. Så olika äro ödets »lotter — han åt nu en delikat frukost under det att jag stod inklämd vid dörrn hos en professor och han svor på kyparen och var missnöjd med vinet under det alt jag höll på alt blifva yr af glädje öfver något — som han skulle ansett rent af för en olycka — nemligen att mottaga en kondition på bondlandet, som han alltid uttryckte sig. Vi skulle begge varit olycklige om vi nödgats byta. Jag ville ej för helaverlden lefva på värdshus och med ett tjog dussin vänner på släp — han skulle fått tvinsot om han nödgats flytta från kamraterna.

*

Min första kondition.

Det var den 12 Januari år 18—. Året må vara onämndt, ty det är så vanligen med märkvärdiga händelser, att man vet dagen men icke året. Således var det den 12 Januari för många år sedan en glad ungdom, nemligen jag sjelf, sittande grensle på en kappsäck åkte vägen fram till Träskälla herregård. Det hade varit en svår resa — hvar och en, som är något vand vid ”comfort,” isar af fasa då jag nödgas omtala att jag endast hade en tunn kappa, icke några botteforer, ej en gång galoscher, att jag åkte än på släda, än på kärra, att jag vältade några gånger på vägen och fick ligga i oeldadt rum, ty att några vedpinnar till min heder sattes in i kakelugnen och der pepo till dess jag

somnade, anser jag icke alls böra räknas som värme.

Om femtio år härefter då man sitter i en jernvägsvagn och far med pilens hastighet åstad, då man hvarannan qvart träffar en restauration der man åker in i förstugan och der i skänkrummet bordet står dukadt med alla möjliga rara saker — då kan man ej föreställa sig huru man färdades i min ungdom. Men allt det för inbillningen herrliga, som ligger i begreppet om afstånd, försvinner också. Det var något att komma ut på landet då det skedde först med uppoffringar af tid och möda — man beredde sig på en dylik resa som till ett äfventyr, inbillningskraften hade fritt spelrum, ty en dylik resa aflopp aldrig utan händelser, och då man kom till ort och ställe, huru välkommen var ej den fjerran gästen, som hade rest hela trettio milen — trettio mil, det var ett afstånd.

Allt det der försvinner med de hastigare och beqvämare kommunikationerna — man blir snart icke i stånd att bli ett föremål för uppmärksamhet och omvårdnad, om man icke minst kommer från Hobart Town, Nova Zemlia eller Nukahiva.

— Äro vi snart framme? frågade jag allt emellanåt min skjutsbonde, som, klädd i vadmalsrock och räfskinsmössa, satt bredvid mig.

— Åh, än är det ett stycke.

— Jaså.

— Nåh — hur långt är det nu?

— Åh det är bara ett par gårdar och en äng och så se vi Träskälla.Så fortforo vi. — Gud vet huru länge, meri det der lilla stycket ville ej taga slut och detta oaktadt jag redan länge frusit om fotterna. Om någon menniska tycker att tiden går långsamt, så är det en resande, som fryser om fotterna eller har snöslask med motvind.

Någonting ditåt var det den 12 Januari.

Ändtligen skymtade vi några tegeltak öfver och genom en hop aflöfvade träd, och skjutsbonden berättade, att det var Träskälla.

— Hm! skall herrn dit?

— Ja.

— Känner han herrskapet?

— Nej.

— Skall han bli der länge?

— Ja, minst ett år.

— Jaså — hm.

— Det der lät mig misstänkt. — Hvarför frågar du så noga?

— Ah ingenting, men annars så kallas lagmannen för kungen.

— Jaså, hvarför det?

— Jo, si han är så menskligt rik och mäktiger.

— Och hans fru?

— Frun? Jo visst har han väl en fru, det förslås, men hon synes aldrig lill hon — hm.

— Nåh!

— Hm — herrn vet väl huru det är?

— Nej verkligen icke.

— Jo di säga -— inga ord efter mig — att hon inte är .rätt slug — men si det tror jag icke — för si hon gör

mycket godt — och då skall man inle vara galen.

— Nej det tror jag; men komma vi aldrig fram?

— Åh jo, men si vägen går i en ”rundal” kring gårdarna, så att man nära nog får fara rundl omkring gården innan man kommer dit.

Nu voro vi inuti en skogsdunge, derefler kommo vi ut på ett gärtle, som syntes evigt och om hvilket bonden berättade, att lagmannen hakat upp det helt och hållet ur ett kärr; för si Träskälla var förr ett torp, som låg midt i en pöl. Man kunde också icke ännu finna stället vackert. Naturen hade gjort nästan intet — men konsten desto mera. Den långa, alléen, de planterade lundarne, de stora lindame på gården gåfvo Träskälla ett prydligt, men icke desto-mindre enformigt utseende. Hufvudbyggningen var ett tem ligen stort tvåvåningshus af rappadt träd, enkelt och utan alla prydnader. Jag blygdes för att svänga upp på gården i min ”rapphöna” utan lät bonden hålla utanför grindarne och gick upp till mitt blifvande hem.

Teckningar med Text. 3Det var afton och det lyste blott 1 fem fönster. Två i öfra våningen genom ett par täta gardiner, två i nedra våningen, som blott voro försedda med jalusier — och en fladdrande belysning, som bevisade, att det femte ljusa fönstret tillhörde köket.

Nu stod jag i en mörk förstuga och hörde’ en hund skälla inifrån rummen. Efter några ögonblick öppnades dörren och ett par personer kommo ut. — Se så, gare ön, lig nu! sade den ene, en ung man, af snart sagdt ett ståtligt yttre.

— Hvem der?

— En främmande, sade jag. (Det är rasande svårt, att, inpackad i en snöig kapprock och nära förfrusen, presentera sig med värdighet.) Jaså, välkommen, yttrade den unge mannen; men den andre, en prest, nalkades honom och hviskade något.

— Ah, pastorn drömmer ej om annat, yttrade den unge. — Hör på, min herre! säg rent ut, fortfor den unge — är herrn, som pastorn påslår, en slrålröfvare, så var så god och säg till.

— Bevars jag? sade pastorn med förlägen min.

Jag kunde ej underlåta alt skratta, synnerligast som kappan var upphängd, och jag stod der temligen hygglig. — Stråtröfvare — nej

— jag skall bli informator här i huset.

— Nå för f-n — högst roligt — kom in, magister — se så, pastorn tar kappan, och så marsch.

Man kan ej neka alt mottagandet var något kuriöst. Vi inträdde emellertid i ett väl upplyst rum — en liten sal, prydd med ett forlepiano, på hvilket noter lågo, och en hel hop blomkrukor framför fönstret. Nu börjar presentationen. ”Jag är, yttrade den unge, löjtnant Thorson — magisterns ödmjuka Ijenare — och delta, pekande på preslen, är pastor Fikonlöf, vår själasörjare och disponent af ett andeligt Dylla med eld och svafvel, som aldrig hinner alt brinna opp.”

— Herr löjtnanten behagar alltid raljera, yttrade pastorn, skakande på hufvudet, det är icke mitt sätt att sålunda tala — välkÖm-men herr magister, måtte Herren välsigna er en gång i denna kristliga boning.

— Se så, sitt nu ner tills morbror kommer — jag skall säga till honom, yttrade löjtnanten. — Pastorn kan emellertid hugsvala vår nye magister med litej andligt manna.

Således var jag ensam med hr Fikonlöf.

— Magistern, började hr Fikonlöf, förundrar sig troligen öfver sill mottagande?

— Ja.

Det är vårt enda återstående barn af sex.— Ni har kommit in, min baste magister, i ett hus, der himmel och

helvete strida om herraväldet — med ett ord, der Guds ord föraktas i ena våningen och odlas och begrundas i den andra.

— Jaså.

— Jag hoppas att vi skola bli vänner, tilläde pastorn och grinade ganska sött; men, sanningen att säga, jag just fick förtroende för mannen.

— Jag har varnat er, min baste, Gud lede edra fjät. Vår löjtnant är en lättsinnig menniska, med ett samvete så rymligt som det plär vara hos herrar militärer oclr —

I detsamma öppnades dörren och löjtnanten steg in. — Morbror ber magistern stiga in till sig — vi begge, lilla pastor, skola under tiden tala om andliga ting.

— Jag tackar, sade herr Fikonlöf, men går opp till hennes nåd.

— Ah ja, det går också an, svarade löjtnanlen och kastade sig i en soffa — gå ni in käre magister.

Inom några ögonblick var jag inne i lagmannens kammare. Lagmannen kom emot mig. Han var en äldre man, med gråsprängdt hår, men med ett utseende, som ingaf förtroende. Någonting mildt, nästan svärmiskt hvilade öfver hans drag — som tillika förrådde ka-raktersfaslhet och förmåga. Vid bordet, lutad öfver en bok, satt en gosse, troligen min blifvand® discipel.

— Välkommen magister. Mamsell Mellén, som eger mitt och min hustrus odelade förtroende, har talat godt om er. — Professor Ekeberg har berömt ert uppförande och edra kunskaper — således välkommen! Det der är vårt enda barn, vår Felix, tilläde lagmannen med ett sorgligt leende, och pekade på gossen, som rest sig och stöd framför mig. Någonting spädare, vekare, hade jag aldrig sett. Hos denne gosse tycktes anden vara allt, den skimrade genom kindens rosor, den brann i hans djupblå ögon, den tycktes leka med de ljusa mjuka lockarne, som böljade kring halsen. — Det är vårt enda återstående barn af sex, sade lagmannen och lade sin hand på gossens hufvud, i det han med andra handen pekade på fem barn-porträtter på väggen. Der äro de andra fem i olja — de sjelfve slumra i frid.

Jag blef rörd — det låg någonting så outsägligt vemodigt i denna hänvisning — der låg en aning och en bön tillika i fadrens biiclj;, då han visade de öfriga porträtterna.

— Jag hoppas, sade jag — att lilla Felix och jag skola trifvas väl tillsammans. — God afton, Felix, se på mig — jag är den der magistern.

Gossen smålog och räckte ut handen. — Välkommen, sade han, jag skall nog läsa.— Ja, det tror jag nog, sade fadren. — Gå du nu ut, Felix, och sök opp Emilie och bed henne spela för oss en stund, det är ännu en stund till qvällsvard.

Så snart gossen gått, återtog fadren: Ni har sett gossen, min bäste magister — ni behöfver ej tvinga honom att läsa — här är ej så mycket fråga derom, som alt låta honom läsa litet. Ni förstår mig icke?

— Nej, verkligen.

— Jo, ser ni, jag har arbetat mig fram ur intet — jag har varit fattigare än ni — jag måste, om jag ville eller ej, afsluta en viss lärobana inom en viss tid. — Detta har gjort att min bildning är ringa och detta lilla ensidigt. Jag inser det bäst, då min gosse frågar mig om mycket, och jag öfverallt finner luckor, så att jag måste hänvisa honom till böcker. Så får det ej vara — han är svag, han är på flykt ifrån oss, han liksom syskonen; han är lärgirig

— han skulle förtvina ännu snarare, om han ej fick lära — men detta måste ske samtals vis — kan ni det? — jag kan det icke.

— Jag skall försöka, sade jag.

Nu anslogos toner på pianot der ute.

— Vi skola gå dit ut; — det är min hustrus brorsdotter, Emilie, som spelar; barnen roa sig om aftnarne med

musik; — det, tilläde han med en suck, var äfven min hustrus glädje fordom, är det ännu ibland. Kom nu.

I salen satt min löjtnant bredvid pianot, och betraktade en ung flicka, som spelade. Musiken tystnade, ty hon steg opp. Det är, sade lagmannen, en slägting, fröken Emilie Gyllenarm — detta är magister Alexej — sätt dig, Emilie, och spela för oss.

Emilie var en ganska vacker flicka — hon liksom gossen ljus-lockig och vek; men med friska kinder, och ett leende kring munnen. Alla öfriga utom löjtnanten hade någonting dystert. Flickan spelade bra. Efter en stund öppnades dörren försigtigt och pastor Fikonlöf inträdde. Ett lindrigt moln tycktes flyga Öfver lagmannens ansigte; men han teg.

Pastorn trädde fram till Emilie och hviskade några ord.

— Skall det bli en psalm af? frågade löjtnanten.

— Ja, så vida fröken Emilie vill göra sin älskade tant en glädje.

- Löjtnanten mumlade någonting och strök mustascherna, och

lagmannen sade med en suck: J skolen väl göra mamma till viljes.

Pastorn satte sig bredvid pianot, snedt emot Emilie, på hvilken han fästade sina små ögon, hvilkas färg jag aldrig förmådde utforska.

— Emilie slog an några ackorder, och Felix, hållande sin arm om hennts hals, började att sjunga, under det att pastorn, blinkandemed ögonen, sammanknäppte händerna och vid vissa ställen liksom neg med kroppen: Hvarthän skall jag dock fly Ur syndens djupa dy, m. m. Jag har aldrig hört något djupare gripande än denna duett, då man visste att en förkrossad varelse deroppe med tårar deltog i sången, – Jag glömmer aldrig detta intryck af den första aftonen på Träskälla.

Sedan sången var slut, budades till soupén. Den var tyst, enstafvig, ledsam. Sjelfva löjtnanten, som på tu man hand gjorde allt för att förarga pastor Fikonlöf — var tyst och blott lät sina blickar berätta hvad han tänkte. — Min hustru är sjuk, sade lagmannen, derföre kommer hon icke till bordet.

*

Förtroende.

Löjtnanten och jag skulle tills vidare bo i samma rum, helst pastor Fikonlöf intog det som var mig ämnadt. Dessa rum voro belägna i ena flygeln, med utsigt åt fruktträdgården, hvars tvinande träd visade konstens vanmakt mot en viss bottensyra.

— Nå, sade löjtnanten, sedan han iklädt sig nattrock och tofflor — hvad sägs om pastorn?

— En ganska religiös man.

— Religiös? dermed vill väl magistern förstå en hederlig karl?

— Ja, det är naturligt.

— En menniska, som lefver som han lär?

— Ja, det är klart.

— Men se, denne här han bara tror — det är en läsare, ser magistern — en karl, som tror och beder och ligger i syndaånger utan hof och måtta och föröfrigt är lömsk, hård, snål — en falsk figur, som smyger som en orm och fiskar som en katt i grumligt vatten.

– Ganska vacker målning.

— Men hör på nu. — Den der karlen upptogs på gatan af en fattig borgarenka i Waldemarshamn — han gick och tiggde — då förbarmade hon sig öfver barnet och tog det till sig. Hon höll honom i skolan, hon arbetade för hans räkning, vakade och led brist — hon höll honom vid akademien. Då voro hennes tillgångar uttömda — hennes syn förmörkades. Fikonlöfvet fick sig en godkondition, som huspredikant hos baron Gyllenarm — tants gamle far. Då bad enkan, hans ungdomsvän och enda hjelp, om en skärf

— han löste in henne på fattighuset och ser aldrig om den gamla — ty nu bevars är hon icke af Gudi — nu finner han, att hon varit en mammons träl, att hon varit verldslig — med ett ord, han bryr sig ej om henne — är det kristligt?

— Nej.

— Och allt det der hjelper han med att han tror. — Item: i Waldemarshamn bodde hän hos en annan borgare — han förlofvades med dottren i huset — äfven dessa hulpo den beskedlige Fikonlöf för hans fromma tal — men fadren dog, der blef konkurs — då öfvergaf han de fattige, och flickan dog af lungsot och sorg — är det bra?

— Nej visst inte.

— Ja, ser magistern, det der hjelpes alltihop bara man tror.

— Och här?

— Här? märker ni intet?

— Jo något, men vet ej hvad.

— Jo, ser ni, tant är en förträfflig menniska, men vek till lynnet — vet ni, det är en kuriös historia. Då hon var förlofvad — men derom en annan gång.

— Nej nu, löjtnant!

— Men, det är ju nu mörka natten, ser ni, och historien är en smula ruskig, liksom vädret här utanför — hör hur snöslasket 6lår på rutan — har ni stark inbillningskraft?

— Ah ja, men tala om historien ändå.

— Jo, ser ni, magister, fem mil härifrån ligger en gammal gård, som heter Sunnanhäll — en gammal stenbyggnad, som blifvit hundrade gånger ändrad och rappad och förnyad, men ändå har qvar sina två alnar tjocka murar, sina djupa fönstersmygar, sina kuriösa smårum, sina tvenne salar, prydda med porträtter och taflor. Jag har många gånger varit der — ty nu bor der ungt folk — men aldrig har jag haft någon ro der — f-n vet hur det kommer sig. Den tiden tant var flicka, bodde der en gammal grefvinna Lausan, enka efter en landshöfding af detta namn. Det var en besynnerlig varelse

— en liten gråklädd gumma, som hvarje söndag for till kyrkan i ett gammalt skramlande vagnskräp, förspändt med två smäckfeta, svarta hästar; men oaktadt all sin kyrksamhet kunde den goda gumman aldrig öfvertyga folk om att hon icke hörde hin onde till. Då hon kom, drogo barnen sig tillbaka, de tystnade — ty grefvinnan på Sunnanhäll kom, och det var, som om ett spöke kommit.

— Nå, var hon elak? frågade jag.— Långt derifrån, den beskedligaste raenniska i verlden, hon hade blott två fel, nemligen sin lilla hopskrumpna figur, klädd i den eviga stålgrå sidenrocken och den eviga gammalmodiga, äfvenledes grå, sidenhatten med sina svajande, svarta hägerfjädrar. Detta var ett fel, som hon till en del ej rådde för, men som hon ökade genom sin antika, evigt enahanda drägt. Då man oupphörligen ser en men-niska i samma habit, förefaller det som om hon kom upp ur grafven, spökande i sin oförstörbara gestalt.

— Och det andra felet?

— Jo, detta var, att gumman var så genomgod, att hon icke unnade någon menniska blifva lycklig, utom precist på det sätt, hon i sitt envisa hufvud uppgjort. Det fanns ingen menniska så frisk, att hon ej ansåg sina kalmerande droppar nödvändiga, ingen så klok, alt han ej behöfde hennes råd, ingen så lycklig, att hon ej skulle kunna skapa

en ännu större lycka.

— Således en envis, högmodig gammal nåd?

— Nej, långt derifrån — hon var varmt religiös på sitt sätt och gjorde ej med vett och vilja en mask för när.

— Och vidare?

— Jo, tant hade fattat tycke för morbror här — (det är en särskild historia) — och detta var ej mot hennes föräldrars önskan, utan tvärtom; men grefvinnan Lausan, som burit tant till dopet, hade en annan tanke. En gång om året gjorde tants föräldrar elt ordentligt besök på Sunnanhäll. Försigtiglvis, för att ej få spleen, valde de den ljusaste årstiden för sitt besök; men en höst sjuknade gumman och bad då alt hennes guddotter skulle få komma dit på en tid. Kallelsen åtlyddes, och en mulen Oktoberdag intågade min stackars tant, som då var aderton år gammal, skön, ungdomsfrisk och glad — in i det gamla ugglenästet. Hon har ofta omtalat sina känslor då hon kom in i den första salen med de stela porträtterna kring väggarne, huru de tycktes nicka då ljuset i pigans hand flämtade, under det att de passerade rummet. Derefter följde ännu en sal och der blef det ännu värre. Gud vet hvem som gjort samlingen, troligen en dygde-vän eller en som fann nöje i att rysa. Nog af — der fick man se Virginias mord — en slor tafia. Item Lucretia i silt blod, Carl I:s af England halshuggning, och Holofemes' dotter med Johannes döpa-rens hufvud på elt fat. Dessa taflor voro detta rummets prydnad. Sålunda vederbörligen förberedd, inträdde hon i gummans sängkammare. Aldrig hade delta rum förefallit henne hemskare än nu, be-lyfct af en nattlampa, som brann på kaminhörnet. De tunga sängom-hängena, som uppburos af en hvitmålad träd-engel, som på ett tjockt groft rep var fastad i taket — de högryggade stolarna med sina tax-hundsben — det gamla bordet med sina vridna pelarfötter oeh slutligen en så kallad bordstudsare af gammal fason, som pickade outhärdligt hård t och hastigt, med en sväfvande messingsfogel, spökande innanför en glasruta, fullbordade prydnaderna. Dertill kom nu gumman sjelf, i sin stora hvita nattmössa och sina magra armar fram-stickande ur en vidlyftig svepning af kambrik.

Emilie var naturligtvis mycket välkommen; men gumman, välmenande in i det sista, började snart tala om giftermål och att hon (gumman) utsett en passande make. Detta var ingen mer eller mindre än en gammal gråhårig baron Stjerneskatt, hederlig man för öf-rigt, men försedd med två kullar barn, ty det var nu i tredje äktenskapet han skulle inträda. Sannt var väl, att baron lika litet anat gummans välvilliga tänkesätt, som lilla Emilie Gyllenarm (nemligen tant, som hette så förut); men detta hindrade alldeles intet, emedan gumman omöjligen kunde tänka sig annat än att förslaget å ömse sidor skulle mottagas med förtjusning; ty baronen kunde ej önska sig vid fyllda femtiofyra år något bättre än en ung, vacker och väl uppfostrad flicka — och Emilie kunde ej gerna önska något bättre än en allmänt aktad och stadgad man, med förmögenhet och ett ganska trefligt och välförsedt hem.

Förslaget gjordes första qvällen, under det att Emilie, bredvid tant Lausans säng, ur en stor blåmålad kinesisk kopp drack någonting som på Sunnanhäll kallades thé.

Tant trodde först, alt gumman på sitt sjukläger roade sig med att raljera, så befängt föreföll henne förslaget; men dag efter dag fortfor samma visa. Gumman blef sämre och sämre; ty hon botade sig sjelf med en sorts lifspanacé, som kunde lägga hvem som helst i grafven. Hon märkte det sjelf, men tycktes ha mod nog att se döden i anletet. Deremot fördubblade sig hennes ifver att ölvertala Emilie — men omöjligt. Slutligen måste min stackars tant fram med sanningen.

— Vill du ha den usla menniskan? sade gumman, men albröts af hostan — en — en vallpojke, en tiggarunge — en----

— Söta tant!

— Jaså, skulle jag i min graf ha den skammen, rosslade gumman, att ha burit en gemen lyckoriddares hustru till det heliga dopet? — När Gud frågar mig och säger: Emerentia Catharina Isabella von Lausan, hvar har du dina gudbarn? så skall jag svara: Nästan allihop äro hos dig, Herre! välsignadt vare ditt namn, men en, Emilie Gyllenarm, har vanärat sig och mig och hela sin ädla slägt och gitt sig med en landstrykare.Detta ord bragte tants

blod i svallning — hvad hon svarade vet icke; men nog af, hon har tusende gånger ångrat det och följden blef att gumman, samlande de sista gnistorna af sin kraft, reste sig upp i sängen och sade: Så svarar du mig på min dödssäng; men gift dig — förnedra dig — men kom ihåg, alla dina barn skola, innan de äro tolf år, dö ifrån dig — det är — (hon föll tillbaka) — det är, upprepade hon — en Gud — som — Det sista ordet kunde hon ej ultala. Ögonen voro glasartade, det magra an-sigtet antog inom få ögonblick detta dödens egna uttryck — och på natten afled grefvinnan Emerentia Catharina Isabella von Lausan i en ålder af åttatiotre år, fyra månader och tretton dagar.

Denna händelse står outplånligt för min stackars tants minne. Också har olyckan velat att fem barn af sex, vid fyllda elfva år, gått till Gud. — Felix är den ende som är qvar; men ni ser, bäste magister, huru svag han är, huru lätt det tyckes att äfven hans lifstråd brister. Med hvarje dödsfall har tants lynne sjunkit djupare — hon har i det längsta kämpat, men krafterna stå ej bi. — Nu bor hon der oppe i ett mörkt graflikt rum och läser och beder — hon firar dagligen sin sista gosses likbegängelse, fastän han är i lifvet ännu. Under allt detta arbetar hon natt och dag för att skydda honom för döden — så har hon gjort med de andra, allt sedan den första dog'

— och denna klemiga uppfostran har troligen förstört dem från början.

— Det är kärlekens barnamord, anmärkte jag; det är ändå underligt — jag har sett flera dylika fall, att varmhjertade, gudaktiga menniskor, som tro och hoppas allt af Guds nåd — likväl ej våga lila på Gud i frågan om barnens lif och helsa. Der gå de ifrån förtroendet till Hans allsmäktiga hjelp och försöka med menniskopåhilt att uppehålla, att stärka och skydda dem, som Gud aldra bäst skyddar — barnen. Det är en psykologisk egenhet, som ej rätt kan förklaras.

Min löjtnant var en bra berättare, men brydde sig ej synnerligen om reflektion.

— Åh ja, kuriöst är det.

Jag kan ej neka att min första afton på Träskälla — (som egentligen hette Träskkållä) — fällde milt glada mod. Jag hade ej väntat att vid mitt första inträde i verlden blifva ulan alla förberedelser invigd i en familjs öden — och allraminst så sorgliga och så hopplösa som dessa.

Felix, med det milda englaansigtet tycktes verkligen vara färdig att när som helst fly från både far och mor och mig, stackars informator till på köpet. Jag kunde ej begripa hvarför mamsell Mellén rekommenderat just mig, men troligen hade min öppenhjer-tighet behagat henne, kanske också någon idé, som följt med ordströmmen.

Både jag och löjtnanten tego: vi hade begge att länka p5T

Plölsligen bröt hap tystnaden och sade: Och den förb—nåde prestsjälen till på köpet.

— Pastor Fikonlöf?

— Ja, ser magistern, nu i tants bedröfvelse, så har han fått makt med henne och gör henne splitter galen. Han talar om alt hon ådragit sig himmelens förbannelse, att barnen derföre straffas med sjukdom och död — han kunde åtminstone veta alt barnen höra Guds rike till — men si, de äro alla födda med synd och kunna tio, elfva år gamla inte ha tron naturligtvis så komplett i ordning, som han har den i sitt hjerta — det måste se ut som en kautschucks-pung, svart och läderartadt allt igenom.

— Men kan icke lagmannen... ?

— Hvad kan han här? ingenting; — hvad kan mannen göra, hvad hjelpa hans böner och föreställningar, hvad hjelpa barnens tårar och böner, hvad hjelper husets undergång och olycka, då en läsarprest får lag i en svag, kärleksfull och ångrande qvinnas hjerta? Han talar i Guds namn — han påbjuder sånger och böner, ånger och ruelse, i stället för elt verksamt lif, i stället för uppfyllelsen af en makas och mors skyldigheter — ty hon skall allena Ijena Gud. Jag undrar hvad läsarpresten sjelf skulle lefva af, om alla gingo in på hans lalhundslära; men det behöfs icke, — han har sina far, som ingenting behöfva göra, — och gellerna, som ej ha lid att sjunga och bedja från morgon till qväll, få föda sällskapet.

— Men har då ej ni, bäste löjtnant, eller lagmannen, upplyst henne om att herr Fikonlöf är en ganska vanlig menniska — för att tala lindrigast — eller en dålig menniska, för alt lala rent ut?

— Det? — det? alt han burit sig åt lömskt, trolöst, otacksamt och lågt är tvärtom en förtjenst — han har en hel hop att ångra — det är just allt det der, som ledt honom på andra tankar — nej bevars, herr Fikonlöf gör sig rent af en förtjenst af att han burit sig gement åt då han lefde i köllet — det stör ej hans kredit på något sätt, ty han gråter ihop med tant öfver syndens makt, — hans är verklig — hennes inbillad, men desto värre. — Hon är sjuk, stackars tant; men vår gamla landsdoktor, som vågade säga herr Fikonlöf att hennes melankoli kom af sjukdom, förklarades genast för en Belials man, som icke kunde begripa att det var en sann syndaånger.

— Således omöjligt att bli af med hans hjelp?

— Alldeles omöjligt — här är han oupphörligt, och far han bort, skickar lant expres efter honom — han regerar hela huset; tymorbror fruktar att göra sin Emilie emot. Magistern kan ej föreställa sig huru mycket han älskar henne och hon honom — men detta är nu en synd — hon vågar ej älska honom — ty, säger herr Fikonlöf, det är en jordisk lusta — men si, det han tror, det blir dock aldrig af i tiden — han må lipa så mycket han vill.

— Hvad?

— Ah jo — såg ni inte hur hans små ögon liksom en basilisk betraktade Emilie?

— Den vackra fröken?

— Ja — hon har en tiotusen riksdaler, mycket lör en framtida komminister, eller prost i tredje klassen; ty han har, säger man, mycket skrala jordiska betyg, han tillhör icke det förbannade släglet, som har verldslig lärdom, han — han är andeligen upplyst och kan ej sy i en knapp, i rocken eller säga mig om Sten Sture den äldre styrde Sverige före eller efter Sten Sture den yngre.

— Nå, sade jag småleende — då inser jag att löjtnanten har dubbelt skäl.

Min löjtnant hade kunnat sitta under det att han omtalade herr Fikonlöfs makt öfver tant Emilie; men när fröken Emilie nämndes, steg han opp och gick med starka steg fram och åter på golfvel.

— Ja — så är det — och om presten försöker att genom tan t tvinga sig till flickan, så pryglar jag honom sönder och samman — ja — fastän det är skamligt som att slå en käring — det är knappt något att ta i — han är nära blott och bart ande.

— Bevars, hvad löjtnanten är het!

— Het? ja, det skall magistern se — men, ser magistern — han har genom tant begärt flickan hos morbror. Han ryser och vill naturligtvis inte — men jag vet bot. — I morgon dag tar jag herr Fikonlöf hit in — ni skall vara närvarande, för blir jag ensam med honom, så får han stryk — ni skall vara liksom en försoriare och lägga er i leken, om ni ser att jag håller på att gå för långt.

— Nej, bäste löjtnant, det kan jag icke.

— Ja, då får han stryk — välj, magister — var vittne till ett colloquium familiare mellan mig och herr Fikonlöf eller bered er på att få se honom med en arm eller ett ben mindre.

— Men, bäste löjtnant, bad jag i verklig ångest — ni finner väl att jag i min ställning ...

— Nå, så finner ni väl att jag i min ställning ... invände löjtnanten uppbrusande — nej, slut med kurtisen skall det ta — en ända med förskräckelse; — använder han andliga medel för alt få henne, så skall jag förebygga den saken med lekamliga. Har har han nu ett helt år — ett helt år, magister! salt sig på näsan på oss alla: —min hederlige morbror, mig — alla med ett ord. — Allt lyder hans vink, ty han talar vid tant — och hon är sjuk, mjältsjuk nära till galenskap, och man fruktar . . . .

— Men lugna er — nu är klockan 1 på natten. Vi skola sofva på saken. — Se så, löjtnant, låt mig lugna er med den försäkran, att jag skall hjelpa er hvad jag *kan.* Säg! tror ni att han älskar fröken Emilie?

— Älskar? nej bevars — han skulle gifta sig med morbrors gamla medevivagn om der låg tolf tusen riksdaler i sits-lådan.

— Nå godt, då är ju allt bra.

— Jo vackert — vackert, mumlade löjtnanten — vet ni, magister — min mor lärde mig, då jag var barn, att bedja hvarje qväll — den vanan har jag — men det svider i mig att jag i detta skall likna Fikonlöfvet. — Således, magister! vi skola ej tala om saken — vi skola lugna oss — jag skall läsa en psalm för er.

Den raska, häftiga ynglingen läste en af våra herrliga psalmer, med en tonvigt, som tillkännagaf att han kände hvarje ord.

När han slutat, sade jag: Och det är ni som kan hata en menniska?

Löjtnanten teg några ögonblick. — Ser ni, magister, det ligger i blodet, han har nog rätt, Fikonlöfvet — det behöfs en hård kamp att lugna sig.

— Men då ni finner detta, så bestå den kampen — det är den första fiende mot hvilken ni träder i fält, tappa icke edra vapen — er mor har ju i bönen — i kärleken — gifvit er vapen nog — kämpa, min unge vän — det vore pultroneri, att ej vinna er första seger — en emot en, löjtnant! — fruktar ni en sådan strid?

Han betraktade mig uppmärksamt, hans öppna, skönt manliga anlete liksom strålade, då han räckte mig handen och sade: — tack! magister, för det ordet — ni är ju med mig?

— Ja — men en bättre hjelpare ändå — Gud är med er.

— På det hela taget, återtog han efter några ögonblicks tystnad, på det hela vore det skam om jag vore sämre än Fikonlöf. — Godnatt — nu behöfva vi begge ro.

*

Lagmannen.

Allt förflöt lugnt och stilla en vecka bortåt. Visst såg jag, att min löjtnant emellanåt hade en hård kamp; men så snart han märkte att jag betraktade honom, smålog han och blef ogenerad som vanligt.Den enda möda jag hade med min discipel — (han var tio år gammal) — var att då och då gå ut med honom på en promenad. Han var naturligtvis inpelsad och med ytter-stöflorj men så mycket hade dock pastor Fikonlöf hulpit lagmannen, alt gossen fick gå ut. På det hela visade pastorn mig mycken uppmärksamhet — jag nästan gissar, att han, som bodde rum om rum med oss i flygeln, lyssnat och i sitt sinne ansåg mig som sitt lekamliga skydd emot löjtnanten, hvars båda skuldror och kämpalika händer visserligen skulle kunna hålla hvad tungan lofvat.

Under dessa åtta dagar var det nog för alla i huset, att lära känna min hedervärda person — det kan vara både bra och illa att ha hjertat på tungan — men då man intet ondt tänker, så är det ändå icke så farligt som man tror.

En dag suto lagmannen och jag vid fönstret. Snön låg öfver fälten och den aflägsna skogen på bergåsen afbröts här och der af ett snöfält.

— Ser magistern, sade lagmannen och pekade åt det skogbe-växta berget — der borta är socknens allmänning.

— Jaså.

— Den är märkvärdig för mig, återtog han småleende, ty i de der backarna gick jag vall i min barndom.

— Ni?

— Ja — och icke en gång åt mina föräldrar utan åt granname. Vi hade intet lefvande djur mer än en katt.

— Och ni har ändå? frågade jag förundrad, fastän jag af löjtnantens berättelse väl visste att lagmannen ej var af någon hög börd.

—- Och ni har ändå?

— Icke jag, bäste magister, utan Gud har länkat händelserna, så att jag, i stället att blifva på sin höjd torpare — kanske med ett helt dussin, snart sagt, odödliga barnungar — blifvit häradshöfding med lagmans titel — och i det närmaste utan barn.

Lagmannen återkom alltid på detta sorgliga ämne.

— Ja — vet ni, bäste magister, man talar om att en barnlös fältherre tröstat sig med två segrar — att stora vetenskapsmän icke efterlemnat barn, men stora upptäckter — ack! magister — det är likväl något i hjertat som säger, att barnen ändå äro de bästa af alla Guds ^åfvor, och alt vi lefvat utan ändamål, vegeterat i okunnighetens mörker, eller på bildningens höjder, om vi ej efterlemna någon, som är en fortsättning af oss sjelfva. Derföre är äktenskapet en gudomlig stiftelse. Jag nämnde med vilja min barndom. — Nå väl, ni är redan vår vän, jag ser del, jag vet det, så väl, som om jag kännt er i många år — ni har hjertat på lungan.Se sä, tänkte jag, der har jag det igen.

— Således har jag omtalat allt för er — vi måste känna hvarandra; ty om Gud vill, så skall ni göra oss en stor tjenst.

— Herre Gud! om jag kunde! men fortsätt.

— Jo, började lagmannen — jag var tio år gammal, rådig och utvecklad som vildmarkens barn alltid äro — ett slags älskligt instinkt-djur, som röjer tecken af ett utveckladt förstånd. Hade jag blifvit hvad jag var, hade denna fyndighet, denna snabbhet i att finna utvägar aldrig utvecklat sig högre än till instinkt — förståndet hade troligen ej tilltagit. Vi se detta ofta vara fallet med armodets barn

— hpru tidigt äro de ej kloka — och med tiden, huru qvarbli de icke i råhetslillståndet. Det förefaller mig som en vild törnros —*

— huru kraftig skjuter hon ej opp just på grund af sin kamp mot yttre inflytelser — men hon är och förblir enkel — skall hon bli dubbel, måste hon underkastas kultur; hon växer svagare, hon blir vekare, bladrikare och i vårt tycke skönare. Nog af — jag gick der i bergen och blåste på näfverlur och ansåg mig för en stor konstnär; ty jag tog tre rena och fem falska toner — lefde för öfrigt i godt förstånd med skogens träd och mina får, men hade alltid ondt öga till det stora kärret — mitt barnahem, — ty mina föräldrars backstuga är just den lilla kojan som står vid bakgården.

—* Den? jag har ofta undrat huru ett sådant, förlåt mig! ruckel fick slå qvar.

Lagmannen smålog. — Jo, ser ni, magister, det der ”rucklet” täcker jag om emellanåt, så att det ej må skadas — der inne i den låga stugan hafva alla mina barn haft sin lekstuga — det var deras fäderne-borg. Men vidare. Jag gick så der, en vacker dag, i skogen och tänkte just på ingenting, då jag fick höra ett förlvifladt barnskri: — mamma! mamma! Jag skyndade dit, och fann till min förundran en liten grannt klädd flicka i grönrulig rock, som likväl var sönderrifven bland björnbärsbuskarne. Hon kunde ej göra reda för sig mer, än alt hon helte Milli — lilla Milli — hon var fyra år gammal.

— Huru länge har du varit här?

— Hela natten — var så kallt — hvar är mamma? Milli vill gå till mamma.

— Jag, fyndig och hemma i ortens topografi, gissade genast att flickan tillhörde något resande herrskap och tog derfjjr flickan i famnen och bar henne öfver berg och backar ner till Krångemåla, der jag förmodade mig få en slant. Delta var den verldsliga belöningen, hvarjemte jag tyckte mig liksom ha godt samvete också; men då man är tio år, känner man ej så synnerligen af något samvete — om nemligen ingenting gått illa.När jag kom fram, mötte mig en piga och två betjenter. Min Gud, Milli är här! skreko alla på en gång och ville ta henne ifrån mig. — Nej tack, sade jag, hon skall till sin mamma. Så skedde också, och jag minns än huru underligt det föreföll mig att Millis mamma gret och skrattade på en gång och bar sig åt som en förryckt, derför att flickan gått i

skogen en natt. Det föll mig icke in att någon skulle vara så dum, att man icke skulle hitta ut igen i skogen, eller att man skulle kunna hoppa i vid qvarndammen eller i Krångeåri, som snabb och svart strömmar förbi.

Jag för min del tyckte att man gjorde alltför mycket bråk för alt en barnunge kom hem igen från skogen — hade hon gått rätt fram, så hade hon antingen kommit till Träskälla eller också till Krångemåla eller utåt Sventorpsvägen eller åt Sunnanhäll till — det var det simplaste i verlden.

Sedan kom ordningen till mig, man började med att gifva mig en sorls brun soppa med smått, smått bagarebröd till — det var kaffe. — Sedan förhöll man mig och bad mig vänta lills dess baron skulle komma igen, ty han var gången nedål ån och hade sändt betjenter och folk åt alla håll för alt få1 reda på Millis lik — nu satt hon der lefvande. Man hade skickat efler henne.

Snart kom hon — ny glädje. Flickan hade på qvällen smygit ut och försvunnit. Ingen kom alt tänka på möjligheten alt hon gått till skogen som låg temligen aflägse, men alla antogo för säkert att hon fallil i ån.

Jag för min del tyckte dock ganska litet om dröjsmålet — om nu bjellföraren begifvit sig ner i gungflyet — och otäck var han alt springa vild — så kunde det gå vackert hos Ola Persson i qväll

— inga slantar sågos lill och visst hade jag hellre velat ha en ärlig ' smörgås än den der bruna soppan och småbrödet. Dröjsmålet blef

dock långvarigt — ändlligen kommo mina föräldrar — jag trodde för att taga reda på mig och underrätta mig om något ofall med bjellförarn — men intet af delarne. Baronen lofvade alt draga försorg om mig — med ett ord — om eftermiddagen satt jag baklänges i en stor vagn — min mor gret och jag såg också röd ut — men jag gaf* min mor uppdrag att för all del se till bjellförarn. En framlid öppnade sig för mig, men det märkte jag knappt, så bundna voro mina idéer vid min befattning som vallgosse. — Historien är snart afslutad, forlfor lagmannen. — Jag röjde anlag, man lät mig läsa tillsammans med Adam — enda gossen, lika gammal som jag.

— Jag blef allt mera känd för mina välgörare, den gode, älsklige baron Gyllenarms. Jag försökte alt löna dem genom flit — det lyckades — och då jag fick domsaga — då lefde likväl blott friherrin-nan — s& — med ett ord — min stackars Emilie är just den der lilla flickan jag fann i skogen.

— Jag har redan gissat det förut.

— Nu vet du mina barndomsöden, sade lagmannen. Jag erkänner att jag envisades att bygga just här, att fruktbart göra detta här, som jag i min banidom tyckte så ängsligt — just som jag då i tankarne lät träd vexa bland mossan, just så har jag låtit planterat dem — men stället är fuktigt och osundt — kanske, tilläde han, mina barn lefvat — om icke — men jag har aldrig förut kommit att tänka på denna möjlighet — jag sjelf och min syster vuxo upp här i en låg fuktig stuga, till ett par starka, friska menniskor — men det kom väl deraf ätt vi minst af allt voro inne. Emedlertid, min bäste magister, så önskar jag att Felix skall vara borta härifrån, till dess han fyllt tolf år — lefver han öfver sin tolfte födelsedag, så är min hustru botad — då är den gamlas förbannelse tillintetgjord och bevisar sin orimlighet — men dör han innan dess, så —--

Pastor Fikonlöf har i denna sak hulpit mig. Han har ett alldeles obestrid t inflytande öfver min hustru — han har öfvertalat henne

— det var en tjenst för hvilken jag bör tacka mycket.

— Men förlåt herr lagman — skall han då för alltid fortsätta detta inflytande, som förstör hennes nåds lugn och dödar all trefnad i huset?

— Jag hoppas att han snart måste bort — han har sökt ett litet patronelt pastorat och alldeles förtjust en gammal fru, som innehar jus patronatus. Hans lycka har vägt på ett hår, emedan det blifvit process om patronatsrättigheten; men fru Mätzinger lär vinna. I fall detta händer, så tillträder han i Maj, emedan nådåret förlupit under processen. Således kan jag hoppas; men sedan — kan min hustru vara utan hans trät? Ni skall i eftermiddag gå upp Ull min hustru, hon är förberedd på er ankomst.

Jag hade mina egna tankar om frun, henne i all ära; men huru öfverraskad blef jag ej, då jag fann ett fruntimmer, visserligen blekt och af elt sjukligt utseende, men del oaktadt verkligen skönt. Ett par så milda, svärmiskt sköna ögon hade jag ännu ej sett — hon tycktes vara en varelse från en bättre verld. Det var omöjligt alt ej älska henne — oaktadt hon plågade oss alla. Hon förrådde ett varmt hjerta — hon till och med smålog — men pastor Fikonlöf inträdde och hennes gryende glädje släcktes i ett nu.

Han såg ner dyster framfor sig, liksom om han syndat genom att tala vid oss.Hvilket välde egde ej denne man, som talade i Guds namn till en sörjande moder och som med obarmhertig hand ref upp, om något sår ville läkas i själen!

*

När April kom anlände pastor Fikonlöf till Träskälla — för att taga afsked. Genom ”Guds nåd” hade han fått Talleberga patronella pastorat af tredje klassen och — skulle inflytta den 1 Maj. Nu talade han vid lagmannen angående sina afsigter på Emilie — men fick ett tvärt nej. Han talade vid hennes nåd och fick tröst, men ej mera. — Det tycktes nästan, som äfven hon kände sig lättare om hjertat, när han skulle flytta. Således blef visiten icke lång — löjtnanten var borta — ty han vistades der endast under högtiderna — och således behöfdes inga äfventyr.

Pastorn reste sedan han underrättat hennes nåd om att han sörjde öfver att lemna en så öm själ, som hennes i ett sådant hus.

Fram i Maj reste Felix och jag. Hennes nåd var beundransvärd då hon omfamnade sin siste — hon gret ej — utan sade blott — huru det går Felix, så råkas vi.

Jag tog gossen med mig till akademien.

Enligt lagmannens önskan fick han gymnasticera och fäkta — han ämnades också till officer; ty, sade fadren — något sittgöra passar ej en natur, som behöfver att härdas.

*

Läserskan.

Två och ett halft år förlupo. Af bref från lagmannen hade jag fått veta, att hennes nåd allt mer och mer återgått till sin rol af en god husmoder — och då hon ändtligen fick ett bref från Felix, dateradt den 16 Februari eller åtta dagar efter hans tolfte födelsedag, vardt hon på en gång liksom förvandlad. — Således, således, sade hon, antingen gällde ej förbannelsen, eller är den borttagen — och nu blef hon lika ifrig för de sina, som förut förlamad.

I Maj då vägar och väder blef vackert skulle vi resa hem och med detsamma skulle min kondition taga slut. Felix skulle i en pension i Stockholm för att sedan gå in på Carlberg — en uppfostringsanstalt — den enda, der man kommit ihåg, att barnet och ynglingen har en kropp, som icke bör tillintetgöras, om själen skall vara frisk.

När vi kommo till Träskälla voro grindarne klädda med löf och blommor och föräldrarne kommo oss till möte vid egornas gräns.Den förut så bleka varelsen hade fått rosor på kinderna, de engla-goda ögonen brunno af glädje. — Ser du, älskade Felix — vi

råkas igen.

Gossen hade utvecklat sig i växt och styrka, han var ej mera den veka, klemiga barnaengeln, som förr — han var nu en rask pojke, öppen i bröstet och barhalsad, vig som en ekorre och stark

— ja, ganska stark efter sina år. Och ändå var han samma goda själ som förr; men härdad, glad och förtröstansfull.

— Åh ödmjukast — ropade löjtnanten mot mig då vi kommo fram. Hör på magister, kan magistern skrifva vers?

— Nej — hur då?

— Jo se eljest vore det tillfälle.

- — Nåh?

— Emedan löjtnanten välborne herr Gustaf Thorssen är forlof-vad med välborna jungfru Emilie Gyllenarm.

— Nå jag lyckönskar.

— Tackar förbindligast — det var ändå hjertinnerligen väl att jag icke frikasserade presten.

— Nåh, hvar är han nu?

— I Talleberga patronella pastorat naturligtvis. Församlingen ville inté ha honom, fastän gumman satte honom i embelet — nu ligger han i process med församlingsboarne och har förlidet år räknat kärfvarne åt dem och lagsökt, så att länsman Tranberg svärjer ve och förbannelse öfver både prest och församling. Det är ett hyggligt lefverne. — Lagmannen smålog och gick in i sitt rum — se här, sade han, är en ny sida af lifvets bok. Det var ett bref från herr Fikotilöf, derulinnan han, framställande sina många besvär med hennes nåds själavård, begärde trehundrade trettiotre riksdaler sexton skillingar banko, hvilket han dock Öfverlemnade åt lagmannens samvete att betala eller icke.

— Och han? •

— Jo, han fick penningarne, men det brefvel fullbordade min hustrus kur — eller huru, goda Emilie?

— Jo, jag lärde mig all det icke är någon menniska som kan leda oss till Gud — till Honom måste vi stappla fram sjelfva så godt

vi kunna. — Jag har lärt mig, att det finnes en hjerlals gudstjenst, som ej albryles af de verldsliga bestyren, jag har lärt mig, att vi hafva pligter mot andra, som ej få afbrytas af bekymmer för vår egen skull, äfven om det rör vår salighet — den är dock endast vår sak och derför böra ej andra lida — jag har lärt, att Gud icke är en vredens Gud, som glädes åt att straffa, utan som lefver och verkar som Gud blott i kärlek — straffa oss, tvingas vi att sjelfve göra— med elt ord, jag har lärt mycket, jag har lärt mig alt ej tro på skrock, ej låta min inbillningsgåfva spela öfver — och hvem är det som' hulpit oss alla — hvem är den vännen, som i dag återskänker oss en rask gosse i stället för en drifhusplanta. — Hennes ögon tårades. — Jo, ni magister, ni hederliga menniska, som har hjertat på lungan

— ni och ingen annan. — Tack magister — tack, evig tack!!

Jag hade verkligen icke haft hopp om en så glad dag på Träskälla.

Jag förblef der hela sommaren öfver. Om jag någonsin skulle bygga mig ett hem, så skulle det vara sådant som della — ett stilla hem, fullt af lif och verksamhet, — och öfver allt detta kastade en sann, lefvande tro, en innerlig och fast förtröstan sin milda dager. Jag såg en husmoder, som lefde i och för sitt kall, tjenande Gud i det att hon vårdade de sina, lika långt aflägsnad från en ängslig fruktan, som från egenkärlekens stolthet. Hon visste alt hvad hon var, och hvad hon kunde vara, var hon endast genom Honom, från hvilken all god gåfva kommer, kraften hos de svaga och förtröslan hos dem som hoppas.

Hon hade under dessa begge sednare åren, sedan hon frigjort sig från allt tvifvel om Guds godhet, allt ängsligt stormande på himlens porlar — lärt sig att sjelfva hvardagslifvel både kan och bör vara en gudstjenst, och att det föga tröstar hjertat att i en overksam lefnad förnöla sin tid med böner, — hon hade med ett ord lärt sig att bedja och arbeta.

Hvarje afton samlades husfolket, de gamla och de unga, i stora salen, der hvar och en i sin ordning läste bönerna och alla gemensamt uppstämde en psalm. Då lagmanskans ordning var, kunde jag, under det hon läste, icke låta bli att betrakta denna qvinna, som genomgått så svåra pröfningar, som i. åralal nedsjunkit i nära hopplös

förtviflan, nu styrkt af den eviga kärlekens kraft, ungdomlig, som del evigt goda alltid är, läsa för de sina, sedan hon hela dagen verkat för deras trefnad och lycka.

Nu är hon sig åter lik, som förr, sade lagmannen en gång — och hade hon små barn, skulle hon som då vårda dem sjelf, kläda dem och lära dem sjelf allt. — Sådan var hon innan Försynen slog oss så hårdt, innan våra barn hvarje år föllo undan, det ena efter del andra — alla omkring elfva år gamla. Med hvarje barn, som bars ur husel, bortbärs också en förhoppning, och en ny farhåga smog in i stället; — men nu — nu är hon sig lik igen, densamma som förr, men bättre, skönare, herrligare än någonsin.

På hösten firades löjtnantens bröllop. En gammal bondgumma, hans mor, salt bredvid bruden. — Jag och Felix föreställde marskalkar. Sedan gästerna rest, höllo vi alla bön, som vanligt.— Nå väl, bäste magister, sade lagmanskan till mig, som skulle resa några dagar derefter. Ni ser — jag är ännu en läserska — ni kan ju ej med läsare, är det ej så? Hon smålog då hon gjorde mig denna fråga.

— »Förlåt mig, blef mitt svar: Jag bär djup vördnad för läsare, men jag kan ej tåla hycklare — låtom oss väl skilja dessa begge slag, af hvilka det sednare söker att intränga bland det förra, förnedrar det heligaste genom öfverdrifter och låter lära och lefverne gå i olika banor.

Hon tryckte min hand och sade: Tack, magister, att ni ej dömmer alla lika — del finnes dock ett läseri, som man icke kan nedsätta — som man icke kan undvara.

Några dagar efter for jag åter ut i vida verlden; men jag har ännu icke glömt den ädla makan, den verksamma husmodren, de fattiges välgörarinna, de oupplystes lärarinna — Läserskan.

*

Min andra kondition.

Jag var, då jag återkom till akademien, på sätt och vis en förmögen man. Jag hade en liten besparing och dessutom ganska vackra presenter af silfver och annat. Lyckligare kunde man ej vara. Det dröjde dock ej länge förrän jag stod på samma punkt som förut.

Min mor, den enda jag egde och som egde mig, bodde på en liten utbruten lapp ifrån stomhemmanet; ty min far var komminister. Det blef fråga om att detta ej var lagligt, och den nya innehafvaren af bostället ville ha en rund summa för att låta gumman bo qvar. Följden blef ett jämmerbref på fyra tätskrifna sidor från min mor, som i sin fattigdom trodde, att hennes son, kandidaten, hade allt hvad han ville ega. Jag kom i en svår strid — skickade jag penningar, så gick hela mitt kapital och några år af mitt lif bort — gaf jag intet, så hade min mor ej tak öfver hufvudet. Sade jag ja, så var det dumt, sade jag nej, så var det dåligt. När man har dessa tu ting att välja på, är det alltid det klokaste att bära sig dumt åt, ty all bära sig dåligt åt är verkligen det oklokaste man kan göra. Jag gjorde några undersökningar, för att ej rusa åstad i ogjordt väder, och vidare några förbehåll, för att betrygga min mor för framtiden, och skickade min skatt. Jag tyckte att jag blef lättare till sinnet när brefvet väl var på posten, och utan att se hvarken till höger eller venster, gick jag till professor Ekeberg — knackade på och steg in. Den sträfve mannen låg på golfvet och kröp för atthjelpa sin minsta gosse att rulla en trissa. Välkommen, kandidat Alexej, sade han, genera sig intet, sitt ner. Professorn steg upp, satte sin gosse på en stol och sade:

— Nå, hvad står på? — Kandidaten ser just inte glad ut.

— Sanningen att säga — jag behöfver åter en kondition.

— Se så ja — åh ja, man lär sig att känna menniskan på det sättet — det är ett erfarenhetsstudium, det lär man sig icke ur böcker. Således vill kandidaten ha en kondition?

— Ja.

— Hm — han vill väl ha god lön — och det skall han få — fastän saken icke beror på mig ulan på professor

Ljungqvist — han frågade mig för några dagar sedan efter en passande person till informator hos en patron — patron — jag minns inte hvad den goda patron heter — skulle tillträdas vid vanliga pigflyttningen, den 24 Oktober — vi ha nu September — passar bra — är ekiperad, allt i ordning?

— Ja.

— Men hör på, hade kandidaten ingenting öfver från Träskälla?

— Jo.

— Och är ju god hushållare vet jag?

— Åh ja.

— Om kandidaten inte är sjelf hushållare eller förstår sig på penningar och sådant, så skall han skynda att gifta sig. — Min hustru sköter allt det der, jag vet inte om jag har penningar eller icke har — det är det allra beqvämaste. Se hon ställer om allting — hm, der är ett par nya slöflor, dem har hon skaffat mig — inte visste jag att boltnarne voro hål på, visst kylde det om fötterna, men ser kandidaten, resonen — resonen, den kom jag icke att tänka på. Nej, gör som jag, skaffa sig en hustru, som tänker i hans ställe, som sköter honom som ell barn — det är det allra beqvämaste.

Jag kunde ej underlåta att småle åt den hederlige mannen, som verkligen var ohjelplig i det allmänna lifvet och en odrägligt kinkig menniska, då hans hustru ej kunde hjelpa honom.

— Jag skall gå upp i konsistorium, sade han, kandidaten tycker väl som> jag, alt jag ändå kan kläda mig — då han sitter här?

— Ja.

— Hör bit någon (stampande i golfvet), se så — se så — nu höra de inte der ner i köket (stampande om igen). — En piga kom hastigt upp på trappan.

— Skall det domsbasun till innan någon kommer?

— Söta lilla professor.

— Se — är hustru min hemma?— Ja bevars.

-- Nå Gudskelof — säg till henne att jag inte har någon halsduk.

— Den ligger der på bordet.

— Hm — jaså — så bed henne komma upp ett ögonblick. Professorskan kom. — Det var någonting glädtigt och tillika

lugnt i hela hennes utseende. — Nåh, sade hon, sedan hon helsat mig — nå, hvad vill du mig?

— Jaså är du der, Hedda, det var väl, hm — jag skall i konsistorium.

— Ja, det är den vanliga dagen.

— Nej, det är inte den vanliga dagen; ty vi skola inbetala af-giften till bilden af förra kanslern — excellens — hvad det var — trettiotre och sexton, sa’ vaktmästaren —• kära, lägg penningar i fickan, så att de komma med.

— Du har ju i din byrå.

— Nå! började professorn* med jämrande ton — tycker du att jag, som skall klä mig, har tid alt räkna penningar? — och sexton

— nej trettiotre och sexton — om det är riksgäld eller banko frågade jag icke.

Den goda frun smålog och sade,* liksom för alt ge mig en förklaring.

— Min man har så mycket annat att länka på ibland.

— Hedda du! afbröt professorn, som nu skulle ha på sig halsduken — söta vän, slå den här knuten — låt bli mig, Pär — se så

— är du nu på min rock.

— Tack skall du ha, min kära gumma! se så, tag Pär med dig

— så, nu är det ingenting mera — jag skall tala vid kandidaten, som silter här och vänlar på svar angående — nej, vänta Hedda!

— angående en ny kondition. — Jag tycker att han kunde ta Ljung-qvistens — eller hvad tycker du?

— Jag kan icke gifva något råd — jag har ju aldrig hört omtalas hvarken konditionen eller något annat, goda man.

— Jaså! så nu minns jag, du var ej tillslädes då Ljungqvist var hos mig. Se så, nu är jag färdig, yttrade professorn slutligen och gick.

Det finnes menniskor, som flyga högt och skarpt i tankens grunder, men som omöjligen kunna reda sig med hvardagsbestyr. —* Det finnes svalor, som flytta från polar-länderna till tropikerna, som flyga skarpast af alla — men som ej kunna hoppa en aln fram på gräsvallen som en sparf.

*

Ett giftermål af kärlek.

—* RäU roligt, yttrade brukspatron Socius — det var min nya patron — sedan jag omkring fjorton dagar varit på Gyllebo bruk — i min nya kondition.

-r- Rätt roligt att ha i huset en man med studier. Nu skall jag säga, alt del var så att jag väl hade lust för boken — hm och hade lätt alt fatta, mycket tätt — för si jag har ett spekulalift huf-vud — det må magistern tro, alt i min barndom så kallade man mig lilla qvicka Petter, och min gudfar, kammarherren och riddaren af kongliga nordsljerne-orderi, samt St. Johannis af Jerusalems orden grefve Sljerneros — kallade mig lilla Pierre — Pierre — ja — är inte dum, sade salig kammarherren och gaf mig konfekt; ly del gaf han alltid åt barnen. Min far var eljest inspektor på Arpinge, magistern vet kanske hvar det ligger?

— Nej, det vet jag icke.

— Lik godt, men det är en god egendom, endast något slyf jord —- ej ondt om skog; men i lagom år så — jag menar då det hvarken regnar för mycket eller torkar öfver all höfva, så ger den god afkastning. Si nu har magistern sett oss alla — mig -— naturligtvis, som är herre i huset — min lilla hustru — hon är af en ganska respektabel slägt — min svärmor mina begge svägerskor,

— min svåger, för hvilken magistern läser.

— Högst märkvärdigt, min bästa magister, alt jag — jag, som genast från pojkåren kom in i det praktiska, ändå utfunderar elt och annat som kan vara nylligt för landet. Se magistern, bland annat så — förstår magistern sig på tegel?

— Nej, ej betydligt.

— Det är verkligen någonting högst vigligt — en upptäckt som kommer alt nedsätta tegelpriset och som gör att man om femtio år härefter har idel stenhus i hela Sverige. I morgon skall magistern följa med mig till Trångskalla der vi godsegare i häradet sammanlyst en sammankomst, såsom förberedelse till landlbruksmölet. Min vän här borta, tjocka Knottersten, har uppfunnit en invenliös plog — en plog, som plöjer, harfvar och väller på en gång — en slor uppfinning, om bara den vore möjlig att få fram i allmänna opinionen, ty den fördrifver ogräset totalt. Vi alla possessionater skola dit — der skall utdelas premier för oxar och andra kreatur, hållas

föredrag —* jag skall hålla ett; kan magistern gissa?

— Jo om tegel.

— Rikligt! om tegel — och hvarulaf?

-- Af lera* kan jag tro.— Jo, deri ligger just det fina. Jag har upptäckt sättet att göra tegel af jäslera, — brukspatrons ögon tindrade af glädje — af jäslera! hör magistern! — Men nämn ej ett ord derom — för fruntimmerna — de förslå ej våra göromål. — Tyst, nu kommer svärmor, det hoslar derute.

Fru rådinnan steg in. Det var ett litet fruntimmer, ungefär jemnårig med brukspatron, sin måg och en af dem, som har ögonen med sig. En skarp, tunn näsa klyfde väg i luflen för ett kantigt ansigte med tunna läppar, lång haka och deruppå en vårta.

— Jaså, du sitter här du, kära Socius — sade hon. Älskade måg, din stackars hustru! . . .

— Hvad — hvaba — är Lina sjuk?

— Sjuk? skall ett känsligt fruntimmer nödvändigt vara sjuk för att intressera männen — ja, hon har ondt i hufvudet.

— Hu! har hon det? Då skall hon lägga kallvåta omslag.

— Vill ni döda mitt barn?

— Nej, bevars, kallvåla servetter, mamma lilla.

— Nej, så länge jag lefver skola mina barn icke underkastas cn så barbarisk behandling — att lägga kalla servetter på ett sensibelt fruntimmers hufvud — det är ju fasligt — uff! Varmt bad skall hon ha, min stackars Lina.

— Hm, jag skall väl gå in till henne.

— Inte nu, min kära måg — när man på hela dagen . . .

— Jag har varit vid tegelbruket.

— Ganska möjligt, men kom ihåg, jag har i edra händer lem-nat en späd ros — vårda henne ömt — var en far för henne.

— Jag är väl hennes man ändtligen, yttrade brukspatronen och steg upp.

Jag har ej förut skildrat hans figur. — Nåh väl: patron var en starkt byggd, mycket undersältsig man med hängande kinder, hakpåse, en lilen päronformad näsa, ett par grå frågvisa ögon, som uttryckte sjelfbelåtenhet, en klolrund panna och tillbakakammadt hår.

— För öfrigt något för frisk färg och en viss heshet i rösten.

— Ja, min bäste måg, men det kan ni väl finna sjelf, att en så gammal man måste visa en så ung hustru någon artighet — uppmärksamhet — ni skall lefva endast för henne. Så var det mellan min salig man och mig — kunde han se på mina ögon —• genast

— ack! ett så lyckligt par fanns ej i hela verlden. Och han gick ifrån mig — tilläde rådinnan, sättande sig — ack! jag ryser i mitt hjerla — lilla goda Socius, gå in efier min flaska.

— Genast, mamma lilla — genast! pustade patron och skyndade ut.— Ack, magister, jag ångrar många gånger alt jag öfvertalade Lina. Magistern kan ej föreställa sig det ansvar, som hvilar på en mors hjerta — och fastän Socius är en ädel och god menniska, så bör man ändå betänka att han är fulla trettiofem år äldre ä» sin hustru.

— Så mycket? yttrade jag för att säga något.

— Ja, verkligen trettiofem år äldre — aqk! Socius var gift då min Lina föddes, ty delta är Iredje giftet — och dessutom, skillnaden i bildning. — Socius är en hederlig man, men han förstår icke huru en späd, sylfidisk

qvinna bör behandlas — kom jag icke hit emellanåt, så vet Gud hur det ginge.

— Jag tycker att patronessan ser både frisk och stark ut.

— Ja, herr magister — ett skal — hon är egentligen mycket svag — nervös — ack! om hon inte hade kalmerande droppar, skulle hon dö många gånger i veckan — de uppehålla hennes lif. — Och magistern kan aldrig tro hvad det barnet var svagt då hon var liten — hon hvarken åt eller drack och salig Klementson sade ofta:

— älskade Fanina—vår lilla Lina blir snart en riklig engel — men, Gudi lof, hon fick lefva, sin mor till tröst och glädje.

Så talade rådinnan Klementson.

Efler allt hvad man hört skulle man tro, att den goda fru svär-mor blott tidtals såg om sin Lina och sin kära måg; men delta var ej så egentligen händelsen; ty en visit på sex, sju månader i stöten kan anses nästan som en bosällning och rådinnan hade nu varit på Gyllebo sedan Maj — och nu var det November. Naturligtvis kunde hon ej underlåta att dela barnens julfröjd, och sedan blef det så kallt, halt i backarne eller krakigt, att det ej kunde komma i fråga att resa på vintern. — Hon hade redan nämnt, att hon på läkares råd nästa sommar skulle genomgå mjölkkur på landet och hvad kunde passa bättre än hos sina barn på Gyllebo?

Patron hade således allt möjligt hopp, alt få behålla sin älskade mamma qvar minst ett år — om ej för alltid — och dessutom två svägerskor — Mamsellerna Alexandra och Napoleona Klementson — samt sin svåger, unga Napoleon Fiasco, min discipel.

Sanningen att säga, jag just fann mig väl med min Napoleon Fiasco; han, liksom hela slägten, hade, oaktadt en frisk kropp, en mycket delikat natur och fina nerver. Arbete var något, som synnerligen hemsökte hans nervsystem — han fick ondt i hufvudet af läsning — kunde skada ögonen genom atl se på kartor och så vidare. Mer än en gång, under den månad jag varit i huset, hade det hållit på all bli uppträden mellan mig och mamma, som dock ej ännu alldeles på allvar gripit verket an, utan endast kortare eller längre tidvarit tyst och kort i sina svar, då unge Napoleon fiasco varit inne och sqvallrat, att han fått en för lång lexa.

Rådin nan ombytte ofta uppförande och således hände det att jag ett par dagar var i verklig onåd, men straxt derpå invigdes/ jag i alla förtroenden. En ganska intressant ställning for en informator.

Patron återkom — han syntes något förlägen. Posten är kommen.

— Ack! är der bref från Soresla? Mina barn täfla i kärlek for mig» yttrade rådinnan.

— Nej, inte så egentligen — men, hm — om nu Lina inte blir frisk — det var en faslig hufvudvärk hon har — jag var inte menniska alt få henne att tala.

— Och vidare, min måg?

— Jo, se — hm, ett mycket artigt bref — och patron tog upp brefvet och läste:

— "Bästa hr brukspatron! (Det är från lagman Thimjander — landssekreteraren här). — Bäste herr brukspatron I Soin länels nye höfding, hr generalen och kommendören m. m. grefve Adlersijerna, låtit mig veta, alt han den fjerde (4:e) December ankommer inom lånegränsen för alt mottaga sill län, samt då det är för långl för be-mälle landshöfding och kommendör, att på dagen hinna till residenset, helst han hvilar under natten på stora Grummelslunda, som ligger åtta mil på andra sidan om Gyllebo; samt då gästgifvaregår-darne i denna del af länel äro i elt synnerligen dåligl skick, hvilken brist (oakladt alla embelels bemödanden) troligen icke kan afhjelpas förrän under en kraftig höfdings styrelse, så begagnar jag mig af — hm — hm — begagnar jag mig af —"

Med ett ord — hm — landshöfdingen skulle ligga öfver nallen här — hm.

— Min Gud! landshöfdingen med hela sin svit — låt mig se brefvet.

Patron lemnade brefvet, men bet på lumnaglen, synbarligen förlägen.

— Hvad ser jag? Ni har bjudit hit honom — ”så begagnar jag mig (säger lagmannen) af patrons gunsliga erbjudande och får således underrätta om, all jag skrifvit till grefven och landshöfdingen och sagt honom, alt han skulle visa hr brukspatron Socius den äran att soupéra den 4:e och ligga öfver natlen på del vackra Gyllebo.”

— Ja — inte så egentligen — inte, slammade patron, det är ett misstag — hm —

— Vackra misstag — om ni nu, min kära måg, som jag, icke en utan tio gånger, sagt er, hade qn hushållerska!

— Ga-gamla ma-mamsell Stafva, hva-hvad är hon?— År det en hushållerska? — Gud sig förbarme, ja all koka rotmos och slufva potatis med persilja och steka fläsk; men, min kära måg, med en hushållerska menar man en menniska, som kan laga mat åt folk — mat som icke är blott bondmat — mat som kan slällas på kungens bord. — Nu har ni — som vanligt, förlåt uppriktigheten — ställt väl till för min arma Lina. — Det är hon och icke ni, som far skammen. — Har ni porslin nog, har ni silfverpje-ser — har, ni knifvar med silfverskaft ? Har ni annat än en hop servetter, som äro brutna i vecken — har ni ens en smörask af marmor eller porfyr? — nej, platt intet!

— Men, mamma lilla!

— Har ni silfverstakar, eller vill ni sätta en kontorsstake på bordet? har ni stearinljus — har ni en snygg ljussax — en ljussaxbricka mer än den mitt arma barn sydde i stramalj åt er i fjol julas, men der glaset är sprucket? — Hvem skall passa upp? — har ni här på bondlandet en enda vaktmästare? — Min Gud! i Stockholm behöfver man blott slampa med foten, så har mån så många vaktmästare man vill, med frackar och i strumpor och skor, om det så skall vara.

Rådinnan hade kommit i extas. Brukspatron deremot stod der, som om åskan slagit ner.

— Men, ma-mamma, hm, man kan väl göra saken enklare, jag tror att grefven nöjer sig med . . .

— Sådant här är? — gerna för mig — om del icke vore min stackars dotter, som finge vanäran. — Tror ni verkligen, alt ni fått min dotter — kammarrättsrådet och riddaren Klementsons dotter, den firade, afgudade Lina, till er maka, för att genom era hushållsprinciper — er snålhet — ja, det synes ej passa att så tala i en främmandes närvaro; men sanningen måste fram — genom er sparsamhet göra min dotter till ett åtlöje — mig till elt ållöje; ty hvem är det, som uppfostrat henne? hvem är del väl, som burit henne under sitt hjerta? — hvem är det, som ingifvit henne ”prängsiper” och som lärt henne gudsfruktan och sättet att skicka sig bland folk? — jo jag, min kära måg, — jag. Med dessa ord skyndade hon ur rummet.

Patron tiltade rätt framför sig — slutligen kom hans blick på mig. — Nå, hvad tycks? — Det var ju en förbannadt vacker historia?

— Men — det måste väl storma öfver, yttrade jag, som nästan icke förmådde återhålla ett skralt, då jag såg patronens trinda ögon fulla af begrundande; ty det finnes ögon, der en allvarlig tanke icke kan visa sig ulan alt göra dem löjliga. Détla sorgliga, djuptänkta allvar, som nu visade sig i patronens synorganer, förföll som dåen ekorre plötsligen sticker opp hufvudet ur en västficka; Det ser roligt ut.

— Det var en förbannad historia, upprepade patronen, eller hvad säger magistern? Och att mamma skulle få tag i brefvet — nu är det ett spektakel derinne.

Den förste, som visade sig, var min discipel, unga Napoleon, en rödhårig ungdom om sexton år, grof, axelbred och stark — fräknig öfver näsan. — Nåh du, sade han till sin gamla svåger — nu har du gjort ihop en vacker soppa åt syster Lina, — hon dånade då mamma sade henne hvad du gjort.

— Då-dånade hon? — hm —

— Ja, men mamma gaf henne droppar.

— Jaså — det var bra.

— Men så fick hon konvulsioner.

— Hva-ba, konvulsioner?

— Och skrattar derinne alldeles fasligt.

— Jo — blickande på mig — det der är ju grannt, det der — nu får jag ett lazarelt till på köpet.

Knappt hade han yttrat dessa ord, förrän vi hörde ett förskräckligt pratande i yttre rummet.

— Du bör ej se den ovärdige, ropade en. — Han förtjenar ej din kärlek, sade en annan. — Mitt arma barn, tag åtminstone en shawl om dig, öfverröstade rådinnan sina döttrar. Dörren slogs upp, och nu hade vi hela familjen der.

✓ Patronessan, som verkligen såg bra ut när hon var klädd, var nu i negligé. Hennes bleka ansigte, hennes darrande läppar, visade arten af hennes känslor. — Du har, började hon, synbarligen sökande alt vara lugn — du har bjudit hit främmande utan att säga mig till.

— Söta . . .

— Låt mig tala — utan att säga mig till — jag tackar dig — jag, tackar dig, ädle make. — Godnatt med dig, godnatt. — Och med dessa ord spuang hon ut skrattande.

— Ni ser hvad ni gjort — hon blir galen — hon förlorar förståndet — ni är en lumpen menniska! — ropade rådinnan utom sig.

— Ja, stackars Lina, sade Napoleon — och dermed troppade de af.

Patron stod der, ännu mera tillintetgjord än förut — hade han

kunnat falla till stoft, så hade han gjort det.

Han betraktade mig, utan att säga ett ord; — slutligen sade han: — Se så, magister, nu är då f—n rikligt lös, jag hänger mig.

— Låt bli det, svåger! yttrade en röst och en mager hand fattade patronens.Det var mamsell Alexandra, den fulaste, den enda olyckliga af dem alla.

Alexandra var en liten varelse, som just ingen tålde — hon var ett oupphörligt mål för sina systrars satirer; ty hon var krokryggig

— en krympling — och kallades på bruket, man och man emellan, aldrig för annat än ”knytet.”

Som vanligt hade Tådinnan en lång historia om en amma, som släppt barnet — den vanliga ursäkten för att mamma sjelf vårdslösat sitt barn, och, som vanligt med dylika, fick barnet på många sätt umgälla sin olycka. Det är vauligen rågan på bördan att vårdslösheten qvittas med hårdhet.

Alexandra var således, oaktadt sitt vackra namn, utskjuten af mor och syskon, en varelse som modren dags dagligen bad Gud taga till sig — emedan hon sjelf icke hade någon glädje af sin ”stackare.” Vanligen vill man transportera på Gud del sämsta man har — det anser man godl nog. Sålunda bad patron ofta nog att Gud måtte ta den kära svärmodren till sig. Patronen hade troligen i sjelfva brudstolen tänkt på en snar möjlighet af alt Gud skulle laga palronessan

— med ett ord — alla ville blifva befriade från någonting obehagligt och bådo så der. Det kallas ej att missbruka Guds namn — men hvad är del?

— Låt bli det, svåger, sade den stackars flickan och försökte att höja opp sitt mellan axlarne nedpressade hufvud. Olyckan är ju icke så stor — låt mamma och syslräme råda — upplåt kassakistan, låna ihop hvad som behöfs för rummen. — Ack, svåger — jag skall hjelpa er. — Magistern der hjelper också, det är jag säker på. — Så bär får det ej vara.

Den lilla vanlottade figuren tycktes mig så ädel, att jag nästan ville tro det allt, puckeln, det lillgamla ansigtet, de spindelmagra händerna, var en förklädnad, och att innanför ett ungt, ett godt, ett skönt barn gömt sig.

— Mamsell Alexandra har rätt, yttrade, jag, som hittills nära nog varit tvungen att vara ett stumt vittne. —

Mamsell Alexandra har rätt — vi skola hjelpas åt — jag skall göra allt hvad ni önskar, patron , blott vi få sakerna i ordning.

— Nå, godt — nu skall magistern gå opp med svåger på hans kammare och afvakla att stormen lägger sig — och i morgon, svåger, så få vi annat att länka på. — När var det han skulle komma?

— Den fjerde.

— Nå, det är ju åtta dagar dit. — Godnatt, svåger! — och med dessa ord försvann den vänliga själen.— Ser magistern! det der lilla välsignade knytet — hon är bäst hon, sade patronen lugnare — nu gå vi opp på milt rum och ta ett parti bräde.

— Jaså — Jan — åh ja — får gå, sade patron, som den qväl-len ej kunde spela sill gamla spel med samlade tankar. — Vet magistern — tre gånger har jag stått i brudstol. Första gången gifte jag mig med en enka — det var en duktig hushållsmenniska, men hade ej ett rundstycke. Det der ställdes ihop af mor min — åh ja, det gick bra — men vår Herre kallade henne. — Sedan tänkte jag:

— nej, Socius, nu skall du ha penningar och så gifte jag mig med min andra salig hustru. Inte var jag kär inte, men jag var klok — hm — emedlertid så gingo åren, vi samlade ihop några fyrkar och jag köpte det här bruket. — Nu dog min hustru och så tänkte jag: Du har aldrig fått gifta dig efter tycke. Så såg jag mig omkring bland landsens döttrar, men ingen föll i smaken, utom en majorsdotler — fröken Betty — en mycket söt flicka. Jag anmälde mig, men si hon sade uppriktigt: jag vill inte ha brukspatron, jag är för ung och ni för gammal — ni skulle endast bli olycklig med mig. Gud välsigne henne för det ordet.

Kom såsom revisor vid bruksegares hypotekskassa upp till Stockholm och fick rum i bagar Davids backe. Råkade så hos min värdinna — fru Prack — min nuvarande hustru. Vacker flicka, tju-gutre år gammal — fri.

— Nåh, jag blef bekant med familjen — bjöds på thé, trakterad med musik — bjöd igen på operan, reste med dem till Gripsholm — bjöds på alla tillställningar; men jag var bränd på att fria. Då sade mamma en qväll: Brukspatron tycks vara så ensam i verlden.

— Ja, visst är jag ensam, sedan salig hustru min dog.

— Nåh, skall ni ej utse er en annan?

— Men ingen vill ha mig.

— Ingen? — tror ni då att ej en ädel man kan bli gift?

— Men jag är så gammal.

— Aldern gör ingenting — en god flicka gör ej afseende på ålder och utseende — hon ser endast till själen. — Sök efter en ädel maka, som passar er — och ni skall säkert finna.

Jag tog Gud i hågen och fjorton dar efter friade jag till mamsell Lina. Hon begärde betänketid, hon ville rådfråga sitt-hjerta. — Hon hade aldrig känt kärleken, hon hade aldrig drömt om att bli en mans maka och så vidare. Åtta dagar efter så fick jag ja och så blef det bröllop och så reste vi hit ner, nemligen sedan både mamma och Lina vid afskedet fått konvulsioner. Det är fasligt med de der ner-verne, men aldrig hörde jag talas om nerver förr i verlden. — De måtte ha lagt sig till det otyget på sednare tider.

— Och herrskapet kom hit?

— Ja — min svåger Napoleon Fiasco följde med.

— Hvarföre har han fått namnet Fiasco?

— Jo, se den roliga Hjortsberg stod fadder, och hade ritat det namnet på lappen, så att pojken, till sina föräldrars förundran, döptes till Fiasco.

— Det var löjligt.

— Jaha — ja, så lefde vi som ett par turturdufvor i fem.månader; men så började Lina längta efter mamma och skref bref på

. bref och så kom mamma och hela släpet — och sedan har hon blif-vit qvar och med hvar dag värre. Det säger jag magistern — om magistern gifter sig, så om frun längtar efter mamma, så låt henne resa till mamma, men inte mamma till henne — spegla sig i mig. Om vår Herre ändå ville kalla mamma, hon har ingenting här att göra annat än ställa till förargelser.

Som ”knytet” sagt — påföljande dag var allt lugnt igen. Bud skickades åt alla håll för att rådgöra med socknens alla fruar, på eftermiddagen stod bakgården full af vagnar, och fru efter fru troppade in i huset.

När elden blir lös i London, tar brandkorpsen hand om huset

— egaren har ej ett ord att säga — hans effekter räddas af främmande händer — han får ej ta något. Så var förhållandet nu på Gyllebo. Man utsåg rum, man ordnade allt, utan att låtsa om att en patron fanns.

Man kan ej, ulan att ha sett det, tänka sig en sådan Jerusalems förstöring som nu anställdes. Alla patrons möbler, som voro gammalmodiga, utflyttades i mangel- och vagnbodar eller på vindarne, och grannarne läto föra dit en he.l hop nytt, grannt, men som icke passade ihop. Expresser gingo dagligen till staden, en kokfru kom ut, det slagtades, bakades, bryggdes, allt på en gång, ty man skulle göra ett stort kalas, för att visa hvad länets patroner kunde då de ville. Med ett ord — under åtta dagar gafs ingen rast eller ro — helst som syjungfru kommit och hela den qvinliga delen af familjen fick nya klädningar.

Ändlligen den tredje på eftermiddagen var allt lugnt, alla skrynk-lor jemnade, allt groll förbi. Min discipel hade varit fri hela tiden och gjorde ohägn i köket, besökte syltburkarne, smakade på konfekten och satte i oordning, samt fick tillrättavisningar af pigorna.

— Gud ske lof och tack, sade rådinnan, nu kunde vi taga emot hans majestät — bjudningarne äro affärdade — mat och vin ha vi Gudi lof.Vi voro som i ett Arkadien. — Fru patronessan beklagade sin lilla gubbe, som haft så mycket besvär, och patron var glädjen sjelf fastän allt détta slagit ett djupt hål i hans kassakista.

— Bref med posten, svåger, sade Napoleon inträdande, kastande ett bref på bordet.

— Det är från lagmannen, yttrade brukspatronen — troligen elt toud. — Bryter brefvet.

”Högädle herr brukspatron!

Med 3agens post har jag fått den sorgliga underrättelsen, att hr grefven och landshöfdingen i anseende till sin svärmoders hastiga, frånfälle, uppskjutit sin resa och efter all anledning begär permission för att först i vår mottaga sitt län. Jag hoppas alt herrskapet icke gjort sig alltför mycket besvär och förblifver etc. etc.”

Brukspatrons ansigte, eljest rundt och välmående, förlängdes ungefär, som det ser ut då man speglar sig i bottnen på en silfversked

— hans runda ögon tittade på fru svärmor, sin hustru, svägerskorna och på mig. Ingen af oss hade till en början just betydligt alt säga. Del blef en tystnad på en half stund.

Slutligen började fru svärmor: Således äro vi dragna vid näsan af min kära mägs lagman. — Min kära måg har en egen förmåga att ställa till trefligl för sina fruntimmer. Nu ha vi hela huset fullt af mal och viner, lånade möbler, lånadt silfver, lånadt duktyg, kokfru — symamsell -— bjudna främmande — ack! du himmelens Gud, hvar-före skulle jag öfvertala dig att ta en menniska, som du bör hala. — Ack, förlåt, Lina, förlåt din mor!

En högst rörande scen uppstod, under hvilken mor och dotter höllo hvarandra i famn ‘och blandade sina tårar.

Patron, som tyckte att han ändå borde göra något, steg upp och sade: Det gör ingenting, ta mej f-n det gör någonting — kostar gör det; men det får gå, sa’ Trasman — tyst nu, mamma — tyst nu, min egen Lina — tilläde han och ville skilja dem åt.

— Låt bli mig, vilddjur! vill du hindra en mor att trycka sin egen dotter till sitt klappande hjerta. — Du är ingen

menniska, du är en varelse från afgrunden. — Du göder dig och du gläder dig åt vår ångest.

— Men, sade jag, bästa rådinna!

— Jaså, jag skall kanske få moral af min kära mågs domesliker också, skrek gumman, skummande af raseri.

Jag var lemligen lugn; men höll på alt bli förargad — det der ordet ”domeslik” slack min lilla fåfänga — men jag tog det klokaste partiet, fattade patronens arm och sade: Nu, herr patron, är det bäst att vi begge gå.**Låt bli mig vilddjur! vill du hindra en mor att trycka sin egen dotter till sitt klappande hjerta.**

Patron lät leda sig, som ett viljelöst barn — och således blef den heliga synoden ensam igen med sin smärta.

— Nu ser magistern, sade patron när vi åter sutto på hans kammare, huru elemenskadt dumt den gör, som gifter sig af kärlek. Det bör herrn icke göra — nej, räkna så här: Flickan är vacker eller ful — det gör detsamma, god eller elak — också nästan detsamma; men se till — primo, ha föräldrarne förmögenhet — är den säker — äro de gamla eller mycket sjukliga — eller rent af döda, som är det allrabästa — men gift sig inte af kärlejc.

— Åh ja, det kan väl gå an, blott man ser sig för.

— Såg jag mig inte för — är inte Lina en beskedlig menniska, fastän svärmor kollrat bort henne?

Patron talade länge, men det blef ej bättre.

Den svåraste dagen var den fjerde December. Jag glömmer aldrig den dagen — Barbaradagen. Under det att Bricolisterne firade sin högtid, så hade vi också en. Om någonsin ställningen var generad, så var det då vagn efter vagn kom och gästerne, hvarje i sin ordning, frågade: Är landshofdingen kommen? och patron, som tog emot, måste berätta nederlaget. Fruntimren skulle hålla god min, men de märkte med grämelse huru husets olycka väckte skadeglädje hos grannfhiarne, som varit så hjelpsamma några dagar förut, men nu i Sin ordning tyckte, att det var rätt åt ”David Bagares nobless” (som den qvinnliga personalen kallades i orten) att den misslyckats. De £gamla fruame kunde derföre aldrig nog utbreda sig öfver det ledsamma, som hade händt de älskade vännerna på Gyllebo, och hoppades alt grefven väl någon gång skulle helsa på. Emellertid läto de allt sig väl bekomma — och kalaset var ypperligt. Det enda som kunde sparas var viner, som tagits på öppet köp, samt stearinljus, som till en del ersattes med talgljus.

Den påföljande veckan gick åt med att packa in och bortföra allt det lånade. Mer än en anmärkning gjordes på skadade effekter, och några dussin slipade glas måste beställas för att få lika med några få sönderslagna. En bordsfot hade blifvit afbruten för prostinnan — en soffkudde hade blifvit fläckig för patronessan på Kråk-hvilans bruk — en serviette med bokstäfverna S. S. hade kommit på ett ställe, der allt linnet märktes med F: S:, o. s. v.

Med elt ord, detta kalas hade gjort en revolution af den mest genomgripande art. Patron, som förut styrt med råds råde, hade förlorat all sin makt. Mamma nyttjade namnstämpeln utan att fråga sig för. Af alla ex är verkligen en ex-husbonde och ex-man den ömkligaste.

*

En Friare.

Liksom en vulkan, sedan den utgjutit sin lava, uttröttad, ej förmår att kasta annat än aska och rapilli ända tills dess lugn åter inträder, så slocknade småningom vredens glöd och allt återgick i sitt gamla hjulspår. Undervisningen gick oändligen trögt, fastän Napoleon, liksom sin namne, långtifrån icke var dum. Han hade tvärtom den sort af godt hufvud, som är alldeles oåtkomligt af det verkliga vetandet, men deremot har rikedom på uppfinning, som vanligen uteslutande rigtar sig på att tillställa oro och förstörelse. Han var en af dessa, som ej vilja inhemta något, men desto mera verka utåt, och följden blef ofta kännbar nog för Gyllebo drängar och pigor, hvilka voro de, som ungaf Napoleon vågade sig på.

Än hade Napoleon nära skrämt ihjäl ladugårdspigan genom att spöka — än var det någon katt, som fick en blåsa

med ärter på svansen och sprang som rasande, eller någon skata, som fick en med fogellim bestruken strut öfver hufvudet och flög sig till döds liksom många af oss stackars menniskor, som med fördomarnes strut öfver ögonen försöka att nå höjden — än felades en lös trappa, så att en och annan höll på att bryta halsen af sig — eller sydde han ihop några gummor, som voro inbegripna i sqvaller, eller igen ärmen på någon kapprock — eller en smula fågellim på en haltrem — eller något dylikt; — hans uppfinningsrikhet var utan gräns. Jag försökte att rälla honom, men omöjligt; ty rådinnan tog honom i försvar — och jag trötlnade.

Tid efler annan besökle oss en af våra grannar, nemligen kong-liga sekreteraren Slutzer — en äldre man, som i sin ungdom varit i något verk i Stockholm, sysselsatt sig med litteratur och konst, men plötsligen genom en slägtinges död kommit i besittning af Har-peryd två hela mantal, med vackert corps de logis, nödiga uthus, trädgård med fruktbärande träd och så vidare — alldeles som det står i auktionskungörelserna.

Konglig sekter Slutzer var nu en man af fyllda fem och femtio år, lång och smal, närsynt och behäftad med klenhet i benen. Hela verlden såg att konglig sektern stod på svaga ben. För öfrigt var han en man, som fullt och fast trodde, att man kunde plocka ihop snille ur en mängd böcker på alla språk. Han ansåg det snillrika för en sorts mosaik — då deremot andra tro att det finnes endast gediget och i ett stycke, huru rått och oslipadt detta än må vara. Hans bokhyllor voro således öfverfyllda med belles lettres från alla länder och hans omdömen, hans infall, hans vilda produktioner skullealla rättvisligen kunnat förses med citationstecken. Han hade ej begrepp om någonting ursprungligt, någonting individuelt.

Han var ungkarl och tycktes finna mycket intresse i mamsell Napoleonas sällskap.

Napoleona Klementson var ett mycket vittert fruntimmer, fastän jag ej förut omtalat den omständigheten; — hon var sina trettiotvå år gammal och således just kommen in i den åldern då man börjar måla känslor, som man förut haft nog med att blott ega. Då förhoppning efter förhoppning slår fel, blomma efter blomma vissnar, och inga nya åter vilja slå ut, så lägger man in dem i en bok. Detta hade väl icke Napoleona gjort, men hon hade utgjutit sina känslor i verser, som långt ifrån voro dåliga. Om jag icke sett uppträdet då landshöfdingekalaset beramades och aflystes, hade jag funnit dem vackra; men gudnås, jag kände menniskan alltför noga att kunna värdera författarinnan.

Detta var ej fallet med konglig sekreteraren.

En vacker dag kommer patron in till mig, glad och upprymd.

— Ser magistern, sade den beskedliga karlen — nu börjar det bli bättre.

— Hur då?

— Jo se Stiilzer har friat till svägerskan — Gud vare lof! nu blir mamma der ena halfva året — vi få draga halfva bördan hvar.

— Stutzer — men blir han väl lycklig?

— Lycklig? hvem f-n talar om det; men han gör som magistern sade häromdagen — han fäster sig vid själen — han blir kär i själen och fäster sig icke vid den förgängliga ytan; ty oss emellan sagdt, så är svägerskan inte just skön — eller huru?

— Åh jo, hon ser inte —

— Så rasande ut. Gud ske lof emellertid — jo jo — min hustru är en beskedlig menniska hon, endast hon ej ingifves sattyg

— men, hm, hon, Napoleona, det skall magistern se — det är — ja rent ut sagdt ett hår af hins fru mamma. Det riktigt fägnar mig hvad vännen Stutzer med sina böcker skall må. —

— Men när ni vet det der, så borde patron varna honom.

— Varna? nej jag är väl inte rasande, och dessutom så tror han så fullt och fast på sin egen vishet, att det ej lönar

mödan. —Nej tack!

Efter denna tid blef det ett fasligt fjäsande för den ”snillrike Stutzer.” — Mamma smickrade den gode mannens fåfänga, log åt hans lånade infall, beundrade hans kunskaper — blef rörd, hänryckt åt hans verser — och konglig sekreteraren lät sig allt väl bekomma. Han hade funnit menniskor, som kunde fatta honom.

*

Sorg.

Det var påföljande vår.

Rådinnan började att frysa och må illa och det blef frossa. — Hon blef alltmera sjuk. Läkaren kom och läkaren for — och det dröjde icke fjorton dagar förrän han förklarade att konsten hade uttömt hela sitt förråd. — Med ett ord — fram i Maj utandades hon sin ande; Gud tog henne, sade åtminstone patron. Detta var visserligen en sorg och bitter ändå; men det var drägligt.

Jag för min del lyckönskade patron och den lilla Alexandra; ty begge kunde nu lefva lyckliga. Patron höll af Alexandra sedan den stormdigra dagen, och om någon sökte att försona, var det hon.

Som det redan var utlyst för konglig sekreteraren och Napo-leona, så läto de viga sig i all tysthet både i anseende till sorgen och derför att konglig sekreteraren ville vara originel. Han lät viga sig en söndagseftermiddag i klockarens stuga, skänkte penningar till de fattige och reste hem med sin brud.

Detta gick så tyst att patron ej en gång visste af sin lycka, förr an en parvagn kom från Harperyd för att hemta för detta mamsell Napoleonas dragkista och öfriga effekter.

— Jag är, sade patron, vet magistern! som jag vore tvättad om hufvudet. — Gud har sina outgrundeliga vägar, ja det har han.

Denna lycka fortfor i Qorton dagar; men den gemena posten kom och patron fick underrättelse om att handelshuset Foxlieu et Söner gjort cession, att cessionanten A. Foxlieu rymt—att der fanns rätt och jemt intet.

Alla medel patron egde voro insalta hos Foxlieu et Söner och dessutom slod han i borgen för betydliga summor.

Detta var ett slag, som nära förkrossat honom; men Alexandra, lilla knytel, sökte att bevisa honom att man kan vara lycklig utan att vara rik. Patronessan, som under hela sitt äktenskap lefvat i inbillningens verld och läst romaner, blef utom sig af fasa — men hon dånade icke och fick inga spasmer. Nu var nöden för dörren. Jag hjelpte patronen med att afsluta hufvudboken for att få se ställningen, och del befanns att Gyllebo kunde bibehållas, men med så stora inteckningar alt den besparade inkomsten skulle bli ringa.

Detta skedde — man lånade penningar och betäckte sålunda bristerna.

I familjerådet beslöts att man ”för skenets skull” ville behålla Gyllebo — kosta hvad det kosta ville.

Mitt år nalkades sitt slut. Jag, som varit patrons ende vän, hade just derlöre ej fatt något förtroende eller någon vänskap frånpalronessans sida. Den gemensamma olyckan sammanjemkade oss, alldeles som olyckorna sammansluta ett splittradt grälaktigt folk. Pa-tronessan blef dock mildare till sinnes — hon var bunden vid sin man, egde sjelf ingen förmögenhet, saknade mammas modeHiga råd — hon berodde nu endast på om patron kunde hålla affärerna uppe — och för att göra det måste hans lynne, nog tryckt förut, uppmuntras.

Patronessan måste således ändra uppförande mot honom —hon måste till och med afskeda sina många jungfrur, sin köksa och en stor del af personalen. Hon var nästan i förtviflan.

• Unga Napoleon kunde ej längre få en kostsam och på det hela onyttig uppfostran. Han önskade sjelf också att med det snaraste komma från boken och ut i det praktiska lifvet, han önskade komma till sjös, såsom mest passande för hans lynne, ojemnt och nyckfullt som hafvet och de vindar, som stryka deröfver.

Då jag flyttade om hösten, var allt stilla i huset. — Palrones-san gick i sitt hushåll, fastän det gick tråkigt. Patron satt på sitt kontor, fastän också det gick tråkigt — men han gladde sig dock åt att han hade husfred, det föreföll honom alldeles som i hans första hustrus tid. Man måste arbeta upp sig igen, sade han, tröstande sig sjelf.

— Sextiosex år gammal och börja på nytt — det är hårdt och hopplöst.

När jag tog afsked för att resa, tryckte den beskedlige patron min hand. — Se magistern, med mitt tegel gick det inte — den spekulation kan ej realiseras af brist på kapital; nu är jag egentligen en fattig man på mina kreditorers~Gyllebo — men Gudilof — min hustru har blifvit så snäll och beskedlig och sköter sig rätt bra. — Titta hit om magisterns vägar gå hit åt — titta hit!

Åtta år hade förflutit, då mina vägar lågo åt Gyllebo-hållet. Jag tog en liten omväg för att återse den goda patron och skåda hans lycka, om han hade någon.

Då jag kom, var han borta på flera dagar, men patronessan tog emot mig. Hon var vänlig och, som det tycktes, glad, och hade fått detta trefliga utseende, den stämpel af frid och verksamhet, som utgör kännemärket på en husmoder.

Jag såg tydligt att der fanns trefnad i huset — fastän der var tyst — inga barn bidrogo att öka lifligheten.

Jag yttrade min glädje öfver att återse det gamla Gyllebo, lika vackert och trefligt som förr, och kunde ej underlåta alt yttra några ord om patronessans förmåga att göra hemmet lugnt och gladt.

— Ja, herr magisler, sade hon — hvad skall jag väl annat göra? Min hederlige man är gammal, han kan ej hålla ut så länge.

— Gud låle honom få lefva! Vi kunna väl icke afbetala på skuldenbetydligt, men dock något — och när min gubbe dör och jag blir enka, så är det lilla, som kan bli öfver, min hela förmögenhet. När man har sådant att tänka på, så måste man hjelpas ål att arbeta. Gud låte min gubbe endast fa lefva, vara glad och kry, så har det ingen fara.

Således var det egoismen, som sammanslöt den unga med den gamle, liksom det förut varit egoismen, som skiljt dem åt.

Jag träffade brukspatron i närmaste stad.

— Nå, se på, förbanna mig är det icke min gamle magister! — nå, tack för sist! kom nu med till Gyllebo.

— Der har jag redan varit.

— Jaså — nå, var det inte trefligt och är inte min gumma en engel?

Jag kunde ej neka.

— Hör på, nu gå vi in här på hörnet hos konditorn och dricka ett glas punsch — det är inte alla dagar man råkar en så gammal vän.

Det skedde, och då vi sutto ensamme i en liten konditoribur, satte patron begge armbågarae på bordet, och, hvilande kinderne i hän-derne, betraktade han mig med sina trinda ögon, som glänste af fröjd.

— Vet magistern, jag trodde aldrig att det skulle gå så väl — herrn menade på, att en gammal och en urig . . . bara prat, goda vän! bara prat! Hustru min är, förbanna mig, ordentligen kär i gubben sin. Hon pysslar om mig. Får jag snufva, så genast droppar och fläderthé; åh hon håller af mig alldeles förskräckligt — och det var endast mamma, Gud fröjde själen! — som ställde till ondt och afkylde hennes kärlek.

— Jag lyckönskar hjertligt.

— Ja, skål för det, magister! — Herre Gud! hvem kunde tro sådant? hon ung och jag gammal — hä — ser jag äldre ut ändå? hä?

— Nej, patron har bibehållit sig ganska oförändrad.

— Ja, se magistern, det är frukten af en sann kärlek å ömse sidor — vi lefva som ett par englar. Jag ser efter mitt, hon efter sitt, och så om qvällarna så läser hon för mig — Guds ord och annat! det är så trefligt, och så ber hon hvar qväll till Gud och slutar alltid med: ”Gud skydde min lille, snälle, beskedlige gubbe!” — är det inte smånäpet det der? och snällt?

Patron var, med ett ord sagdt, den lyckligaste bland män. Han var innerligt och fast öfvertygad om alt hans hustru älskade honom lika mycket som han henne.

. Gode gubbe! måtte du länge njuta af din inbillade lycka — den är så god som någon annan. verlden lefva på värdshus och med ett tjog dussin vänner på släp — han skulle fått tvinsot om han nödgats flytta från kamraterna.

*

Min första kondition.

Det var den 12 Januari år 18—. Året må vara onämndt, ty det är så vanligen med märkvärdiga händelser, att man vet dagen men icke året. Således var det den 12 Januari för många år sedan en glad ungdom, nemligen jag sjelf, sittande grensle på en kappsäck åkte vägen fram till Träskälla herregård. Det hade varit en svår resa — hvar och en, som är något vand vid ”comfort,” isar af fasa då jag nödgas omtala att jag endast hade en tunn kappa, icke några botteforer, ej en gång galoscher, att jag åkte än på släda, än på kärra, att jag vältade några gånger på vägen och fick ligga i oeldadt rum, ty att några vedpinnar till min heder sattes in i kakelugnen och der pepo till dess jag somnade, anser jag icke alls böra räknas som värme.

Om femtio år härefter då man sitter i en jernvägsvagn och far med pilens hastighet åstad, då man hvarannan qvart träffar en restauration der man åker in i förstugan och der i skänkrummet bordet står dukadt med alla möjliga rara saker — då kan man ej föreställa sig huru man färdades i min ungdom. Men allt det för inbillningen herrliga, som ligger i begreppet om afstånd, försvinner också. Det var något att komma ut på landet då det skedde först med uppoffringar af tid och möda — man beredde sig på en dylik resa som till ett äfventyr, inbillningskraften hade fritt spelrum, ty en dylik resa aflopp aldrig utan händelser, och då man kom till ort och ställe, huru välkommen var ej den fjerran gästen, som hade rest hela trettio milen — trettio mil, det var ett afstånd.

Allt det der försvinner med de hastigare och beqvämare kommunikationerna — man blir snart icke i stånd att bli ett föremål för uppmärksamhet och omvårdnad, om man icke minst kommer från Hobart Town, Nova Zemlia eller Nukahiva.

— Äro vi snart framme? frågade jag allt emellanåt min skjutsbonde, som, klädd i vadmalsrock och räfskinsmössa, satt bredvid mig.

— Åh, än är det ett stycke.

— Jaså.

— Nåh — hur långt är det nu?

— Åh det är bara ett par gårdar och en äng och så se vi Träskälla.Så fortforo vi. — Gud vet huru länge, meri det der lilla stycket ville ej taga slut och detta oaktadt jag redan länge frusit om fotterna. Om någon menniska tycker att tiden går långsamt, så är det en resande, som fryser om fotterna eller har snöslask med motvind.

Någonting ditåt var det den 12 Januari.

Ändtligen skymtade vi några tegeltak öfver och genom en hop aflöfvade träd, och skjutsbonden berättade, att det var Träskälla.

— Hm! skall herrn dit?

— Ja.

— Känner han herrskapet?

— Nej.

— Skall han bli der länge?

— Ja, minst ett år.

— Jaså — hm.

— Det der lät mig misstänkt. — Hvarför frågar du så noga?

— Ah ingenting, men annars så kallas lagmannen för kungen.

— Jaså, hvarför det?

— Jo, si han är så menskligt rik och mäktiger.

— Och hans fru?

— Frun? Jo visst har han väl en fru, det förslås, men hon synes aldrig lill hon — hm.

— Nåh!

— Hm — herrn vet väl huru det är?

— Nej verkligen icke.

— Jo di säga -— inga ord efter mig — att hon inte är .rätt slug — men si det tror jag icke — för si hon gör mycket godt — och då skall man inle vara galen.

— Nej det tror jag; men komma vi aldrig fram?

— Åh jo, men si vägen går i en ”rundal” kring gårdarna, så att man nära nog får fara rundl omkring gården innan man kommer dit.

Nu voro vi inuti en skogsdunge, derefler kommo vi ut på ett gärtle, som syntes evigt och om hvilket bonden berättade, att lagmannen hakat upp det helt och hållet ur ett kärr; för si Träskälla var förr ett torp, som låg midt i en pöl. Man kunde också icke ännu finna stället vackert. Naturen hade gjort nästan intet — men konsten desto mera. Den långa, alléen, de planterade lundarne, de stora lindame på gården gåfvo Träskälla ett prydligt, men icke desto-mindre enformigt utseende. Hufvudbyggningen var ett tem ligen stort tvåvåningshus af rappadt träd, enkelt och utan alla prydnader. Jag blygdes för att svänga upp på gården i min ”rapphöna” utan lät bonden hålla utanför grindarne och gick upp till mitt blifvande hem.

Teckningar med Text. 3Det var afton och det lyste blott 1 fem fönster. Två i öfra våningen genom ett par täta gardiner, två i nedra våningen, som blott voro försedda med jalusier — och en fladdrande belysning, som bevisade, att det femte ljusa fönstret tillhörde köket.

Nu stod jag i en mörk förstuga och hörde’ en hund skälla inifrån rummen. Efter några ögonblick öppnades dörren och ett par personer kommo ut. — Se så, gare ön, lig nu! sade den ene, en ung man, af snart sagdt ett ståtligt yttre.

— Hvem der?

— En främmande, sade jag. (Det är rasande svårt, att, inpackad i en snöig kapprock och nära förfrusen, presentera sig med värdighet.) Jaså, välkommen, yttrade den unge mannen; men den andre, en prest, nalkades honom och hviskade något.

— Ah, pastorn drömmer ej om annat, yttrade den unge. — Hör på, min herre! säg rent ut, fortfor den unge — är herrn, som pastorn påslår, en slrålröfvare, så var så god och säg till.

— Bevars jag? sade pastorn med förlägen min.

Jag kunde ej underlåta alt skratta, synnerligast som kappan var upphängd, och jag stod der temligen hygglig. —

Stråtröfvare — nej

— jag skall bli informator här i huset.

— Nå för f-n — högst roligt — kom in, magister — se så, pastorn tar kappan, och så marsch.

Man kan ej neka alt mottagandet var något kuriöst. Vi inträdde emellertid i ett väl upplyst rum — en liten sal, prydd med ett forlepiano, på hvilket noter lågo, och en hel hop blomkrukor framför fönstret. Nu börjar presentationen. ”Jag är, yttrade den unge, löjtnant Thorson — magisterns ödmjuka Ijenare — och delta, pekande på preslen, är pastor Fikonlöf, vår själasörjare och disponent af ett andeligt Dylla med eld och svafvel, som aldrig hinner alt brinna opp.”

— Herr löjtnanten behagar alltid raljera, yttrade pastorn, skakande på hufvudet, det är icke mitt sätt att sålunda tala — välkÖm-men herr magister, måtte Herren välsigna er en gång i denna kristliga boning.

— Se så, sitt nu ner tills morbror kommer — jag skall säga till honom, yttrade löjtnanten. — Pastorn kan emellertid hugsvala vår nye magister med litej andligt manna.

Således var jag ensam med hr Fikonlöf.

— Magistern, började hr Fikonlöf, förundrar sig troligen öfver sill mottagande?

— Ja.

Det är vårt enda återstående barn af sex.— Ni har kommit in, min baste magister, i ett hus, der himmel och helvete strida om herraväldet — med ett ord, der Guds ord föraktas i ena våningen och odlas och begrundas i den andra.

— Jaså.

— Jag hoppas att vi skola bli vänner, tilläde pastorn och grinade ganska sött; men, sanningen att säga, jag just fick förtroende för mannen.

— Jag har varnat er, min baste, Gud lede edra fjät. Vår löjtnant är en lättsinnig menniska, med ett samvete så rymligt som det plär vara hos herrar militärer oclr —

I detsamma öppnades dörren och löjtnanten steg in. — Morbror ber magistern stiga in till sig — vi begge, lilla pastor, skola under tiden tala om andliga ting.

— Jag tackar, sade herr Fikonlöf, men går opp till hennes nåd.

— Ah ja, det går också an, svarade löjtnanlen och kastade sig i en soffa — gå ni in käre magister.

Inom några ögonblick var jag inne i lagmannens kammare. Lagmannen kom emot mig. Han var en äldre man, med gråsprängdt hår, men med ett utseende, som ingaf förtroende. Någonting mildt, nästan svärmiskt hvilade öfver hans drag — som tillika förrådde ka-raktersfaslhet och förmåga. Vid bordet, lutad öfver en bok, satt en gosse, troligen min blifvand® discipel.

— Välkommen magister. Mamsell Mellén, som eger mitt och min hustrus odelade förtroende, har talat godt om er. — Professor Ekeberg har berömt ert uppförande och edra kunskaper — således välkommen! Det der är vårt enda barn, vår Felix, tilläde lagmannen med ett sorgligt leende, och pekade på gossen, som rest sig och stöd framför mig. Någonting spädare, vekare, hade jag aldrig sett. Hos denne gosse tycktes anden vara allt, den skimrade genom kindens rosor, den brann i hans djupblå ögon, den tycktes leka med de ljusa mjuka lockarne, som böljade kring halsen. — Det är vårt enda återstående barn af sex, sade lagmannen och lade sin hand på gossens hufvud, i det han med andra handen pekade på fem barn-porträtter på väggen. Der äro de andra fem i olja — de sjelfve slumra i frid.

Jag blef rörd — det låg någonting så outsägligt vemodigt i denna hänvisning — der låg en aning och en bön tillika i fadrens bliclj;, då han visade de öfriga porträtterna.

— Jag hoppas, sade jag — att lilla Felix och jag skola trifvas väl tillsammans. — God afton, Felix, se på mig — jag är den der magistern.

Gossen smålog och räckte ut handen. — Välkommen, sade han, jag skall nog läsa.— Ja, det tror jag nog, sade fadren. — Gå du nu ut, Felix, och sök opp Emilie och bed henne spela för oss en stund, det är ännu en stund till qvällsvard.

Så snart gossen gått, återtog fadren: Ni har sett gossen, min bäste magister — ni behöfver ej tvinga honom att läsa — här är ej så mycket fråga derom, som alt låta honom läsa litet. Ni förstår mig icke?

— Nej, verkligen.

— Jo, ser ni, jag har arbetat mig fram ur intet — jag har varit fattigare än ni — jag måste, om jag ville eller ej, afsluta en viss lärobana inom en viss tid. — Detta har gjort att min bildning är ringa och detta lilla ensidigt. Jag inser det bäst, då min gosse frågar mig om mycket, och jag öfverallt finner luckor, så att jag måste hänvisa honom till böcker. Så får det ej vara — han är svag, han är på flykt ifrån oss, han liksom syskonen; han är lärgirig

— han skulle förtvina ännu snarare, om han ej fick lära — men detta måste ske samtals vis — kan ni det? — jag kan det icke.

— Jag skall försöka, sade jag.

Nu anslogos toner på pianot der ute.

— Vi skola gå dit ut; — det är min hustrus brorsdotter, Emilie, som spelar; barnen roa sig om aftnarne med musik; — det, tilläde han med en suck, var äfven min hustrus glädje fordom, är det ännu ibland. Kom nu.

I salen satt min löjtnant bredvid pianot, och betraktade en ung flicka, som spelade. Musiken tystnade, ty hon steg opp. Det är, sade lagmannen, en slägting, fröken Emilie Gyllenarm — detta är magister Alexej — sätt dig, Emilie, och spela för oss.

Emilie var en ganska vacker flicka — hon liksom gossen ljus-lockig och vek; men med friska kinder, och ett leende kring munnen. Alla öfriga utom löjtnanten hade någonting dystert. Flickan spelade bra. Efter en stund öppnades dörren försigtigt och pastor Fikonlöf inträdde. Ett lindrigt moln tycktes flyga Öfver lagmannens ansigte; men han teg.

Pastorn trädde fram till Emilie och hviskade några ord.

— Skall det bli en psalm af? frågade löjtnanten.

— Ja, så vida fröken Emilie vill göra sin älskade tant en glädje.

- Löjtnanten mumlade någonting och strök mustascherna, och

lagmannen sade med en suck: J skolen väl göra mamma till viljes.

Pastorn satte sig bredvid pianot, snedt emot Emilie, på hvilken han fästade sina små ögon, hvilkas färg jag aldrig förmådde utforska.

— Emilie slog an några ackorder, och Felix, hållande sin arm om hennts hals, började att sjunga, under det att pastorn, blinkandemed ögonen, sammanknäppte händerna och vid vissa ställen liksom neg med kroppen: Hvarthän skall jag dock fly Ur syndens djupa dy, m. m. Jag har aldrig hört något djupare gripande än denna duett, då man visste att en förkrossad varelse deroppe med tårar deltog i sången, – Jag glömmer aldrig detta intryck af den första aftonen på Träskälla.

Sedan sången var slut, budades till soupén. Den var tyst, enstafvig, ledsam. Sjelfva löjtnanten, som på tu man hand gjorde allt för att förarga pastor Fikonlöf — var tyst och blott lät sina blickar berätta hvad han tänkte. — Min hustru är sjuk, sade lagmannen, derföre kommer hon icke till bordet.

*

Förtroende.

Löjtnanten och jag skulle tills vidare bo i samma rum, helst pastor Fikonlöf intog det som var mig ämnadt. Dessa rum voro belägna i ena flygeln, med utsigt åt fruktträdgården, hvars tvinande träd visade konstens vanmakt mot en viss bottensyra.

— Nå, sade löjtnanten, sedan han iklädt sig nattrock och tofflor — hvad sägs om pastorn?

— En ganska religiös man.

— Religiös? dermed vill väl magistern förstå en hederlig karl?

— Ja, det är naturligt.

— En menniska, som lefver som han lär?

— Ja, det är klart.

— Men se, denne här han bara tror — det är en läsare, ser magistern — en karl, som tror och beder och ligger i syndaånger utan hof och måtta och föröfrigt är lömsk, hård, snål — en falsk figur, som smyger som en orm och fiskar som en katt i grumligt vatten.

– Ganska vacker målning.

— Men hör på nu. — Den der karlen upptogs på gatan af en fattig borgarenka i Waldemarshamn — han gick och tiggde — då förbarmade hon sig öfver barnet och tog det till sig. Hon höll honom i skolan, hon arbetade för hans räkning, vakade och led brist — hon höll honom vid akademien. Då voro hennes tillgångar uttömda — hennes syn förmörkades. Fikonlöfvet fick sig en god med ögonen, sammanknäppte händerna och vid vissa ställen liksom neg med kroppen: Hvarthän skall jag dock fly Ur syndens djupa dy, m. m. Jag har aldrig hört något djupare gripande än denna duett, då man visste att en förkrossad varelse deroppe med tårar deltog i sången, – Jag glömmer aldrig detta intryck af den första aftonen på Träskälla.

Sedan sången var slut, budades till soupén. Den var tyst, enstafvig, ledsam. Sjelfva löjtnanten, som på tu man hand gjorde allt för att förarga pastor Fikonlöf — var tyst och blott lät sina blickar berätta hvad han tänkte. — Min hustru är sjuk, sade lagmannen, derföre kommer hon icke till bordet.

*

Förtroende.

Löjtnanten och jag skulle tills vidare bo i samma rum, helst pastor Fikonlöf intog det som var mig ämnadt. Dessa rum voro belägna i ena flygeln, med utsigt åt fruktträdgården, hvars tvinande träd visade konstens vanmakt mot en viss bottensyra.

— Nå, sade löjtnanten, sedan han iklädt sig nattrock och tofflor — hvad sägs om pastorn?

— En ganska religiös man.

— Religiös? dermed vill väl magistern förstå en hederlig karl?

— Ja, det är naturligt.

— En menniska, som lefver som han lär?

— Ja, det är klart.

— Men se, denne här han bara tror — det är en läsare, ser magistern — en karl, som tror och beder och ligger i syndaånger utan hof och måtta och föröfrigt är lömsk, hård, snål — en falsk figur, som smyger som en orm och fiskar som en katt i grumligt vatten.

– Ganska vacker målning.

— Men hör på nu. — Den der karlen upptogs på gatan af en fattig borgarenka i Waldemarshamn — han gick och tiggde — då förbarmade hon sig öfver barnet och tog det till sig. Hon höll honom i skolan, hon arbetade för hans räkning, vakade och led brist — hon höll honom vid akademien. Då voro hennes tillgångar uttömda — hennes syn förmörkades. Fikonlöfvet fick sig en godkondition, som huspredikant hos baron Gyllenarm — tants gamle far. Då bad enkan, hans ungdomsvän och enda hjelp, om en skärf

— han löste in henne på fattighuset och ser aldrig om den gamla — ty nu bevars är hon icke af Gudi — nu finner han, att hon varit en mammons träl, att hon varit verldslig — med ett ord, han bryr sig ej om henne — är det kristligt?

— Nej.

— Och allt det der hjelper han med att han tror. — Item: i Waldemarshamn bodde hän hos en annan borgare — han förlofvades med dottren i huset — äfven dessa hulpo den beskedlige Fikonlöf för hans fromma tal — men fadren dog, der blef konkurs — då öfvergaf han de fattige, och flickan dog af lungsot och sorg — är det bra?

— Nej visst inte.

— Ja, ser magistern, det der hjelpes alltihop bara man tror.

— Och här?

— Här? märker ni intet?

— Jo något, men vet ej hvad.

— Jo, ser ni, tant är en förträfflig menniska, men vek till lynnet — vet ni, det är en kuriös historia. Då hon var förlofvad — men derom en annan gång.

— Nej nu, löjtnant!

— Men, det är ju nu mörka natten, ser ni, och historien är en smula ruskig, liksom vädret här utanför — hör hur snöslasket 6lår på rutan — har ni stark inbillningskraft?

— Ah ja, men tala om historien ändå.

— Jo, ser ni, magister, fem mil härifrån ligger en gammal gård, som heter Sunnanhäll — en gammal stenbyggnad, som blifvit hundrade gånger ändrad och rappad och förnyad, men ändå har qvar sina två alnar tjocka murar, sina djupa fönstersmygar, sina kuriösa smårum, sina tvenne salar, prydda med porträtter och taflor. Jag har många gånger varit der — ty nu bor der ungt folk — men aldrig har jag haft någon ro der — f-n vet hur det kommer sig. Den tiden tant var flicka, bodde der en gammal grefvinna Lausan, enka efter en landshöfding af detta namn. Det var en besynnerlig varelse

— en liten gråklädd gumma, som hvarje söndag for till kyrkan i ett gammalt skramlande vagnskräp, förspändt med två smäckfeta, svarta hästar; men oaktadt all sin kyrksamhet kunde den goda gumman aldrig öfvertyga folk om att hon icke hörde hin onde till. Då hon kom, drogo barnen sig tillbaka, de tystnade — ty grefvinnan på Sunnanhäll kom, och det var, som om ett spöke kommit.

— Nå, var hon elak? frågade jag.— Långt derifrån, den beskedligaste raenniska i verlden, hon hade blott två fel, nemligen sin lilla hopskrumpna figur, klädd i den eviga stålgrå sidenrocken och den eviga gammalmodiga, äfvenledes grå, sidenhatten med sina svajande, svarta hägerfjädrar. Detta var ett fel, som hon till en del ej rådde för, men som hon ökade genom sin antika, evigt enahanda drägt. Då man oupphörligen ser en men-niska i samma habit, förefaller det som om hon kom upp ur grafven, spökande i sin oförstörbara gestalt.

— Och det andra felet?

— Jo, detta var, att gumman var så genomgod, att hon icke unnade någon menniska blifva lycklig, utom precist

på det sätt, hon i sitt envisa hufvud uppgjort. Det fanns ingen menniska så frisk, att hon ej ansåg sina kalmerande droppar nödvändiga, ingen så klok, alt han ej behöfde hennes råd, ingen så lycklig, att hon ej skulle kunna skapa en ännu större lycka.

— Således en envis, högmodig gammal nåd?

— Nej, långt derifrån — hon var varmt religiös på sitt sätt och gjorde ej med vett och vilja en mask för när.

— Och vidare?

— Jo, tant hade fattat tycke för morbror här — (det är en särskild historia) — och detta var ej mot hennes föräldrars önskan, utan tvärtom; men grefvinnan Lausan, som burit tant till dopet, hade en annan tanke. En gång om året gjorde tants föräldrar elt ordentligt besök på Sunnanhäll. Försigtiglvis, för att ej få spleen, valde de den ljusaste årstiden för sitt besök; men en höst sjuknade gumman och bad då alt hennes guddotter skulle få komma dit på en tid. Kallelsen åtlyddes, och en mulen Oktoberdag intågade min stackars tant, som då var aderton år gammal, skön, ungdomsfrisk och glad — in i det gamla ugglenästet. Hon har ofta omtalat sina känslor då hon kom in i den första salen med de stela porträtterna kring väggarne, huru de tycktes nicka då ljuset i pigans hand flämtade, under det att de passerade rummet. Derefter följde ännu en sal och der blef det ännu värre. Gud vet hvem som gjort samlingen, troligen en dygde-vän eller en som fann nöje i att rysa. Nog af — der fick man se Virginias mord — en slor tafia. Item Lucretia i silt blod, Carl I:s af England halshuggning, och Holofemes’ dotter med Johannes döpa-rens hufvud på elt fat. Dessa taflor voro detta rummets prydnad. Sålunda vederbörligen förberedd, inträdde hon i gummans sängkammare. Aldrig hade delta rum förefallit henne hemskare än nu, be-lyfct af en nattlampa, som brann på kaminhörnet. De tunga sängom-hängena, som uppburos af en hvitmålad träd-engel, som på ett tjockt groft rep var fastad i taket — de högryggade stolarna med sina tax-hundsben — det gamla bordet med sina vridna pelarfötter oeh slutligen en så kallad bordstudsare af gammal fason, som pickade outhärdligt hård t och hastigt, med en sväfvande messingsfogel, spökande innanför en glasruta, fullbordade prydnaderna. Dertill kom nu gumman sjelf, i sin stora hvita nattmössa och sina magra armar fram-stickande ur en vidlyftig svepning af kambrik.

Emilie var naturligtvis mycket välkommen; men gumman, välmenande in i det sista, började snart tala om giftermål och att hon (gumman) utsett en passande make. Detta var ingen mer eller mindre än en gammal gråhårig baron Stjerneskatt, hederlig man för öf-rigt, men försedd med två kullar barn, ty det var nu i tredje äktenskapet han skulle inträda. Sannt var väl, att baron lika litet anat gummans välvilliga tänkesätt, som lilla Emilie Gyllenarm (nemligen tant, som hette så förut); men detta hindrade alldeles intet, emedan gumman omöjligen kunde tänka sig annat än att förslaget å ömse sidor skulle mottagas med förtjusning; ty baronen kunde ej önska sig vid fyllda femtiofyra år något bättre än en ung, vacker och väl uppfostrad flicka — och Emilie kunde ej gerna önska något bättre än en allmänt aktad och stadgad man, med förmögenhet och ett ganska trefligt och välförsedt hem.

Förslaget gjordes första qvällen, under det att Emilie, bredvid tant Lausans säng, ur en stor blåmålad kinesisk kopp drack någonting som på Sunnanhäll kallades thé.

Tant trodde först, alt gumman på sitt sjukläger roade sig med att raljera, så befängt föreföll henne förslaget; men dag efter dag fortfor samma visa. Gumman blef sämre och sämre; ty hon botade sig sjelf med en sorts lifspanacé, som kunde lägga hvem som helst i grafven. Hon märkte det sjelf, men tycktes ha mod nog att se döden i anletet. Deremot fördubblade sig hennes ifver att ölvertala Emilie — men omöjligt. Slutligen måste min stackars tant fram med sanningen.

— Vill du ha den usla menniskan? sade gumman, men albröts af hostan — en — en vallpojke, en tiggarunge — en----

— Söta tant!

— Jaså, skulle jag i min graf ha den skammen, rosslade gumman, att ha burit en gemen lyckoriddares hustru till det heliga dopet? — När Gud frågar mig och säger: Emerentia Catharina Isabella von Lausan, hvar har du dina

gudbarn? så skall jag svara: Nästan allihop äro hos dig, Herre! välsignadt vare ditt namn, men en, Emilie Gyllenarm, har vanärat sig och mig och hela sin ädla slägt och gitt sig med en landstrykare.Detta ord bragte tants blod i svallning — hvad hon svarade vet icke; men nog af, hon har tusende gånger ångrat det och följden blef att gumman, samlande de sista gnistorna af sin kraft, reste sig upp i sängen och sade: Så svarar du mig på min dödssäng; men gift dig — förnedra dig — men kom ihåg, alla dina barn skola, innan de äro tolf år, dö ifrån dig — det är — (hon föll tillbaka) — det är, upprepade hon — en Gud — som — Det sista ordet kunde hon ej ultala. Ögonen voro glasartade, det magra an-sigtet antog inom få ögonblick detta dödens egna uttryck — och på natten afled grefvinnan Emerentia Catharina Isabella von Lausan i en ålder af åttatiotre år, fyra månader och tretton dagar.

Denna händelse står outplånligt för min stackars tants minne. Också har olyckan velat att fem barn af sex, vid fyllda elfva år, gått till Gud. — Felix är den ende som är qvar; men ni ser, bäste magister, huru svag han är, huru lätt det tyckes att äfven hans lifstråd brister. Med hvarje dödsfall har tants lynne sjunkit djupare — hon har i det längsta kämpat, men krafterna stå ej bi. — Nu bor hon der oppe i ett mörkt graflikt rum och läser och beder — hon firar dagligen sin sista gosses likbegängelse, fastän han är i lifvet ännu. Under allt detta arbetar hon natt och dag för att skydda honom för döden — så har hon gjort med de andra, allt sedan den första dog'

— och denna klemiga uppfostran har troligen förstört dem från början.

— Det är kärlekens barnamord, anmärkte jag; det är ändå underligt — jag har sett flera dylika fall, att varmhjertade, gudaktiga menniskor, som tro och hoppas allt af Guds nåd — likväl ej våga lila på Gud i frågan om barnens lif och helsa. Der gå de ifrån förtroendet till Hans allsmäktiga hjelp och försöka med menniskopåhilt att uppehålla, att stärka och skydda dem, som Gud aldra bäst skyddar — barnen. Det är en psykologisk egenhet, som ej rätt kan förklaras.

Min löjtnant var en bra berättare, men brydde sig ej synnerligen om reflektion.

— Åh ja, kuriöst är det.

Jag kan ej neka att min första afton på Träskälla — (som egentligen hette Träskkållä) — fällde milt glada mod. Jag hade ej väntat att vid mitt första inträde i verlden blifva ulan alla förberedelser invigd i en familjs öden — och allraminst så sorgliga och så hopplösa som dessa.

Felix, med det milda englaansigtet tycktes verkligen vara färdig att när som helst fly från både far och mor och mig, stackars informator till på köpet. Jag kunde ej begripa hvarför mamsell Mellén rekommenderat just mig, men troligen hade min öppenhjer-tighet behagat henne, kanske också någon idé, som följt med ordströmmen.

Både jag och löjtnanten tego: vi hade begge att länka p5T

Plölsligen bröt hap tystnaden och sade: Och den förb—nåde prestsjälen till på köpet.

— Pastor Fikonlöf?

— Ja, ser magistern, nu i tants bedröfvelse, så har han fått makt med henne och gör henne splitter galen. Han talar om alt hon ådragit sig himmelens förbannelse, att barnen derföre straffas med sjukdom och död — han kunde åtminstone veta alt barnen höra Guds rike till — men si, de äro alla födda med synd och kunna tio, elfva år gamla inte ha tron naturligtvis så komplett i ordning, som han har den i sitt hjerta — det måste se ut som en kautschucks-pung, svart och läderartadt allt igenom.

— Men kan icke lagmannen... ?

— Hvad kan han här? ingenting; — hvad kan mannen göra, hvad hjelpa hans böner och föreställningar, hvad hjelpa barnens tårar och böner, hvad hjelper husets undergång och olycka, då en läsarprest får lag i en svag, kärleksfull och ångrande qvinnas hjerta? Han talar i Guds namn — han påbjuder sånger och böner, ånger och ruelse, i stället för elt verksamt lif, i stället för uppfyllelsen af en makas och mors skyldigheter — ty hon skall allena Ijena Gud. Jag undrar hvad läsarpresten sjelf skulle lefva af, om alla gingo in på hans lalhundslära; men

det behöfs icke, — han har sina far, som ingenting behöfva göra, — och gellerna, som ej ha lid att sjunga och bedja från morgon till qväll, få föda sällskapet.

— Men har då ej ni, bäste löjtnant, eller lagmannen, upplyst henne om att herr Fikonlöf är en ganska vanlig menniska — för att tala lindrigast — eller en dålig menniska, för alt lala rent ut?

— Det? — det? alt han burit sig åt lömskt, trolöst, otacksamt och lågt är tvärtom en förtjenst — han har en hel hop att ångra — det är just allt det der, som ledt honom på andra tankar — nej bevars, herr Fikonlöf gör sig rent af en förtjenst af att han burit sig gement åt då han lefde i köllet — det stör ej hans kredit på något sätt, ty han gråter ihop med tant öfver syndens makt, — hans är verklig — hennes inbillad, men desto värre. — Hon är sjuk, stackars tant; men vår gamla landsdoktor, som vågade säga herr Fikonlöf att hennes melankoli kom af sjukdom, förklarades genast för en Belials man, som icke kunde begripa att det var en sann syndaånger.

— Således omöjligt att bli af med hans hjelp?

— Alldeles omöjligt — här är han oupphörligt, och far han bort, skickar lant expres efter honom — han regerar hela huset; tymorbror fruktar att göra sin Emilie emot. Magistern kan ej föreställa sig huru mycket han älskar henne och hon honom — men detta är nu en synd — hon vågar ej älska honom — ty, säger herr Fikonlöf, det är en jordisk lusta — men si, det han tror, det blir dock aldrig af i tiden — han må lipa så mycket han vill.

— Hvad?

— Ah jo — såg ni inte hur hans små ögon liksom en basilisk betraktade Emilie?

— Den vackra fröken?

— Ja — hon har en tiotusen riksdaler, mycket lör en framtida komminister, eller prost i tredje klassen; ty han har, säger man, mycket skrala jordiska betyg, han tillhör icke det förbannade släglet, som har verldslig lärdom, han — han är andeligen upplyst och kan ej sy i en knapp, i rocken eller säga mig om Sten Sture den äldre styrde Sverige före eller efter Sten Sture den yngre.

— Nå, sade jag småleende — då inser jag att löjtnanten har dubbelt skäl.

Min löjtnant hade kunnat sitta under det att han omtalade herr Fikonlöfs makt öfver tant Emilie; men när fröken Emilie nämndes, steg han opp och gick med starka steg fram och åter på golfvel.

— Ja — så är det — och om presten försöker att genom tan t tvinga sig till flickan, så pryglar jag honom sönder och samman — ja — fastän det är skamligt som att slå en käring — det är knappt något att ta i — han är nära blott och bart ande.

— Bevars, hvad löjtnanten är het!

— Het? ja, det skall magistern se — men, ser magistern — han har genom tant begärt flickan hos morbror. Han ryser och vill naturligtvis inte — men jag vet bot. — I morgon dag tar jag herr Fikonlöf hit in — ni skall vara närvarande, för blir jag ensam med honom, så får han stryk — ni skall vara liksom en försoriare och lägga er i leken, om ni ser att jag håller på att gå för långt.

— Nej, bäste löjtnant, det kan jag icke.

— Ja, då får han stryk — välj, magister — var vittne till ett colloquium familiare mellan mig och herr Fikonlöf eller bered er på att få se honom med en arm eller ett ben mindre.

— Men, bäste löjtnant, bad jag i verklig ångest — ni finner väl att jag i min ställning ...

— Nå, så finner ni väl att jag i min ställning ... invände löjtnanten uppbrusande — nej, slut med kurtisen skall det ta — en ända med förskräckelse; — använder han andliga medel för alt få henne, så skall jag förebygga den saken med lekamliga. Har har han nu ett helt år — ett helt år, magister! salt sig på näsan på oss alla: —min hederlige morbror, mig — alla med ett ord. — Allt lyder hans vink, ty han talar vid tant — och hon är sjuk, mjältsjuk nära till galenskap, och man fruktar . . . .

— Men lugna er — nu är klockan 1 på natten. Vi skola sofva på saken. — Se så, löjtnant, låt mig lugna er med den försäkran, att jag skall hjelpa er hvad jag *kan.* Säg! tror ni att han älskar fröken Emilie?

— Älskar? nej bevars — han skulle gifta sig med morbrors gamla medevivagn om der låg tolf tusen riksdaler i sits-lådan.

— Nå godt, då är ju allt bra.

— Jo vackert — vackert, mumlade löjtnanten — vet ni, magister — min mor lärde mig, då jag var barn, att bedja hvarje qväll — den vanan har jag — men det svider i mig att jag i detta skall likna Fikonlöfvet. — Således, magister! vi skola ej tala om saken — vi skola lugna oss — jag skall läsa en psalm för er.

Den raska, häftiga ynglingen läste en af våra herrliga psalmer, med en tonvigt, som tillkännagaf att han kände hvarje ord.

När han slutat, sade jag: Och det är ni som kan hata en menniska?

Löjtnanten teg några ögonblick. — Ser ni, magister, det ligger i blodet, han har nog rätt, Fikonlöfvet — det behöfs en hård kamp att lugna sig.

— Men då ni finner detta, så bestå den kampen — det är den första fiende mot hvilken ni träder i fält, tappa icke edra vapen — er mor har ju i bönen — i kärleken — gifvit er vapen nog — kämpa, min unge vän — det vore pultroneri, att ej vinna er första seger — en emot en, löjtnant! — fruktar ni en sådan strid?

Han betraktade mig uppmärksamt, hans öppna, skönt manliga anlete liksom strålade, då han räckte mig handen och sade: — tack! magister, för det ordet — ni är ju med mig?

— Ja — men en bättre hjelpare ändå — Gud är med er.

— På det hela taget, återtog han efter några ögonblicks tystnad, på det hela vore det skam om jag vore sämre än Fikonlöf. — Godnatt — nu behöfva vi begge ro.

*

Lagmannen.

Allt förflöt lugnt och stilla en vecka bortåt. Visst såg jag, att min löjtnant emellanåt hade en hård kamp; men så snart han märkte att jag betraktade honom, smålog han och blef ogenerad som vanligt. min hederlige morbror, mig — alla med ett ord. — Allt lyder hans vink, ty han talar vid tant — och hon är sjuk, mjältsjuk nära till galenskap, och man fruktar . . . .

— Men lugna er — nu är klockan 1 på natten. Vi skola sofva på saken. — Se så, löjtnant, låt mig lugna er med den försäkran, att jag skall hjelpa er hvad jag *kan.* Säg! tror ni att han älskar fröken Emilie?

— Älskar? nej bevars — han skulle gifta sig med morbrors gamla medevivagn om der låg tolf tusen riksdaler i sits-lådan.

— Nå godt, då är ju allt bra.

— Jo vackert — vackert, mumlade löjtnanten — vet ni, magister — min mor lärde mig, då jag var barn, att bedja hvarje qväll — den vanan har jag — men det svider i mig att jag i detta skall likna Fikonlöfvet. — Således, magister! vi skola ej tala om saken — vi skola lugna oss — jag skall läsa en psalm för er.

Den raska, häftiga ynglingen läste en af våra herrliga psalmer, med en tonvigt, som tillkännagaf att han kände hvarje ord.

När han slutat, sade jag: Och det är ni som kan hata en menniska?

Löjtnanten teg några ögonblick. — Ser ni, magister, det ligger i blodet, han har nog rätt, Fikonlöfvet — det

behöfs en hård kamp att lugna sig.

— Men då ni finner detta, så bestå den kampen — det är den första fiende mot hvilken ni träder i fält, tappa icke edra vapen — er mor har ju i bönen — i kärleken — gifvit er vapen nog — kämpa, min unge vän — det vore pultroneri, att ej vinna er första seger — en emot en, löjtnant! — fruktar ni en sådan strid?

Han betraktade mig uppmärksamt, hans öppna, skönt manliga anlete liksom strålade, då han räckte mig handen och sade: — tack! magister, för det ordet — ni är ju med mig?

— Ja — men en bättre hjelpare ändå — Gud är med er.

— På det hela taget, återtog han efter några ögonblicks tystnad, på det hela vore det skam om jag vore sämre än Fikonlöf. — Godnatt — nu behöfva vi begge ro.

*

Lagmannen.

Allt förflöt lugnt och stilla en vecka bortåt. Visst såg jag, att min löjtnant emellanåt hade en hård kamp; men så snart han märkte att jag betraktade honom, smålog han och blef ogenerad som vanligt.Den enda möda jag hade med min discipel — (han var tio år gammal) — var att då och då gå ut med honom på en promenad. Han var naturligtvis inpelsad och med ytter-stöflorj men så mycket hade dock pastor Fikonlöf hulpit lagmannen, alt gossen fick gå ut. På det hela visade pastorn mig mycken uppmärksamhet — jag nästan gissar, att han, som bodde rum om rum med oss i flygeln, lyssnat och i sitt sinne ansåg mig som sitt lekamliga skydd emot löjtnanten, hvars båda skuldror och kämpalika händer visserligen skulle kunna hålla hvad tungan lofvat.

Under dessa åtta dagar var det nog för alla i huset, att lära känna min hedervärda person — det kan vara både bra och illa att ha hjertat på tungan — men då man intet ondt tänker, så är det ändå icke så farligt som man tror.

En dag suto lagmannen och jag vid fönstret. Snön låg öfver fälten och den aflägsna skogen på bergåsen afbröts här och der af ett snöfält.

— Ser magistern, sade lagmannen och pekade åt det skogbe-växta berget — der borta är socknens allmänning.

— Jaså.

— Den är märkvärdig för mig, återtog han småleende, ty i de der backarna gick jag vall i min barndom.

— Ni?

— Ja — och icke en gång åt mina föräldrar utan åt granname. Vi hade intet lefvande djur mer än en katt.

— Och ni har ändå? frågade jag förundrad, fastän jag af löjtnantens berättelse väl visste att lagmannen ej var af någon hög börd.

—- Och ni har ändå?

— Icke jag, bäste magister, utan Gud har länkat händelserna, så att jag, i stället att blifva på sin höjd torpare — kanske med ett helt dussin, snart sagt, odödliga barnungar — blifvit häradshöfding med lagmans titel — och i det närmaste utan barn.

Lagmannen återkom alltid på detta sorgliga ämne.

— Ja — vet ni, bäste magister, man talar om att en barnlös fältherre tröstat sig med två segrar — att stora vetenskapsmän icke efterlemnat barn, men stora upptäckter — ack! magister — det är likväl något i hjertat som säger, att barnen ändå äro de bästa af alla Guds ^åfvor, och alt vi lefvat utan ändamål, vegeterat i okunnighetens mörker, eller på bildningens höjder, om vi ej efterlemna någon, som är en fortsättning af oss sjelfva. Derföre är äktenskapet en gudomlig stiftelse. Jag nämnde med vilja min barndom. — Nå väl, ni är redan vår vän, jag ser

del, jag vet det, så väl, som om jag kännt er i många år — ni har hjertat på lungan.Se sä, tänkte jag, der har jag det igen.

— Således har jag omtalat allt för er — vi måste känna hvarandra; ty om Gud vill, så skall ni göra oss en stor tjenst.

— Herre Gud! om jag kunde! men fortsätt.

— Jo, började lagmannen — jag var tio år gammal, rådig och utvecklad som vildmarkens barn alltid äro — ett slags älskligt instinkt-djur, som röjer tecken af ett utveckladt förstånd. Hade jag blifvit hvad jag var, hade denna fyndighet, denna snabbhet i att finna utvägar aldrig utvecklat sig högre än till instinkt — förståndet hade troligen ej tilltagit. Vi se detta ofta vara fallet med armodets barn

— hpru tidigt äro de ej kloka — och med tiden, huru qvarbli de icke i råhetslillståndet. Det förefaller mig som en vild törnros —*

— huru kraftig skjuter hon ej opp just på grund af sin kamp mot yttre inflytelser — men hon är och förblir enkel — skall hon bli dubbel, måste hon underkastas kultur; hon växer svagare, hon blir vekare, bladrikare och i vårt tycke skönare. Nog af — jag gick der i bergen och blåste på näfverlur och ansåg mig för en stor konstnär; ty jag tog tre rena och fem falska toner — lefde för öfrigt i godt förstånd med skogens träd och mina får, men hade alltid ondt öga till det stora kärret — mitt barnahem, — ty mina föräldrars backstuga är just den lilla kojan som står vid bakgården.

—* Den? jag har ofta undrat huru ett sådant, förlåt mig! ruckel fick slå qvar.

Lagmannen smålog. — Jo, ser ni, magister, det der ”rucklet” täcker jag om emellanåt, så att det ej må skadas — der inne i den låga stugan hafva alla mina barn haft sin lekstuga — det var deras fäderne-borg. Men vidare. Jag gick så der, en vacker dag, i skogen och tänkte just på ingenting, då jag fick höra ett förlvifladt barnskri: — mamma! mamma! Jag skyndade dit, och fann till min förundran en liten grannt klädd flicka i grönrulig rock, som likväl var sönderrifven bland björnbärsbuskarne. Hon kunde ej göra reda för sig mer, än alt hon helte Milli — lilla Milli — hon var fyra år gammal.

— Huru länge har du varit här?

— Hela natten — var så kallt — hvar är mamma? Milli vill gå till mamma.

— Jag, fyndig och hemma i ortens topografi, gissade genast att flickan tillhörde något resande herrskap och tog derfjjr flickan i famnen och bar henne öfver berg och backar ner till Krångemåla, der jag förmodade mig få en slant. Delta var den verldsliga belöningen, hvarjemte jag tyckte mig liksom ha godt samvete också; men då man är tio år, känner man ej så synnerligen af något samvete — om nemligen ingenting gått illa.När jag kom fram, mötte mig en piga och två betjenter. Min Gud, Milli är här! skreko alla på en gång och ville ta henne ifrån mig. — Nej tack, sade jag, hon skall till sin mamma. Så skedde också, och jag minns än huru underligt det föreföll mig att Millis mamma gret och skrattade på en gång och bar sig åt som en förryckt, derför att flickan gått i skogen en natt. Det föll mig icke in att någon skulle vara så dum, att man icke skulle hitta ut igen i skogen, eller att man skulle kunna hoppa i vid qvarndammen eller i Krångeåri, som snabb och svart strömmar förbi.

Jag för min del tyckte att man gjorde alltför mycket bråk för alt en barnunge kom hem igen från skogen — hade hon gått rätt fram, så hade hon antingen kommit till Träskälla eller också till Krångemåla eller utåt Sventorpsvägen eller åt Sunnanhäll till — det var det simplaste i verlden.

Sedan kom ordningen till mig, man började med att gifva mig en sorls brun soppa med smått, smått bagarebröd till — det var kaffe. — Sedan förhöll man mig och bad mig vänta lills dess baron skulle komma igen, ty han var gången nedål ån och hade sändt betjenter och folk åt alla håll för alt få1 reda på Millis lik — nu satt hon der lefvande. Man hade skickat efler henne.

Snart kom hon — ny glädje. Flickan hade på qvällen smygit ut och försvunnit. Ingen kom alt tänka på

möjligheten alt hon gått till skogen som låg temligen aflägse, men alla antogo för säkert att hon fallil i ån.

Jag för min del tyckte dock ganska litet om dröjsmålet — om nu bjellföraren begifvit sig ner i gungflyet — och otäck var han alt springa vild — så kunde det gå vackert hos Ola Persson i qväll

— inga slantar sågos lill och visst hade jag hellre velat ha en ärlig ' smörgås än den der bruna soppan och småbrödet. Dröjsmålet blef

dock långvarigt — ändlligen kommo mina föräldrar — jag trodde för att taga reda på mig och underrätta mig om något ofall med bjellförarn — men intet af delarne. Baronen lofvade alt draga försorg om mig — med ett ord — om eftermiddagen satt jag baklänges i en stor vagn — min mor gret och jag såg också röd ut — men jag gaf* min mor uppdrag att för all del se till bjellförarn. En framlid öppnade sig för mig, men det märkte jag knappt, så bundna voro mina idéer vid min befattning som vallgosse. — Historien är snart afslutad, forlfor lagmannen. — Jag röjde anlag, man lät mig läsa tillsammans med Adam — enda gossen, lika gammal som jag.

— Jag blef allt mera känd för mina välgörare, den gode, älsklige baron Gyllenarms. Jag försökte alt löna dem genom flit — det lyckades — och då jag fick domsaga — då lefde likväl blott friherrin-nan — s& — med ett ord — min stackars Emilie är just den der lilla flickan jag fann i skogen.

— Jag har redan gissat det förut.

— Nu vet du mina barndomsöden, sade lagmannen. Jag erkänner att jag envisades att bygga just här, att fruktbart göra detta här, som jag i min banidom tyckte så ängsligt — just som jag då i tankarne lät träd vexa bland mossan, just så har jag låtit planterat dem — men stället är fuktigt och osundt — kanske, tilläde han, mina barn lefvat — om icke — men jag har aldrig förut kommit att tänka på denna möjlighet — jag sjelf och min syster vuxo upp här i en låg fuktig stuga, till ett par starka, friska menniskor — men det kom väl deraf ätt vi minst af allt voro inne. Emedlertid, min bäste magister, så önskar jag att Felix skall vara borta härifrån, till dess han fyllt tolf år — lefver han öfver sin tolfte födelsedag, så är min hustru botad — då är den gamlas förbannelse tillintetgjord och bevisar sin orimlighet — men dör han innan dess, så —--

Pastor Fikonlöf har i denna sak hulpit mig. Han har ett alldeles obestrid t inflytande öfver min hustru — han har öfvertalat henne

— det var en tjenst för hvilken jag bör tacka mycket.

— Men förlåt herr lagman — skall han då för alltid fortsätta detta inflytande, som förstör hennes nåds lugn och dödar all trefnad i huset?

— Jag hoppas att han snart måste bort — han har sökt ett litet patronelt pastorat och alldeles förtjust en gammal fru, som innehar jus patronatus. Hans lycka har vägt på ett hår, emedan det blifvit process om patronatsrättigheten; men fru Mätzinger lär vinna. I fall detta händer, så tillträder han i Maj, emedan nådåret förlupit under processen. Således kan jag hoppas; men sedan — kan min hustru vara utan hans trät? Ni skall i eftermiddag gå upp Ull min hustru, hon är förberedd på er ankomst.

Jag hade mina egna tankar om frun, henne i all ära; men huru öfverraskad blef jag ej, då jag fann ett fruntimmer, visserligen blekt och af elt sjukligt utseende, men del oaktadt verkligen skönt. Ett par så milda, svärmiskt sköna ögon hade jag ännu ej sett — hon tycktes vara en varelse från en bättre verld. Det var omöjligt alt ej älska henne — oaktadt hon plågade oss alla. Hon förrådde ett varmt hjerta — hon till och med smålog — men pastor Fikonlöf inträdde och hennes gryende glädje släcktes i ett nu.

Han såg ner dyster framfor sig, liksom om han syndat genom att tala vid oss.Hvilket välde egde ej denne man, som talade i Guds namn till en sörjande moder och som med obarmhertig hand ref upp, om något sår ville läkas i själen!

*

När April kom anlände pastor Fikonlöf till Träskälla — för att taga afsked. Genom ”Guds nåd” hade han fått

Talleberga patronella pastorat af tredje klassen och — skulle inflytta den 1 Maj. Nu talade han vid lagmannen angående sina afsigter på Emilie — men fick ett tvärt nej. Han talade vid hennes nåd och fick tröst, men ej mera. — Det tycktes nästan, som äfven hon kände sig lättare om hjertat, när han skulle flytta. Således blef visiten icke lång — löjtnanten var borta — ty han vistades der endast under högtiderna — och således behöfdes inga äfventyr.

Pastorn reste sedan han underrättat hennes nåd om att han sörjde öfver att lemna en så öm själ, som hennes i ett sådant hus.

Fram i Maj reste Felix och jag. Hennes nåd var beundransvärd då hon omfamnade sin siste — hon gret ej — utan sade blott — huru det går Felix, så råkas vi.

Jag tog gossen med mig till akademien.

Enligt lagmannens önskan fick han gymnasticera och fäkta — han ämnades också till officer; ty, sade fadren — något sittgöra passar ej en natur, som behöfver att härdas.

*

Läserskan.

Två och ett halft år förlupo. Af bref från lagmannen hade jag fått veta, att hennes nåd allt mer och mer återgått till sin rol af en god husmoder — och då hon ändtligen fick ett bref från Felix, dateradt den 16 Februari eller åtta dagar efter hans tolfte födelsedag, vardt hon på en gång liksom förvandlad. — Således, således, sade hon, antingen gällde ej förbannelsen, eller är den borttagen — och nu blef hon lika ifrig för de sina, som förut förlamad.

I Maj då vägar och väder blef vackert skulle vi resa hem och med detsamma skulle min kondition taga slut. Felix skulle i en pension i Stockholm för att sedan gå in på Carlberg — en uppfostringsanstalt — den enda, der man kommit ihåg, att barnet och ynglingen har en kropp, som icke bör tillintetgöras, om själen skall vara frisk.

När vi kommo till Träskälla voro grindarne klädda med löf och blommor och föräldrarne kommo oss till möte vid egornas gräns. Hvilket välde egde ej denne man, som talade i Guds namn till en sörjande moder och som med obarmhertig hand ref upp, om något sår ville läkas i själen!

*

När April kom anlände pastor Fikonlöf till Träskälla — för att taga afsked. Genom ”Guds nåd” hade han fått
Talleberga patronella pastorat af tredje klassen och — skulle inflytta den 1 Maj. Nu talade han vid lagmannen angående sina afsigter på Emilie — men fick ett tvärt nej. Han talade vid hennes nåd och fick tröst, men ej mera. — Det tycktes nästan, som äfven hon kände sig lättare om hjertat, när han skulle flytta. Således blef visiten icke lång — löjtnanten var borta — ty han vistades der endast under högtiderna — och således behöfdes inga äfventyr.

Pastorn reste sedan han underrättat hennes nåd om att han sörjde öfver att lemna en så öm själ, som hennes i ett sådant hus.

Fram i Maj reste Felix och jag. Hennes nåd var beundransvärd då hon omfamnade sin siste — hon gret ej — utan sade blott — huru det går Felix, så råkas vi.

Jag tog gossen med mig till akademien.

Enligt lagmannens önskan fick han gymnasticera och fäkta — han ämnades också till officer; ty, sade fadren — något sittgöra passar ej en natur, som behöfver att härdas.

*

Läserskan.

Två och ett halft år förlupo. Af bref från lagmannen hade jag fått veta, att hennes nåd allt mer och mer återgått till sin rol af en god husmoder — och då hon ändtligen fick ett bref från Felix, dateradt den 16 Februari eller åtta dagar efter hans tolfte födelsedag, vardt hon på en gång liksom förvandlad. — Således, således, sade hon, antingen gällde ej förbannelsen, eller är den borttagen — och nu blef hon lika ifrig för de sina, som förut förlamad.

I Maj då vägar och väder blef vackert skulle vi resa hem och med detsamma skulle min kondition taga slut. Felix skulle i en pension i Stockholm för att sedan gå in på Carlberg — en uppfostringsanstalt — den enda, der man kommit ihåg, att barnet och ynglingen har en kropp, som icke bör tillintetgöras, om själen skall vara frisk.

När vi kommo till Träskälla voro grindarne klädda med löf och blommor och föräldrarne kommo oss till möte vid egornas gräns.Den förut så bleka varelsen hade fått rosor på kinderna, de engla-goda ögonen brunno af glädje. — Ser du, älskade Felix — vi

råkas igen.

Gossen hade utvecklat sig i växt och styrka, han var ej mera den veka, klemiga barnaengeln, som förr — han var nu en rask pojke, öppen i bröstet och barhalsad, vig som en ekorre och stark

— ja, ganska stark efter sina år. Och ändå var han samma goda själ som förr; men härdad, glad och förtröstansfull.

— Åh ödmjukast — ropade löjtnanten mot mig då vi kommo fram. Hör på magister, kan magistern skrifva vers?

— Nej — hur då?

— Jo se eljest vore det tillfälle.

- — Nåh?

— Emedan löjtnanten välborne herr Gustaf Thorssen är forlof-vad med välborna jungfru Emilie Gyllenarm.

— Nå jag lyckönskar.

— Tackar förbindligast — det var ändå hjertinnerligen väl att jag icke frikasserade presten.

— Nåh, hvar är han nu?

— I Talleberga patronella pastorat naturligtvis. Församlingen ville inté ha honom, fastän gumman satte honom i embelet — nu ligger han i process med församlingsboarne och har förlidet år räknat kärfvarne åt dem och lagsökt, så att länsman Tranberg svärjer ve och förbannelse öfver både prest och församling. Det är ett hyggligt lefverne. — Lagmannen smålog och gick in i sitt rum — se här, sade han, är en ny sida af lifvets bok. Det var ett bref från herr Fikotilöf, derulinnan han, framställande sina många besvär med hennes nåds själavård, begärde trehundrade trettiotre riksdaler sexton skillingar banko, hvilket han dock Öfverlemnade åt lagmannens samvete att betala eller icke.

— Och han? •

— Jo, han fick penningarne, men det brefvel fullbordade min hustrus kur — eller huru, goda Emilie?

— Jo, jag lärde mig all det icke är någon menniska som kan leda oss till Gud — till Honom måste vi stappla fram sjelfva så godt

vi kunna. — Jag har lärt mig, att det finnes en hjerlals gudstjenst, som ej albryles af de verldsliga bestyren, jag har lärt mig, att vi hafva pligter mot andra, som ej få afbrytas af bekymmer för vår egen skull, äfven om det rör vår salighet — den är dock endast vår sak och derför böra ej andra lida — jag har lärt, att Gud icke är en vredens Gud, som glädes åt att straffa, utan som lefver och verkar som Gud blott i kärlek — straffa oss, tvingas vi att

sjelfve göra— med elt ord, jag har lärt mycket, jag har lärt mig alt ej tro på skrock, ej låta min inbillningsgåfva spela öfver — och hvem är det som' hulpit oss alla — hvem är den vännen, som i dag återskänker oss en rask gosse i stället för en drifhusplanta. — Hennes ögon tårades. — Jo, ni magister, ni hederliga menniska, som har hjertat på lungan

— ni och ingen annan. — Tack magister — tack, evig tack!!

Jag hade verkligen icke haft hopp om en så glad dag på Träskälla.

Jag förblef der hela sommaren öfver. Om jag någonsin skulle bygga mig ett hem, så skulle det vara sådant som della — ett stilla hem, fullt af lif och verksamhet, — och öfver allt detta kastade en sann, lefvande tro, en innerlig och fast förtröstan sin milda dager. Jag såg en husmoder, som lefde i och för sitt kall, tjenande Gud i det att hon vårdade de sina, lika långt aflägsnad från en ängslig fruktan, som från egenkärlekens stolthet. Hon visste alt hvad hon var, och hvad hon kunde vara, var hon endast genom Honom, från hvilken all god gåfva kommer, kraften hos de svaga och förtröslan hos dem som hoppas.

Hon hade under dessa begge sednare åren, sedan hon frigjort sig från allt tvifvel om Guds godhet, allt ängsligt stormande på himlens porlar — lärt sig att sjelfva hvardagslifvel både kan och bör vara en gudstjenst, och att det föga tröstar hjertat att i en overksam lefnad förnöla sin tid med böner, — hon hade med ett ord lärt sig att bedja och arbeta.

Hvarje afton samlades husfolket, de gamla och de unga, i stora salen, der hvar och en i sin ordning läste bönerna och alla gemensamt uppstämde en psalm. Då lagmanskans ordning var, kunde jag, under det hon läste, icke låta bli att betrakta denna qvinna, som genomgått så svåra pröfningar, som i. åralal nedsjunkit i nära hopplös förtviflan, nu styrkt af den eviga kärlekens kraft, ungdomlig, som del evigt goda alltid är, läsa för de sina, sedan hon hela dagen verkat för deras trefnad och lycka.

Nu är hon sig åter lik, som förr, sade lagmannen en gång — och hade hon små barn, skulle hon som då vårda dem sjelf, kläda dem och lära dem sjelf allt. — Sådan var hon innan Försynen slog oss så hårdt, innan våra barn hvarje år föllo undan, det ena efter del andra — alla omkring elfva år gamla. Med hvarje barn, som bars ur husel, bortbärs också en förhoppning, och en ny farhåga smog in i stället; — men nu — nu är hon sig lik igen, densamma som förr, men bättre, skönare, herrligare än någonsin.

På hösten firades löjtnantens bröllop. En gammal bondgumma, hans mor, salt bredvid bruden. — Jag och Felix föreställde marskalkar. Sedan gästerna rest, höllo vi alla bön, som vanligt.— Nå väl, bäste magister, sade lagmanskan till mig, som skulle resa några dagar derefter. Ni ser — jag är ännu en läserska — ni kan ju ej med läsare, är det ej så? Hon smålog då hon gjorde mig denna fråga.

— »Förlåt mig, blef mitt svar: Jag bär djup vördnad för läsare, men jag kan ej tåla hycklare — låtom oss väl skilja dessa begge slag, af hvilka det sednare söker att intränga bland det förra, förnedrar det heligaste genom öfverdrifter och låter lära och lefverne gå i olika banor.

Hon tryckte min hand och sade: Tack, magister, att ni ej dömmer alla lika — del finnes dock ett läseri, som man icke kan nedsätta — som man icke kan undvara.

Några dagar efter for jag åter ut i vida verlden; men jag har ännu icke glömt den ädla makan, den verksamma husmodren, de fattiges välgörarinna, de oupplystes lärarinna — Läserskan.

*

Min andra kondition.

Jag var, då jag återkom till akademien, på sätt och vis en förmögen man. Jag hade en liten besparing och dessutom ganska vackra presenter af silfver och annat. Lyckligare kunde man ej vara. Det dröjde dock ej länge förrän jag stod på samma punkt som förut.

Min mor, den enda jag egde och som egde mig, bodde på en liten utbruten lapp ifrån stomhemmanet; ty min far var komminister. Det blef fråga om att detta ej var lagligt, och den nya innehafvaren af bostället ville ha en rund summa för att låta gumman bo qvar. Följden blef ett jämmerbref på fyra tätskrifna sidor från min mor, som i sin fattigdom trodde, att hennes son, kandidaten, hade allt hvad han ville ega. Jag kom i en svår strid — skickade jag penningar, så gick hela mitt kapital och några år af mitt lif bort — gaf jag intet, så hade min mor ej tak öfver hufvudet. Sade jag ja, så var det dumt, sade jag nej, så var det dåligt. När man har dessa tu ting att välja på, är det alltid det klokaste att bära sig dumt åt, ty all bära sig dåligt åt är verkligen det oklokaste man kan göra. Jag gjorde några undersökningar, för att ej rusa åstad i ogjordt väder, och vidare några förbehåll, för att betrygga min mor för framtiden, och skickade min skatt. Jag tyckte att jag blef lättare till sinnet när brefvet väl var på posten, och utan att se hvarken till höger eller venster, gick jag till professor Ekeberg — knackade på och steg in. Den sträfve mannen låg på golfvet och kröp för att — Nå väl, bäste magister, sade lagmanskan till mig, som skulle resa några dagar derefter. Ni ser — jag är ännu en läserska — ni kan ju ej med läsare, är det ej så? Hon smålog då hon gjorde mig denna fråga.

— »Förlåt mig, blef mitt svar: Jag bär djup vördnad för läsare, men jag kan ej tåla hycklare — låtom oss väl skilja dessa begge slag, af hvilka det sednare söker att intränga bland det förra, förnedrar det heligaste genom öfverdrifter och låter lära och lefverne gå i olika banor.

Hon tryckte min hand och sade: Tack, magister, att ni ej dömmer alla lika — del finnes dock ett läseri, som man icke kan nedsätta — som man icke kan undvara.

Några dagar efter for jag åter ut i vida verlden; men jag har ännu icke glömt den ädla makan, den verksamma husmodren, de fattiges välgörarinna, de oupplystes lärarinna — Läserskan.

*

Min andra kondition.

Jag var, då jag återkom till akademien, på sätt och vis en förmögen man. Jag hade en liten besparing och dessutom ganska vackra presenter af silfver och annat. Lyckligare kunde man ej vara. Det dröjde dock ej länge förrän jag stod på samma punkt som förut.

Min mor, den enda jag egde och som egde mig, bodde på en liten utbruten lapp ifrån stomhemmanet; ty min far var komminister. Det blef fråga om att detta ej var lagligt, och den nya innehafvaren af bostället ville ha en rund summa för att låta gumman bo qvar. Följden blef ett jämmerbref på fyra tätskrifna sidor från min mor, som i sin fattigdom trodde, att hennes son, kandidaten, hade allt hvad han ville ega. Jag kom i en svår strid — skickade jag penningar, så gick hela mitt kapital och några år af mitt lif bort — gaf jag intet, så hade min mor ej tak öfver hufvudet. Sade jag ja, så var det dumt, sade jag nej, så var det dåligt. När man har dessa tu ting att välja på, är det alltid det klokaste att bära sig dumt åt, ty all bära sig dåligt åt är verkligen det oklokaste man kan göra. Jag gjorde några undersökningar, för att ej rusa åstad i ogjordt väder, och vidare några förbehåll, för att betrygga min mor för framtiden, och skickade min skatt. Jag tyckte att jag blef lättare till sinnet när brefvet väl var på posten, och utan att se hvarken till höger eller venster, gick jag till professor Ekeberg — knackade på och steg in. Den sträfve mannen låg på golfvet och kröp för atthjelpa sin minsta gosse att rulla en trissa. Välkommen, kandidat Alexej, sade han, genera sig intet, sitt ner. Professorn steg upp, satte sin gosse på en stol och sade:

— Nå, hvad står på? — Kandidaten ser just inte glad ut.

— Sanningen att säga — jag behöfver åter en kondition.

— Se så ja — åh ja, man lär sig att känna menniskan på det sättet — det är ett erfarenhetsstudium, det lär man sig icke ur böcker. Således vill kandidaten ha en kondition?

— Ja.

— Hm — han vill väl ha god lön — och det skall han få — fastän saken icke beror på mig ulan på professor Ljungqvist — han frågade mig för några dagar sedan efter en passande person till informator hos en patron — patron — jag minns inte hvad den goda patron heter — skulle tillträdas vid vanliga pigflyttningen, den 24 Oktober — vi ha nu September — passar bra — är ekiperad, allt i ordning?

— Ja.

— Men hör på, hade kandidaten ingenting öfver från Träskälla?

— Jo.

— Och är ju god hushållare vet jag?

— Åh ja.

— Om kandidaten inte är sjelf hushållare eller förstår sig på penningar och sådant, så skall han skynda att gifta sig. — Min hustru sköter allt det der, jag vet inte om jag har penningar eller icke har — det är det allra beqvämaste. Se hon ställer om allting — hm, der är ett par nya slöflor, dem har hon skaffat mig — inte visste jag att boltnarne voro hål på, visst kylde det om fötterna, men ser kandidaten, resonen — resonen, den kom jag icke att tänka på. Nej, gör som jag, skaffa sig en hustru, som tänker i hans ställe, som sköter honom som ell barn — det är det allra beqvämaste.

Jag kunde ej underlåta att småle åt den hederlige mannen, som verkligen var ohjelplig i det allmänna lifvet och en odrägligt kinkig menniska, då hans hustru ej kunde hjelpa honom.

— Jag skall gå upp i konsistorium, sade han, kandidaten tycker väl som> jag, alt jag ändå kan kläda mig — då han sitter här?

— Ja.

— Hör bit någon (stampande i golfvet), se så — se så — nu höra de inte der ner i köket (stampande om igen). — En piga kom hastigt upp på trappan.

— Skall det domsbasun till innan någon kommer?

— Söta lilla professor.

— Se — är hustru min hemma?— Ja bevars.

-- Nå Gudskelof — säg till henne att jag inte har någon halsduk.

— Den ligger der på bordet.

— Hm — jaså — så bed henne komma upp ett ögonblick. Professorskan kom. — Det var någonting glädtigt och tillika lugnt i hela hennes utseende. — Nåh, sade hon, sedan hon helsat mig — nå, hvad vill du mig?

— Jaså är du der, Hedda, det var väl, hm — jag skall i konsistorium.

— Ja, det är den vanliga dagen.

— Nej, det är inte den vanliga dagen; ty vi skola inbetala af-giften till bilden af förra kanslern — excellens — hvad det var — trettiotre och sexton, sa’ vaktmästaren —• kära, lägg penningar i fickan, så att de komma med.

— Du har ju i din byrå.

— Nå! började professorn* med jämrande ton — tycker du att jag, som skall klä mig, har tid alt räkna penningar? — och sexton

— nej trettiotre och sexton — om det är riksgäld eller banko frågade jag icke.

Den goda frun smålog och sade,* liksom för alt ge mig en förklaring.

— Min man har så mycket annat att länka på ibland.

— Hedda du! afbröt professorn, som nu skulle ha på sig halsduken — söta vän, slå den här knuten — låt bli mig, Pär — se så

— är du nu på min rock.

— Tack skall du ha, min kära gumma! se så, tag Pär med dig

— så, nu är det ingenting mera — jag skall tala vid kandidaten, som silter här och vänlar på svar angående — nej, vänta Hedda!

— angående en ny kondition. — Jag tycker att han kunde ta Ljung-qvistens — eller hvad tycker du?

— Jag kan icke gifva något råd — jag har ju aldrig hört omtalas hvarken konditionen eller något annat, goda man.

— Jaså! så nu minns jag, du var ej tillslädes då Ljungqvist var hos mig. Se så, nu är jag färdig, yttrade professorn slutligen och gick.

Det finnes menniskor, som flyga högt och skarpt i tankens grunder, men som omöjligen kunna reda sig med hvardagsbestyr. —* Det finnes svalor, som flytta från polar-länderna till tropikerna, som flyga skarpast af alla — men som ej kunna hoppa en aln fram på gräsvallen som en sparf.

*

Ett giftermål af kärlek.

—* RäU roligt, yttrade brukspatron Socius — det var min nya patron — sedan jag omkring fjorton dagar varit på Gyllebo bruk — i min nya kondition.

-r- Rätt roligt att ha i huset en man med studier. Nu skall jag säga, alt del var så att jag väl hade lust för boken — hm och hade lätt alt fatta, mycket tätt — för si jag har ett spekulalift huf-vud — det må magistern tro, alt i min barndom så kallade man mig lilla qvicka Petter, och min gudfar, kammarherren och riddaren af kongliga nordsljerne-orderi, samt St. Johannis af Jerusalems orden grefve Sljerneros — kallade mig lilla Pierre — Pierre — ja — är inte dum, sade salig kammarherren och gaf mig konfekt; ly del gaf han alltid åt barnen. Min far var eljest inspektor på Arpinge, magistern vet kanske hvar det ligger?

— Nej, det vet jag icke.

— Lik godt, men det är en god egendom, endast något slyf jord —- ej ondt om skog; men i lagom år så — jag menar då det hvarken regnar för mycket eller torkar öfver all höfva, så ger den god afkastning. Si nu har magistern sett oss alla — mig -— naturligtvis, som är herre i huset — min lilla hustru — hon är af en ganska respektabel slägt — min svärmor mina begge svägerskor,

— min svåger, för hvilken magistern läser.

— Högst märkvärdigt, min bästa magister, alt jag — jag, som genast från pojkåren kom in i det praktiska, ändå utfunderar elt och annat som kan vara nylligt för landet. Se magistern, bland annat så — förstår magistern sig på tegel?

— Nej, ej betydligt.

— Det är verkligen någonting högst vigligt — en upptäckt som kommer alt nedsätta tegelpriset och som gör att man om femtio år härefter har idel stenhus i hela Sverige. I morgon skall magistern följa med mig till Trångskalla der vi godsegare i häradet sammanlyst en sammankomst, såsom förberedelse till landlbruksmölet. Min vän här borta, tjocka Knottersten, har uppfunnit en invenliös plog — en plog, som plöjer, harfvar och väller på en gång — en slor uppfinning, om bara den vore möjlig att få fram i allmänna opinionen, ty den fördrifver

ogräset totalt. Vi alla possessionater skola dit — der skall utdelas premier för oxar och andra kreatur, hållas föredrag —* jag skall hålla ett; kan magistern gissa?

— Jo om tegel.

— Rikligt! om tegel — och hvarulaf?

-- Af lera* kan jag tro.— Jo, deri ligger just det fina. Jag har upptäckt sättet att göra tegel af jäslera, — brukspatrons ögon tindrade af glädje — af jäslera! hör magistern! — Men nämn ej ett ord derom — för fruntimmerna — de förslå ej våra göromål. — Tyst, nu kommer svärmor, det hoslar derute.

Fru rådinnan steg in. Det var ett litet fruntimmer, ungefär jemnårig med brukspatron, sin måg och en af dem, som har ögonen med sig. En skarp, tunn näsa klyfde väg i luflen för ett kantigt ansigte med tunna läppar, lång haka och deruppå en vårta.

— Jaså, du sitter här du, kära Socius — sade hon. Älskade måg, din stackars hustru! . . .

— Hvad — hvaba — är Lina sjuk?

— Sjuk? skall ett känsligt fruntimmer nödvändigt vara sjuk för att intressera männen — ja, hon har ondt i hufvudet.

— Hu! har hon det? Då skall hon lägga kallvåta omslag.

— Vill ni döda mitt barn?

— Nej, bevars, kallvåla servetter, mamma lilla.

— Nej, så länge jag lefver skola mina barn icke underkastas cn så barbarisk behandling — att lägga kalla servetter på ett sensibelt fruntimmers hufvud — det är ju fasligt — uff! Varmt bad skall hon ha, min stackars Lina.

— Hm, jag skall väl gå in till henne.

— Inte nu, min kära måg — när man på hela dagen . . .

— Jag har varit vid tegelbruket.

— Ganska möjligt, men kom ihåg, jag har i edra händer lem-nat en späd ros — vårda henne ömt — var en far för henne.

— Jag är väl hennes man ändtligen, yttrade brukspatronen och steg upp.

Jag har ej förut skildrat hans figur. — Nåh väl: patron var en starkt byggd, mycket undersältsig man med hängande kinder, hakpåse, en lilen päronformad näsa, ett par grå frågvisa ögon, som uttryckte sjelfbelåtenhet, en klolrund panna och tillbakakammadt hår.

— För öfrigt något för frisk färg och en viss heshet i rösten.

— Ja, min bäste måg, men det kan ni väl finna sjelf, att en så gammal man måste visa en så ung hustru någon artighet — uppmärksamhet — ni skall lefva endast för henne. Så var det mellan min salig man och mig — kunde han se på mina ögon —• genast

— ack! ett så lyckligt par fanns ej i hela verlden. Och han gick ifrån mig — tilläde rådinnan, sättande sig — ack! jag ryser i mitt hjerla — lilla goda Socius, gå in efier min flaska.

— Genast, mamma lilla — genast! pustade patron och skyndade ut.— Ack, magister, jag ångrar många gånger alt jag öfvertalade Lina. Magistern kan ej föreställa sig det ansvar, som hvilar på en mors hjerta — och fastän Socius är en ädel och god menniska, så bör man ändå betänka att han är fulla trettiofem år äldre ä» sin hustru.

— Så mycket? yttrade jag för att säga något.

— Ja, verkligen trettiofem år äldre — aqk! Socius var gift då min Lina föddes, ty delta är Iredje giftet — och

dessutom, skillnaden i bildning. — Socius är en hederlig man, men han förstår icke huru en späd, sylfidisk qvinna bör behandlas — kom jag icke hit emellanåt, så vet Gud hur det ginge.

— Jag tycker att patronessan ser både frisk och stark ut.

— Ja, herr magister — ett skal — hon är egentligen mycket svag — nervös — ack! om hon inte hade kalmerande droppar, skulle hon dö många gånger i veckan — de uppehålla hennes lif. — Och magistern kan aldrig tro hvad det barnet var svagt då hon var liten — hon hvarken åt eller drack och salig Klementson sade ofta:

— älskade Fanina—vår lilla Lina blir snart en riklig engel — men, Gudi lof, hon fick lefva, sin mor till tröst och glädje.

Så talade rådinnan Klementson.

Efler allt hvad man hört skulle man tro, att den goda fru svär-mor blott tidtals såg om sin Lina och sin kära måg; men delta var ej så egentligen händelsen; ty en visit på sex, sju månader i stöten kan anses nästan som en bosällning och rådinnan hade nu varit på Gyllebo sedan Maj — och nu var det November. Naturligtvis kunde hon ej underlåta att dela barnens julfröjd, och sedan blef det så kallt, halt i backarne eller krakigt, att det ej kunde komma i fråga att resa på vintern. — Hon hade redan nämnt, att hon på läkares råd nästa sommar skulle genomgå mjölkkur på landet och hvad kunde passa bättre än hos sina barn på Gyllebo?

Patron hade således allt möjligt hopp, alt få behålla sin älskade mamma qvar minst ett år — om ej för alltid — och dessutom två svägerskor — Mamsellerna Alexandra och Napoleona Klementson — samt sin svåger, unga Napoleon Fiasco, min discipel.

Sanningen att säga, jag just fann mig väl med min Napoleon Fiasco; han, liksom hela slägten, hade, oaktadt en frisk kropp, en mycket delikat natur och fina nerver. Arbete var något, som synnerligen hemsökte hans nervsystem — han fick ondt i hufvudet af läsning — kunde skada ögonen genom atl se på kartor och så vidare. Mer än en gång, under den månad jag varit i huset, hade det hållit på all bli uppträden mellan mig och mamma, som dock ej ännu alldeles på allvar gripit verket an, utan endast kortare eller längre tidvarit tyst och kort i sina svar, då unge Napoleon fiasco varit inne och sqvallrat, att han fått en för lång lexa.

Rådin nan ombytte ofta uppförande och således hände det att jag ett par dagar var i verklig onåd, men straxt derpå invigdes/ jag i alla förtroenden. En ganska intressant ställning for en informator.

Patron återkom — han syntes något förlägen. Posten är kommen.

— Ack! är der bref från Soresla? Mina barn täfla i kärlek for mig» yttrade rådinnan.

— Nej, inte så egentligen — men, hm — om nu Lina inte blir frisk — det var en faslig hufvudvärk hon har — jag var inte menniska alt få henne att tala.

— Och vidare, min måg?

— Jo, se — hm, ett mycket artigt bref — och patron tog upp brefvet och läste:

— ”Bästa hr brukspatron! (Det är från lagman Thimjander — landssekreteraren här). — Bäste herr brukspatron I Soin länels nye höfding, hr generalen och kommendören m. m. grefve Adlersijerna, låtit mig veta, alt han den fjerde (4:e) December ankommer inom lånegränsen för alt mottaga sill län, samt då det är för långl för be-mälle landshöfding och kommendör, att på dagen hinna till residenset, helst han hvilar under natten på stora Grummelslunda, som ligger åtta mil på andra sidan om Gyllebo; samt då gästgifvaregår-darne i denna del af länel äro i elt synnerligen dåligl skick, hvilken brist (oakladt alla embelels bemödanden) troligen icke kan afhjelpas förrän under en kraftig höfdings styrelse, så begagnar jag mig af — hm — hm — begagnar jag mig af —”

Med ett ord — hm — landshöfdingen skulle ligga öfver nallen här — hm.

— Min Gud! landshöfdingen med hela sin svit — låt mig se brefvet.

Patron lemnade brefvet, men bet på lumnaglen, synbarligen förlägen.

— Hvad ser jag? Ni har bjudit hit honom — ”så begagnar jag mig (säger lagmannen) af patrons gunsliga erbjudande och får således underrätta om, all jag skrifvit till grefven och landshöfdingen och sagt honom, alt han skulle visa hr brukspatron Socius den äran att soupéra den 4:e och ligga öfver natlen på del vackra Gyllebo.”

— Ja — inte så egentligen — inte, slammade patron, det är ett misstag — hm —

— Vackra misstag — om ni nu, min kära måg, som jag, icke en utan tio gånger, sagt er, hade qn hushållerska!

— Ga-gamla ma-mamsell Stafva, hva-hvad är hon?— År det en hushållerska? — Gud sig förbarme, ja all koka rotmos och slufva potatis med persilja och steka fläsk; men, min kära måg, med en hushållerska menar man en menniska, som kan laga mat åt folk — mat som icke är blott bondmat — mat som kan slällas på kungens bord. — Nu har ni — som vanligt, förlåt uppriktigheten — ställt väl till för min arma Lina. — Det är hon och icke ni, som far skammen. — Har ni porslin nog, har ni silfverpje-ser — har, ni knifvar med silfverskaft ? Har ni annat än en hop servetter, som äro brutna i vecken — har ni ens en smörask af marmor eller porfyr? — nej, platt intet!

— Men, mamma lilla!

— Har ni silfverstakar, eller vill ni sätta en kontorsstake på bordet? har ni stearinljus — har ni en snygg ljussax — en ljussaxbricka mer än den mitt arma barn sydde i stramalj åt er i fjol julas, men der glaset är sprucket? — Hvem skall passa upp? — har ni här på bondlandet en enda vaktmästare? — Min Gud! i Stockholm behöfver man blott slampa med foten, så har mån så många vaktmästare man vill, med frackar och i strumpor och skor, om det så skall vara.

Rådinnan hade kommit i extas. Brukspatron deremot stod der, som om åskan slagit ner.

— Men, ma-mamma, hm, man kan väl göra saken enklare, jag tror att grefven nöjer sig med . . .

— Sådant här är? — gerna för mig — om del icke vore min stackars dotter, som finge vanäran. — Tror ni verkligen, alt ni fått min dotter — kammarrättsrådet och riddaren Klementsons dotter, den firade, afgudade Lina, till er maka, för att genom era hushållsprinciper — er snålhet — ja, det synes ej passa att så tala i en främmandes närvaro; men sanningen måste fram — genom er sparsamhet göra min dotter till ett åtlöje — mig till elt ållöje; ty hvem är det, som uppfostrat henne? hvem är del väl, som burit henne under sitt hjerta? — hvem är det, som ingifvit henne ”prängsiper” och som lärt henne gudsfruktan och sättet att skicka sig bland folk? — jo jag, min kära måg, — jag. Med dessa ord skyndade hon ur rummet.

Patron tiltade rätt framför sig — slutligen kom hans blick på mig. — Nå, hvad tycks? — Det var ju en förbannadt vacker historia?

— Men — det måste väl storma öfver, yttrade jag, som nästan icke förmådde återhålla ett skralt, då jag såg patronens trinda ögon fulla af begrundande; ty det finnes ögon, der en allvarlig tanke icke kan visa sig ulan alt göra dem löjliga. Détla sorgliga, djuptänkta allvar, som nu visade sig i patronens synorganer, förföll som dåen ekorre plötsligen sticker opp hufvudet ur en västficka; Det ser roligt ut.

— Det var en förbannad historia, upprepade patronen, eller hvad säger magistern? Och att mamma skulle få tag i brefvet — nu är det ett spektakel derinne.

Den förste, som visade sig, var min discipel, unga Napoleon, en rödhårig ungdom om sexton år, grof, axelbred och stark — fräknig öfver näsan. — Nåh du, sade han till sin gamla svåger — nu har du gjort ihop en vacker soppa åt syster Lina, — hon dånade då mamma sade henne hvad du gjort.

— Då-dånade hon? — hm —

— Ja, men mamma gaf henne droppar.

— Jaså — det var bra.

— Men så fick hon konvulsioner.

— Hva-ba, konvulsioner?

— Och skrattar derinne alldeles fasligt.

— Jo — blickande på mig — det der är ju grannt, det der — nu får jag ett lazarelt till på köpet.

Knappt hade han yttrat dessa ord, förrän vi hörde ett förskräckligt pratande i yttre rummet.

— Du bör ej se den ovärdige, ropade en. — Han förtjenar ej din kärlek, sade en annan. — Mitt arma barn, tag åtminstone en shawl om dig, öfverröstade rådinnan sina döttrar. Dörren slogs upp, och nu hade vi hela familjen der.

✓ Patronessan, som verkligen såg bra ut när hon var klädd, var nu i negligé. Hennes bleka ansigte, hennes darrande läppar, visade arten af hennes känslor. — Du har, började hon, synbarligen sökande alt vara lugn — du har bjudit hit främmande utan att säga mig till.

— Söta . . .

— Låt mig tala — utan att säga mig till — jag tackar dig — jag, tackar dig, ädle make. — Godnatt med dig, godnatt. — Och med dessa ord spuang hon ut skrattande.

— Ni ser hvad ni gjort — hon blir galen — hon förlorar förståndet — ni är en lumpen menniska! — ropade rådinnan utom sig.

— Ja, stackars Lina, sade Napoleon — och dermed troppade de af.

Patron stod der, ännu mera tillintetgjord än förut — hade han

kunnat falla till stoft, så hade han gjort det.

Han betraktade mig, utan att säga ett ord; — slutligen sade han: — Se så, magister, nu är då f—n rikligt lös, jag hänger mig.

— Låt bli det, svåger! yttrade en röst och en mager hand fattade patronens.Det var mamsell Alexandra, den fulaste, den enda olyckliga af dem alla.

Alexandra var en liten varelse, som just ingen tålde — hon var ett oupphörligt mål för sina systrars satirer; ty hon var krokryggig

— en krympling — och kallades på bruket, man och man emellan, aldrig för annat än ”knytet.”

Som vanligt hade Tådinnan en lång historia om en amma, som släppt barnet — den vanliga ursäkten för att mamma sjelf vårdslösat sitt barn, och, som vanligt med dylika, fick barnet på många sätt umgälla sin olycka. Det är vauligen rågan på bördan att vårdslösheten qvittas med hårdhet.

Alexandra var således, oaktadt sitt vackra namn, utskjuten af mor och syskon, en varelse som modren dags dagligen bad Gud taga till sig — emedan hon sjelf icke hade någon glädje af sin ”stackare.” Vanligen vill man transportera på Gud del sämsta man har — det anser man godl nog. Sålunda bad patron ofta nog att Gud måtte ta den kära svärmodren till sig. Patronen hade troligen i sjelfva brudstolen tänkt på en snar möjlighet af alt Gud skulle laga palronessan

— med ett ord — alla ville blifva befriade från någonting obehagligt och bådo så der. Det kallas ej att missbruka Guds namn — men hvad är del?

— Låt bli det, svåger, sade den stackars flickan och försökte att höja opp sitt mellan axlarne nedpressade hufvud. Olyckan är ju icke så stor — låt mamma och syslräme råda — upplåt kassakistan, låna ihop hvad som behöfs för rummen. — Ack, svåger — jag skall hjelpa er. — Magistern der hjelper också, det är jag säker på. — Så bär får det ej vara.

Den lilla vanlottade figuren tycktes mig så ädel, att jag nästan ville tro det allt, puckeln, det lillgamla ansigtet, de spindelmagra händerna, var en förklädnad, och att innanför ett ungt, ett godt, ett skönt barn gömt sig.

— Mamsell Alexandra har rätt, yttrade, jag, som hittills nära nog varit tvungen att vara ett stumt vittne. — Mamsell Alexandra har rätt — vi skola hjelpas åt — jag skall göra allt hvad ni önskar, patron , blott vi få sakerna i ordning.

— Nå, godt — nu skall magistern gå opp med svåger på hans kammare och afvakla att stormen lägger sig — och i morgon, svåger, så få vi annat att länka på. — När var det han skulle komma?

— Den fjerde.

— Nå, det är ju åtta dagar dit. — Godnatt, svåger! — och med dessa ord försvann den vänliga själen.— Ser magistern! det der lilla välsignade knytet — hon är bäst hon, sade patronen lugnare — nu gå vi opp på milt rum och ta ett parti bräde.

— Jaså — Jan — åh ja — får gå, sade patron, som den qväl-len ej kunde spela sill gamla spel med samlade tankar. — Vet magistern — tre gånger har jag stått i brudstol. Första gången gifte jag mig med en enka — det var en duktig hushållsmenniska, men hade ej ett rundstycke. Det der ställdes ihop af mor min — åh ja, det gick bra — men vår Herre kallade henne. — Sedan tänkte jag:

— nej, Socius, nu skall du ha penningar och så gifte jag mig med min andra salig hustru. Inte var jag kär inte, men jag var klok — hm — emedlertid så gingo åren, vi samlade ihop några fyrkar och jag köpte det här bruket. — Nu dog min hustru och så tänkte jag: Du har aldrig fått gifta dig efter tycke. Så såg jag mig omkring bland landsens döttrar, men ingen föll i smaken, utom en majorsdotler — fröken Betty — en mycket söt flicka. Jag anmälde mig, men si hon sade uppriktigt: jag vill inte ha brukspatron, jag är för ung och ni för gammal — ni skulle endast bli olycklig med mig. Gud välsigne henne för det ordet.

Kom såsom revisor vid bruksegares hypotekskassa upp till Stockholm och fick rum i bagar Davids backe. Råkade så hos min värdinna — fru Prack — min nuvarande hustru. Vacker flicka, tju-gutre år gammal — fri.

— Nåh, jag blef bekant med familjen — bjöds på thé, trakterad med musik — bjöd igen på operan, reste med dem till Gripsholm — bjöds på alla tillställningar; men jag var bränd på att fria. Då sade mamma en qväll: Brukspatron tycks vara så ensam i verlden.

— Ja, visst är jag ensam, sedan salig hustru min dog.

— Nåh, skall ni ej utse er en annan?

— Men ingen vill ha mig.

— Ingen? — tror ni då att ej en ädel man kan bli gift?

— Men jag är så gammal.

— Aldern gör ingenting — en god flicka gör ej afseende på ålder och utseende — hon ser endast till själen. — Sök efter en ädel maka, som passar er — och ni skall säkert finna.

Jag tog Gud i hågen och fjorton dar efter friade jag till mamsell Lina. Hon begärde betänketid, hon ville rådfråga sitt-hjerta. — Hon hade aldrig känt kärleken, hon hade aldrig drömt om att bli en mans maka och så vidare. Åtta dagar efter så fick jag ja och så blef det bröllop och så reste vi hit ner, nemligen sedan både mamma och Lina vid afskedet fått konvulsioner. Det är fasligt med de der ner-verne, men aldrig hörde jag talas om nerver förr i verlden. — De måtte ha lagt sig till det otyget på sednare tider.

— Och herrskapet kom hit?

— Ja — min svåger Napoleon Fiasco följde med.

— Hvarföre har han fått namnet Fiasco?

— Jo, se den roliga Hjortsberg stod fadder, och hade ritat det namnet på lappen, så att pojken, till sina föräldrars förundran, döptes till Fiasco.

— Det var löjligt.

— Jaha — ja, så lefde vi som ett par turturdufvor i fem.månader; men så började Lina längta efter mamma och skref bref på

. bref och så kom mamma och hela släpet — och sedan har hon blif-vit qvar och med hvar dag värre. Det säger jag magistern — om magistern gifter sig, så om frun längtar efter mamma, så låt henne resa till mamma, men inte mamma till henne — spegla sig i mig. Om vår Herre ändå ville kalla mamma, hon har ingenting här att göra annat än ställa till förargelser.

Som ”knytet” sagt — påföljande dag var allt lugnt igen. Bud skickades åt alla håll för att rådgöra med socknens alla fruar, på eftermiddagen stod bakgården full af vagnar, och fru efter fru troppade in i huset.

När elden blir lös i London, tar brandkorpsen hand om huset

— egaren har ej ett ord att säga — hans effekter räddas af främmande händer — han får ej ta något. Så var förhållandet nu på Gyllebo. Man utsåg rum, man ordnade allt, utan att låtsa om att en patron fanns.

Man kan ej, ulan att ha sett det, tänka sig en sådan Jerusalems förstöring som nu anställdes. Alla patrons möbler, som voro gammalmodiga, utflyttades i mangel- och vagnbodar eller på vindarne, och grannarne läto föra dit en he.l hop nytt, grannt, men som icke passade ihop. Expresser gingo dagligen till staden, en kokfru kom ut, det slagtades, bakades, bryggdes, allt på en gång, ty man skulle göra ett stort kalas, för att visa hvad länets patroner kunde då de ville. Med ett ord — under åtta dagar gafs ingen rast eller ro — helst som syjungfru kommit och hela den qvinliga delen af familjen fick nya klädningar.

Ändlligen den tredje på eftermiddagen var allt lugnt, alla skrynk-lor jemnade, allt groll förbi. Min discipel hade varit fri hela tiden och gjorde ohägn i köket, besökte syltburkarne, smakade på konfekten och satte i oordning, samt fick tillrättavisningar af pigorna.

— Gud ske lof och tack, sade rådinnan, nu kunde vi taga emot hans majestät — bjudningarne äro affärdade — mat och vin ha vi Gudi lof.Vi voro som i ett Arkadien. — Fru patronessan beklagade sin lilla gubbe, som haft så mycket besvär, och patron var glädjen sjelf fastän allt détta slagit ett djupt hål i hans kassakista.

— Bref med posten, svåger, sade Napoleon inträdande, kastande ett bref på bordet.

— Det är från lagmannen, yttrade brukspatronen — troligen elt toud. — Bryter brefvet.

”Högädle herr brukspatron!

Med 3agens post har jag fått den sorgliga underrättelsen, att hr grefven och landshöfdingen i anseende till sin svärmoders hastiga, frånfälle, uppskjutit sin resa och efter all anledning begär permission för att först i vår mottaga sitt län. Jag hoppas alt herrskapet icke gjort sig alltför mycket besvär och förblifver etc. etc.”

Brukspatrons ansigte, eljest rundt och välmående, förlängdes ungefär, som det ser ut då man speglar sig i bottnen på en silfversked

— hans runda ögon tittade på fru svärmor, sin hustru, svägerskorna och på mig. Ingen af oss hade till en början just betydligt alt säga. Del blef en tystnad på en half stund.

Slutligen började fru svärmor: Således äro vi dragna vid näsan af min kära mägs lagman. — Min kära måg har en egen förmåga att ställa till trefligl för sina fruntimmer. Nu ha vi hela huset fullt af mal och viner, lånade möbler, lånadt silfver, lånadt duktyg, kokfru — symamsell -— bjudna främmande — ack! du himmelens Gud, hvar-före skulle jag öfvertala dig att ta en menniska, som du bör hala. — Ack, förlåt, Lina, förlåt din mor!

En högst rörande scen uppstod, under hvilken mor och dotter höllo hvarandra i famn ‘och blandade sina tårar.

Patron, som tyckte att han ändå borde göra något, steg upp och sade: Det gör ingenting, ta mej f-n det gör någonting — kostar gör det; men det får gå, sa’ Trasman — tyst nu, mamma — tyst nu, min egen Lina — tilläde han och ville skilja dem åt.

— Låt bli mig, vilddjur! vill du hindra en mor att trycka sin egen dotter till sitt klappande hjerta. — Du är ingen menniska, du är en varelse från afgrunden. — Du göder dig och du gläder dig åt vår ångest.

— Men, sade jag, bästa rådinna!

— Jaså, jag skall kanske få moral af min kära mågs domesliker också, skrek gumman, skummande af raseri.

Jag var lemligen lugn; men höll på alt bli förargad — det der ordet ”domeslik” slack min lilla fåfänga — men jag tog det klokaste partiet, fattade patronens arm och sade: Nu, herr patron, är det bäst att vi begge gå.**Låt bli mig vilddjur! vill du hindra en mor att trycka sin egen dotter till sitt klappande hjerta.**

Patron lät leda sig, som ett viljelöst barn — och således blef den heliga synoden ensam igen med sin smärta.

— Nu ser magistern, sade patron när vi åter sutto på hans kammare, huru elemenskadt dumt den gör, som gifter sig af kärlek. Det bör herrn icke göra — nej, räkna så här: Flickan är vacker eller ful — det gör detsamma, god eller elak — också nästan detsamma; men se till — primo, ha föräldrarne förmögenhet — är den säker — äro de gamla eller mycket sjukliga — eller rent af döda, som är det allrabästa — men gift sig inte af kärlejc.

— Åh ja, det kan väl gå an, blott man ser sig för.

— Såg jag mig inte för — är inte Lina en beskedlig menniska, fastän svärmor kollrat bort henne?

Patron talade länge, men det blef ej bättre.

Den svåraste dagen var den fjerde December. Jag glömmer aldrig den dagen — Barbaradagen. Under det att Bricolisterne firade sin högtid, så hade vi också en. Om någonsin ställningen var generad, så var det då vagn efter vagn kom och gästerne, hvarje i sin ordning, frågade: Är landshofdingen kommen? och patron, som tog emot, måste berätta nederlaget. Fruntimren skulle hålla god min, men de märkte med grämelse huru husets olycka väckte skadeglädje hos grannfhiarne, som varit så hjelpsamma några dagar förut, men nu i Sin ordning tyckte, att det var rätt åt ”David Bagares nobless” (som den qvinnliga personalen kallades i orten) att den misslyckats. De £gamla fruame kunde derföre aldrig nog utbreda sig öfver det ledsamma, som hade händt de älskade vännerna på Gyllebo, och hoppades alt grefven väl någon gång skulle helsa på. Emellertid läto de allt sig väl bekomma — och kalaset var ypperligt. Det enda som kunde sparas var viner, som tagits på öppet köp, samt stearinljus, som till en del ersattes med talgljus.

Den påföljande veckan gick åt med att packa in och bortföra allt det lånade. Mer än en anmärkning gjordes på skadade effekter, och några dussin slipade glas måste beställas för att få lika med några få sönderslagna. En bordsfot hade blifvit afbruten för prostinnan — en soffkudde hade blifvit fläckig för patronessan på Kråk-hvilans bruk — en serviette med bokstäfverna S. S. hade kommit på ett ställe, der allt linnet märktes med F: S:, o. s. v.

Med elt ord, detta kalas hade gjort en revolution af den mest genomgripande art. Patron, som förut styrt med råds råde, hade förlorat all sin makt. Mamma nyttjade namnstämpeln utan att fråga sig för. Af alla ex är verkligen en ex-husbonde och ex-man den ömkligaste.

*

En Friare.

Liksom en vulkan, sedan den utgjutit sin lava, uttröttad, ej förmår att kasta annat än aska och rapilli ända tills dess lugn åter inträder, så slocknade småningom vredens glöd och allt återgick i sitt gamla hjulspår. Undervisningen gick oändligen trögt, fastän Napoleon, liksom sin namne, långtifrån icke var dum. Han hade tvärtom den sort af godt hufvud, som är alldeles oåtkomligt af det verkliga vetandet, men deremot har rikedom på uppfinning, som vanligen uteslutande rigtar sig på att tillställa oro och förstörelse. Han var en af dessa, som ej vilja inhemta något, men desto mera verka utåt, och följden blef ofta kännbar nog för Gyllebo drängar och pigor, hvilka voro de, som ungaf Napoleon vågade sig på.

Än hade Napoleon nära skrämt ihjäl ladugårdspigan genom att spöka — än var det någon katt, som fick en blåsa med ärter på svansen och sprang som rasande, eller någon skata, som fick en med fogellim bestruken strut öfver hufvudet och flög sig till döds liksom många af oss stackars menniskor, som med fördomarnes strut öfver ögonen försöka att nå höjden — än felades en lös trappa, så att en och annan höll på att bryta halsen af sig — eller sydde han ihop några gummor, som voro inbegripna i sqvaller, eller igen ärmen på någon kapprock — eller en smula fågellim på en haltrem — eller något dylikt; — hans uppfinningsrikhet var utan gräns. Jag försökte att rälla honom, men omöjligt; ty rådinnan tog honom i försvar — och jag trötlnade.

Tid efler annan besökle oss en af våra grannar, nemligen kong-liga sekreteraren Slutzer — en äldre man, som i sin ungdom varit i något verk i Stockholm, sysselsatt sig med litteratur och konst, men plötsligen genom en slägtinges död kommit i besittning af Har-peryd två hela mantal, med vackert corps de logis, nödiga uthus, trädgård med fruktbärande träd och så vidare — alldeles som det står i auktionskungörelserna.

Konglig sekter Slutzer var nu en man af fyllda fem och femtio år, lång och smal, närsynt och behäftad med klenhet i benen. Hela verlden såg att konglig sektern stod på svaga ben. För öfrigt var han en man, som fullt och fast trodde, att man kunde plocka ihop snille ur en mängd böcker på alla språk. Han ansåg det snillrika för en sorts mosaik — då deremot andra tro att det finnes endast gediget och i ett stycke, huru rått och oslipadt detta än må vara. Hans bokhyllor voro således öfverfyllda med belles lettres från alla länder och hans omdömen, hans infall, hans vilda produktioner skullealla rättvisligen kunnat förses med citationstecken. Han hade ej begrepp om någonting ursprungligt, någonting individuelt.

Han var ungkarl och tycktes finna mycket intresse i mamsell Napoleonas sällskap.

Napoleona Klementson var ett mycket vittert fruntimmer, fastän jag ej förut omtalat den omständigheten; — hon var sina trettiotvå år gammal och således just kommen in i den åldern då man börjar måla känslor, som man förut haft nog med att blott ega. Då förhoppning efter förhoppning slår fel, blomma efter blomma vissnar, och inga nya åter vilja slå ut, så lägger man in dem i en bok. Detta hade väl icke Napoleona gjort, men hon hade utgjutit sina känslor i verser, som långt ifrån voro dåliga. Om jag icke sett uppträdet då landshöfdingekalaset beramades och aflystes, hade jag funnit dem vackra; men gudnås, jag kände menniskan alltför noga att kunna värdera författarinnan.

Detta var ej fallet med konglig sekreteraren.

En vacker dag kommer patron in till mig, glad och upprymd.

— Ser magistern, sade den beskedliga karlen — nu börjar det bli bättre.

— Hur då?

— Jo se Stiilzer har friat till svägerskan — Gud vare lof! nu blir mamma der ena halfva året — vi få draga halfva bördan hvar.

— Stutzer — men blir han väl lycklig?

— Lycklig? hvem f-n talar om det; men han gör som magistern sade häromdagen — han fäster sig vid själen — han blir kär i själen och fäster sig icke vid den förgängliga ytan; ty oss emellan sagdt, så är svägerskan inte just skön — eller huru?

— Åh jo, hon ser inte —

— Så rasande ut. Gud ske lof emellertid — jo jo — min hustru är en beskedlig menniska hon, endast hon ej ingifves sattyg

— men, hm, hon, Napoleona, det skall magistern se — det är — ja rent ut sagdt ett hår af hins fru mamma. Det riktigt fägnar mig hvad vännen Stutzer med sina böcker skall må. —

— Men när ni vet det der, så borde patron varna honom.

— Varna? nej jag är väl inte rasande, och dessutom så tror han så fullt och fast på sin egen vishet, att det ej lönar mödan. —Nej tack!

Efter denna tid blef det ett fasligt fjäsande för den ”snillrike Stutzer.” — Mamma smickrade den gode mannens fåfänga, log åt hans lånade infall, beundrade hans kunskaper — blef rörd, hänryckt åt hans verser — och konglig sekreteraren lät sig allt väl bekomma. Han hade funnit menniskor, som kunde fatta honom.

*

Sorg.

Det var påföljande vår.

Rådinnan började att frysa och må illa och det blef frossa. — Hon blef alltmera sjuk. Läkaren kom och läkaren for — och det dröjde icke fjorton dagar förrän han förklarade att konsten hade uttömt hela sitt förråd. — Med ett ord — fram i Maj utandades hon sin ande; Gud tog henne, sade åtminstone patron. Detta var visserligen en sorg och bitter ändå; men det var drägligt.

Jag för min del lyckönskade patron och den lilla Alexandra; ty begge kunde nu lefva lyckliga. Patron höll af Alexandra sedan den stormdigra dagen, och om någon sökte att försona, var det hon.

Som det redan var utlyst för konglig sekreteraren och Napo-leona, så läto de viga sig i all tysthet både i anseende till sorgen och derför att konglig sekreteraren ville vara originel. Han lät viga sig en söndagseftermiddag i klockarens stuga, skänkte penningar till de fattige och reste hem med sin brud.

Detta gick så tyst att patron ej en gång visste af sin lycka, förr an en parvagn kom från Harperyd för att hemta för detta mamsell Napoleonas dragkista och öfriga effekter.

— Jag är, sade patron, vet magistern! som jag vore tvättad om hufvudet. — Gud har sina outgrundeliga vägar, ja det har han.

Denna lycka fortfor i Qorton dagar; men den gemena posten kom och patron fick underrättelse om att handelshuset Foxlieu et Söner gjort cession, att cessionanten A. Foxlieu rymt—att der fanns rätt och jemt intet.

Alla medel patron egde voro insalta hos Foxlieu et Söner och dessutom slod han i borgen för betydliga summor.

Detta var ett slag, som nära förkrossat honom; men Alexandra, lilla knytel, sökte att bevisa honom att man kan vara lycklig utan att vara rik. Patronessan, som under hela sitt äktenskap lefvat i inbillningens verld och läst romaner, blef utom sig af fasa — men hon dånade icke och fick inga spasmer. Nu var nöden för dörren. Jag hjelpte patronen med att afsluta hufvudboken for att få se ställningen, och del befanns att Gyllebo kunde bibehållas, men med så stora inteckningar alt den besparade inkomsten skulle bli ringa.

Detta skedde — man lånade penningar och betäckte sålunda bristerna.

I familjerådet beslöts att man ”för skenets skull” ville behålla Gyllebo — kosta hvad det kosta ville.

Mitt år nalkades sitt slut. Jag, som varit patrons ende vän, hade just derlöre ej fatt något förtroende eller någon vänskap frånpalronessans sida. Den gemensamma olyckan sammanjemkade oss, alldeles som olyckorna sammansluta ett splittradt grälaktigt folk. Pa-tronessan blef dock mildare till sinnes — hon var bunden vid sin man, egde sjelf ingen förmögenhet, saknade mammas modeHiga råd — hon berodde nu endast på om patron kunde hålla affärerna uppe — och för att göra det måste hans lynne, nog tryckt förut, uppmuntras.

Patronessan måste således ändra uppförande mot honom —hon måste till och med afskeda sina många jungfrur, sin köksa och en stor del af personalen. Hon var nästan i förtviflan.

• Unga Napoleon kunde ej längre få en kostsam och på det hela onyttig uppfostran. Han önskade sjelf också att med det snaraste komma från boken och ut i det praktiska lifvet, han önskade komma till sjös, såsom mest

passande för hans lynne, ojemnt och nyckfullt som hafvet och de vindar, som stryka deröfver.

Då jag flyttade om hösten, var allt stilla i huset. — Palrones-san gick i sitt hushåll, fastän det gick tråkigt. Patron satt på sitt kontor, fastän också det gick tråkigt — men han gladde sig dock åt att han hade husfred, det föreföll honom alldeles som i hans första hustrus tid. Man måste arbeta upp sig igen, sade han, tröstande sig sjelf.

— Sextiosex år gammal och börja på nytt — det är hårdt och hopplöst.

När jag tog afsked för att resa, tryckte den beskedlige patron min hand. — Se magistern, med mitt tegel gick det inte — den spekulation kan ej realiseras af brist på kapital; nu är jag egentligen en fattig man på mina kreditorers~Gyllebo — men Gudilof — min hustru har blifvit så snäll och beskedlig och sköter sig rätt bra. — Titta hit om magisterns vägar gå hit åt — titta hit!

Åtta år hade förflutit, då mina vägar lågo åt Gyllebo-hållet. Jag tog en liten omväg för att återse den goda patron och skåda hans lycka, om han hade någon.

Då jag kom, var han borta på flera dagar, men patronessan tog emot mig. Hon var vänlig och, som det tycktes, glad, och hade fått detta trefliga utseende, den stämpel af frid och verksamhet, som utgör kännemärket på en husmoder.

Jag såg tydligt att der fanns trefnad i huset — fastän der var tyst — inga barn bidrogo att öka lifligheten.

Jag yttrade min glädje öfver att återse det gamla Gyllebo, lika vackert och trefligt som förr, och kunde ej underlåta alt yttra några ord om patronessans förmåga att göra hemmet lugnt och gladt.

— Ja, herr magisler, sade hon — hvad skall jag väl annat göra? Min hederlige man är gammal, han kan ej hålla ut så länge.

— Gud låle honom få lefva! Vi kunna väl icke afbetala på skuldenbetydligt, men dock något — och när min gubbe dör och jag blir enka, så är det lilla, som kan bli öfver, min hela förmögenhet. När man har sådant att tänka på, så måste man hjelpas ål att arbeta. Gud låte min gubbe endast fa lefva, vara glad och kry, så har det ingen fara.

Således var det egoismen, som sammanslöt den unga med den gamle, liksom det förut varit egoismen, som skiljt dem åt.

Jag träffade brukspatron i närmaste stad.

— Nå, se på, förbanna mig är det icke min gamle magister! — nå, tack för sist! kom nu med till Gyllebo.

— Der har jag redan varit.

— Jaså — nå, var det inte trefligt och är inte min gumma en engel?

Jag kunde ej neka.

— Hör på, nu gå vi in här på hörnet hos konditorn och dricka ett glas punsch — det är inte alla dagar man råkar en så gammal vän.

Det skedde, och då vi sutto ensamme i en liten konditoribur, satte patron begge armbågarae på bordet, och, hvilande kinderne i hän-derne, betraktade han mig med sina trinda ögon, som glänste af fröjd.

— Vet magistern, jag trodde aldrig att det skulle gå så väl — herrn menade på, att en gammal och en urig . . . bara prat, goda vän! bara prat! Hustru min är, förbanna mig, ordentligen kär i gubben sin. Hon pysslar om mig. Får jag snufva, så genast droppar och fläderthé; åh hon håller af mig alldeles förskräckligt — och det var endast mamma, Gud fröjde själen! — som ställde till ondt och afkylde hennes kärlek.

— Jag lyckönskar hjertligt.

— Ja, skål för det, magister! — Herre Gud! hvem kunde tro sådant? hon ung och jag gammal — hä — ser jag äldre ut ändå? hä?

— Nej, patron har bibehållit sig ganska oförändrad.

— Ja, se magistern, det är frukten af en sann kärlek å ömse sidor — vi lefva som ett par englar. Jag ser efter mitt, hon efter sitt, och så om qvällarna så läser hon för mig — Guds ord och annat! det är så trefligt, och så ber hon hvar qväll till Gud och slutar alltid med: ”Gud skydde min lille, snälle, beskedlige gubbe!” — är det inte smånäpet det der? och snällt?

Patron var, med ett ord sagdt, den lyckligaste bland män. Han var innerligt och fast öfvertygad om alt hans hustru älskade honom lika mycket som han henne.

. Gode gubbe! måtte du länge njuta af din inbillade lycka — den är så god som någon annan.

P-P-P.

DRAMATISK SKIZZ I EN SCEN

AF

ONKEL ADAM.

ORRKÖPING,
Östlund & Berling,
1854.

Dramatisk Skizz i en scen.

Ett källarrum med många småbord. Vid ett sitter en herre som läser i en tidning; vid ett annat en herre som nyligen kommit från landsorten.

Herrn med tidningen (utan att se opp). Kypare!

Kyparen. Hvad befalls, herr Kongl. Sekter?

Kongl. Sektern. Gif mig ox-oxstek med p-p-p — hm — p-p —

Kyparen. Potatis?

Kongl. Sektern (häftigt). Nej, med p-p —

Kyparen (infallande). Pickels?

Kongl. Sektern. Ri-riktigt, mi-min vän, med p-p — ja riktigt.

Herrn från landsorten, som tyckes ha kommit till Stockholm blott för att observera, har med mycken uppmärksamhet åhört Kongl. Sekreterarens samtal med kyparen, och då denne passerar förbi honom, vinkar han honom till sig och hviskar:

Hvem är den der herrn som stammar?

Kyparen. Det är Kongl. Sekreteraren som ger ut ”Sanningsvännen.”

Landsortsherrn (för sig). Förunderliga stad der man ej kan gå ett steg utan att träffa på utmärktheter! Hvem skulle väl tro att ”Sanningsvännens” redaktör, detta jättesnille som förstår allt, bedömer allt, skulle se så liten ut; men se, en stor ande dväljes inom det bräckliga skalet. Hm, man måste närma sig honom; de skola derhemma i Falkenberg falla i förundran då jag säger dem: Jag har ätit vid samma bord som ”Sanningsvännen, Tidning för

Politik, Moral, Litteratur, Konst och Vetenskap.” (Han stiger opp och nalkas Kongl. Sekreteraren.) Högt: Förlåt om en främling ...

Kongl. Sektern (ser opp). Be-ber ödmjukast.

Landsortsherrn. Mitt namn är Quaderqvist från Falkenberg — eger ett litet bruk, hm —

Kongl. Sektern. Mjuka tjenare, herr bruksp-p-p-atron!

Brukspatron. Vi nere i Falkenberg läsa ingenting annat än ”Sanningsvännen,” ingen annan tidning — för si, i ”Sanningsvännen” få vi veta allt och hvad man bör tänka om allt — hä hä — detta är min enda rekommendation; — och som jag händelsevis fick höra, att herr Kongl. Sekreteraren var den som åtagit sig den otacksamma mödan att upplysa oss, så — ja jag ber om förlåtelse — men om jag finge samtala en stund —

Kongl Sektern (förbindligt). My-mycket gerna! Ja så, ma-man läser Sanningsvännen dernere i Fa-Fa-alkenberg och ingen annan ti-tidning?

Brukspatron. Nej, ingen annan. En Tro, en Kung och en Tidning — det är vår enfaldiga lära.

Kongl. Sektern. Åhja, åhja, de-det ka-kan vara nog hvad an-angår tid-tidningen.

Brukspatron. I vårt grannskap ges ut Handelstidningen.

Kongl. Sektern. Ja ha, de-den ko-kommer ut i Gö-Götheborg.

Brukspatron. Som jag ser af Sanningsvännen har Handelstidningen föreslagit att de olika partierna skulle vänligt räcka hvarandra handen; men Sanningsvännen anser det för omöjligt. Nu är det väl så, att vi inte vanligen befatta oss med att tänka, då Kongl. Sektern haft den godheten — hä hä — men denna gång så föll det mig in den frågan, hvarför icke herrar publicister kunna vara vänligt sinnade mot hvarandra. — Får jag bjuda (presenterande vinlistan). Hvad behagas?

Kongl. Sektern. Jo, ta-tackar, ett glas p-p —

Brukspatron. Portvin?

Kongl. Sektern. Ja, P-p-portvin — ja jag tackar.

Brukspatron. Kypare! En half butelj Portvin och två glas! — Men jag återtar tråden. — Hm, hvad kan väl hindra?

Kongl. Sektern. Jo se bästa herr p-patron, det är en ga-galenskap — ha ha ha! — en ga-galenskap att fö-föreslå så-sådant; ty ty! det går inte an då frågan rör p-p-p-p —

Brukspatron. Politiken? Ja det är ett kinkigt ämne; men man kunde oaktadt olika åsigter —

Kongl. Sektern (rodnande af harm att ej kunna få fram ordet). För-förlåt, de-det va-var inte de-det jag me-menade, utan då frå-frågan, såsom jag sade, rör p-p-p-p-p —

Som sagt är, pr pr principerna ger jag f-n, om de em ä dä ingen fråga.

Brukspatron (underhjelpande) *Parti*-strider? Ja visserligen äro partierna uppretade mot hvarandra; men det oaktadt kan enligt min tanka —

Kongl Sektern (afbrytande). Lå-åt mig få tala u-ut! Jag sade att den der ar-artigheten var omöjlig, då frågan är om p-p-p-p — (Kongl. Sektern dröjde). Jag säger då frågan rör p p p p —

Brukspatron (underlättande). Rör *polemik* — ja visserligen är det svårt att i en polemik iakttaga detta lagom, som —

Kongl. Sektern (rodnande af harm). Jag säger, då det är fr-fråga om p p p-pr pr...

Brukspatron (infallande). Så dum jag var! Förlåt, då frågan är om *principer* — ja, på dem bör man ej ge efter en hårsmån. Principen bör stå qvar i —

Kongl. Sektern (utan sig af vrede). Pr-pr-pr — Nej! Jag sä-säger nej! Jag ger f-n herrns pr-pr —

Brukspatron (försonande). Tillåt mig få dricka ett glas med herr Kongl. Sekreteraren och tacka för Sanningsvännen och alla de lärdomar den utbreder! (De klinga.) Men jag kan inte förstå hvarom herrar publicister skulle kifvas och liksom en smula skälla ut hvarandra, då detta ej behöfs i den politiska diskussionen — icke partierna emellan, icke en gång i polemiken, och som Kongl. Sekreteraren nyss sade, icke i frågan om olika principer. Hvarom är det då herrarne gräla så häftigt, och kan ej den striden genom ömsesidiga små eftergifter utjemnas?

Kongl. Sektern (något lugnad). Små-små eftergifter? De-det är inte fråga om *små* ef-eftergifter; ma-man kan inte a-afstå en enda.

Brukspatron. Men vore det ej möjligt ändå, och hvilken fråga är det då som gör all försoning omöjlig?

Kongl. Sektern. Ti-tillåt mi-mig ta-tala till punkt.

Brukspatron. Mycket gerna.

Kongl. Sektern (som liksom af vinet fått tungbandet lossadt). So-om sagdt är, pr-pr-principerna ger jag f-n, de-derom är ingen fråga. Men frågan rör sig omkring pr-pr —

Brukspatron. Hvad då?

Kongl. Sektern. Pr-pr-prenumeranterna — ka-kan det hjelpas det?

Brukspatron. Ah förlåt, det kom jag inte att tänka på! Nej, det är klart, då är all försoning omöjlig.

Kongl. Sektern. Ja-jag ämnar u-upphöra me-med Sanningsvännen till nästa år.

Brukspatron. Hvilken skada!

Kongl. Sektern. Ja de-det inbringar in-ingenting i ka-kassan all vara sa-sanningsvän. Jag upptrader i ett ny-nytt stort mö-mönsterblad, en jättetidning på imperialark me-med to-tolf spalter på på si-sidan och bö-börjar med en föl-följetong — Boa Constrictor — som va-varar he-hela det året och ett sty-stycke in på det a-andra.

Brukspatron (klingar om igen). Den tidningen skall jag ha. Hvad namn får den?

Kongl. Sektern. Jo den skall he-heta: "Hund på hötappen.”

Brukspatron (skrattande). Det är att i titeln ange hela tendensen.

Kongl. Sektern. Ja, är det inte!

(De klinga, dricka ut och gå. Ridån faller.)

TANT MARGARETAS SOIRÉER.

GENREMÅLNINGAR

AF

ONKEL ADAM.

NORRKÖPING,
Östlund & Berling,
1854.

Första Aftonen.

Det finnes icke många nu, som minnas min tant Margreta. Eljest var hon en ganska respektabel menniska i tiden, och vi visste ingenting roligare än att gå till henne och sitta vid en kopp kaffe, som hon kokade mycket godt, och vid det susande teköket om aft-narne, och höra hennes många historier. Tant Margreta var ett lefvande lexicon, och aldrig utan ämne. Jag minnes så väl hennes två små rum, det inre grönmåladt i oljefärg, prydt med några gamla taflor och ett par uppstoppade kanariefoglar, som tillhört en af hennes matmödrar, ty tant Margreta hade i sin ungdom varit en sorts sällskapsdam hos baron Ridderstjernas, och följt dem på deras resor. Utom denna befattning hade hon länge vistats i en småstad, der hon lefvat genom att gifva undervisning i musik. Tant Margreta spelade ännu i ålderdomen ganska bra; men hade ett slags inrotadt hat till pianot, och påstod det vara ingenting annat än skrammel. Hon hade små egenheter den goda tanten, men var på det hela treflig, och då vi som barn samlades hos henne, eller som äldre helsade på, var hon alltid densamma, alltid förnöjd med sin verld, fastän Gud skall veta att hon ej var rik, utan i stället hade nätt och jemnt hvad hon behöfde. Hon hade öfverskridit den åldern, då gamla flickor ännu vilja vara unga, hon bar sitt gråa hår sådant det var, och nyttjade negligé — ett säkert tecken på att hoppets tid är ute. Emellertid var tant Margretas lilla våning en samlingsplats för hennes vänner, och af dessa egde hon många. Hon var en af dessa anspråkslösa, glada, men ändå icke ytliga menniskor, som ej söka att vinna någon, men likväl vinna alla. Ett drag af lugn glädtighet utmärkte henne — de ärliga ögonen talade om, att det ännu i den gamlas själ fanns rum för barnafröjd, med ett ord, def fanns ingen, som vi hellre besökte än tant Margreta. Man hade der visserligen icke hvad man vanligen anser för nöjen; toen man kunde alltid påräkna en treflig

^ooQ ieafton, ty tant Margreta och hennes gäster täflade om att meddela hvad hvar och en hade i sitt förråd af berättelser, sagor, minnen — allt, hvad som helst föll oss in, och som vi kunde förmoda skulle roa de närvarande.

På detta sätt blef tant Margretas våning en slags klubb för hela vår slägt och dess vänner — vi möttes der om aflnarne, särdeles om vintern, och vofo ganska nöjda med den nätta te-supén, som var det enda den goda tanten kunde bjuda, och vi väntade. Utom mig bestod det vanliga sällskapet af en vår slägtinge, kapiten von Röbbelen, en man eller snart sagdt gubbe, i hvars hela utseende röjdes att han var en glad själ, som uppfattade och återgaf ögonblickets intryck med naturtrohet — han hade, som det heter, varit med, och ägde således ett rikt förråd af glada, roliga eller sorgliga minnen, som han framställde på sitt sätt, alltid under formen af muntliga meddelanden. Tant Margreta deremot gaf en något mera romantisk anstrykning åt sina berättelser. Den andra gästen var en torr och mager kusin på manssidan, assessor Berger — en man, som mest lefvat på sin kammare och sett verlden genom sitt fönster. Han var den torraste och den tystaste i hela sällskapet, men då han föll in, skedde det på ett alldeles eget torr-roligt sätt, som endast för afbrottets skull hade sitt behag. Desse voro våra hufvud-pelare; men utom dessa hade vi mera tillfälliga bidrag, då någon annan helsade på och deltog i våra aftonnjutningar. Jag vill, om det roar er, låta er vara med på några af dessa soiréer, som vi, för att gifva våra samqväm ett klingande namn — kallade soiréerna hos tant Margret. Det var en evigt lång höstdag, som behagade låta det bli mörkt klockan 3 eftermiddagen, fastän almanachan lofvat oss, att solen skulle bli uppe till klockan 4 och 18 minuter. Vi hade således god tid — men då jag kom till tant Margret, sutto redan både kapitenen och assessorn der och ändå några andra vänner, och assessorn afslutade med den torraste min, man kan tänka sig, en historia, åt hvilken kapitenen skrattat så, att hans glada ögon vattnat sig.

— Se så — se så — det var godt, sade kapitenen, nu skall kusin tala om en spökhistoria.

— Jag?

— Ja just du, Margret — tala om någonting troll-likt, något spökaktigt, för si, Berger här har nu haft oss att skratta, och nu skulle det vara roligt att bli litet rädd efteråt — ha ha ha, det skulle just bli kuriöst om gamle kapiten Röbbelen blef mörkrädd, när han gick hem i mörkret. Ja, en spökhistoria, ropade vi alla — en riktig spökhistoria, tant, vi vilja blifva rädda sdm barn.— Jag minnes ingen, sade den goda tanten — och dessutom, tilläde hon, ären J alltför upplysta att tro dylikt.

— Nej, tant! vi lägga bort vårt högre ljus för en stund, sade jag — vi skola ej invända ett enda ord, till och med om tant låter andarne leka med murkalk och sten, eller dricka ut öl eller sparka ut en spilkum rakvatten, som så trovärdigt berättas i ”Blätter aus Prevorst.”

— Nej, mina vänner — jag talar ej om dylikt nu. Du är blott en otrogen Thomas, som ej tror på annat än det de fem vanliga sinnena fatta — dessutom minnes jag ingen — åtminstone ingen som det lönar mödan att tala om för dig — kanske en annan 'gång.

— Men. tant, något måste ni berätta oss.

— Något, svarade tanten småleende. Hvad då?

—• Helst något spökaktigt — jag tror allt hvad tant säger. Hon skrattade.

— Nå, vill ni höra historien om ”Den grå mannen?”

— Har ni väl ett begrepp om en gammal magister, sådan en dylik presenterade sig i min ungdom? så började tant Margret. Vidare, ha’n J i den nya tiden sett ett exemplar af en riktig gammal hemtjenare, sådan som jag minnes många? Nej, det ha’n J icke — de voro originaler, och sådane finnas ej nu för tiden, lika litet som skalder. Tiden är sjelf originel och vill vara det, den är sjelf skald, sjelf hjelte, sjelf statsman — sjelf allting, och derföre finnas inga personer, som äro något annat än alla andra.

Fordom kunde man få se en vacker sax af stål; men den var ensam i sitt slag, frukten af ett långt arbete, en oafbruten möda, ett mästerstycke — nu får man se alldeles likadana små saxar; men de äro gjorda i machin tusendubblade, icke några mästerstycken, men vackra nog, för godt pris — och ingen menniska bryr sig om att göra ett verkligt mästerstycke. Så är det i all ting, barn, och således är det slut med originalerna. Jag* beklagar dem som taga ämnen ur, vår tid till behandling — deras bemödanden att måla olika karakterer måste slå fel och bli osanna; ty det finnes ej någon enskild karakter. Man är ej riktigt bra och ej rikligt dålig, man är ej mäktig af synnerlig dygd, men ej heller af stora brott, man är hvar-ken glad eller olycklig, hvarken hvit eller svart — man är grå. Så var det ej i min ungdom, man kunde då få se figurer, hvartill maken ej fanns på hela jordrunden — och en sådan var magister Gerhard.

Han var ett sorts inventarium på Remminge, och var redan då jag kom dit en gammal man. Folket kallade honom aldrig något an-Teckningar med Text. 6nat än ”den gråe mannen,” och aldrig såg jag honom i någon annan drägt än en skiffergrå frack, lika färgade benkläder och långa stöflor med tofsar, således en sorls ”gentilhomme” från en långt försvunnen tid.

Remminge är en gammal gård, en lemning från en af dessa kolossala egendomar, som den gamla adeln hopade i sina händer, och som, besynnerligt nog, bibehållit sig till trots för sjelfva reduktionen, som mindre träffade Malmersköldska slägten än någon annan af den tidens högre familjer. Remminge, fastän småningom stympadt och förminskadt, var likväl när jag var der ännu en stor egendom. Det gamla huset, bygdt i sjuttonde seklets franska smak, med ofantliga tak och snidverk öfver porten, bär ännu hela stämpeln af sextonhundratalets stela prakt och tyngd i byggnadsstil. Sådant det yttre var, så var också det inre. De stora djupa 'rummen saknade tillräcklig dager att vara glada, men nog för att vara högtidliga. Ännu voro i de så kallade statrummen på andra bottnen de gamla marmorkaminerna qvarstående med sina bilder på hörnen, dessa Iråkiga symboler af oegennyttigheten, ädelmodet, fosterlandskärleken och så vidare, som den tiden voro på modet, och på hvarje målning skulle angifva konungar och hjeltar, köpmän och possessionater, med ett ord alla, som kunde betala målaren mödan att skänka åt den lycklige ett litet kotteri af dygder — i olja.

Då jag kom till Remminge, var det dels för att tillse hushållet, dels hafva uppsigt öfver barnen och dels att vara sällskap åt friherrinnan Ankarstjerna. Jag var således på sätt och vis ett allt i allom i huset, och blef snart vän med den trefliga familjen, som bestod af baronen, hans friherrinna, en son och en dotter. Till denna familj slöt sig helt kuriöst också gamle magister Gerhard — ”den grå mannen,” hvars verksamhetssfer jag aldrig kunde utfundera. Han läste icke för gossen, han vislades mest i det gamla bibliotheket och sågs aldrig ute om dagarne. Han talade mycket sällan, var alltid städad och på sitt sätt fin i sina skiffergrå kläder; begärde aldrig någon uppassning, städade sjelf sitt rum, dit ingen oinvigd, det vill säga ingen annan än baronen fick inträda, och hade sina rum innanför bibliotheket tilläsla och riglade, då han var ute eller inne. Det tycktes som man ej haft någon makt öfver honom; han kom och gick när han ville, åt vid bordet när han så ville, i sitt bibliothek då han ej ville gå upp; med ett ord, magister Gerhard var en fullkomlig gåta. Oaktadt allt detta bemöttes han med utmärkt artighet och vänlighet af mitt husbondefolk, och den första föreskrift jag fick af min matmor var: ”ni får ej på något sätt försumma magistern, han skall i allt ha sin egen vilja.” Delta var oändligen lätt att efterkomma; ty magistern begärde ingenting utom att slippa uppmärksamhet. Han

Goo^lekunde likväl ej annat än väcka nyfikenheten; men denna stadnade, hos husfolket och grannarne, vid det enkla, att magistern var en besynnerlig menniska eller på sin höjd att han var Sved enborgare, en benämning, som man ansåg innebära allt hvad som var dunkelt och gåtlikt, orimligt och besynnerligt.

— Nå tack, tant, nu äro vi inne på _andeskåderi, sade jag — nå vidare.

— Jag kan ej neka, återtog tant Margreta småleende, alt detta just var min tanke då; — jag kunde ej låta bli att med en sorts barnslig fruktan betrakta den grå mannen, hvars gulbleka skrynkliga ansigte, lutande och liksom smygande gång, allvarliga hemlighetsfulla sätt att vara, jemte hans tystnad och lefnadssält, var så olikt från alla andras. Men jag fann ingenting mera besynnerligt än att den gamle aldrig om dagarne gick ut, det måtte vara så vackert väder som helst. Deremot hvarje afton mot tiotiden gjorde han ensam en promenad i den gamla af murar kringstängda trädgården. Han, ensamt han hade nyckeln till gallerporten, som ledde dit, och hvarje afton klockan tio, när alla i huset hade dragit sig tillbaka, hördes denna port knarra, och den lilla grå mannen smyga in samt åter läsa den med rigeln. Denna trädgård var, som man lätt kan veta, vanvårdad. Blott några gånger om året fick trädgårdsmästaren med en dräng, (blott eri) gå dit in för att skyffla gångarne, klippa bersåerna och så vidare; men någon plantering gjordes der aldrig, och huru der såg ut vet jag ej mera än hvad jag såg genom gallerporten; ty det var bibliotheket och magisterns rum, som med sina fönster vettade dit, och dessa rum voro lika väl riglade som gallerporten, der man genast möttes af en ofantlig hög häck, som stängde utsigten inom ungefär tjugu alnar.

Vid dessa sällsynta besök i trädgården af dess goda genius, trädgårdsmästaren, fick denne dock ej vara ensam, magistern var alltid närvarande och sade, huru det skulle vara. Det enda som planterades var stora rader af hvita liljor, som förträffligt vuxit i skuggan under de väldiga träden, men af ingen plockades. Trädgårdsmästaren sade mig, att längst in i trädgården nära muren låg elt lusthus af sten, i kinesisk stil och med i sandsten uthuggna kineser, placerade på ömse sidor om trappan; men ända dit fick aldrig trädgårdsmästaren gå, emedan magistern alltid gaf honom arbete åt annat håll. Detta är allt hvad jag vet om den hemlighetsfulla trädgården vid Remminge. Men allt detta retade min nygirighet. Från milt fönster i flygeln såg jag hvarje afton magistern skymta vid trädgårdsporten, och då månen ej sken, såg jag en lykta smyga in derigenom och försvinna bakom häcken. Det måtte vara hvilketväder som helst; magistern var alltid ute på sin qvällsvandring; när det var mildt i luften eller blåsten hvinande snodde omkring knu-tarne, alltid var han der.

Husfolket trodde att han i den der trädgården hade möte med vålnader och spöken, och man gick till och med så långt, att om någon vågade följa magistern eller klifva öfver muren, skulle ställets gast vrida om hufvudet på honom. Man påstod till och med att så händt, men när, hvar, huru — och hvem som blifvit offret, visste ingen. Detta skadar dock icke fastheten af en folktro; det är ofta just bristen på alla skäl och bevis, som tillskapar en tro som intet förnuft, ingen bevisning kan rubba.

Men huru hänger det ihop med den der magistern, tänkte jag tusen gånger och ämnade att fråga friherrinnan derom. Jag blef snart vän inom den älskvärda familjen. Baronen var en glad, öppen menniska, som dock ej

tycktes ha varit god hushållare, ej ens nu var det. Han roade sig mycket gerna, såg gerna sina grannar, reste gerna bort på nöjen och var med ett ord en af dessa, som ha hjertat på tungan, en glad själ, som lät dag komma och dag gå. Efter all anledning hade han köpt Remminge på skuld; men detta tycktes icke besvära honom. Hans första fru hade varit en fattig fröken, han en lika fattig kapiten, då han gifte sig, och några år der-efler köpte han Remminge med underlydande. Äfven detta hade i början förefallit underligt, särdeles som baronen långt ifrån ej var road af Jandtbruk.

Gamla trädgårdsmästaren Hansen, som nu var pensionerad, hade om baronens ditkomst en egen historia. Herrskapet hade kommit och knappt varit der fjorton dagar, redan första dagen hade de tagit nyckeln till gallerporten och låtit omgöra låset med dubbla riglar. — Detta hände för omkring femton år sedan — en liten tid derefter uppenbarade sig en afton den ”grå mannen,” som sedan haft nyckeln. Så mycket är säkert, att ingen kan röra vid gallerporten utan att af en osynlig makt kastas tillbaka. Magistern såg då han kom dit, menade Hansen, lika gammal ut som nu, åtminstone hade han icke märkt någon skillnad, lika blek, lika mager, lika grå i hågen och — det är mycket det. Friherrinnan hade död t och sedan baronen gått enkling ett år, gifte han sig med én ung flicka, som varit gamla friherrinnans förtrogne och vän, på långt håll slägt — en god husmoder, en förekommande vän, och en klok hushålls-menniska. Hon hade sjelf hand om allt, och jag var endast biträde i allt. Jag funderade hit och dit; när är ej ett fruntimmer nyfiket och en nitton år6 flicka allra mest? Den der gallerporten var mig förhatlig, magistern utgjorde min fasa; med ett ord, jag måste veta det, men huru?En gång då baronen var synnerligen upprymd, vågade jag fråga: Baronen kunde väl ändå säga mig hvem denna magister egentligen är — han är så . . .

Baronen blef plötsligen allvarsam och sade: Bästa Margret — magistern är en hederlig karl, en utmärkt menniska — litet kuriös, han är en min ungdomsvän.

Svaret var tydligen undvikande. Jag vände mig en gång till friherrinnan; men fick der ett lika undvikande svar och en allvarlig blick med det tillägget: magistern tillhör oss, är en vän, är det ej så?

— Jo.

— Kom då ihåg vår första bön, bry er ej om magistern, låt honom vara obemärkt, det är detta han vill — och låt vara att det är besynnerligt — det är väl ändå det minsta en menniska kan begära att få lefva för sig sjelf och i sina egna tankar, då han ej dermed besvärar någon. Trädgården, den der som ligger midt för hans fönster, är hans; vi hafva afstått den åt honom, der har han sitt Eden. Margret, Margret, sök ej intränga dit i hans stilla rike.

Jag blygdes för min nyfikenhet och frågade aldrig mera.

Med dessa ord tystnade tant Margret.

— Nåh, min bästa tant — mera.

— Hon småskrattade. — Jag vet ej mera.

— Hvad?

— Kära du, du ville ju höra en spökhistoria, något, som kan reta inbillningen — nu har du fått en sådan.

*

II.

— Men, tant, började jag, har jag verkligen så illa försyndat mig att jag ej kan få veta mera om den ”grå mannen,” så straffa ej alla för min skull.

— Nej, tant, gör ej det, bönföllo de andra. Tant Margreta skrattade, som hon plägade då hon var glad, och det var hon ofta.

— Nej, sade hon, jag vet ingenting mera om den grå mannen; men neka mig, om ni kan, att det der låter en smula spökaktigt; dessutom så — emellertid, barn, (hon kallade, då hon var riktigt god, alla yngre för barn), emellertid, barn — det är långt qvar på qvällen, ty så här på hösten och i dessa klimater går solen tidigt ner, och natten inbryter här, när det ännu är soligt på Lombardiets slätter och är full dag på Alpsluttningen. Jag vill i stället berätta för er om *Flickan från Milano.*

I medlet af förra århundradet, innan Napoleon skapat och tiden förstört ett Italienskt konungadöme, var i det nu så olyckliga Milano

en fest till firande af romerska kejsarens namnsdag. Hela staden var i rörelse, guldprydda vagnar, förspända med hvita hästar, på hvilkas hufvuden strutsfjedrar svajade, körde sakta meiian en dubbel rad af schweizergarde till domen, der högtidlig gudstjenst skulle firas. Deras rullande hördes ej på de släta gatorna och under folkets sorl då det strömmade ål samma håll, som ståthållaren och hans svit. Alla klockor ringde; musik-korpser, placerade på alla Milanos öppna platser, läto höra glada marscher, allt jublade och sjelfva solen, som eljest bränner på stadens marmorberg, hade betäckt sig med lätta sil fverskyar, som långsamt seglade på det blå, och skyddade folket för värman, alldeles som sidentälten öfver åskådarnes hufvuden på Roms gamla arena.

Nära domen, på det irreguliera torget, som utgör dess öppna plats, stodo tvenne män, som tydligen voro främlingar. Den ene var en högväxt yngling. Redan hans ljusa hår, som oaktadt tidehvarfvets barbariska bruk icke var pudradt, bevisade att han var en nordens son, om också ej hans smidiga gestalt, hans spänstiga' men dock fasta muskelbyggnad, de blå ögonen och hela detta uttryck af frisk trotsighet, som utmärker nordbon, röjt, att han ej tillhörde södern.

— Tack, tant, nu äro vi inne på historien, inföll jag — och den andra var — var . . .

— Den andra, fortfor tanten, var en helt annan gestalt; han var flera år äldre än sin följeslagare — han egde hvarken dennes friska och lefnadsglada utseende eller hans utpreglade nordiska drag. Han tycktes mera tillhöra klimatet, passande bättre på den taflan än den andra. I hans, visserligen ej svarta, men gråa allvarsamma ögon, såg man ej en gnista af ungdomsglädje — tvärtom ett drag af smärta, blandadt med svärmeri — något som ofta paras.

Folket, som strömmade förbi främlingarne, fäste sin uppmärksamhet på den unge, som, klädd i en lika lätt som elegant drägt, genom sin längd och sitt utseende gjorde sig bemärkt.

Det är ändå underligt, yttrade den unge skrattande, att se detta glada, lustiga folk; — de äro i samma ställning som vi under Kalmarunionen, kanske ännu sämre; ty språkolikhelen är större — och ändå leker del, lefver det ett gladt ögonblickslif. Jag föreställer mig just om våra uppländningar, 'dalkarlar eller hvad vårt envisa, sjelf-ständiga folk heter, skulle i sådan yr glädje följt en dansk ståthållare, som man här följer en tysk. Sjelfva schweizergardet är ju en förolämpning; man tror ej mycket sitt eget folk, då man bildar garden af främlingar.

Den äldre såg upp. — Ni dömmer rätt, bäste Felix — det är dock en stor skillnad mellan nordens och söderns folk, mellan ihär-digheten och häftigheten, mellan en frihet som utgör ett nationeN grundbegrepp, och friheten som en flyktig idé. Vi derhemma tåla ingen yttre tvingqpde makt, vi lyda blott oss sjelfva och den regering som är vår. — Italienaren deremot kastas hit och dit, än herr-skande öfver en hel verld, än slaf under några ia, tål intet eller allt

— det beror på omständigheterna. HÖr vivatropen för ståthållaren när han träder ur sin vagn. Det är ett beskedligt, men barnsligt folk. Skola vi gå in i kyrkan?

— Ja.

De begge främlingarne fortsatte sin gång. De behöfde ej, som de infödde, tränga sig fram, ty folket lemnade rum för de ovanliga gästerne, fastän en och annan rättrogen mumlade mellan tänderna någonting om kättare, som oskärade templet.

Desse resande nordbor voro — jag vill nu erkänna sanningen, tilläde tant Margreta, unga baron Ankarstjerna,

och . . .

— Och magister Gerhard, tilläde jag, t— se så, Gudskelof, nu ha vi honom igen.

— Nå ja, magister Gerhard, som var den unge mannens följeslagare, informator, guvernör, om man så vill kalla det; men framför allt hans bäste vän.

Emellertid blef denna role honom ganska svår; ty unga Felix, nu tjugulvå år gammal, hade vuxit ifrån informatorn och guvernören, och endast vännen återstod. Också hade de olika sysselsättningar; den unge uppsökte alla konstens skatter — den äldre lärdomens. Under det att den unge hela timmar stod försjunken i betraktande af den då ej ännu förstådde Leonardo da Vinci's nattvard, satt den äldre fördjupad i forskningar i Boromeiska bibliotheket, der han ur handskrifterna gjorde utdrag. Sålunda voro de verkligen ej så mycket tillsammans, som deras vänskap och deras landsmanskap skulle gjort troligt. Begge ville på sitt sätt hemta frukter af resan, och dessa plockade från olika träd. Dock, en punkt fanns der de sammanträffade, och det var i jesuiternas kollegium, dit både böcker och konstskatter lockade dem begge.

Unga baron Felix kunde dock aldrig vänja sig vid jesuiter-brö-derna; men deremot tycktes magister Gerhard mycket nära sluta sig till en pater Lonarus, en lärd jesuit, som med snillets ljus och trons värma förmådde upplifva hvarje föremål han hade för sig. — Hör på, Gerhard, yttrade en afton Felix till sin vän, jag kommer från la Scala.

— Och der? frågade denne enstafvigt.

— Ack ja, började ynglingen, det är emellertid förargligt, att du är så prosaisk af dig, så genomfprståndig, så klok — hm —— Och vidare, Felix? frågade magistern, läggande sin bok ifrån sig — och vidare? Ett nästan omärkligt drag af smålöje spridde sig öfver hans ansigte.

— Jo, ser du, började Felix om igen och ställde sig midt emot sin för detta lärare; förstår herr filosofie doktorn, nec non artium liberalium magistern Anton Gerhard sig på? . . .

— På hvad, Felix? Den der början är högtidlig.

— Jo, på — på kärlek?

— Kärlek? är Felix kär?

— Ja, min bästa magister, ungefär någonting ditåt.

— Men för Guds skull, akta dig, Felix — i detta land — der dolk och gift . . .

— Jaha, jag vet — nå väl, inte mördar man mig derför att jag är kär, endast jag icke besvärar någon annan dermed; — dessutom så är den sköna icke gift, har ingen Cerberus, som bevakar sig, utan en hjertans beskedlig förmyndare, en hjertans treflig karl

— hm — med ett ord — jag har lof att vara kär och jag är kär.

— Men, bästa Felix, hvad skall gamla baron säga derom?

— Pappa?

— Ja.

— Jaha, det har allt sina sidor; men om jag nu blir förtjust i en italienska och hemför en — ack, Gerhard — vakna, du hederliga trädbeläte, och hör då — en engel — så . . . — Nå, så besynnerligt har händt förr, att norden har eröfrat södern. — Ostrogoterna, Normanerna, Vestrogoterna, alla ha tittat hit in och ströfvat här omkring — ja, Longobarderna voro icke några sydlänningar de heller:

— men för att tala litet förnuft, — tror du väl att pappa skulle ta så rasande illa vid sig att få en vacker sonhustru, eller hur?

— Jag tviflar på att den underrättelsen blef honom välkommen; dessutom är du för ung, Felix.

— För ung? ödmjuka tjenare, tjugutvå år gammal. — Det är verkligen ett klingande skäl; man skall bli gammal och grå, en half-gubbe, innan man får lyckliggöra en maka — det är verkligen en klok inrättning.

—• Du öfverdrifver allt, bästa Felix; men likgodt, det är väl en af dina vanliga fantasier; när vi byta om plats byter du väl, som vanligt, om föremål — vi skola snart resa från Milano.

— Jaså, guvernörn säger det — nej, min bästa Gerhard, vi resa icke, kanske du, men unga baron är sjelfmyndig.

— Kära Felix, var ej dåraktig; men tala om, huru du nu fastnat £å la Scala.Felix kastade sig vårdslöst i en ländstol och började: — Jo, ser du, jag besöker la Scala — jag finner det lika roligt som du att sitta i jesuiter-kollegium eller i det Boromeiska bibliotheket och studera böcker och jesuiter, begge lika inbundna — nå väl, jag hade min vanliga plats; men jag observerade i nästa loge en flicka skönare än alla de sköna jag sett i Europa. Jag vill ej jemföra henne med våra blyga blomiiior der uppe, blåögda och söta; nej, du, svarta lockar, svarta, blixtrande Qgon', en bländande hvit hy . . . alabastern ser grå ut, och snön — likgodt, om snön kan jemföras — och der-till rosor på kinderna, runda läppar som svälla af kärlek, en vext — men du sitter ju så tvär och stel, som då jag i tiden deklinerade Mensa för dig — hör du inte, hon är en engel.

— Jaså.

— Jaså! nå det är ett godt svenskt ord, jaså.

—- Var det ingenting vidare?

— Jo, ser du, en liten, mycket svart herre i samma loge började tala med mig och slutade, då det var ganska trångt i vår, med att inbjuda mig i deras loge. Jag gick naturligtvis, blef presenterad, eller rättare sagdt presenterade mig sjelf — och flickan rodnade och jag märkte att hon, så snart jag såg bort, betraktade mig — nå, inin kära Gerhard, är nu detta icke början till någonting?

— Jo, till en olycka.

— Men är du då befängd? Att en beskedlig karl ber mig gå in i sin loge, att jag der träffade en underskön flicka, att jag blef kär — ä’ allt det der en olycka?

— Det blir, — nå flickans namn?

— Ja, ser du, känner du historien, så vet du att det fordom i denna goda stad varit flera stycken herrar Sforza.

— Ja.

— Och flickan är en afkomling af dessa i rätt nedstigande linie; hon heter Fransisca Alboni — är rik, vacker -— en främling här liksom jag — rest hit för sitt nöje, för att se Domen, la Scala — allt med ett ord, och dessutom för att andas samma luft som sina förfäder.

— Och vidare?

— Jo vidare, jag lår besöka dem.

— Lyd mitt råd — låt bli.

— Vi få se — god natt med dig, yttrade Felix, tydligen utan att bry sig om sin väns varning, och gick in i sitt rum.

Gerhard satt länge försänkt i tankar; ändtligen steg han upp, gjorde några slag på golfvet och suckade: Gud låte oss en gång åter komma hem; detta slutar aldrig väl.

*

III.

De begge resande, Signor Albonl — den sköna Fransiscas farbror — och hon, hade inlagit några rum i ett af

stadens tomma palatser, som nu uthyrdes, under det att egaren i Wien uppvaktade, vid kejsartronen, och sökte lyckan på norra sidan om Alperna.

I den stora salen brann en alabasterlampa i taket, och spridde ett halfdunkel öfver rummets tunga prakt. De begge unga voro ensamme, ty Felix hade mutat portvakten och betjeningen, och fick derföre veta när Signor Alboni var borta. Det första besöket hade förskräckt Fransisca; men då detta aflopp lyckligt, så fruktade hon mindre än förr — och när fruktar väl kärleken? Felix var ock alltför mycket ridderligt sinnad att gifva den unga flickan orsak till misstroende eller fruktan, och hon, ännu blott ett barn, fader- och moderlös, utan stöd i hela verlden, utan förtroende till sin farbror, som var lika inbunden som artig och förekommande, slöt sig derföre med hela oskuldens hängifvenhet till den öppne, hjerteglada nordbon, som i rang var hennes like.

— Men ni är ej glad i afton, bästa Felix, yttrade hon vid ett af dessa hemliga möten, ni ser så sorgsen ut, — säg Fransisca orsaken till er förstämning.

Felix smålog: Jag vet ej någon orsak, men en har jag; säg, älskade Fransisca, vill ni följa mig till mitt land?

— Jag far icke, man skall aldrig tillåta det.

— Men hvad hindrar?

— Min tro, sade den sköna flickan, och slog ned ögonen.

— Er tro, sköna Fransisca? Jag vill ej tvinga er tro, undantagandes om ni icke tror mig.

En blick blef svaret — en blick full af tro och kärlek.

Felix tryckte hennes hand till sina läppar. — Således ej -er tro — hvad hindrar er att bli en baronessa Ankarsljerna, fastän namnet är svårt att uttala?

Fransisca dröjde med svaret; men Felix såg en tår långsamt bana sig väg under de långa ögonhåren.

— Hvad, Fransisca, för Gud, för alla helgons namn, tala — tala då.

— Min Onkel — jag är rik, han fattig — han tillåter ej.

— Ni rik? — i^å väl, jag har nog, låt honom behålla sin rikedom.

— Nej, nej —• nej — upprepade flickan och kastade en af fasa blandad blick på Felix.

— Hvad?— Jag kan, Jag kan ej tillhöra er, ädle främling, sade hon och uppreste sig — nej, jag kan ej — jag får det ej — nej — nej — hvarför bär ni denna blå uniformen, hvarföre?

— Det är min uniform, jag måste vara blåklädd — det är vår, det är Sveriges nationalfårg.

— Ha! — nej — nej — gå, fly — tänk ej på mig, återtog hon och höll handen för ögonen — nej, fly, ni gör mig — er — nej, fly — här vakar en olycka öfver oss, ett hemskt öde.

Felix studsade; det var ej mera Gerhards kalla förstånd, det var en älskande, oskyldig, barnsligt glad flicka, som nu med fasa uttalade samma spådom. — Men ni gör mig förtviflad — tala, älskade — tala — drif mig bort — gå, jag skall fly er; men säg orsaken, säg: hatar ni mig?

Fransisca smålog bittert — hon darrade häftigt. — Nej, suckade hon slutligen.

— Hatar ni mig icke?

— Felix! Felix! hvarföre frågar du mig så? — fly, jag älskar dig--evigt, hviskade hon långsamt och ville gå.

— Nej, Fransisca, så skola vi ej skiljas — ni dödar mig genom det dunkel, i hvilket ni lemnar mig — gif mig ljus — låt mig åtminstone få veta, hvad som på en gång stöter mig tillbaka i hopplöshet — och detta just när jag hoppades som mest?

Fransisca studsade — hon besinnade sig och satte sig åter. — Felix knäföll framför henne — hon var blek — men hon tycktes lugnad. Ni skall le åt det skrockfulla barnet, sade hon; men så är det ändå. — Har ni sett

familjen Sforzas vapen?

— Ja.

— Hvad föreställer det?

— En blå orm, som slukar ett rödt barn.

— Ja.

— Skulle jag vara den blå ormen, frågade Felix leende — och ni, sköna Fransisca, det röda barnet?

. — Ja.

— Men betänk ....

— Bästa Felix — det är ej möjligt att betänka en gammal slägt-sägen; antingen är allt gyckel eller också återstår möjligheten — jag vet ej; men, ser ni, sagan lyder så här: — Ar efter Christi börd 1476 blef Galiazzo Maria Sforza, min stamfar, mördad. Han trodde ej på ammsagor; men eljest var han spådd att dö för mördares hand.

— Det var ej svårt att spå, inföll Felix, han var ....

— Låt vara, afbröt Fransisca, att han förtjent sitt öde; men vi, vi, hafva vi, som följt honom, förtjenat samma förbannelse som han?— Nej — den är också nu slut.

— Nej — nej! Ett af offren för hans grymma vällust mördade sig i hans egen närvaro; — då dolken satt i hennes bröst och hon rosslande kämpade med döden, sade hon: — Galiazzo, kom ihåg den blå ormen i ditt vapen — den skall en gång sluka ett blödande barn — den sista Sforza, den sista, i hvilken ännu en droppa af *ditt* blod flyter — först sedan är förbannelsen löst.

— Och detta tror ni?

— Ja — och nej; men jag fruktar det — farväl, Felix — farväl! ropade hon halft förtviflad och störtade i hans armar.

I detta ögonblick upptäckte de att de ej voro ensamme — den gamle hustjenaren Marco, som mottagit Felix' guld och släppt honom in, väckte med ett slag på axeln dem begge ur berusningen, sägande: Marchesen är nära — fly!

*

IV.

Tant Margreta tystnade några ögonblick, under hvilka vi bemödade oss att utfundera utgången. Nu är det då temligen säkert, tant, att Felix Ankarstjerna helt simpelt enleverar den vackra fröken och så vidare.

Tanten återtog tråden af sin berättelse. Efter detta ögonblick, fortfor hon, var det ej mera möjligt för Felix, att åter få träffa Fransisca. Han vandrade hvarje afton ut ensam, ty han vågade ej anförtro Gerhard en enda stafvelse om hela saken — han gick således ensam; men han kunde ej märka ens en skymt af ljus i det gamla marmorpalatsets höga fönster. Det tycktes vara utdödt.

— Äro de borta, har hon flytt och hvar äro de väl? ty att de skulle göra resor, det berättade man mig. Han fortsatte dock hvarje afton sin vandring omkring det stora palatset; men utan att vinna något annat än då och då en regnskur, hvars slut han måste afbida i någon portik. Det var en mörk afton han af denna orsak hade insmugit sig i portgången till en hög mörk byggnad, hvars bestämmelse han ej hade reda på. Intet enda fönster sågs åt gatan, och det djupa porthvalfvet var lågt och nedtryckt samt stängdt med en jernbeslagen port. Regnet prasslade ned från rännorna på gatan, som stod som en sjö. Felix hade stått der länge för att afbida det obehagliga naturfenomenets slut, då hans uppmärksamhet plötsligen väcktes af steg innanför porten. Straxt derpå vreds en nyckel i låset och porten öppnades. Tvenne personer, begge insvepta i kappor, kommout och låste porten. Låt oss

få ljus, hviskade den ene, och i ett nu upplystes gatan af skenet från en blindlykta, hvars lucka blifvit öppnad. Bra, tänkte Felix — det är rätt godt att ha en gnista ljus då man skall vada i vattnet — alt vänta här längre lönar ej mödan. Tänkt och gjordt, och han följde den lilla ledstjernan, hvars ljus afspeglade sig i vattufloden. Han gick tätt bakom de begge mörka figurerne utan att höras, emedan vinden och regnet lågo emot och hindrade detta.

— Planen har således lyckats? yttrade den ene.

— Ja.

— Och hon måste således —

— Hvem? och hvad? tänkte Felix; ty han var nu uppmärksam på allt.

— Således i öfvermorgon kommer hon till de fromma systrarne, och medför en god hemgift i juveler.

— Men guldet?

— Delas naturligtvis, eljest så.

— Naturligtvis — hon blir emellertid en ganska skön kyrkans brud. — Hvad säger hon?

— Hon gråter; men den heliga jungfrun skall styrka henne.

Nu igenkände Felix rösten, det var signor Albonis. Det är hon, tänkte han, således i morgon — i kloster — jag förstår.

— I morgon afton stannar vagnen utanför er bostad.

Nu voro de vid palatsets port.

— Kom ihåg, tre pisksmällar är signalen, då för ni himlens brud ner, — brudskatten bör vara med, enligt förteckning.

— Ja.

Porten gled upp, och den ena gestalten försvann. Den andra fortsatte sin väg, och Felix följde efter på afstånd för att ej bli röjd.

— Det bli vi två om, mumlade han vid sig sjelf, då gestalten försvann i jesuiterkollegium.

Felix gick hem, han talade om likgiltiga ämnen med Gerhard, som lånat hem manuskripter och satt fördjupad i deras studerande. De skiljdes åt, utan att knappt ha vexlat ett ord.

*

V.

Påföljande afton stod, så snart det blifvit mörkt, en vagn vid hörnet af nästa gata. — Så snart ett riktigt mörker inträdt, körde den fram för dörren, och tre skarpa pisksmällar hördes klatscha, så att det gaf eko i byggnaden. Efter en stunds väntan öppnades porten, och ett par personer kommo ut.— Lösen, min vän? frågade den ene.

— Den heliga jungfrun — S:ta Maria immaculata.

Den frågande ryggade tillbaka.

— Hvilken landsman är du?

— Född i Schweiz.

— Godt, stig in, Fransisca — det lönar ej mödan att göra motstånd, mumlade Signor Alboni — då ni vill fly med en kättare — så — in. Han upplyftade den halft vanmäktiga flickan i vagnen, och steg sjelf in efteråt. Knappt hade han lyckats att draga in benet, förrän vagnen satte af i starkt traf utåt gatan — i ett nu var den förbi den

heliga obefläckade jungfruns mörka helgedom, och skyndade genom Milanos gator under ett ovanligt buller, som hindrade alla rop att höras, särdeles som kusken sjöng en visa, och en karl bakpå en annan.

Så fortsattes resan öfver en timma. Då vagnen stannade, ville den deruti sittande herrn stiga ut; men hindrades af en karl, som ställt sig på fotsteget och tilltäppte hans mun med en näsduk. Snart voro nya hästar förspända, och nu bar det af uppåt bergstrakterna, — då det dagades, sågos Alperna nära. Midt i farten, då de resande voro ute på vida fältet, stannade vagnen, den okände kusken steg fram och slog upp vagnsdörren. — Se så, bäste signor, gå nu till ert kära Milano och berätta så väl de heliga fäderna, som alla de obefläckade jungfrur, att ni fått taga er en liten motion. Den talande var Felix, som med dessa ord fick tag i Albonis arm och något ovarsamt drog honom ut. — Se så, herre — gå nu, eljest vet jag ej om det blir allvar af — se så. Signor Alboni, blek af fruktan och raseri, sade ej ett ord; han fann ej ens mödan värdt att vädja till Fransisca, som lik en döende satt och stirrade framför sig, som det tycktes, utan medvetande.

Efter detta korta afsked, kastade Felix sig inuti vagnen, och kusken körde. Om aftonen stannade vagnen vid det sista värdshuset på södra sidan om Alperna. En vägvisare och mulåsnor anskaffades, och resan fortsattes. Felix hade småningom lyckats att förklara händelsen för den förskräckta Fransisca, som nu öfverlemnade sig åt sitt öde, och satte sig upp på mulåsnan, med en djerfhet och säkerhet, som förvånade och gladde Felix. Jag har som barn fått lära mig styra dessa beskedliga djur, sade hon, med ett fogligt småleende, och under samtal fortsatte de vägen uppåt bergen; men en annan än den vanliga.

Solen var ännu uppe på bergshöjderna; men mörkret började sprida sig öfver Lombardiets bördiga slätter. Då stannade Fransisca sin mulåsna och kastade en afskedsblick på sitt herrliga fädernesland,der allt andas lycka — utom menniskorna. ”Farväl, Italien! farväl, minnenas land!” suckade hon och betraktade med tårade ögon för sista gången sitt fädernesland. — Ack! den blå ormen har röfvat med sig ditt blödande barn; men, tillade hon modigare, tärningen är kastad. — Huru långt är det till Schweizergränsen?

— Knappt en half mil, signora, svarade föraren.

— Således äro vi der fria.

Det var midnatt då de resande nådde gränsen, hvilken följde en bergbäck, som slingrade sig genom en vild dal, som uppåt begränsades af ett gletcherfält. När de öfvervadat bäcken, föll hon på knä och bad; — det varade länge — ändtligen steg hon upp, kastade sig i sin älsklings armar och sade: Felix, för mig nu hvart du vill — jag följer dig till polens isar, i lifvet och i döden — jag är ej italienska längre, jag är din — jag är svenska.

Påföljande dag voro de i ett schweiziskt värdshus i säkerhet för alla efterspaningar.

— Men hvar har du kläder? frågade Felix bekymrad sin fästmö då han nu först märkte att hon alldeles icke var klädd för en resa.

— Kläder? — jag har inga — jag har endast med mig ett litet skrin, sade Fransisca — det är låst — det är klostrets; hon kastade en frågande blick på Felix. Jag trodde, sade hon, att det var mitt juvelskrin.

— Det måtte väl vara dina juveler, om jag förstår rätt, yttrade Felix och bröt upp skrinet med en knif. — Riktigt, det var fullt af juveler, alla tillhöriga Fransisca.

— Här är min hemgift, Felix, ropade flickan och tog i handen elt dyrbart halsband, som glittrade af ädelstenar; — ser du, det har tillhört min mor, är ett arf i Sforzas slägt — den sista skall bryta ut juvelerna, — ser du det blödande barnet af rubiner och den blåa ormen af safirer — ser du — de skola först sprängas sönder ifrån hvarandra, blodets och trohetens färger skola ej vara tillsamman.

— Men kärlekens och trohetens, Fransisca, anmärkte Felix och slöt henne i sina armar.

*

VI.

— Och magistern, han satt och läste i godan ro, anmärkte jag.

— Det varade ej länge; han reste så snart han fick veta af händelsen, som blef en saga i hela Milano, i hela Italien, och väckte en alldeles förskräcklig harm hos hela presterskapet och i sjelfva den Romerska Curian.Han hade röfvat, hette det, bort ett henne i from afsigt lemnadt heligt relikskrin, i hvars lock, under glas, en bit af krubban i Betlehem var förvarad tillika med en af Frälsarens skoremmar. Hela den rättrogna kyrkan kom i harnesk, och pöbelns raseri, hade troligen brutit ut öfver den stackars magisterns oskyldiga hufvud, om han ej i hast rest. Som man vet är presthat det ilsknaste af allt hat, och man stadnade således ej vid blotta klagomål; man tvärtom gjorde allt för att, om möjligt vore, uppfånga den flydda, och således utgick bref och lysningar efter den brottsliga helgerånerskan Fransisca Alboni. Följden af alla dessa bemödanden var, att Felix och hans maka tvärt igenom Tyskland flydde till Holland och derifrån till England, för att der gömma sig undan den första stormen. Der, i verldshandelns hufvudstad, der det rörliga lifvet och framåtskridandets hastighet lemna allt grubbel, all dimma, som hvilar öfver kontinenten, efter sig, liksom den lysande kometen, hvilken, sjelf klar, skyndar mot solen, blåser sig sjelf ren i den skarpa vinden, men lemnar en svans af rök bakom sig; — der voro de i lugn.

Den gamle baronen, som missbilligade sin sons obetänksamhet, måste ändå göra nödvändigheten till en lag; men han hade likväl den smärtan att berätta sina barn, att de ej kunde vara säkra i Sverige. Regeringen der var då som bäst beroende af franskt guld, och franska ministern hade anmält förhållandet och å hans alldrakristligaste majestäts vägnar begärt upprättelse, ifall den brottsliga skulle anträffas i Sverige. Detta förhållande fortfor tills Gustaf den III anträdt regeringen och lyckats genom ett slag förstöra den usla styrelsen, som i frihetens namn förtryckte kung och folk. Vid samma tid afled gamla baronen utan att hafva återsett sina barn. Den ende, som var närvarande vid hans dödsbädd, var magister Gerhard, som förseglade hans testamente och mottog, som en trogen vän, den gamles sista befallningar. Öfvergif dem aldrig, Gerhard — var deras stöd, deras förstånd, deras vän, och — tillade den gamle — uppfostra äfven Adolf, min yngsta son, lär honom gudsfruktan, måttlighet och menskloghet. Detta var den gamles sista bön.

— Det var en slug beräkning af signor Alboni, sade Felix. Det var han som inledde vår bekantskap, för att sedan få ett skäl att sätta dig i kloster, älskade Fransisca; nu är all fara förbi, vi flytta hem till mitt land, der en ädel och kraftfull kung fattat spiran. Felix var en af dessa, som med värma tog del i allt, och som hans far tillhört det undertryckta partiet — det vill säga det, som alltid blir undertryckt af passionernas kamp om herraväldet, det fosterländska och ärliga partiet, så hade han från barndomen fattat ett djupt hat till partivälde i allmänhet och ett svenskt isynnerhet.Han ökade således vid sin hemkomst massan af Gustaf den III:s blinda beundrare; men fick en vink att ej visa sig vid hofvet, emedan Gustaf ej ville öppet trotsa sina vänner i södern.

Felix och Fransisca satte sig således ner i en aflägsen provins, och lefde några lyckliga år i glömska och tysthet.

*

VII.

Stöten i Fahlu grufvor var klart upplyst af mångfärgade lyktor, som i festoner och klasar hängde öfver djupet. En ofantlig menniskomassa hade samlat sig omkring grufvan och i grufstaden; öfverallt sken eller ljus, öfverallt hvimlade det med festligt prydda menniskor, som under skratt och skämt strömmade upp och ner eller tyste stodo och betraktade uppfordringsverkets oupphörliga arbete; men de gnisslande hjulens buller öfverröstades af folkhvimlet.

— Jag ville ändå en gång se den store konungen, sade en yngling stödjande sig på Felix Ankarstjernas arm.

— Tyst, din röst röjer dig, Fransisca, — oaktadt din förklädning; — äfven din utländska accent gör, att man fäster uppmärksamhet på oss.

— Ja, du har rätt, Felix, hviskade Fransisca, som förklädd vid sin mans sida trängde sig fram genom de böljande

hoparne för att se den konung, som då afgudades, sedan hädades och ännu på långt när icke fått rättvisa. — Tyst, kungen kommer! hörde man i hopen, och alla trängde sig närmare grufÖppningen, der man uppställt en spalier af soldater för att lemna plats åt majestätet. Han steg af och, följd af sin svit och ställets auktoriteter, nedsteg han under folkets hurrarop och musikkorpsernas musik i schaktet.

— Jag är gammal vän med gruffogden, sade Felix, och har så lagat, att du skall få se det inre af grufvan; men jag kan ej följa dig dit ner i den klara belysningen; man skulle igenkänna mig — och du vet att . . . .

— Konungen ej kan se oss, inföll Fransisca. Nå väl — vår hederlige Gerhard blir nu mitt beskydd, tillade hon hälften sorgset, hälften skämtsamt — och nu lemnade hon sin arm åt den trogne vännen, som för tillfället hade klädt sig efter dåvarande mod, — en drägt som långt ifrån illa klädde den magra mannen.

Gerhard gick fram till stigarn, som hade vakten vid gruföppningen och uppvisade en lapp, hvarpå gruffogden skrifvit: ”unga baronLichten med sin informator har mitt tillstånd att nedgå i grufvan.” Spalieren öppnades och Gerhard och Fransisca skyndade att laga plats i en gruftunna, som för tillfället var klädd med siden och prydd med blommor. Det väldiga uppfordringshjulet började gå och de resande sjönko allt djupare ned i schaktet.

Under sig sågo de en hel verld af mångfärgade ljus och öfver dem slöt sig småningom dagöppningen, och de lampor, som prydde väggarne i ”stöten,” blandade sitt ljus med hvarandra till utseendet af en brokig vintergata. Nedifrån grufvans djup hördes bergskott efter bergskott dundra genom gångarne och söka en utgång till den öfre verlden genom schaktet. Ändtligen slannade tunnan på fast mark och nu skedde nedstigandet på stegarne ända till djupet af gruf-van. Hvilken anblick! de långa gångarne, de stora salarne, som århundradens flit utholkat i klippan, voro upplysta af lampor och facklor. Öfverallt, på vissa afstånd, stodo grufarbetare med sina facklor, som stenstoder i de djupa gångarne. Från alla sidor strålade ljus, och i bottnen af kungssalen glimmade ett kolossalt G., ensamt upplysande det stora rummet med sina genom kronglas brutna strålar. Konungen och hans svit tågade genom de vidlyftiga gångarne, och blott få menniskor rörde sig i kungssalen, då våra begge vandrare kommo dit. Fransisca stannade hänryckt och betraktade det praktfulla rummet i klippans inre. Hon hade sett St. Peters döme full af lampor, hon hade sett vaticanen strålande af ljus, hon hade hört den påfliga sångarskaran sjunga hymner; men allt delta var ett intet mot den enkla prakten i delta rum och ljudet af en fullstämmig kör, som sjöng en för tillfället författad sång. Dessa röster kommo som ur an-deverlden, man kunde ej säga hvarifrån; de tycktes vara öfverallt, men ingenstädes kunde man upptäcka, hvarifrån dessa högtidliga koralsånger kommo, från hvalfvet, från jorden, från berget. Fransisca stannade, betagen af en högtidlig andaktsfull känsla — en som lättare uppväckes hos katoliken, hvars hela religiösa kult verkar på sinnena, än på den nyktra lutheranen, som pröfvar mera än han känner.

Plötsligt väcktes hon ur sin berusning af en röst, som på italienska yttrade: Är du der, Fransisca?

Hon såg upp och signor Alboni stod framför henne, klädd i en guldsmidd uniform.

Fransisca stirrade på honom, men var liksom fjeltrad af hans lurande blick, som oaflåtligt betraktade henne.

Magister Gerhard ville bortföra henne; men hon stod qvar — det var skallerormen, som tjusade sitt offer,

— Och er herr man, hvar är han? frågade ändtligen den grymme farbrodern — tro ej Fransisca, att jag vill dig illa — nej — jagvet, att din man är af en ansedd svensk slägt — jag finner det alldeles icke omöjligt, att en ung flicka öfverger sitt land, sin tro.

— Nej, svarade Fransisca med värdighet — icke min tro.

— Nå väl, sitt land och ett tråkigt kloster, för att följa en hygglig, rik och förträfflig ung man.

— Jag ber er, signor, inföll Gerhard, upphör med edra förebråelser.

— Förebråelser, ack nej — Fransisca vet ej, huru högt jag älskar henne — hon vet ej huru jag, för alt rädda hennes frihet, hennes framtid, hennes rykte, ville blott för en kortare tid gömma henne under den heliga jungfruns beskydd. Således, jag förebrår dig intet, barn; jag endast vill vara din vän; jag är ju ändå din fars enda

bror, den enda slägtinge du har, den enda i hvilken en droppa af ditt blod flyter.

Fransisca föll ur sin spänning. I dylika ögonblick vexlar känslorna så hastigt, att man ej förut kan ana deras gång. Det var också för första gången efter flera år hon hörde sitt eget språk, det vackra, herrliga språket, som englarne skola tala. Det var sannt — den mörka figuren som stod framför henne, var ändå hennes enda slägtinge — med elt ord, hon lutade sig mot Gerhards axel och började gråla. — Det går ej an, hviskade Gerhard.

— Ack! sade hon, sedan hon sansat sig — ni förlåter mig?

— Ja, af allt hjerta — jag har åtagit mig en mission till detta land endast för att försona mig med dig och din man; jag skall helsa på er — tillåter du det, Fransisca — din farbror?

Under de fester, som följde efter konungens besök i Fahlu grufva, träffade åter signor Alboni sin brordotter och hennes man. Det är omöjligt för en i sig sjelf Öppen karakler att länge bibehålla misstroende och allraminst hat. Felix antog derför hastigt Albonis förklaringar och att han sjelf till stor del haft orätt, att blott på några afbrutna meningar döma en menniska som brottsling. Han fann ganska naturligt, att Alboni af ren tillgifvenhet för sin pupill, velat undandraga henne en förbindelse, hvars art han omöjligen kunde känna, och det föreföll alldeles icke ens sårande, om en sträng katholik skulle hysa mer än betänkligheter i frågan om ett giflermå] med en kättare, något, som enligt dennes begrepp måste vara både syndigt och olagligt.

Herr Alboni hade framställt alla dessa skäl och tillagt många andra, som fordom tvingat honom, alt på en tid, inom elt kloster söka en fristad för Fransisca, och hade blandat dessa framställningar med så många försäkringar om vänskap, så tydliga tecken på att han numera ansåg sig upplyst nog att glädja sig åt förbindelsen samt erbjöd sig att, så snart han återkom till Italien, redovisa för Fransiscas arf, alt så väl Felix som hon trodde honom. Delta blef dock aldrig för-hållandet med magistern, som varnade, besvor och bad; men allt förgäfves. Felix skrattade åt hans djupa misstroende, och Fransisca till och med hade svårt alt tåla, att magistern skulle kunna så kränkande Ivifla på en Albonis ord.

När således de trenne vännerna reste från Fahlun, följde dem Alboni på vägen.

— Ack! utropade han ofla; huru skönt är ej delta nordliga land

— hvilken mild värma, hvilka kullar och skogar och sjöar! — Om jag ej vore gammal ville jag flytta hit och dö i eder närhet — i mina sista ögonblick omhuldad af min Fransisca, som en gång misskände mig och ej förmådde inse, hvilken kamp jag måste utslå för att finna skillnaden mellan Hvad jag ville och borde göra. — Morgonen var skön; man hade beslutat att tillsammans spisa frukost i det gröna. Vagnen stannade i en skogsbacke, och man dukade fram, på den lena mossan i skogen, den lilla måltiden. När allt var i ordning kom Alboni leende med ett par flaskor i handen. Ser ni? mina vänner, här äro ett par vänner från Italien, Salernervin, äkta på min ära. Vi skola dricka försoningens skål i dem. Glas framsaltes — alla, utom magistern, voro i den gladaste sinnesstämning. Alboni slog i tre glas, ett för Fransisca, för magistern och sig ur den ena buteljen och det fjerde för Felix ur den andra. Ingen, utom Gerhard, märkte denna omständighet, och han kunde ej med skäl yttra något.

— Nu, mina vänner, började Alboni; en mörk misstanka, ett missförstånd, som hotat slita sönder alla band mellan oss — allt är nu förbi — vi känna hvarandra bättre, älska hvarandra innerligare än någonsin förut; — lålom oss i botten tömma en skål för en innerlig och evig vänskap mellan oss alla; — en skål för er lycka, er frid och er kärlek. Han klingade med Felix och Fransisca. Då Felix skulle lyfta glaset till munnen, ropade Gerhard, som det tycktes i ett öfvermålt af känsla: — Låt den gamle vännen vara med! och med dessa ord klingade han med Felix så häftigt att glasen sprungo sönder.

Alboni bleknade; men Felix skrattade och fattade buteljen och drack ur den.

— Min goda Gerhard tyckte att ett glas var för litet, då jag drack en så glad skål, sade han muntert och kastade buteljen mot en sten, så att glasbitarne flögo omkring. Nu alla glas i kras, så var den tidens lösen — och så skedde också här. — Gerhard har gifvit exemplet — lefve vår hederlige Gerhard; men du är så blek, Gerhard — nå, mår du illa?

— Herr Gerhard gick miste om vinet, yttrade Alboni, — jag försäkrar alt ett glas vin, äfven i dessa klimater är godt. Man skäm-tade länge, tills ändtligen Alboni återvände till Fahlun, och våra resande fortsatte sin väg hem.

— Huru smakade vinet? frågade Gerhard Felix då de på aftonen vid första nattlägret voro några ögonblick allena.

— Bra Gerhard, hur då?

— Du bör fråga en läkare — jag misstänker.

— Der ha vi det — kanske gift? Nåh, del är kostligt, ha, ha, ha! — nej, bäste Gerhard, nu yrar du; — det är godt och väl att du håller af mig, men min Gud, du vill vara en riklig far för mig — en förmyndare — och jag mår förträffligt.

— Det är möjligt, att jag misstar mig, — Gud låte så vara, sade Gerhard.

— Ja, käre Gerhard, du misstar dig — du är beständigt full af mörka aningar. Du sitter för mycket slilla, blodet blir ijockt och stockar sig; — du skall ta dig rörelse, gå på jagt, fiska, promenera och umgås med menniskor i stället för med böcker; — men för all del, röj ej dina misstankar för Fransisca; —ack! nu först är hon rikligt lycklig.

*

VIII.

Påföljande vår hördes en entonig ringning från Götlunda sockenkyrka — det var på qvällen och dess alla fönster voro upplysta — orgorne brusade och en procession fyllde långsamt kyrkan, der i det slarkt upplysta choret en kista stod på ett utbredt bårkläde.

Alla bänkar voro uppfyllda af nyfikna menniskor, som skulle se på högtiden.

— Det var ändå, yltrade en bondgubbe, synd om vår baron; han var beskedlig och gladlynt han, utom på sista liden.

— Ah, Herre Gud, han var som en rigtig hamn — som en skugga, han rent af tärdes bort och förtorkade som en blomma, som vissnar. Fort nu — hm, hvilka äro de som bära?

— Officerare, vet jag, med plymer i hatten — och släpande sablar — och den der — jaså, det är bror hans, löjtnanten, som går i sorgen, och den andre?

— Jo det är magistern.

— Hvad är han för en, egentligen så att säga?

— Jo si, menade en gumma, visst säges något.

— Hvad då?

— A jo, hade lyckan varit god, så hade han varit baron, han också.

— A för tusan, inte är det så.— Ja, inte vet jag; men inte vore han så godt som herre i huset, om han inte vore slägt.

Processionen nalkades altaret. Magister Gerhard gick med blicken häftad på golfvet, men ingen tår fuktade hans allvarliga öga. Löjtnanten deremot gret som ett barn.

Ceremonien var höglidlig, då presten till den eviga hvilan invigde stoftet efter baron Felix Ankarstjerna, som dödt vid trettio års ålder, i blomman af sitt lif, af svaghet, förtorkad, utmärglad som en gubbe. ”Underlige äro Guds vägar,” suckade några fromma åhörare

— ”underliga och outransakliga.”

Friherrinnan satt stum af sorg — hon talade intet, tänkte intet, kände nästan ingenting. Hon hade hoppats allt af vårluften — den hade kommit, svalorna qvittrade redan på takåsen, vildgässen hade flyttat lärigre åt norr, alla träd stodo i sin första grönska — och just då.

Sorgen verkar som elektriska slag, hvilka, då de gifvas i små stötar, kännas och göra smärta hvart och ett för sig; men då ett enda häfligt gifves, tillintetgör det för någon tid all känsla, allt medvetet lif. I en sådan ställning var nu Fransisca.

Magister Gerhard, denna menniska, som aldrig vetat, hvad fröjd ville säga — bibehöll dock, äfven i de förskräckligaste ögonblick, hela sin själsnärvaro.

Han föranstaltade genast om, att friherrinnan skulle resa utrikes för sin helsa — han lemnade de för egendomens försäljning nödiga dokumenterna, undertecknade af friherrinnan — hon lät behandla sig som ett barn, och han begagnade hennes halfmedvetna tillstånd, för att skydda henne för förföljelse från Albonis sida.

Den redovisning, som Alboni lofvat, hade ej ännu blifvit färdig, och i sanning, den skulle blifva svår att göra. — Emellertid var det nödigt att fly undan så väl hans förföljelser som hans smicker.

Sålunda, en månad efter dödsfallet, reste friherrinnan från sin fristad, och vägen togs till kusten. Stackars friherrinna, sade folket, då den tillslutna vagnen rullade bort — här kunde hon ej längre blifva, sedan hon mistat det käraste, hon hade.

Vid denna tid köpte då varande löjtnanten, baron Ankarstjerna, Remminge med underlydande — och elt år derefter uppenbarade sig, straxt efter herrskapets hitflyttning, den ”grå mannen.”

*

IX.

Jag var på Remminge i tio år, fortfor tant Margreta, jag var der i tio år, utan att blifva invigd i hemligheten. Emellertid hade mantroligen på denna tid lärt alt känna min karakler, eller också behöfde man mig: — med elt ord, friherrinnan intog mig i hemligheten, och berättade ofvanslående om sin olycklige svåger och svägerska. Jag har ofla velat berätla er det; men Gerhard har förbjudit det ända tills nu. Händelsen är följande:

— Del måtte väl ej hänga ihop, inföll jag, med hvad en gosse påslår sig hafva selt?

— Jo.

— Du har således hört det, bästa Margreta?

— Ja och nej.

— Huru lyder din saga?

s— Jo, en gosse, Petters i Hullet vildbasare till son, hade observerat ett skalbo i en af de höga almarne, som slå straxt innanför trädgårdsmuren. Visst fruktade han spöken, men älskade mera alt få skalägg, och vågade försöket. Han klättrade med stor möda uppför muren, fick tag i en gren och lyckades alt få fotfäste i trädet. Han triumferade som bäst, då han på afslånd fick se tvenne svartklädda fruntimmer, som, åtföljde af Magister Gerhard, promenerade i trädgården. Nu gällde Gerhard för en slags trollkarl, och pojken trodde att han spatserade ihop med några redan aflidna personer — gaf till ett anskri, och nära nog störtade ur trädet på muren, och i ett hopp i marken utanför. Han skadade sig icke, och man Iror nu alt gasten ställt till allt del der.

— Godt, ingenting vidare — men del är ändå nödigt, säger Gerhard, att ej låla trädgården vara en så mystisk ort som förut. Vi skola gå dit in, så att folket ser det — och Margreta har sett — en vanlig trädgård, ingenting annat.

— Men — lefver friherrinnan ännu?

— Ja — ja, barn, men — men, snart måste ändå gallerporten öppnas och den gamla gästen flytta derifrån — hon är mycket sjuk.

Enligt öfverenskommelse spatserade friherrinnan och jag dagligen i den lilla trädgården, och ryktel om de tvenne fruntimmerne i sällskap med Gerhard reducerades snart till, att vi begge gått der, således inga spöken.

— Men hvarföre, frågade jag, behöfde väl friherrinnan Fransisca på detta sätt gömma sig?

— I början derföre, atl Alboni verkligen arbetade på att få henne tillbaka och troligen lyckats, om ej Gerhard undandragit henne alla forskningar. Eli helt år reste han och hon på Kontinenten, i England, Skottland och slutligen Irland. Under delta år förlorade Alboni alla spår, och märkte, att man ej lät ertappa sig — han nöjde sig således med alt slippa göra reda. De resande dröjde länge iIrland — det är ett katholskt land, och Fransisca återfick småningom mera själslugn inom en rättrogen, fattig familj, der hon bodde. När hon reste, medtog hon elt af deras barn, en flicka, som alltsedan varit hos henne. Fransisca ville helst gå i kloster; men kunde ej, som helgerånerska, göra det i den katholska kristenheten, utan all få in-dulgens af den helige fadren — nog af, hon ville lefva osedd, glömd, endast sysselsatt med andaklsöfningar och betraktelser — och Gerhard beredde henne här en sådan fristad — stackars gubbe! han har förspillt ett helt lif endast för att tjena två menniskor, endast för alt vara trogen i döden.

Mot vintern, då redan snön låg på marken, fann jag en dag friherrinnan i lårar och baronen sysselsatt att trösta henne.

— Tacka Gud! att hon fått frid, sade han, tacka Gud! men stora tårar i ögonen visade att han var djupt rörd. Jag stadnade utom dörren.

— Kom, Margreta, snyftade friherrinnan — det är slut — slut.

— Således?

— Ja — det ur slut — och vi fingo ej kalla läkare — nej — hon förbjöd det.

Alta dagar derefter voro baronen, friherrinnan och jag, sent på aftonen, samlade, då vår hederliga själasörjare inträdde.

— Välkommen — tack! evig tack för er tystnad, bästa prost,

— bästa vän, sade baron och omfamnade honom — nu skall ni inviga henne till grafven. — Hon trodde väl ej som ni, men hon älskade och bad; — tror ni ej alt hennes böner gingo till Honom der-uppe, som dömer kärleksfullt öfver sina barn?

— Ack, baron, yllrade prosten — låtom oss ej sirida om denna fråga — den döda vet nu bättre än vi, huru det verkligen är — ack! hon inser nu den oändligt lilla skillnaden, som finnes mellan tro och tro, mellan hopp och förtröstan. Lålom oss gå.

Med dessa ord gick han ut, och vi gingo efter. Den tröga gal- . lerporten knarrade. Under djup tystnad vandrade vi genom den gamla trädgårdens mörka gångar, der nu de gulnade löfven kastades omkring af höstvinden, och nalkades det gamla lusthuset, hvars fönster voro upplysta af elt malt sken.

Vi inträdde (det var första gången min fot beträdde tröskeln), och kommo i ett slags förmak, svarlklädt med kläde, broderadt med hvila stjernor och kors. Delta var ett egenhändigt arbete af gamla friherrinnan. Längst framme i rummet stod en öppen kista och i den en sofvande qvinna, med det silfverhvila håret i lockar omkring den bleka kinden. Ännu kunde man, oaktadt ålderdom och död, röja spåren af den sorts skönhet som aldrig förgår. Vid kistans fölterstodo gamla friherrinnans sällskapsfruntimmer: Jacoba 0’Maccy, en blek, temligen lång gestall och, bredvid henne, magister Gerhard, i sin skiffergrå drägt, sina blanka stöflor med loffsar.

Prosten verkställde jordfästningen, och Jacoba, med tillhjelp af Gerhard, tillskrufvade locket. Jag kunde ej märka ett drag af svårmod på den grå mannens ansigte. Så säker var han om elt återseende.

Några veckor derefler rullade en likvagn vägen fram till Göt-lunda kyrka. Vintervinden hven skarp och hotande, och blotl albru-tet hördes de små landtklockornas klagan. I en efterföljande vagn åkte baron, magistern och Jacoba. Den olyckliga Fransisca Alboni, den sista i hvars ådror en droppa af Galiazzo Sforzas blod flöt, hvi-lar på Götlunda kyrkogård bredvid sin Felix, och på grafstenen, som baronen låtit sälta på grafven, står: Hår hvilar Felix Ankarstjerna och hans maka Fransisca Alboni — men under namnen står symbolen i Sforzas vapen, en orm, som slukar elt barn; — dock, öfver den står der ett ankare, hoppets, och öfverst en stjerna, ljusets symbol.

— Men hvar blef magistern af, tant Margret? och den irländska flickan? frågade litet hvar.

— Den irländska flickan återvände hem till Irland och magistern fick ett litet torp att bo uppå. Der lelde han i några år, lika obemärkt och indraget som förr, men ändå beständigt ett föremål för de kringboendes uppmärksamhet, som dock ej tycktes besvära honom;

— tusende historier gingo i svang om honom, att han var i lörbund med hin onde, alt han var Svedenborgare, katholik eller någonting dylikt; ty det kan verkligen för massan af folket vara detsamma. Den gör sig ej reda för skillnaderna, utan ålnöjer sig alldeles förträffligt med ett blott namn — ett ljud, som den sätter i stället lör ell begrepp, en åsigt.

— Men var han icke kalholik? frågade jag.

— Jag vet icke; när han dog, fann man i hans gömmor ett krucifix med underskrift: ”Kristus är mitt lif och döden är min vinning,” skrifven med magisterns ordentliga, fina, petiga stil; men om han varit katholik så--

Tanten tystnade.

— Hvad då?

— Jo, — tilläde hon — då hade han blifvit landsförvist om han ej velat hyckla sig vara lutheran, — ty, sade hon skrattande, dygden belönas och broltet straffas här i landet.— Det der skulle kunnat bli en hel roman, började en.

— Nå, är det icke? —

— Men en roman skall vara lång, flera delar och häflen, bör upptaga en bouppteckning öfver hvad hvarje förekommande person eger, är och kan blifva — med ett ord en teckning icke ur lifvet, ulan om lifvet — och gudnås den, som målar sill eget land, han har afsigler, han har tendenser bevars, hvaremot, om man målar andra länder, man icke har någon tendens; man trampar då ej sina egna värda medborgare på tåspelsarne — utan andra, och det kan tålas; det förstör ej konsten, det afbryter ej den äkta konslnjutningen att ligga baklänges i en soffa och läsa, utan. att igenkänna en enda sanning, — men likväl, tant, ni med er erfarenhet — tala om något dylikt.

— Ja, — anmärkte kaptenen, — kusins berätlelse har satt oss i ett dystert sinnelag — vi behöfva få något gladare.

Tant Margret, som långt ifrån var dyster, skrattade och sade:

— Nå, då skall jag tala om för er om Mimmi.

— Jag hade nyss flyllat till W—stad der jag icke kände .mer än några få familjer, började tant Margreta. Jag var der i samma egenskap, som förut på Remminge, hos öfversle von Sallern. Öfver-sten var omkring fyrliofem eller femtio år, hans fru blott några och tjugu. Det är klart att när en gammal ungkarl inträder i giflermål — har han mycket qvar, som påmiuner om hans vilda lillslånd. En ungkarl vexer fri i marken, och då han gifter sig, inflyttar han i en trädgård, der han måste underkasta sig en viss uppulsning, som der-utanför ej var nödig, till och med skulle skadat hans originalitet. Öf-versten hade sina vanor, som lilla frun hade svårt att få bort, och dessa försök, som dels lyckades, dels strandade, hade med sig både obehag och löje — både vedermöda och glädje. Öfverslen var en rättfram karl, utan verklig bildning, men med en hjertlig godmodighet i hela silt sätt alt vara. Då han nu falt fru och våning och dessutom penningar med frun, så måste hans lefnadssätt förändras. Han var förut en stark rökare och brukade gulaktiga gardiner i sitt rum; nu måste de vara hvita. Han blef oupphörligen besvärad af pigor, som skurade, satte upp gardiner och torkade damm, fastän han hundrade gånger på sin salighet försäkrade icke allenast alt han sjelf mådde mycket bra med gula gardiner, dammiga tafvelramar och ett golf som ej var

snöhvilt — hvarom dessutom ingen, som förul känt honom, tviflade, — ulan att del ganska väl gick an att en f. d. öfversl-löjt-nant, som fått öfversle afsked, utan alt blygas kunde bebo sålunda utslofferade rum. Men allt delta halp icke det allraminsta. Öfversten befann sig som om han flyttat in i ett maschineri, der hvarje pjesgjorde sin tjenst och arbetade till trots mot alla protester, och ändå var han lycklig och skrattade åt sina små besvärligheter; ty, på det hela taget, öfversten tyckte rätt mycket om alt ha prydligt omkring sig, endast delta kunnat gå på samma lättj* melhod som i tusen och en natt, att osynliga féer, utan buller, utan bång och rumförvisning för herrn i huset, gjort allt det der, som nu, verkställdt af menniskor, blef en smula besvärligt. Öfverslinnan var en treflig och glad menniska. Hon egde förmågan alt styra och ställa allt på det bästa, göra allt lätt och så litet obeqvämt som möjligt, och detta gjorde att öfversten, då han kom med full föresats alt brumma, vanligen blef så tvärt afbruten, att han skrattade i stället. Detla var visst en dekon-fityr, som borde sårat hans manliga stolthet; och i sanning, öfversten fann det sjelf och kunde efteråt förarga sig öfver att han var ”för god” — men allt detta ändrade icke förhållandet.

Jag hade varit i huset omkring fjorton dagar, och var redan, ty jag har lätt derför, invigd i alla husets små mysterier och var dessutom gammal vän med öfverslinnan, så alt jag ganska noga kände detta vänskapliga gnabb, denna menjngsstrid, som faller sig så hjer-tans rolig att betrakta på närmarcr håll; då en hustru, endast och allenast för att göra sin gubbes lif behagligt, måste göra tvertemot hvad han vill och bära alla hans anmärkningar, eller då hon kör ut honom att laga rörelse för helsan, faslän han vill vara stilla och hon sjelf helst såg honom hemma.

Öfversten å sin sida var i yttersta grad rädd om sin hustru;

— han ville neka henne att sjelf sköta barnen, ty det kunde skada hennes helsa och dessutom, det hade han läst i en bok, uttråka henne. Att hon sjelf läste för barnen, alt hon skölle en guvernants-tjenst, var honom isynnerhet en nagel i ögat; men della skedde ändå ända till dess jag kom i huset, då jag fick hjelpa till; men hufvud-bestyret hade dock frun.

— Goda mamsell Margreta, sade öfversten, då vi voro ensamme; — haf Emma ifrån den välsignade undervisningen — hon riktigt magrar, Emma; — jag tycker alt det riktigt pinar ut henne — hm

— hon får inte fortfara, ty hon har nog ändå att sköta. — Han suckade. — Jag vill inte lala om mig; ty jag sköter, Gudi lof, mig sjelf, om jag får; har skött mig i trettio år på egen hand — hm — men si hon har ett stort hushåll — och se pigorna bara — del är en förbannelse alt ha en hel stat med pigor — tacka vill jag gumman Håberg, som skötte mitt hushåll förut, hon var den enda — då gick det an — men nu — tre pigor — tre pigor — det är fasligt, och dessutom så se vi nu folk här — och allt skall Emma beställa —det går inte an. Derföre blef jag så hjertans glad då Emma föreslog alt mamsell skulle till oss — hjelp henne nu, stackars Emma.

Öfverslinaan var en på en gång bildad och prakiisk menniska, något, som ej ofta är tillsammans. De bildade tro sig nedsänka sig om de deltaga i husliga göromål, de blifva lärda i stubb, som så myckel sysselsätter själen, att kroppen rent af kommer i hvila; och de så kallade praktiskt dugliga slå sig ofta på alt vara så renl praktiska, all de låta själen hvila och blolt ”läkla i hushållet” och natt och dag fundera på inslag och randning, på steksås och pickles. Mellansorler äro de, som äro på det sätt bildade att de sysselsätta själen med praktiska tankar, t. ex. de nyaste moderna, hvad man bör ha då eller då, hur man bör pryda förmaket, hvad som brukas och icke brukas — men tillika äro rent af overksamma i allt annat än i alt — befalla och sätta en hel verld i rörelse.

En afton sutto vi med barnen, — en gosse om åtta år och en flicka om sex — i vanliga rummet. Det låg på nedra bottnen och var rymligt, högt och hvad man skulle kalla hvardagslrefligt.

Elt piano, en bokhylla förrådde öfverslinnans smak i denna riktning; — en liten båge i en vrå, en spinnrock i en annan, en stor fågelbur vid ena fenstret och blommor vid dem alla, en liten vagn för barnen, ett dockskåp, som noga eltersågs af mamma, en gunghäst, en trumma, elt litet trädgevär, visade att barnen här hade sin frihet. Här samlades vi ofta, och öfversten läste tidningarna för oss; ty öfversten var en ifrig politikus, som trodde, som sanningen är, att allt skulle gå bra om endast alla ville och förstode det rätta. Delta hade han dock funnit icke vara

fallet och han väntade derföre beständigt någon politisk Messias eller rättare en kinesisk engel, som skulle ta menniskorna i hårpiskan och helt enkelt upplyfta dem till etl bättre tillstånd, naturligtvis i den förulsättningen att de icke skulle trilla ned igen. Napoleon, som den tiden förvånade verlden med sina under af snille, var således hans hjelte — han och ingen annan skulle rädda verlden — göra den till hvad den aldrig förut varit och införa en ny ordning.

Han hade fördjupat sig i de mest lofvande beskrifningar huru det skulle blifva då allt kom i ordning; vi sutto och sydde, barnen lekte, då i etl ögonblick allt förstenades. Öfversten afbröt mensklig-hetens utveckling på midten; öfverstinnan gömde undan ett linneplagg åt barnen och framtog en krage, som legat till brodering i en låda

— Gud vet hur länge — och jag fick, mig ovetande, en bok i handen. Allt delta skedde blolt derigenom att öfverstinnan, efter en blick genom fönstret, sade: ”Se så, nu ha vi Mimmi här.” Inom nå-pra ögonblick var allt i ordning och öfversten försvann, som om han blifvit borttagen af en osynlig mnkt.

Jag visste ej hvad som stod på; men höll helt beskedligt min bok i handen och såg att den hade guldsnitt, samt undrade i mitt sinne hvem den der Mimmi kunde vara.

Min undran häfdes snart, då ett litet fruntimmer inträdde och med upplyftade armar ropade: Ack, Emma, nu är jag åter hos dig. Gud, hvad jag längtat att åter komma in till er, gode vänner.

— Hon omfamnade Öfverstinnan, som sade: välkommen, tusen gånger välkommen, lilla snälla Mimmi — ack, vi ha hvar dag talat om dig.

Delta var dock, i parenihes sagdt, ej sannt, jag hade ej hört hennes namn på de fjorlon dagar jag varit i huset.

— Ack ja, gode, älskade vänner, forfor mamsell Mimmi, lösgörande sig ur öfverstinnans armar, det är ändå något att ega sanna, innerliga vänner. — Hon iordningsatte en lång lock, som fallit fram från örat, bakom hvilket den haft sin plats, ty mamsell Mimmi brukade ej håret som andra menniskor. — Ack, och se de englabarnen; kom hit, lilla Otto!

Gossen tvekade.

— Otto, känner du inte igen tant Mimmi? Ack jo! låt den lilla skälmen göra som han vill — kom hit, lilla Amor — kom hit, Otto!

— Tant Mimmi har på landet tänkt på er, älskliga barn, och — klappande öfverstinnan — du förslår huru. — Se — (nu drog hon fram en väldig pirat och satte sig på huk på golfvet) — kom nu hit, lilla Olto!

— Se så, tilläde öfverstinnan med en allvarsam blick på gossen, som ej tycktes ha lust alt gå. — Otto, gå fram till snälla tant Mimmi — och du, Adelaide — nå, barn.

— Ack! låt dem komma, se här har jag en drufklase, som jag bröt af stammen derute på Berndlstorp — och der är ett skönt orangeri. — Och med dessa ord drog hon riktigt nog upp en strut, som såg lemligen genomblött ut. Ack! oaktadt all aktsamhet, så ha några drufvor gått sönder — se så, Otlo (stoppar etl par drufvor i gossens mun), och du, lilla Adelaide — (likaledes i hennes mun), vi skola akta mammas hvita golf — åter uppstigande och åter rättande lockarne. — Men förlåt — hon neg för mig).

Öfverstinnan presenterade mig.

— Öfverstinnan presenterar icke mig, sade mamsell Mimmi

— men det är detsamma, jag heter,Mimmi Qvislbäck och är husets bästa, innerligaste*; sannaste vän — ja, jag är allas vän, som fatta mig; — vi, tilläde hon och klappade mig, vi begge skola snart förstå hvarandra, vara något för hvarandra. — Hvad, mamsell läser? — Ah! herrligt — (det var en ffänsk roman,det såg jag nu först), ja, det är endast här man ser en sådan läsning — en sådan odling af själen, af känslorna, — men hvar är öf-verslen? — man sade mig derule att han var hemma.

— Ja, han kommer väl snart; men slå dig nu i ro, söta Mimmi.

— Du förlåter alt barnen skräpat ner.

— Ack! låt barnen leka — deras oskyldiga nöjen ha aldrig besvärat mig.

Det är tid alt beskrifva husets innerligaste, sannaste och bästa vän.

Det var en liten figur, klädd i en alldeles egen drägt både till snilt och färg; — man såg att mamsell Mimmi på samma gång ville vara både modern och egen, tvenne saker, som ej passa ihop. För öfrigt var hon liten, mager och blek och försedd med ett par ljusa ögon och hade, då hvarje menniska måste bära hamnen af elt djur, i allranärmasle måtto likhet med en fisk, då ännu färgorna skifta på ryggen.

— Du kan icke, lilla söla Emma, föreställa dig huru välkommen jag var på Berndtstorp hos de söta menniskorna — Ack! hvad gamla rådinnan är för en ädel menniska, och min söta, goda Emerence — Ack! vi hade förtjusande dagar tillsamman — kom hit, Adelaide, och sitt i tants knä!

Med dessa ord fick hon tag i den arma ungen, satte henne i knä't, och öfverhöljde henne med smekningar och kyssar, som barnet dock, på allt vis, sökte undvika.

— Ack! hvad ändå jag älskar barn, och de förslå också mig

— hör på, lilla Adelaide, du fattar säkert huru oändligt tant — sitt stilla, lilla engel — huru oändligt tant Mimmi håller af små, snälla barn — de höra Guds rike till. — Apropos! det var sorg derute på Berndtstorp, lilla Betty stod ej ut längre — ja, om jag icke varit, hade Emerence dött af sorg; men jag gaf henne ingen ro, jag sysselsatte henne oupphörligt med andra tankar. (Sitt stilla, lilla Adelaide).

— Hon rent af skrynklar ner din klädning, bästa Mimmi, anmärkte öfverslinnan, som tycktes liksom jag beklaga barnet, som för-gäfves arbetade att göra sig lös.

— GÖr ingenting, söta Emma — Adelaide håller nog af tant Mimmi — se så, omfamna mig, se så, den ena lilla armen så här, den andra så der — se så — jo, vi bli nog vänner — men för att fortsätta: Så snart jag fick höra att lilla Betty var sjuk, skyndade jag till Berndtstorp och hjelpte Emerence — jag salt inne hos barnet hela tiden och gaf det in hvarenda sked af mixturen. Ack, Emerence ville inle, hon blef ond på mig; men jag tillät henne aldrig vara ensam. Man måste tåla sina vänners små ojemnheter, ochhvem kan undra på en mor — en mor, att hon lider, då barnet håller på att dö? Ändlligen hade den lilla engeln (silt nu stilla, lilla Adelaide, medan jag talar med mamma) ändlligen hade den lilla engeln (vi skola leka sedan och roa oss, lilla Adelaide-; nu har jag icke tid, se på min broche emellertid), den lilla engeln kämpat ut — jag höll henne i mina armar — Ack! du kan icke föreställa dig huru Emerence tog vid sig — men jag sansade henne och påminte henne om alt hon borde sörja med förnuft, och så vidare, och talade om Guds heliga ord och så vidare. (Du har väl en kam, söla Emma, ty Adelaide har redt till mina lockar — åh, gör ingenting).

— Söta Mimmi! Adelaide endast besvärar dig.

— Mig? nej gudbevars, jag är aldrig besvärad af små söla barn.

— Gud hora barnen till, sade jag; nej, barnen höra Gud till, sade jag till Emerence; det går på ett ut för öfrigt — nu är hon en engel och skall en gång laga emot sin stackars mamma, sade jag, lade barnet ifrån mig och föll i Emerences famn, blandande mina tårar med hennes. Du skulle sett den scenen, söla Emma — en vän, en hjertlig vän, som gråter ut sin sorg vid vännens hjerta. Rådinnan tog saken förnufligare och kaptenen sade ingenting, men han sörjde, och sörjde djupt, det såg jag. Sedan nu Emerence blifvit något lugnad, och på min begäran (du må tro det stod hårdt) tagit in hjerlstyrkande droppar, som doktor Hallberg skref åt mig, då jag blef förskräckt vid eldsvådan hos kopparslagare Ergolins i Tufåsen, och som jag alltid för med mig — samt druckit vatten och så vidare, så lemnade jag Emerence åt sin kloka mans omvårdnad. Den stackars kaplenen, jag fann honom i hans eget rum gående fram och åter, vridande händerna. Nu är han, som du vel . . . kom hit, lilla Otto, och gif tant en kyss — nå, kom! — Tant håller så mycket af sina barn — nu kan Adelaide inte längre iå sitta hos tant. — Otto har sina små anspråk. Med dessa ord släppte hon Adelaide på golfvet och fångade helt behändigt unga Otto och lyftade honom i knät, oaktadt en och annan protest med benen.

— Gossen är för tung åt dig, lilla Mimmi.

— Tung, nej Gud bevars — lilla Otto orkar jag med ännu — ack, så söta barn; tror du inte tant Mimmi har litet drufvor qvar,

— (tagande ur struten och proppande i gossens mun) jo ser du, tant Mimmi tänkle på de små jollrarne derute på Berndtstorp.

— Och vidare, söta Mimmi? afbröt öfverstinnan, som ej ville alt Mimmi skulle alltför mycket sysselsätta sig med lilla Otto, hvilken under fasliga grimaser, och endast till följe af en vink från modren, sväljde ner de Berndtstorpska drufvoma, som lära varit ovanligt syrliga.— Och vidare, sola Mimmi?

— Ja, kapten är myckct häftig; — det finnes lynnen, fortfor Mimmi, kastande en märkvärdig blick på oss, lynnen, som i lifvels förhållanden icke kunna finna detta rätta lagom, som endast tillhör harmoniskt ulbildade sinnen. Nog af, kaptenen var ej allenast sorgsen, ulan häftig. Han insåg min afsigt, men, liksom barnet, som skjuter ifrån sig det herrligaste medikament, som till exempel lefver-transolja, som räddat så många — så gick han ut då jag kom. Då tänkte jag: det är din pligt, Mimmi, alt äfven i dessa förskräckKga ögonblick, då sorgen salt alla passionens vågor i rörelse, vara hans vän, hans innerliga, tillgifna vän — hans goda engel, och jag följde honom. I andra rummet gick han på samma sätt, och nu sprang han på dörren och slog henne igen så att huset skakades. Det var klart alt hnn förskjöt en väns tröstande ord — men jag tröttnade icke; jag, som var lugn och sansad, borde känna min pligt, icke allenast som vän, utan som menniska och kristen. Ändlligen kunde han ej undvika mig. - Jag sade: Låt ej detta slag förkrossa er, bästa kapten, barnen höra Guds rike till, och dessutom så ären J unga begge två, och förlusten ersätles väl framdeles.

Han stirrade på mig.

Jag fortfor: ersättes väl framdeles, om Gud så vill, och om Gud icke så vill, så få vi tåla det och ta vårt förnuft till fånga; ty det bjuder oss vår pligt som menniskor och kristna.

Huru jag talade, så bevektes han och sade: nu är jag lugn — Mimmi lilla, lemna mig, så blir det bättre.

— Men är det säkert? gå nu inte längre i gagnlös förlviflan; lofva mig att vara lugn.

— Och han blef lugn? frågade öfverstinnan.

'— Ja bevars — åh, endast en varm själ tränger sig in på en annan, om man blotl ej förlorar modet så . . . Ack, alla blefvo lugnare! man talade ej nu om lilla Betty.

Emellertid svepte jag och Rådinnan lilla Betty — hon var så söt med hvit nättelduksklädning, med ljusröda sniljor längs efter och en liten myrtenkrans på hufvudet. Eljest så bäddades der ordentligt i kistan med fina lakan af kambrik med breda spetsar omkring, och en liten kudde, likaledes med spetsar omkring, under hufvudet, samt en törnros-guirland på locket. Jag blef hela fjorton dagar efter begrafningen qvar på Berndtstorp, och du må tro, söta Emma, att man var tacksam för min vänskap. Ack min Gud, hvilka samtal — hvilka idéer, som vi utvecklade öfver själens odödlighet och så vidare, om ett återseende på andra sidan om grafven, — (se så, nu käns lilla Otto tung, tänk han har rikligt vuxit på den månaden jagvarit borta; — ack! hvad jag längtade att åter få träfFa er, trefliga, goda menniskor), — och om att Gud är barnens rätta fader.

— Men hvar är öfversten? — jag har inte godt samvete om jag ej har träffat honom.

Öfverstinnan bad mig gå in och se till om han hade tid.

Då jag kom in, salt öfversten uppkrupen i ett soffhörn och läste tidningarne. — Nå, är hon inte- gången än?

—.Nej tvärtom, hon kan ej gå förr än hon råkat öfversten.

— Jag tror att f-n sitter i menniskan, kan hon inte gå — hvad vill hon mig?

— Det vet jag ej.

— Nå, det var en dum fråga, mamsell Margret — hon vill mig platt ingenting annat än plåga mig med sin

förbannade vänskap och sitt hjerta, som är tomt som en kasserad tobakspung — nå! kunde ni inte sagt att jag var ute?

— Nej, det glömde vi.

— Ja, är det inte förbannadt —• (strykande sig om hakan) orakad, — nå — får gå då — jag följer, sa' Jon — sitt öde kan ingen undgå.

Med dessa ord följde öfversten med och stod snart midt för mamsell Mimmi.

— Nå, ändtligen fick man se vår goda öfverste. Ack! jag hade ansett mig gjort en förlust om jag icke fått se en sådan man, en man, en man som ....

— Välkommen från landet, Mimmi lilla! yttrade öfversten fryntligt, sedan han funnit sig i sitt öde. Jag var så fördjupad i politiken.

— Ja, de männerna — det är deras privilegium att beherrska verlden — qvinnan rör sig inom hemmets lilla krets, och endast vissa, såsom t. ex. jag sjelf, ha tid öfrig att offra på mensklighelens altare. Ack! men ni talar ju ej om det?

— Nej, bästa Mimmi.

— Jag besöker ofta armodets hyddor. Gud har gifvit mig mer än jag behöfver och detta är det min pligt alt meddela åt min lidande nästa. — Bästa mamsell Margret, vi skola bli vänner, vi skola följas åt till dessa de fattigas kojor, der nöden i så afskräckande gestalter möter våra blickar, men, mina vänner, som skulle förkrossa mitt hjerta, om det ej lifvades af en kristlig anda. Kanske, Margret

— tillåt mig att säga endast så — jag ser på edra ögon att ni skall,

att ni måste bli en af mina innersta vänner. ---- Gudskelof jag är

rik på vänner, — ty, icke sannt, öfverste, ni håller af mig?

— Ja bevars.

Teckningar med Text. &— Ja, så är det när hjerta träffar hjerta; nej, nu har jag inte tid — jag märkte att gamla kamrerns såg mig då jag gick förbi — jag skulle såra dem, om jag ej ginge dit, de skulle tro att jag endast umgås, endast känner de mera förmögna, och kallsinnigt gick förbi den fattiges dörr — men, det skall Gud veta, jag är lika öm mot alla.

— Skall du gå? det var en fransysk visit, yttrade öfverstinnan.

— Fransysk — åh nej, jag har suttit här längre än jag borde; men då man på en hel månad, en hel månad — ej råkat sina bästa vänner, så . . . Dock Margret — vill ni följa mig till en usel familj här i bakgatan? — ni kunde bli mitt lilla ombud i det huset, omhulda dem, råda, förmana, leda det arma folket till dygdens öfning, till kristligt mod och kristlig försakelse.

— Myckel gerna, yttrade jag, som såg att öfversten önskade det. Efter många lal om föräldrar och barn fick Mimmi på sig hatten och shawlen, stoppade de sista drufvorna i Ottos mun och försvann under löfte att titta in då och då.

— Bästa Margrela, började mamsell Mimmi, då vi gått ett stycke.

— Öfverstens är ett högst estimabelt hus.

— Ja.

— Ack, hvilken skada, att Emma ej är fullt förstådd — hon måste lida mycket.

— Nej, det vet jag ej af.

— Ni är delikat, bästa Margret; men det är gifvet att hon, en person med fin bildning, med talanger och så vidare

....

— Ja, dem eger hon.

— Ja, men det är, säger jag, gifvet, att hon måste lida — det var väl alt , ni kom dit — att hon har någon i sitt grannskap, som kan fatta hennes inre, bli hennes förtrogna, bli hennes allt.

— Men öfversten?

— Öfversten ja — åh, en herrlig menniska; men han är en annan natur, en gammal militär, en menniska med mera kärfva och torra nerver — som ej kan fatta det silkeslena, det mjuka, det graciösa hos sin hustru. Ack, bästa Margrela, sällan, oändligen sällan träffar det så, att tvenne själar sammangjutas till en — och — äktenskapet är en olycka då detta ej händer — också låter den bli, som är klok, som kan beherrska sina känslor eller rättare deras berusning. Här bo de olycklige, afbröt hon tvärt, stannande framför en koja. Här skall ni få se en ädel, uppoffrande qvinna, som aldrig tänker på sig, utan blott på sin ovärdige make — en tyrann, ett vilddjur — men jag har lalat vid honom, jag har rört hans hjerta och sist jag var här föregick en försoning, som — men lålom oss gå in.När vi kommo in, satt der en i högsta grad smutsig qvinna i kretsen af några likadana barn. De hade framför sig ett fat potatis och tyektes äta med god aptit. — Åh, herre Gud, se mamsell Mimmi! ropade menniskan och rusade upp, fick tag i Mimmis brokiga ärm och tryckte en kyss derpå.

— Kära Fiolrotska! jag är inte mer än en menniska, som ni — jag vet att Fiolrotskan håller af mig — jng har sett Fiolrotskans hjerta.

— Jag har sett Fiolrotskan i lifvels allvarligaste, förskräckligaste ögonblick. — Ja, Margreta, jag har sett denna arma menniska blödande i hufvudet af ett slag, som hennes man tillfogat henne, jag har skaffat henne plåster, jag har sjelf förbundit hennes yttre sår och efter min förmåga helat hjertat. — Hur är det nu, lilla Fiolrotska ?

— Å herre Gud! det kan inte vara bra; visst har Fiolroten arbete, men inte få vi mycket, och om inte mamsell Mimmi vore, Gud välsigne lilla söla, goda mamsell och löne henne på ändan.

— Ja, Fiolrotska, tacksamheten är en dygd — Gud hjelper alltid den, som med tacksamhet väl och förståndigt använder hvad goda menniskor, i hans namn, gifva åt den arme och förskjutne. Här är en min vän; hon skall, då jag icke har tid, se om Fiolrotskan, hon skall vara en syster åt Fiolrotskan, en mor för Fiolrotskans barn och så vidare — lofva mig blott att med ödmjukt sinne lyda hennes förmaning. — Inte sannt? Margret! vi skola hjelpas åt, vi skola upplyfta denna arma varelse ur eländet.

Jag lofvade hvad jag kunde.

— Se här, Fiolrotska, återtog Mimmi och tog upp en sedel ur piraten, se här, min goda qvinna.

— Gud välsigne och bevare min lilla välsignade, söla, goda mamsell, som Gud ulsändt till de fattiges välfärd! ropade den smutsiga menniskan och kysste min nya vän på klädningsärmen.

— Låt nu se, Fiolrolska, alt hon använder den ringa skärf jag, ledd af Guds kärlek, skänkt henne — använder, säger jag, denna ringa gåfva till sin och de arma barnens sannskyldiga bästa, och (dragande upp några skrifter ur fickan) läser och betraktar dessa se-dolärande och nyttiga berättelser om huru en sannt religiös menniska bör handla och vandla; låt mig se, kära Fiolrotska, att hon i alla sina lifsdagar genom flit, redlighet, ett sannt, för sanningen öppet sinne, genom qvinnlighet och moderlig kärlek, icke förbiser sina dyra plikter — jag vill ej säga endast som maka, ly det skall Gud veta, att Fiolrotskan är ett exempel för en öm, förlåtande hustru, utan som mor. — Jag anser bäst att Fiolrotskan sammansparar den ringa skärf jag gifvit och sålunda skaffar sig en liten samlad summa.

v^ooQleUnder hela detta tal hade menniskan, nigande vid hvaije komma, stått framför Mimmi och sett under lugg, tydligen tänkande: nåh, när tar det slut?

— Se så, min goda gumma, lef väl, yttrade Mimmi och höll på att gå; men stannade åter och fortfor: — Låt mig nu se, Fiolrotska, att du använder den ringa skärf, som goda menniskor gifvit dig, på ett sätt, som på en gång kan

tillfredsställa deras önskningar, hvilkas billighet du väl ej nekar, samt ger sann tillfredsställelse åt ditt eget hjerta. Den arma menniskan kysste åter sin välgörarinna på kläd-ningsärmen, och vi gingo.

— Ack, yttrade Mimmi, det är ändå en glädje att se det goda folkets innerliga tacksamhet — och man kan genom förmaning göra mycket, blott man inte tröttnar; men, min Gud, de fleste tröttna att tjena menskligheten, och förstå ej att i den olyckliges hjerta uppväcka tacksamhetens känslor. Farväl, bästa min nya vän, afbröt sig Mimmi — jag måste hit upp; man kunde bli orolig om man såg mig gå förbi, — farväl, titta ti'l der nere hos Fiolrotens.

— Nåh? frågade öfversten skrattande, då jag kom hem från min expedition, nåh! är den der välgörenhetsresan gjord?

— Ja, herr öfverste.

— Det är då en förbannad egenhet med Mimmis välgerningar, att hon alltid skall ha med sig, minst ett vittne, att se och höra på. Nå, fick käringen något?

— Ja.

— Hur mycket?

— En sedel.

— Jaså, och en hel laddning med moraler; det är min själ inte för inte de få sina penningar — när de få en skilling, så få de tio råd på köpet och så vidare.

— Men, kära Sallern, anmärkte öfverstinnan, Mimmi är ändå en mycket beskedlig menniska, hon är öfverallt till tjenst — vill alla så väl.

— Ja, hon vill rent ihjäl dem — det är en allt förkrossande vänskap, det der.

Öfverstinnan sökte försvara sin vän, men försvaret, det kan ej nekas, var temligen lamt. — Mimmi, sade öfverstinnan slutligen, liksom för att upplysa mig, har sjelf kännt fattigdomen, ända tilldess hon fick ett temligen betydligt arf, som gjorde henne oberoende. Nu är hon, som Margret ser, redan äldre.

— Ah ja, inföll öfversten, hon är nära fyratiotalet.

— Ja, kära du, derför har hon sitt värde; men deri har Sallern rätt, visst är hennes vänskap ibland litet besvärlig, särdeles om man råkar få sjukt; ty då måste, hon vara med.— Det är väl annars, inföll öfversten, förbannadt klart, att om man har sjukt och behöfver hjelp, så ber man sina vänner att lem-na den; men det tycker Mimmi ej är nog — hon och sjukdomen komma in i huset på en gång, så alt det blir en riktig pestilentia ihop

— och begge komma lika objudna. Jag kan inte begripa dylikt folk, som anse sig så rent af oumbärliga, att de ej lemna en menniska i fred på sjuksängen en gång, utan öfva barmhertighet och ömhet på en stackare, ända till dess de väl få nöjet deltaga i svepandet.

— Men, Sallern, hon menar ändå så innerligen väl, det bör man ändå belänka; hon offrar tid, mödor, hon vakar, passar upp, uppoffrar sig sjelf för att vara andra till nöjes, för alt göra andra en glad stund.

— Ja, dermed lyckas hon alldeles förträffligt — då hon går sin väg.

— Käre Sallern! del låter ju alldeles fasligt — och ändå, hvem vet, om inte ni begge blifvit elt passande par? — Min gubbe har en lid inte lyckl så illa om lilla Mimmi.

Öfversten strök sig om hakan. — Hm, det var också f-n så längesedan — ja bevars, för en, låt se, tjugu år sedan, såg hon inte så galen ut, och jag dansade med henne på balerna, och —

— Och höll på att fria, skrattade frun, jo jo, Sallern. Mimmi har ej så orätt när hon talar om karlarnes obeständighet och huru deras tycken ändras med hvar minut och att den är en dåre, som någonsin tror på en karl.

— Ah, det lär väl ingen bedragit henne heller.

— Men, Gud vet hvad du sagt till henne en gång då ni dansade "fria valet."

— Fria valel? frågade öfversten, har jag dansat fria valet med henne?

— Jo visst, gode gubbe — ja, ja, herrskapet må ha sina små hemligheter mellan er, jag har ej sökt utforska dem, fastän Mimmi hundrade gånger gifvit mig anledning. *

— Skäms hon inte den papegojan! Har jag sagt något till henne som kunde tas för frieri, har jag någonsin tänkt ditåt?

— Käre Sallern, du blir orolig — men det var ju för ljugu år sedan, lugna dig -- jag är inte jaloux — inte det allraminsta.

— Hm — ja ja, men det är ändå f-n med sådana der gamla välgörarinnor — de hafva alltid haft dussintals tillbedjare; men ingen menniska vel när; — de hafva alltid gifvit korgar, men ingen menniska vet till hvem, och äro alltid rika på dygder, som ingen räkna kan. Pass på, att gamle kamrern, han är väl sjuttiotre år, men —

— Ack, du talar, Sallern — tyst med dina hislorier.

— Ja ja, han är väl inte mer än sjuttiotre år och icke enkling än; men det är remarkabelt hvad gumman hostar förhoppningsfullt ochvackert — få se om han inte lår bädda ner sin tredje äkta hälft — han har haft en förbålt stor tur med hustrur.

— Nu talar du rent af hädiskt, Sallern; är det alt ha tur, att mista den ena efter den andra?

— Nej, säg den ena före den andra, skrattade öfversten, men det är ej så jag menar; men ser du, han har, så säger han sjelf, varit lyckligt gift alla tre gångerna, älskad, alldeles förbannadt älskad alla gångerna — den karlen är rent af skapad att gifta och gifta om sig — och få se, tralala lala.

— Men det är endast historier, man bör ej utbreda dylika, det är icke beskedligt.

— Hm —aj bevars, intet ligger det något ondt i att Mimmi omhuldar först kamrerskan, tills hon hunnit hosta ihjäl sig, och sedan tar hand om kamrern, stöder och tröstar honom då han, af brist på öfning att mista hustrur, vill digna till jorden af onämnbar smärta och så vidare; om han söker och finner någon, som fattar honom, hvars själ sympatiserar med hans och så vidare, så är det väl inte ondt i —

Öfversten var kommen i sitt glada lynne och uppgjorde de allfa briljantaste planer för vännen Mimmi, som vi verkligen höllo af, fastän vi omöjligen kunde undgå att erkänna henne vara i högsta grad besvärlig med sin vänskap.

Åtta dagar derefter var, enligt öfverslens spådom, kamrerskan Görlander icke mer. Gubben kamrern, som i sina dagar varit vid kommissariatet och egentligen hade titel af hofkamrer, tycktes ta saken temligen lugnt. Han var nemligen temligen vand vid dylika olyckor och hade hvarje gång en sådan inträffat, årsdagen efter den förra hustruns begrafning, fått ut lysning till ett nytt kristligt äkta förbund med en annan. Hela skillnaden blef således den, att sex par lakan, i stället att ligga hoprullade i linneklädskåpet, fingo utveckla sig i hela sin längd och bredd och hängde för fönsterna till allmän åskådning, och att förmaksmöbeln af gult schagg, som eljest år ut och år in, under alla styrelser, var öfverdragen med hemväfdt tyg, under några dagar bekläddes med servietter, samt alt man beställde sorge-konfekt och likvagn, för att hedra den kära bortgångnas jordiska lem-ningar. Nu hade han två derute i kyrkogården redan, den tredje skulle snart dit också — och han sjelf var sjuttiotre år gammal.'

Under de första sorgens dagar sågo vi ej till vår Mimmi. — Under denna tid uppenbarade sig en gäst i vårt hus, nemligen öfverstens systerson, en ung konglig sekreter Bergin. Jag har sällan setl enmenniska, som mera tydligt tillkännagaf ett skälmaktigt lynne. Hans ögon lyste af fröjd då han omtalade några studentäfventyr, några af dessa oskyldiga pojkstreek, som man tycker äro så roliga att höra berättas. Han var en förnyad och förbättrad upplaga af öfversten, som i sin ungdom varit, som mamsell Mimmi påstod, en stor skälm, opålitlig, så att hon aldrig trott att han skulle fästa sig vid någon, eller någon våga att taga honom.

— Jag undrar alt inte Mimmi kommer hit? sade öfversten ofta och trummade med fingrarna på bordet eller fönsterrutan. — Alfred bör se stadens unga fruntimmer och Emmas bästa, intimaste vän, ja, det bör du, Alfred!

Öfverstinnan ville ej stöta sin mans barnsliga fröjd öfver huru flat Alfred skulle bli, då han en gång stod ansigte mot ansigte med lilla Mimmi.

En afton anlände Mimmi — vi voro då, som vanligt, samlade i hvardagsrummet, och Alfred, som spelade bra piano, spelade för barnen, med hvilka öfversten, öfverstinnan och jag dansade. Med elt ord, när Mimmi kom in, stod glädjen högt i taket; men i elt nu stannade vi alla i gruppen, som skulle varit högst intagande på en theater.

— Nå, se Mimmi, ropade öfversten hjertans glad.

Mimmi kasiade sina ögon kring rummet och sade: Hvilken glädje, hvilken fröjd — och nära vid är der djup sorg — så är lif-vet, — godafton, mina söla, goda vänner, det var fasligt längesedan jag tittade in; men, herre min Gud, gumman Görlander — hvilka bröstplågor — ack! hvilka lidanden — ack! Emma, hvad har jag ej lidit under dessa dagar — men det vet jag, att jag ej lemnade henne ett ögonblick, att jag intill det yttersta gjorde min pligt.

— O, hon dog väl ordentligt, yttrade öfversten; — jag får presentera min systerson, konglig sekreteraren Alfred Bergin från Stockholm.

— Ödmjukaste tjenarinna! Ah, herr konglig sekreteraren vet väl redan hvem jag är? — vänskapen är så sällsynt här i verlden alt antalet i vänskapens trånga ring snart är räknadt. — Ack! det är en verklig lindring att få tillbringa några ögonblick inom en lycklig familj och se små snälla barn. — Hur är det, Otto? i dag har tant icke några drufvor, men hon har samma varma hjerta, som alltid.

— Nå sitt, lilla Mimmi, bad öfverslinnan.

— Tack, gode, käre vänner; — du må tro, Emma, att den slackars gubben lider förskräckligt — han står nu vid grafvens brädd, ulan en vän, utan ett stöd, en förtrogen, intill hvars bröst han kan luta sitt trötta hufvud. Det är emellertid obegripligt med menniskor, som rikligt pina andra med sin vänskap.— Hur då, lilla Mimmi? frågade öfversten.

— Ack jo, inte bör jag säga något om de inre förhållandena i ett hus, der jag åtnjutit så mycken vänskap, som inom hofkamrerns familj; men, mina vänner, den här fru Qverthal, som lär vara salig kamrerskans kusin på mödernet — ni känner fru Qverthal, som är enka efter aflidne kassören Qverthal?

— Ja, blef öfverstens och öfverstinnans svar.

— Nå, hvad tycks, fastän jag var der, fastän hon tydligen såg att hon var öfverflödig, ty två kunna ej göra en syssla, så var man ej i stånd att bli henne qvitt, utan hon hängde vid som en kard-borre. Den stackars döende hade ingenting annat att tänka på än att kaffet skulle räcka. — Herre min Gud! jag sade rent ut till fru Qverthal: — Min bästa fru Qverthal, jag inser det nit, den kärleksfulla ömhet, sade jag, som drifver er hit; men med Guds hjelp så orkar jag ensam med alltihop. Den döende bad och besvor mig, att något hvila mig, att gå hem och sofva; men jag sade: tala ej så, hvem kan sofva i denna vigtiga stund? Kamrern bad mig ej offra helsa och lif; jag svarade: milt lif är till för att offras åt mina med-menniskor — med ett ord, jag blef qvar, intill dess förlossningens slund skulle komma. Allt hade aflupit lugnt och stilla, om inte fru Qverthal, som, oss emellan sagdt, är en rå, känslolös menniska, men, såsom sådana äro, ganska högljudd i sin sorg, då salig menniskan i frid fick lemna det usla jordiska, hade börjat att skrika och beklaga sig, så att hofkamrern blef ännu mera altererad. Ni må Iro, jag hade att syssla med att trösta begge dessa, isynnerhet som fru Qverthal var otillgänglig för förnuftets och sanningens röst och endast skrek och lamenterade, så att man kunde bli döf. Men detta kan ej intressera herr konglig sekretem — emellertid så — nu är gubben lugnare, och jag sprang hitöfver för att fråga dig, goda Emma, om vi kunde få några qvistar af din slora cypress, att sätta i handen på den hänsofna, som fru Qverthal åtagit sig.

— Nå, bästa Margret, har ni varit hos Fiolrotens? jag har hört att der återigen varit uppträden. Samma qväll då vi voro der, hade den arma qvinnan fått besök af några vänner. — Ack! äfven den fattigaste har en och annan vän på vägen; — men mannen hade kommit hem och kört ut dem allihop — är det inle fasligt — alt vara så brutal, så vild, så häftig?

— Nej, blef mitt sanningsenliga svar.

— Jaså — åh ja, men vi skola ej tröttna. Med dessa ord steg Mimmi upp och gick under många försäkringar om vänskap och mycken tacksägelse för löftet om cypressqvistarne.Sedan kamrerskan väl kommit i jorden, helsade Mimmi på oss flere gånger i veckan.

Vår kongl. sekter syntes synnerligen intresserad af hennes sällskap, och många märkliga ting talades dem emellan.

Emellertid fick det ej någon riklig fart, emedan öfverstinnan beständigt var med och afbrot deras filosofiska samtal, väl vetande alt hennes kära man och konglig sektern voro i maskopi mot stackars Mimmi, för hvilka planer de emellanåt fingo förebråelser, dock utan verkan.

Olyckan ville emellertid att öfverstinnan och barnen, sedan längesedan, lofvat att på några dagar resa ut på landet till lagman Leon-hardsson på Walleberga, och en vacker dag stod ekipaget från Wal-leberga för dörren med ett bref från lagmanskan, innehållande, att man nu hemtade öfverstinnan med ijenliga medel, då eljest resan troligen aldrig blef af den sommaren.

Öfverstinnan tog barnen med sig och reste.

Samma afton kom Mimmi — hon hade nu mig att helsa på.

— Ack, sade hon, vi få då en ensam stund tillsamman, en stund som jag länge längtat efter; ty lilla Emma — det är besynnerligt, med hennes förträffliga hjerta, — förstår ändå numera icke hvad en sann vänskap emellan flickor vill säga, detla ljufva band, som så lent slingrar sig kring tvenne systerliga själar.

På detla förslag var nästan ingenting annat att svara än ja — och jag svarade ja.

— Ja — du, sota Margret, har pröfvat mycket, fortfor hon, du har varit på det dystra Remminge. — Ack! hvad du måtte ha lidit bland sådane menniskor.

— Sådane? de voro i högsta grad älskvärda menniskor, inföll jag med någon hetta.

— Kan väl vara; men huru uppförde de sig ej mot sin arma svägerska! — ty det kom ändtligen fram att den så noga gömda personen var deras svägerska.

— Bästa Mimmi, den saken skall du ej lala om; — så mycket kan jag säga, all de bemötte henne så, som hon ville bemötas.

— Ja, kära Margreta, vi skola ej tvista, men alt stänga den stackars menniskan inne, att göra den der lömska magistern till hennes fångvaktare, att ej tillåta den arma varelsen ens att spisa vid sitt eget bord, ulan låta henne förgås i brist, i osnygghet och elände . . .

— Hvem har sagt det?

— A, det vet hela verlden — låt vara, atl de ej kunde låta den galna menniskan äta vid bordet, till och med ej bo i huset.

— Men hon var ej galen.— Kära du — man har dragit dig bak ljuset — hon var galen

— egendomen var hennes, och ej deras; det goda herrskapet lefde på nåder, och behandlade henne på det mest ralfineradt grymma sätt

— det vet hela verlden — ja hela verlden.

— Men hela verlden misstar sig, som den så olla gör — blef mitt svar, du måste väl tro mig, Mimmi?

— Ja, jag vill tro det — jag kan också ej begripa att du kunde, i så många år, ovetande deltaga i den långsamma tortyren, men låt vara — saken är emellertid besynnerlig; — men till annat — är öfversten hemma?

— Nej.

— Jaså, — ack, det är visst en ädel menniska, nemligen så pass, som det är möjligt för en karl alt vara — åldern har väl afkylt hans blod, släckt hans vankelmodiga hjerta; men ändå, jag begrep icke, och begriper icke ännu min lilla, goda Emma, au hon tog honom och lefver tillsammans med honom — delta utan att förtala honom.

— De lefva lyckligt.

— Ja — jag tviflar icke; men, Margreta, många gånger, då vi suttit förtroligt tillsammans, har det olyckliga ordet: Jag är oförstådd hållit på att halka öfver hennes läppar; många gånger, jag är viss derpå, har hon velat kasta sig i min famn och gråta riktigt ut sin smärta, om ej blygseln hållit henne tillbaka. Jag sade henne hvad hon hade att vänta — jag afrådde henne, som en vän, att gifla sig

— en rik flicka, oberoende — hvarför skulle hon taga oket på nacken och bli en slafvinna — en barnsköterska, en hushållerska åt en man, som, oaktadt alla sina goda egenskaper, dock ej på tusen mil nära kan rätt uppskatta en ädel qvinnas uppoffrande hjerta — eller fatta detta haf af längtan, kärlek, saknad och salighet., som inneslutes i hennes själ, då hon offrar allt, namn, förmögenhet, frid och ro — och trogna, bepröfvade vänner, för att vara sluten i bojor, hvilka endast döden kan lossa — med elt ord, om hon ej blygis öfver, att, tvärt emot milt råd, hafva störtat sig i en afgrund, så skulle hon fallit i min famn. O! hon visste ej, huru gerna jag skulle utbredt mina armar och ropat: kom, syster, uttöm hela din själ — lätla det betryckta hjertat.

— Men ....

— Men — hon förstår att beherrska sig — hon skämtar med sin smärta.

— Men, bäsla Mimmi — hon är lycklig.

— Hon är — ack! det vet jag bättre — men likgodt vi förstå hvarandra — hon vet att hon i mig har en vän i alla öden, i helsa, i sjukdom, i lif och död, i rikedom och i fattigdom. — Men är kongl. sektern hemma?— Ja.

— Han spelar ju alldeles herrligt piano?

— Ja, ganska bra.

— Om du kunde slälla så till att han spelade något.

— Gerna, Mimmi.

Med dessa ord skyndade jag ut och bad Alfred gå in för att sysselsätta Mimmi, under det jag lagade till supén.

Kongl. sektern inkom nu, och helsades med ett långt tal af Mimmi, som slutade med en bön, att han ville spela för henne.

Alfred, den skälmen, satte sig ned, och fanliserade. Jag hörde, ända ut i köket, de ljufva moll-ackorderna, dessa förtviflade dissonanser, som slutligen upplöste sig i vemod. Mimmi satt stum af beundran. Alfred fortfor, i en drömmande stil, att endast fantisera; ändtligen slog han några starkare klagande ackorder, steg upp och gjorde några slag öfver golfvet, ulan att låtsa märka vännen Mimmi.

— Kongl. sekterns musik förråder en djup känsla, sade Mimmi.

Liksom vaknande ur en dröm, stadnade Alfred och sade, med

en suck, som jag hörde ända ut i köket: — Ja — kanske.

— Ni är så tankspridd, bästa konglig sekter.

— Ni har en fin känsla, att attrappera allt, sade denne — ja i sanning, jag är ung; hela lifvet ligger framför mig som en olöst gåta.

— Ja, lifvet är en gåta, endast döden kan lösa den.

— Endast döden, mamsell Mimmi? — nej, säg ej så — kärleken kan det också.

— Ja, möjligtvis, möjligtvis, om man träffar ett hjerta, som förmår uppfatta hela vidden af själens heligaste

behof.

I detta ögonblick stack öfversten in hufvudet i köket, från ett kontor, der han hade gömt sig, och som endast med en tunn brädvägg var skiljdt från hvardagsrummet. — Tyst! hör på, Margret, nu är det i gång.

— Men, öfverste, del der är inte beskedligt; jag skall gå in och upplysa Mimmi att ni...

— Låt bli, Margret — hon måste väl få trösta Alfred, om hon vill.

Scenen var verkligen till den grad löjlig, att jag ej ville al bryta den.

— Tyst! — Kontorsdörrn får stå öppen, så kan jag sitta här och röka på min pipa — låt bara inte den förbannade pigan stanna och hålla spektakel, så höra vi hela herrligheten.

— Men hvad skall öfverstinnan säga?

— Bry sig inte om hvad hon säger; nu lefver jag som ungkarl, (lände pipan och satte sig).

— Ni gör rätt i, hörde vi Mimmi säga, som låter er känsla brusa ul i toner.— Men tror ni, alt det är nog lör mitt hjerta? — ingen deltagande vän hör dessa toner.

— Hvem är då jag, bästa konglig sekter?

— Ni?

— Ja.

— Oh! det är ej möjligt, jag är dömd att lefva oförstådd, ingen vill, ingen kan fatta . . .

— Ack jo, kanske klarare än ni sjelf.

— Vore det möjligt — vore det möjligt att jag, som förut letat efter en deltagande menniska, och aldrig funnit någon, skulle här möta en främling?

— Främling! säg ej så — jag är ej främmande för lidandel.

— Att ni, bättre än min onkel . . .

— Er onkel, ack! han fattar ej hjertats qval, lika litet som hjertats fröjd.

— Det var f-n till käring, mumlade öfversten.

— Så går det med dem, som lyssna, anmärkte jag, nästan qväfd af skratt.

— Men han är eljest så öm, sade Alfred, så god.

— Ja, på sitt sätt, på sitt vis, men, det är omöjligt, alt en gammal militär kan begripa hjertats mystér; uppfostrad i ett läger, under kanonernas brak, trummornas hvirflar och soldaternas råa skämt, kan han icke intränga i lifvets helgedom, som endast står öppen för

— för . . .

— Civilstaten, kan jag tänka, mumlade öfversten.

— ... för dem, som kunna fatta . . .

— Bästa Mimmi, ropade Alfred utom sig — var min vän — förlåt — mamsell Mimmi, skulle jag sagt; men min känsla . . .

— Ack! det göres ej behof af ceremonier — jag är er syster.

— Jag eger då en syster! en deltagande syster? — Ack! jag har aldrig egt någon syster, jag har aldrig fått hvila vid en moders bröst!

— Nu ljög han som en borstbindare — syster min lefver, min själ, än i dag och hafver sin varelse, anmärkte öfversten.

— Ej en mor — ej en syster—ack! ni vet ej då hvad lifvet är?

— Nej — min goda syster Mimmi.

— Säg allt — säg allt!

— Ja, jag älskar.

— Jag kunde förstå det — men föremålet?

— Ack! min ädla syster — hon är ung, mycket ung, hon kan ej fatta elden af den känsla, med hvilken jag omfattar henne.

— Är hon mycket ung?— Ja, hon är sexlon år.

— Sexton år, således blott ett barn. — Ack, Alfred, ni skulle ha en qvinna, som funnit klarhet med sig sjelf.

— Men ack! hon är så skön.

— Bästa kongl. sekter, tro en syster, denna skönhet, som ni män så högt värderen, är ett intet mot själens skönhet, och det är långt ifrån alltid det materiella omhöljet motsvarar den anda, som omger sig dermed.

— Men är då ej ögat själens spegel?

— Det var en näsvis fråga, anmärkte öfversten hviskande, ty då skulle Mimmis ögon vara själen af en lake eller en annan skinnfisk.

— Jo Ögat är själens spegel; men kan också stråla i falsk glans.

— Men jag ser, hvad ni, min syster, tänker.

— Ja — ack ja, hela min själ uttalar sig i min blick, inföll Mimmi, och fästade sina platta synorganer på den olycklige.

Denna blick kunde han ej uthärda, utan frustade till i ett skratt.

— Ni skrattar?

— Nej — ha, ha, ha — nej, det är ett spasmodiskt anfall. — Ack! det är spasmer, ha, ha, ha, hi, hi, hi — ha, ha — mina spas-mer — snart komma konvulsioner också, ha, ha, ha.

— Lugna er, en syster står vid er sida — lugna er! jag är genast tillbaka. -r- Med dessa ord rusade hon ut till mig. — En sked. Margrela, och en bit socker!

Jag lemnade genast det begärda. — Hvad står på?

Men hon gaf ej svar. — Se här, började hon, i det hon framträdde till den arme — se här — det är doktor Hallbergs stillande droppar, 30 stycken på en sockerbit.

— Nej! nej! nu är det bättre.

— Ja, kan väl vara; gapa — det är en öm syster, som bjuder er elt herrligt helsomedel — spasmerna kunna komma igen — en af mina ungdomsvänner skrattade ihjäl sig af förskräckelse — se så, gapa — en syster bönfaller.

Kongl. sektern hade, utan att röja förhållandet, ingen annan utväg att slippa den ominösa skeden, som hans nya syster höll för hans näsa, utan tänkte: — Bevars! inte äro väl de der dropparne farligare att ta in, än att det får gå, för alt komplettera historien. Under dessa lankar åt han sockerbilen och drack en klunk vatten ofvanpå.

— Se så — hur är det med er?

— Bra, endast en smula matt.

Mimmi, som var försedd med hvarjehanda räddningsmedel, och i frågan om själens sjukdomar, med ty åtföljande nervatlacker, var envandrande släckningsapparat, drog nu fram sin Eau de Cologneflaska och gned kongl.

sekterns tinningar med denna kostliga balsam.

— Se så, bästa Mimmi, yttrade Alfred, obegripligen styrkt, se så — hvad råd ger ni mig?

— Öfvergif den otacksamma, hon lär sig aldrig att uppskatta en sann kärlek — dessutom är er känsla alltför helig, alltför himmelsk för henne — hon begriper den ej — hon skall aldrig begripa den.

— Och det säger ni, min syster?

— Ja — ja, er syster.

— Min vän?

— Ja, er sanna, innerliga vän.

— Tack, evig tack — en annan gång mera — min onkel kunde komma.

— Han har slagit sig ner i köket och sitter och språkar med Margret. — Ack! hvilken hårdhet, han såg min fasa — han kunde lätt gissa alt det var ni, som led; men han rörde sig ej från stolen — och jag! . . . Om ej en deltagande syster varit er så nära, hade ni kunnat dö, utan att er onkel .... han är en barbar — och Margret, jag begriper henne icke.

— O! det är få, som äro så deltagande som ni.

Mimmi suckade.

— Nej, nu får det der spektaklet ta slut, mumlade öfversten, som hela liden hulpit mig att skratta tyst. Jag erkänner, att det var orätt att ställa till, lika orält att lyssna, men det var alldeles omöjligt att falla på idéen att afbryta den ömma scenen, och ännu omöjligare att ej uppskjuta samvetsqvalen till längre fram, men nu skratta åt hela historien.

— Gå in mamsell — hm — och afbryt dem.

Jag gick, och då jag kom in, hade samtalet aftynat och Alfred satt sig vid pianot för att åter fantisera. Mimmi satt tyst och märkvärdig och ritade namn på fönsterrutan, som i qvällskylan började rimma sig. Ett stort M. i alla möjliga skrifarter ritades der.

Då jag gick ut, vände sig Alfred om och sade: Det är ej endast på rutan ni tecknar den bokstafven — och så föll han in i de Ijuf-vaste fantasier.

— Nej f-n, det går inte an, mumlade öfversten; inte skall den slyngeln inbilla henne, att han är kär i henne heller — och med dessa ord gick han in.

— God afton, hur f-n står här till?

— Jo, Gudi lof, bättre — väl, ganska väl; hr kongl. sekreteraren mådde något illa, men det gick snart öfver.— Jaså, det var bra det — nu kan du sluta upp med det evm-nerliga qvinlilerandet.

— Men, herr öfversle, själen behöfver ibland tala genom toner.

— Ja, då bör en sådan der pojksjäl tala genom en polska eller galoppad och icke i psalmtoner, som: ”Dagen ifrån oss skrider och kommer igen i morgon qväll.”

— Bäste öfverste — man måste erkänna, att ni med hård hand griper in i det heligaste en menniska har.

— Jaså! åh ja, jag vet hur pass mycken helighet, som besticker sig på en sådan der slyngel.

— Jag må säga, efter allt hvad jag kan finna, kan konglig sektern göra anspråk på att kallas en man — det fordras blott mera erfarenhet — litet mer härdning mot lifvets stormar.

— Se så, stormar det nu — det vet väl f-n hvad herrskapet kucklal ihop här inne, men förbannadt ömt måtte det varit.

— Ja, onkel! sade Alfred med pathos, mamsell Mimmi har för mig löst en del af lifvets gåta, skafTat mig klarhet

med mig sjelf, reda med mitt eget hjerta.

— Ha, ha, ha, ha! skrattade öfversten, — men nu allvarsamt, Alfred — nu hålla vi munnen om det der — det passar inte längre.

— Jag skulle tro, inföll Mimmi, att det skulle passa sig om kongl. sektern fick utgjuta sina känslor för sin evigt saknade moders bror.

— Evigt saknade? är hon . . .?

— Ja, 4et är hon, afbröt Alfred, ja, det Ur hon.

— Jaså för f-n, det var sannt — det hade jag glömt.

— Det vill mycket till att glömma en älskad syster, anmärkte Mimmi med en talande blick på Alfred, — det är väl ej alla, som hafva så lätt att glömma, som öfversten tycks ha.

— Hör på, kära Margreta, sade(öfversten till mig när vi råkades ensamme, — hör på — det här går rent f-n i våld. Den slyngeln har inbillat henne så mycket klister, att hon kan bli galen — kära Margreta — det var förbannadt dumt gjordt; men vrid hufvudet rätt på henne igen — och säg rent ut, om ingenting annat hjelper.

— Men, öfverste, det var del jag fruktade.

— Jaha — ja, qvinnan är ett svagt käril; men straxt vi ha ätit så gå vi vår väg, och då kan Margreta på lämpligt sätt — hm, på lämpligt sätt . . .

— Ja, uppgif mig sätlet!

— Hm — på hvilket sätt som helst; men bevara oss Gud, när Emma kom hem och Mimmi föll i förtviflan och så vidare.

Måltiden var tyst — öfversten förargade sig öfver sig sjelf —den kära brorsonen begrep att han gått för långt, Mimmi funderade på hjertats mystér och jag på det der ”lämpliga sättet.”

Som sagd t var, aftroppade herrarne, och jag och Mimmi skulle nu talas vid.

— Bästa Mimmi, du talade länge med Alfred, hvad talade niom?

— Vi? — jo vi talade om hans mor.

— Nå, hvad då?

— Jo, ser du — öfversten är kallare än jag trott honom om;

— att så kallt, så hårdt slita sönder själens fina väfnad!

— Hur då?

— Alfred är en helt annan menniska än man skulle tro om

lians ungdom.

— Alfred är en stor skälm; man hör honom aldrig tala allvar.

— Ja, man döljer ofla hjertats djupaste sår under skämtets yta.

— Men han har intet hjertsår, och om han har sagt dig något sådant, så är det osanning, skämt, icke illa menadt, men ...

— Jaså.

— Men han har verkligen skämtat om han inbillat dig något sådant. Mimmi reste på sig.

— Bästa Mimmi — han är en stor skälm, du bör ej tro ett ord af allt som han sagt.

— God natt, bästa Margret.

— Du blir väl ej ledsen på mig?

— Nej bevars — men jag känner dig nu tillräckligt.

— Ja, det vore väl, du inser således . . .?

— Ja, jag inser att jag blifvit bedragen.

— Nej, nej, det var ej hans mening.

— Nej, inte hans; men, Margret — jag trodde mig i dig hafva träffat en vän, en väninna, i hvars hjerta jag någon gång kunde töm-

, ma mina känslors öfversvall; men nej — du är af is — du kyler — kom ej när mig — du känns som ett af polens isberg — hu! jag ryser — jag ryser öfver en själ, en ande — (hon tog på sig hatten.)

— Men, Mimmi . . .

— För en ande så svart, så djefvulskt kall som din. — Med dessa ord störtade hon på dörren.

— Nå, hur gick expeditionen? frågade öfversten.

— Jo, så att vi blefvo hufvudovänner.

— Ja, det var elt vackert spektakel — den förbannade slyngeln, nu har han ställt till tills Emma kommer hem.

— Men, onkel, hon är bara min syster — det är väl inte farligt.

— Ja, det gör ingenting, du må ha tio dussin gamla käringsystrar;

men det der M:et på rutan — är det rimligt att säga till en treltisju

v^ooQieå treltiåtta — snart sagdt fyratio års flicka, att hon ritat sitt namn i ditt hjerta? — del är ju rent af hutlöst — och det felades ju intet mera än< alt du skulle friat.

— Men, onkel . . .

— Ja, ser du, jag skulle ej bry mig om hela historien, om inte menniskan på det hela vore en beskedlig menniska — den förbannade rutan!!

— Men, onkel, jag skall hjelpa alltihop — låt mig råda — åh, det går förträffligt.

— Nåh hvad?

— Låt mig råda, jag svarar för resten, ha, ha, ha, det måste lyckas.

— Ja, det säger jag, ställ det der i skick igen, pojke; ty eljest var det inte ledsamt, ha, ha, ha.

Och så ändades den dagen.

Påföljande middag, sedan posten kommit på förmiddagen, afsän-des en piga med ett på rosepapper skrifvet bref, så lydande:

”Bästa syster Mimmi! Med posten iick jag i dag bref från den jag håller kärare än mitt lif — allt är bra, hon förstår mig — deltag i min lycka, ber Den tacksamme

Alfred”

Efter en lång stund återkom pigan med samma bref, endast med ändrad utanskrift och då det bröts läste man:

”Med deltagande mottog jag underrättelse om er lycka — om den någonsin icke håller hvad den nu lofvar, så tänk på

er öfverflödiga syster

M—P

— Den spiken drog, sade öfversten — den spiken drog — hm, det var en god sak, att få slut på den förbannade historien.

Mimmi sågs ej till under hela tiden öfverstinnan var borta, och först långt efter, sedan Alfred var rest, kom hon.

— Man kan misskänna sina vänner, yttrade Mimmi till mig, då jag bad henne icke misstaga sig om min välmening. Man kan misskänna sina vänner — vi hafva gjort det, jag erkänner det, gjort det å begge sidor.

— Ja, ganska möjligt.

— Stackars konglig sekler Alfred, fortfor Mimmi med en djup suck — stackars yngling, han vet ej vid hvilken afgrund han nu står, han håller på att störta deri; men han inser icke att hans egen

Teckningar med Text. 9lättsinnighet tvingar honom dit. — Ack, Margreta, denna lätlsinnighet, som nu råder bland de unga karlarne — ingen har några fasta principer, ingen fast tro och förtröstan — det var annorlunda fordom.

— Gud vet, sade jag tviflande.

— Kan du tvifla derpå? Du har då aldrig kånnt min far — ack! min vördnadsvärde gamle tor, hvilken fromhet, hvilken djup känsla af sedlighet — ack!

— Men han var gammal.

— Jaså! Du måtte väl ej vilja kasta skugga på min saliga faders ungdomslif. — O! jag är säker att det var rent, herrligt — religiöst och sedligt i strängaste måtto — men, Margreta — allt sträf-vande är låfängt, jag ville rycka den olycklige ur det haf af elände, i hvilket hans obetänksamhet skulle störta honom — han har ett vekt hjerta — mina ord grepo honom djupt — men det var att rita i sanden vid hafsstranden, der påföljande våg bortsköljde hvarje spår

— han fick ett bref, och alla hans känslor, som jag lyckats rena, blefvo i ett nu åter grumlade och han störtade medvetslöst i armarna på en varelse, som ej förstår honom; ty det finnes mycket i Alfreds hjerta, som kunde bli något af, — ja mycket, om han endast haft en klok handledning.

Hösten — vintern kom, och allt gick sin gilla gång.

Mimmi fortfor att, då och då, helsa på hos hofkamrern, för att tala tröstens ord. Dessa tycktes ha en förträfflig verkan; ty gubben blef med hvarje dag kryare och muntrare, och fastän Mimmi påstod, att hans hjerta ännu led, kunde man ej se det utanpå. Dock utanskriften på ett bref säger ej, om det innehåller bjudningen till ett bröllop eller en jofcspost, och hofkamrern gick, sade Mimmi, genom lifvet, som ett obrutet bref — ingen af hans tre saliga hustrur hade lyckats att bryta detta envisa insegel, som förvarade ”hans bättre jag.”

Mimmi hade ensamt lyckats att något knäcka sigillet, och kasta en ”systerlig blick” på innehållet — och hade, ganska säkert, alldeles brutit det, om ej fru Qverthal så ofta, genom sin närvaro, hindrat henne.

— Jag kan ej begripa den menniskan, sade Mimmi, hvad vill hon? hvad ämnar hon? Hon måtte väl finna, att hon ej kan vara nog, för honom — emellertid plågar hon honom, pinar ut den ädle barnarena själen; ty när hon är der, är han tillsluten för mig — han är då en gåta, som jag förgäfves söker reda.

Så klagade Mimmi.

i^oosLeVåren kom — det var det allraherrligaste väder, men litet smutsigt, då Mimmi en dag kom till mig, lör att åter medtaga mig på en af sina välgörande utvandringar. Vår kosa ställdes till den arma Fiolrotskan. som nu dock fått ett litet arf, hvilket likväl borde väl förvaltas, om det skulle räcka. Det var för att gifva några råd vi nu vandrade ned i bakgatorna. Snart stodo vi vid huset. Ack! om mina råd, sade Mimmi, kunde verka på henne — hon är vek som ett vax, hon har tusende gånger gråtit — ja, gråtit strida tårar, alldeles varit upplöst i tårar — ja, hon — men hvad kan hon, den arma?

Vi inträdde.

Rummet var fullt af andra qvinnor, smutsiga och fula som värdinnan sjelf.

— Se så för f-n, hörde vi en röst, som jag tyckte vara sjelfva Fiolrotskans; men vi sågo henne icke i högen af menniskor, som sutto, drickande på bit.

— Är madam Fiolrot inne? frågade Mimmi.

— Kors, är det min goda mamsell — åh, herre Gud! ja, Gud ske tack och lof till evinnerlig tid för all hans godhet och nåd mot den fattige — så att vi icke längre behöfva ligga till last, utan ha vårt uppehälle utan att behöfva tigga våra smulor.

— Ja, rätt, Fiolrotska, tacka Gud.

— Ja, det gör jag visst, lilla mamsell, att f-n en gång tog och for af med den rackarn, min morbror.

— Så bör ni inte tala, Fiolrotska, det är rent af hädiskt att önska fördömelse öfver sin nästa.

— Ja, det kan väl vara så, lilla mamsell; vill inte mamsell sitta och ta sig en kopp? mak åt er, gummor.

— Nej tack, kära Fiolrotska! jag har allaredan druckit kafife.

— Åh, mamsell håller sig för god, inföll en annan käring, att dricka i vårt sällskap — annars så skall jag, fortfor hon med någon häftighet och gestikulerande med händerna, skall jag säga lilla goda mamsell, att vi, fastän fattiga, det ingen rår för annat än herren i himmelen, som så olika skiftar, förslår lilla mamsell? — eljest så är vi hederligt borgarfolk, och min man skattskrifven som pumpmakare

— ja, han gör läster också och är borgare i staden, så att det inte är värd t att vara stor.

Detta tal framfördes med en sådan hastighet att del ej kunde afbrytas.

— Ja bevars! inföll Fiolrotskan, vi äro väl inga tjufvar och skälmar heller, som lefva på nåder.

— Nej, Gud ske lof! ärlighet varar längst, fortsatte pumpma-kerskan; ärlighet varar längst och det beror icke på rikedomen det, men! ....— Min goda qvinna, 6ade Mimmi, jag hyser intet högmod, det skall Gud veta att jag är ödmjuk; men jag vill gifva Fiolrotskan några råd . . . .

— Åh ja, på dem sparas inte, sade pumpmakerskan.

— Om användandet af de medel, som arfvet gifvit henne, fortsatte Mimmi.

— Ja — så — började Fiolrotskan, jaså. — Tackar ödmjukast; men så f-n i mitt skinn, lilla söta mamsell, kan jag inte sköta min egendom sjelf.!

— Ni är ryslig, Fiolrotska — ni mins då inte huru ni behandlas af er man?

— Åh ja, det händer öfverallt, att äkta makar ibland bli litet hurr i fnurr på hvarandra och byta ord och ordkastas, och kan komma i litet krakel; men Gud ske lof både jag och Fiolrot hafva vårt fulla förstånd, och det är ingen fara med Fiolroten — hm, hm, (madamen hostade) och rent ut sagdt, då Fiolroten blef litet häftig och kunde utan att mena precist något illa, ty det skall Gud veta, Fiolroten är på det hela taget en hederlig karl och väl liden bland sina gelikar . . .

— Ni stöter således . . . började Mimmi.

— Ja, jag stöter och stöter, ja det gör jag, herre Gud! hvarför blef Fiolroten häftig? jo, det förargade honom alt jag behöfde hjelp af mamsell, ja, det gjorde det, och hade jag inte varit, så vet Gud hur det gått, ty Fiolroten sade ofta: F-n i mig — Gud förlåte mig att jag svär; — skall jag inte passa på och vräka ut henne, och så kallade han mamsell för både elt och annat; ty då du, ditt våp, sa1 han till mig, får en af hennes hopkrympade adertonskillingar, så skall du höra förtal öfver din äkta man för minst två riksdaler. — Men då sade jag alltid:

— Söta Fiolroten! blif inte häftig, ty menniskan är allt beskedlig och menar väl, ja det sade jag — och menar väl, — men det måste väl en gång ta slut på denna pinan, då gubbsaten hinner alt få näsan i vädret och en torfva på henne — ja, det sade jag.

Fiolrotskan var tydligen retad, och om min lukt ej bedrog mig, hade kaffet en tillsats af bränvin, hvilket i sin mån torde bidragit till hennes öppenhjertighet.

— Detta är då den tacksamhet, som ni svurit mig, Fiolrotska — jag föraktar er.

Med dessa ord drog Mimmi sig tillbaka. — Förakta, förakta! skrek hela högen, ja, det skulle du just göra; tror du att vi inte kände din far, gamle Qvistbäcken, det kräket, och mor din, som ingenting bättre var än vi — tvy f-n.Så aflopp vårt filantropiska försök att utströ goda råd i Fiolrotskans hjerta.

— Det är fasligt, yttrade Mimmi — fasligt — och jag hade henne ändå på god väg, ja det hade jag.

— Men hon har bedragit dig, hycklat ånger och bättring, gråtit krokodiltårar.

— Jaså, du tror då verkligen att ett varmt hjerta kan misstaga sig? nej! evigt nej! hon har ej bedragit mig; men den onda principen, ovännen, har sått ut ogräs i mitt hvete.

— Åh det är ett verkligt nöje bästa kamrer, yttrade Mimmi Ull sin vän hofkamrern — ack ja.

— Mamsell Mimmi är då road af att meta?

— Ja — och så vi skola sitta vid sjöns strand, i vassen, och meta tillsammans, ja ....

— Hm, det var roligt — jag har alltid varit en stark* metare och får alltid napp, mamsell Mimmi.

— Det är någonting så idylliskt att i oskyldig glädje sitta på en klippa vid det spegelklara vattnet och kasta ut refven och draga upp små silfverfiskar ur djupet.

— Ja — men om de äro mindre än en half mark, så lönar det inte mödan att lägga dem i korgen — de andra kastar jag.

— Ja, återskänker dem lif och frihet.

— Ja — eller också, om det rent af är ”gli,” så sätter jag dem på långref — kan mamsell Mimmi fiska med långref? — det är lönande der som är större vatten.

— Nej.

— Hm, det skall bli kuriöst — kusin Qverthal vill också vara med.

— Jaså — jaså — ja då kan jag icke.

— Jaså — hå! ja då bli vi väl ensamma — hon är inte så nyfiken af sig hon.

— Ja, vi två, det är nog.

— Hm, det är ändå inte strunt af en sjuttiotre års man att orka alt gå ut till Pålraden och sitta der och meta — hm, — jag mins att det der har sig lätt, min salig hustru — min första salig hustru metade mycket gerna; men den andra ville inte meta — men så fick jag den tredje och hon metade excellent; vi sutto halfva dagen och togo upp fisk, ibland rätt försvarligt, så att vi hade flere kok.

— Det måtte varit herrliga stunder.

— Ja när det gick bra; men ibland kan det rent af vara mot-gjordt — då kommer fisken och smakar och rycker i masken ochäter kroken ren och blank, men nappar inte, del är riktigt förargeligt, och hustru min — den sista, ty min första hustru var ett beskedligt kräk, Gud fröjde själen, — och hustru min, sade jag, blef ordentligt ond och menade på att det var min skuld, så att vi ibland flyttade från hvarandra långa stycken.

Ungefär elt sådant samtal hade Mimmi haft med sin vän hof-kameraren och nu såg man hofkamrern mycket bittida om morgnar-ne, — ty han gick upp med och som solen, — vandra utåt gatan åt sjösidan till, bärande två metspön, hvaraf det ena var prydt med sil-kestoffsar. Han stadnade utanför* Mimmis boning och inom några ögonblick var hans väninna vid hans sida och vandringen fortsattes. Hela staden menade på, att Mimmi skulle fånga hofkamrern och bli hans Q er de hustru, och öfverstinnan fann skäligt att afråda Mimmi Isån, dessa löjliga

vandringar.

— Jaså, du är också en af dem, som hata ett oskuldsfullt na-turlif — ett lif i den goda, herrliga naturens sköte, ett tillfälle att se naturen i all sin prakt, huru solen går upp och förgyller stad och land, sjön och skyn. — Du fruktar att höra foglarnes melodiska drillar — du sätter värde på menniskors omdöme — så svag är icke jag.

— Men man skrattar åt dig, Mimmi.

— Låt dem skratta.

— Man uttyder det illa.

— Att jag i sällskap med en ädel gubbe vill njuta morgonsval-kan under lärorika samtal. — Ha, ha! kära Emma! jag trotsar alla giftiga tungor; jag föraktar alla dem som illa uttyda mina handlingar. Det finnes dock en, som vet huru rent, huru sannt delta förhållande är — jag vädjar till en högre domstol, ty verldens dom sätter jag mig Öfver.

Detta utsädes med en sorts häftighet, nära lik den, som röjde sig då jag ville gifva ett godt råd.

— Du skall ej missförstå mig, bästa Mimmi, — återtog öfverstinnan i försonande ton, — du skall ej missförstå mig. — Ingen tviflar på renheten af dina afsigter — eller det oskyldiga uti att på ljusa dagen ....

— Ja, jag behöfver ej dölja mina gerningar för verlden.

— Nej bevars, — på ljusa dagen med en utlefvad gubbe . . .

— Utlefvad? hvad är del? Hans själ är lika ung som min, som ett barns — en ädel menniska blir aldrig gammal — den eviga ungdomens behag sprider sig öfver hela hans gestalt.

Detta föreföll rätt roligt; väl möjligt att Mimmi hade rätt; men att se den eviga ungdomens behag utspridt öfver en gestalt i knäbyxor och peruk — kunde endast en så idealisk person som Mimmi, se.— Bästa Mimmi, återtog öfverstinnan, man tror att du vill gifta dig med honom, att du söker fånga honom.

— Fånga? nej, om — jag säger om, — det vore så himlens vilja, så vore det ingenting annat än en sann sympati; — jag kan ej neka att vi sympatisera, ej allenast i åsigter, utan — hvad mera är

— i tycke och böjelser — detta betyder väl ej mycket; men — oaktadi jag aldrig länkt ditåt, så — vore det himlens vilja ....

— Nå väl — då lyckönskar jag.

— Kära Emma — som sagdt är, jag har aldrig tänkt ditåt; och huruvida hofkamreraren gjort det, vet jag icke. Han har åtminstone aldrig antydt något närmare förhållande oss emellan, och i sanning, jag känner mitt värde som qvinna nog mycket, för att hålla honom på afslånd. — Jag tviflar på att han ens vågar väcka en dylik fråga, om ej händelsen kastar tillfället i hans väg — således kan jag ej mottaga några lyckönskningar till annat eller mera än att en gång i milt lif hafva funnit en, som uppfattar mig, som förslår mig, som med vänskapens hela värma sluter sig till mig.

Eller della samtal, sågo vi ej till Mimmi på Gud vet huru länge.

Påföljande annandag Jul voro vi i kyrkan, och som ett åskslag från en ren himmel dundrade från predikstolen följande:

”Lysning förkunnas för första gången mellan konungens trotje-nare, hofkamreraren Samuel Petter Görlander och enkefru stadsfiskal-skan Qverthal, född Lunterman, och önskas” m. m.

Öfverstinnan och jag betraktade hvarandra med stum häpnad — och då vi kastade en blick åt karlsidan mötte vi öfverstens leende ögon.

Det var nemligen han, som, oaktadt köld och yrväder, den dagen prompt velat ha oss till kyrkan. — Vi funno nu att han af pre-sten lått veta den stora hemligheten på förhand.

Kamrern hade förbehållit sig att ingen, förr än lysningen förkunnades, skulle få veta saken — han liksom blygdes att fjerde gången blifva lycklig.

Nyheten kom alltför plötsligt för alt icke verka på Mimmis hel-sotillstånd. Hon hade qvällen förut suttit länge hos hofkamrern och gjort betraktelser öfver sljernorna och naturens eviga harmoni — om motsvarigheterna i lifvet och så vidare — och hofkamreraren hade hört på, hållit med och bedt henne ej glömma bort en gammal vän. Och så —!!

Mimmi var länge sjuklig — och började nu på alt nyttja medicin. Hon hade lyckan att gång efter annan Iräffa ädla läkare, som både förslodo hennes lekamliga lidanden och kunde fatta dem, som sårade

t^oosLehennes själ. Emedlerlid blef ej denna förvillelse långvarig — hon fann idel tomhet, idel materialism och okunnighet hos stadens tre läkare. Sommam derpå reste hon till en brunn. Brunnsläkaren der var genast en ädel, känslig själ; men var alltför mycket upptagen och tankspridd. — Doktorinnan var också en älsklig varelse; men hade en riktig uppsjö af vänner. — Mimmi kunde ej blifva allt för någondera och fann snart, att den der brunnsläkaren var sämre än sitt rykte, att han hvarken hade kunskaper eller erfarenhet och — var renonce på hjerta.

Lika olyckligt gick det påföljande år vid en badort. Hon träffade der många ”söta älskliga menniskor,” men alla hade förbindelse förut, egde vänner, hustru och barn — med ingen lyckades det för Mimmi att utgöra allt — och detta var just det hon i hela sin lefnad velat vara. För detta, alt vara allt för en annan, hade hon uppoffrat sin hela tid, hade lidit försakelser och mödor, ledsamheter och nederlag; men hade ändå aldrig trötlnat. Nu, sedan hon nalkas sextionde året, har hon ändlligen funnit, att menniskoma äro så inrättade, att de älska frihet äfven i vänskap, och att, om man söker klofbinda vänskapen, det stackars cjjuret strypes i klofven.

Mimmi har nu rigtat sina tankar till en bättre verld, der ej sådane vexlingar finnas, som i denna; — hon hoppas på att hon der skall finna en syster eller en bror, för hvilken hon kan blifva allt — här nere har det ej velat gå.

— Stackars Mimmi! tilläde tant Margret — vi hafva skrattat åt henne, åt det löjliga skimmer, som ofta kastar sitt trollsken på en i bollnen god böjelse och gör den till ett mål för gäckeriet — vi hafva beklagat hennes blindhet att slöta tillbaka sina verkliga vänner, de nemligen, som voro del så uppriktigt, att de ville leda hennes uppmärksamhet på henne sjelf — vi hafva insett alt denna egenkärlek just var den, som gaf hennes hela lif dess sorgliga missrigtning, och, tilläde tant Margret, Mimmi borde vara en varning för goda, välmenande, till och med ädla menniskor, som med våld tränga sig in med sin välmening på andra, de vattna vänskapens och välgörenhetens blomma så flitigt, alt hon antingen utdör eller endast skjuter vatten-skott, som vissna vid den första tillstöt.

— Men, frågade vi — lefver hon än, Mimmi?

— Ja visst lefver hon — och ännu har hon samma lust som förr, men hon har öfvergifvit menniskorna, med undantag af pastor Fikonlöf som för närvarande är liksom mer än en menniska, och lilla Amie, den lurfviga knähunden, som är mindre än en menniska. Hon delar nu sin tid mellan dem och gläder sig åt när Amie siller och fäktar med framtassarnc. För honom är hon verkligen allt, ty Amieär så gammal och ful, atl hvar och en annan skulle låta skjuta den gicktbrutna stackarn — hon ensam älskar honom, smeker honom, och ger honom sockerskorper — men Amie hviftar på svansen och sitter äfven för andra än sin välgörarinna; — otack är verldens lön — och vare detta slutet på den historien.

Assessorn såg på klockan, hon var ej mera än sju.

— Tack, goda Margreta, tack — men vi ha godt om tid — hm, von Röbbeln, nu är det din tur.

— Min? — hm, jag vet inte — jag minns inte.

— Ah jo, kära Röbbeln, ropade vi litet hvar. — Bror Röbbeln, onkel Röbbeln, käre Röbbeln, så regnade titlarne — tala om något

— Hm, låt mig fundera — låt mig blott få tid — inte har jag något urval af historier — jag har inga hertigliga slägter att tala om, inga blå ormar och röda barn — och, till på köpel, inga Miminier —hm (han tystnade några ögonblick) — ja, vill ni höra ord förord en bondhistoria?

— Ja.

— Hm — ja, men det är bara en bondhistoria, sådan som jag hört den af en skjutsbonde — och är fördenskull inte egentligen en historia, utan en hel hop sammanrörda i hvarandra — det blir en sak att hålla reda derpå.

— Ja, det skola vi.

Och kaptenen sade: Berättelsen kan kallas:

Ett skjutshåll.

Det var, började kaptenen, för många Herrans år sedan jag en vacker dag var på vägen till Sördala gästgifvaregård. Jag hade på Sördala fått ett par raska hästar och en ung rask bonddräng, som skulle köra. Vi sätta oss i, hästarne rycka till — nu äro vi i farten.

— Han är väl från Stockholm? frågade min skjutsbonde, för att inleda samtalet.

— Ja, någonting ditåt, blef svaret.

— Jaha, inte angår det mig licka; men si, jag frågar alltid her-rarne hvar de äro ifrån, för si det är så roligt att veta, när jag kommer hem till husbond-häradsdomaren, som sitter i stuga och inte kan gå två steg, för si provincialen har varit derule och alla doktorerne i sta'n och inte få de lemma i gång på gubben, fastän de både brännt honom och annat — men si det gör ingenting, för si gubben är rik han, som ett troll, och behöfver icke kunna hvarken gå eller stå — det är hans hästar — dem köpte han i fjol på fastan i Lund och gaf åtta hundra för hvardera — ja, så äro de också komna af Sultan på Fliinge — det var kreatur det, som kungen fått till skänks af kungen i rika Arabien eller Spanien eller något dilut i södra länderna vet jag — bortomför Danmark.

v^.ooQLe— Jaså.

— Ja, det är sannt hvart eveliga ord, som jag säger, och den ena heter Docka och den andra har jag kallat Bolla efler syster min. I den der stugan skall herrn — med förlof, jag vet inte hvad herrn skälls för och derför säger jag rätt och slätt herrn, om herr inte blir ond.

— Nej bevars.

— Annars så skulle jag väl veta hvad han är.

— Löjtnant.

— Jaså — nå, lyflnanten skall vela att jag i förrfjol exercera beväring och slod under fanjunkaren Källander, ja, Källander, annars så är han gift med prostens dotter dernere — hm, ja del är på slätten — och fick, när gubben dog, lolftusen i arf — ja sådana förnäma herrar kunna få rika giften de, då de lika väl föra sig upp som folk och ta allting med reson, så att säga — inte tycker herr lyft-nanten illa vara att jag talar en smula medan det rullar af — för si hästarne ser jag nog efter ändå och om inte lyflnanten tar illa, så...

— Nej bevars, lala du.

— Ja, si annars är det så olika med herrarne — somliga tycka om att silta och spekulera och säga inte ett ord — ulan titta som tjuren på köttmångeln, och lysta en då man klyfver näbb, men si andra herrar äro så lusliga att tala med — mest de som fara enbel; men ta de två hästar så äro de ordkarga — och derföre efter lyft-nanten log paret, så tänkte jag vid mig sjelf — der får jag nog ett lik igen, som hvarken talar eller svarar, för si somliga menniskor äro så inrättade, för si, det är som häradsdomaren säger, både si och så med menniskoma, somliga äro inrättade så och andra så.

— Hm — i den der stugan bodde förr gamle Rapp.

— Jaså.

— Ja, gamle Rapp var en hel karl, annars så var han korpral

— och en duktig karl se’n, må lyflnanten tro, och grann se’n var gubben med sina äretecken på bröstet — för si han hade varit med i krig och då han i fjol begrafdes, så sköt di vid grafven för honom, för si gumman hans bestod krutet — för si inte beslår kronan så mycket som ett skott krut öfver en som med lif och blod försvarat kung och fädernesland. — Del har stackars kronan inte råd till det, kan vela.

— Jaså, lian fick skoll vid grafven.

— Ja, det förslås, för si enkan menade på, alt Rappen var så god att han nog förljenat skoll innan han blef nedmyllad, för si han hade varit i krig, vet, och hade stålt för kulor och krut vet jag, och slagits såsom elt lejon och hade dessutom fått sig lapperhetspennin-gen af kungen i Sverige och så ett kors af ryssen; för si ryssen tyckte så mycket om Rappen och ryssen sade: Rappen skall bära min egen orden, sa’ ryssen, och så hängde han på Rappen en grannlåt och sade: Slit den med helsan, gamle Rapp, sa’ han, för si den dagen var ryssen god i ögona., Men det hände sig i det stora slaget vid Leipzig, en stad i Tyskland, så hände sig alt Bonaparlen var illa ute och inte visste hvar han skulle taga vägen — för si der stod gamle Rappen med sitt korpralskap utanför dörren och menade på att om Bonaparten ville krypa ut, så skulle de nog ta honom död eller lefvande.

— Det var märkvärdigt!

— Ja, visst var det märkeligt om Rappen kunnat få tag i den menniskan, som ingen annan kunde få tag i, för det alt han försvurit sig — men jag har hört det af många, fastän Rappen aldrig ville tala om del, för si det gick inle bättre, än att f-n lille kom ut ändå och sprang ifrån Rappen, så att den gången stod han der med lång näsa.

— Men, kära du! del der är väl ändå aldrig sannt? ,

— Sannt? jo serra ko tricken är det så, ty det vet hela socknen, och häradsdomaren säger alltid när något går baklänges: det gick som när Rappen tog Bonaparten, det säger häradsdomaren, och inte springer häradsdomaren med limslången, vet jag.

Jag hade nalurliglvis ingenting all invända mot häradsdomarens auktoritet, utan bad endast Pål (så hette drängen) fortsälla.

— Jo si, det är alt tala om gamle Rappen. Nu var det så, (men del talade han om sjelf), att svenskarne derute i Tyskland hade slagit läger och lågo i vida fältet. Då hände det sig, alt Rappen, när han skulle sälta upp flaggan midt för kompanigalan, så märkle han alt en lilen lärka flög upp ur en Jjunglufva, och när han tittade eller hade hon der sitt bo, och fyra små ungar, som inle kunde flyga, i boel. Det der tyckte jag, sa’ Rappen, var ömkligt, och så satte jag en käpp vid boet och sade till kompani-kamraterna om huru det var, att der lågo små ungar i boet och att ingen skulle klifva dit. Och ser lyftnanten, ingen enda själ gick dit annat än för att titta på de små som lågo der. Så blef der slag utaf, fast det vet jag inte så noga; men visst blef der oro och så skulle de draga sin väg. Hvem skall akta min lärka? sade Rapp, och så gaf han några skilling åt en gumma i gården bredvid, att hon skulle akta på att inte elakt folk skulle trampa i boet. Och så bröto de upp och marscherade några mil. Men några dagar derefler kommo de igen lill samma slälle, och vipps var Rappen der och såg om sina foglar. Modren var borta, men ungarne lågo ihjältrampade i boet. Rappen satte sig ned bred-vid och han blef så genomledsen att han började gråta. Då kom gumman. — Har du sett efter foglarne? — Åh, sade hon, det har en ryss gjort, jag visade honom boet och bad honom låta bli det; men han slog ihjäl ungarne han. — Jaså, sade Rapp — jag kunde väl veta, alt det inte var en svensk soldat, en som har bo sjelf och hustru och barn i det boet, och så blef han arg på ryssen i alla sina dagar, så inte hade det lönat alt ryssen och fransosen kommit in i vår socken så länge Rappen lefde.

— Hvad är detta för ett fält? afbröt jag Ivärt min munvige skjutsbonde — här har troligen stått ett stort slag. Fältet var öfver-sålladt med bautastenar i så stor mängd, alt man icke behöfde vara antiqvarie för att fasta sin uppmärksamhet på dessa stumma vittnen från en långt försvunnen tid.

Jag kan ej neka, att alla dylika minnesmärken starkt verka på min inbillning. — De äro menniskoverk, men från tider, i seder, i tro och i bruk himmelsvidt skilda från våra, i vissa fall möjligen bättre, i andra, ganska afgjordt, sämre än våra.

— Hvad kallas detta fält? det har varit ett slagfält.

— Hä — jo, här ha visst stått ett stort elt slag, men inte ha det skett hvarken under min fars tid eller farfars heller, fast gubbarn e voro gamla begge två; men si de talade bara om alt i deras förfäders tid så var det en kung, som hette Klack och han blef ihjälslagen här ute — annars så ligger han der borta i backen, med stenen på; för si det är klacks hög som det kallas. — Annars så ha de en vers om hela saken:

Då Wättery blef Jättery'

Hördes ett gny Allt opp i sky.

Ty slaget stod mellan Gunnarp och Medelby, eller Melby som det nu kallas.

— Det har visst varit ett stort slag?

— Ja, det kan lyflnanten lita på, mång tusende sinom tusende menniskor slogos ihjäl på en dag, från solens uppgång till dess ne-dergång, talade farfar om, och så blef kung Klack mördad eller ihjälslagen likasom af de sina egna, som del står i visan om den saken.

— Kan du sjunga?

— Åh inte så mycket, skrattade min skjutsbonde.

— Vill du sjunga den visan om kung Klack — bad jag, som verkligen var nyfiken att höra om någon så gammal tradition fanns i trakten.

— Hm — ja det kan väl ske. — Och efter några hostningar började min slfjutsbonde, med säkerheten hos en bravursångare, somväntar applåder och da capos, följande visa på en af dessa för vårt land så egendomliga toner:

Kom mördaren så grym mer, just in i kungens rum Och sade: du skall dödas i denna samma stund,

Och du skall döden dö allt för min högra hand,

Så kunnigt blir ditt slut för hela Svea land.

— Men, inföll jag, då stupade ju inte kung Klack i ett fältslag, då han mördades i sina rum?

— Hm — det var väl på kongsgården kan jag tro, för si inte vet jag; men ihjälslagen blef han, och ligger der borta i klackshög.

— Lyflnanten ser väl stenen?

— Ja godt, sjung vidare.

— Ja bevars, men si det är bara en visa om kongen, som blef ihjälslagen af en menniska, som inte fruktade Gud eller hans straff, då han med sin mordiska hand kom åt Herrans smorda — annars så heter det så, att kung Klack blef rädd och ledsen för sitt lif, förstås, och så sade han så här:

Om bara jag får lefva i trenne dagar till,

Jag många tunnor gull i lösen gifva vill;

Mitt halfva land och rike jag genast gifver dig,

Men, grymme Ankarström, du skona skall mitl lif.

— Men, det der rör ej kung Klack.

— Ja, inte vet jag; men si den visan sjunga de om densaken, blef min sångares svar, i det han gaf hästarne ett piskrapp, för att slippa vidare undersökningar i historien. Med all aktning för hans historiska kunskap, så var den

ej besvärad af någon kritik, tilläde kaptenen *)•

Min skjutsbonde tycktes blifvit antingen modfälld eller sårad af mina anmärkningar vid saker, som han, som bodde på orten, naturligtvis borde känna bättre, än hvilken herre som helst, han måtte resa enbet eller med paret.

Emellertid dröjde detta moln icke länge på horisonten.

Vi mötte nemligen en illa klädd karl, som kom vägen fram, bärande en knippa ris och vedpinnar.

Denne helsade på min skjulsare, som med en min, midt emellan vänlighet och afsky, sade: god dag, Andreas!

— Hvem var den der Andreas? blef min fråga; ty jag ville ej gerna att Pål och jag, för våra små meningsskillnader i svenska historien, skulle skiljas ål som ovänner.

*) Författaren har på en resa, under färden öfver Wettery hed, nästan ordagrannt hört denna berättelse af skjutsbonden, och har upptagit den som ett prof af traditionens sätt att sammanbinda historiska händelser med hvarandra.— Han der?

— Ja.

— Jo, han har varit min läskamrat, då vi gingo till Herrans bord första gången — men si sedan gick det illa för stackars Andreas.

— Hur då?

— Jo, ser lyflnanten, det är så, att galna tankar ibland kommer på en, förslås, när den lede fienden får insteg i ens hjerta — och så är det med Andreas.

— Och vidare?

— Jo, se, han var i min barndom min lekkamrat och riktigt en beskedlig gosse, och rask sedan, och oförvägen, och si vi voro myckel goda vänner, och Gud skall veta, annu i denna dag håller jag af honom, för ser lyftnanten, han har — men det är likagodt hvad han har; men det säger jag rent ut, om jag hade makt som jag har vilja, så skulle inte Andreas behöfva gå sådan der — för det är synd om Andreas.

— Hvad har han gjort?

— Jo, si hela hi&lorien är så här: Der borta i Gunnarp bor en rik enka, en snål sate, som inle unnar den fattige en skärf, nej det gör hon inle. Hon unnar dem inte en gång tak öfver hufvudet. — Nu är det så, alt hon flyttat ut från byn, och se det hände sig i tu-årse’n — kommer herrn ihåg den svåra Onsdagen?

— Ja.

— Det var en smula blåst och snö här på Weltery, snön yrade, så att ingen kunde se hand för sig, och hvar och en, som satt inne, och som var som en menniska bör vara, och sådan som Herren befallt henne vara, då han säger: du skall älska din nästa som dig sjelf — ja, till och med som Frälsaren säger: älsker edra ovänner, (men si den der gamla hexan hatar hela verlden, och blott tänker på att hon skall ha det bra här i tiden) — ja, alla som inne sutto tackade Gud, att de hade tak öfver hufvudet, och bad till Herran att ingen skulle komma i olycka på vägar och stigar. Så hände sig att en faltig tiggeman hittade fram till enkans hus och kom in. Han bad om husrum till dess yrvädret tagit slut; men så mycket godt hade hon inle i sig, ulan hon körde ut honom igen — och så, när det blef klart igen, så hiltade de gubbstackarn uppkrupen bakom en slen; men ihjälfrusen och död.

Inte brydde hon sig om det, och intet straff fick hon, för si, på sådanl finnes intet straff, utan en sådan en, som är skyldig i sin nästas död, den skrifver sig i kyrkan och är stor på, alldeles som hon var en är% menniska, eller hade gjort hvad Guds ord befallt. Och, Gudbevars, efler hon är rik kantänka, så krusa de för henne ihela socken; men si jag— jag tar aldrig af mig hatten för det arga stycket, som aldrig gjort så mycket godt, eller gifvit så mycket, som ligger på min flata hand.

— Men, hvad har del med Andreas att göra?

— Ah jo, nu var saken den, att Andreas var en lustig pojke, och vi andra voro ofta ute med honom på rolighet och på dansar och sådant. Ja, Andreas var liksom förlofvad med en flicka i byn — den grannaste man kunde se, fastän hon var fattig. Så hade Andreas och många andra en höstnatt varit på en lekstuga och vi hade alla så hjertans roligt och dansade intill det började dagas, men då skulle vi gå hem. Vi voro sex — åtta lustiga pojkar, för si det var i tuårse'n,

— och gingo sjungande vägen fram — då hände sig alt vi gingo tält förbi enkans gård. Han må tro att hon har en trädgård med både äpplen och päron i, men så har hon också en häck omkring som heter duga, så hög och stark och med grafvar på ömse håll. Inte vet jag; men en sade: Käringen har stängt in sina äpplen, så att ingen knappt kan se dem.

Vi hade just inte godt öga till henne, ty hon var ett rikligt troll; och så blef det förslag, om vi inte kunde försöka komma in i paradisets lustgård. I det der voro vi alla lika skyldiga — ja, det säger jag rent ut — orätt var det inför Gud och menniskor; men si, man kan bära sig illa åt när man inte länker efler. Meningen var inte att la något från det trollet, utan bara visa henne att hur hon stängde så — för si hon var för oss alla en förargelseklippa, och Andreas hade särskilt agg till henne emedan hon fört ut rykten om hans gamla mor, alt hon kunde trolla och sådant, som visst var en osanning, fastän det nog finnes folk, som kunna mer än andra och skaffa igen stulet gods och sätta sjukdom på folk och kreatur och sådant, det vet man nog, men Andreases mor hon var oskyldig i sådant. Men si, de hade varit i delo om ett arf, som snålsaten ville ha i sig — hon hade inte nog förut, men si vid häradsrätten blef det topsit och så gick det längre och ända till kungs; men allt blef del topsit — så atl rättvisan hade sin gång, det kan ingen klaga; men sedan så ville hon åt Andreases mor på allting, vis och sätt och då hon inte annat hade alt hitta på, så spridde hon ut, att gumman kunde trolla och mjölkade hennes kor på en knif som hon satte i fähusväggen och sådant, som trollpackor bruka. Sålunda begaf sig att vi pojkar sprungo öfver yttre grafven, arbetade oss genom häcken och in i hennes lustgård. Men inte var meningen att stjäla heller. Men så sade vi: vi skola märka efter oss, så att käringen ser att här ha varit främmande. Och så klef både en och annan upp i trädena och plockade ner äpplen och lade i en stor hög — och visst var det välnågon som smakade på — det förstås, men inte ville vi spjäla — jag säger vi, för si vi voro alla lika skyldiga. Emellertid så skällde en hund och vi sprungo vår väg och skyndade åt hvar sitt håll, för si samvetet var inte rent kan lyflnanten förstå. Men inte visste vi att Andreas, då han skulle ur trädet, vrickade sin fot och sålunda blef qvar, så alt de fingo tag i honom. Nu så fick del elaka stycket något att komma med för att hämnas på Andreases mor och hon for till länsman och så togo de Andreas fast.

Herre Gud! det var ömkligt, och vi lade råd om vi inte alla skulle gå fram vid tinget och säga: vi uro alla lika skyldiga — men då hade vi blifvit tjufvar allihop för den der äpplehögen. Dessutom så talade vi vid Andreas och han sade: Låt bli! det gagnar inte mig, ulan jag tar på mig alltihop. Emellertid så gingo vi till käringen och ville lösa Andreas och betala äpplena tio gånger om, — men si, det ville hon inte höra, utan svor och förbannade sig på att hon skulle hellre gå ifrån gård och grnnd än atl släppa IroNpackans pojke denna gången. Hon var riktigt glad, oläckelset, åt all få göra den stackars pojken olycklig. Del var inte värdL

Så ville vi betala vid rätten, men si det var urbota, för si det var tjufnad ule på marken, och så blef Andreas dömd till vatten och bröd.

Han skulle sett honom inför domstolen huru han såg lugn ut, men visst sågs del att det grep honom om hjerlat; men då lagmannen sade: Det ser ut, som om du ej varit ensam, — så sade Andreas: jo, jag var alldeles ensam, ingen var med mig — del sade han för atl vi skulle gå fria.

Och så fick han sitt straff, vet herrn — det der kommer atl stå oss andra dyrt på den yttersta dagen; men visst skall snålkäringen stå bredvid och få sin dom, hon också.

Ja — men det gick väl an; men så kom Söndagen och då, herre, då — ja, jag glömmer aldrig den dagen — då slod han på pallen inför hela socknen — och si — del allravärsla, hans fastmö var i kyrkan, ty hon tänkte aldrig på alt några äpplen skulle bli så dyra, att en menniskas hela lefnad skulle förstöras; och då hon fick se Andreas på pliktpallen, dånade hon och bars ut ur kyrkan. Och så fick han aflösning.

Men inte begriper jag om del kan vara rätt; ty en tjuf är ju aldrig sluten ur kyrkans gemenskap och behöfver väl inte upptagas i ett samfund, som aldrig uteslutit honom, för si om han begär nattvarden så får han och dessutom så predikas det i sjelfva häktelset, så alt inte begriper jag hvad den der högtiden skall tjena. Vet Jyftnanten?— Jag kunde i detla fall icke upplysa någonting, tilläde kaptenen.

— Sedan, fortfor min skjutsbonde, sedan var det slut med flickan, hon fick sådan blodhosta att hon strök med på samma våren och Andreases mor dog också af sorg och elände. Men, må tro, då var snålkäringen deruppe litet glad i sin själ och tyckle att hon slällt väl till.

Vi alla tyckte alt det var synd om Andreas, som lidit oskyldigt och ensam för allas vår dårskap och dumhet, och derför blef han väl upptagen af alla och vl ville ha honom med oss, men Andreas var mörk i hågen och ville inle vara med. Då sade jag en dag: käre Andreas, kom med oss, vi veta ju alla alt du inte är elak eller en tjuf, fastän lagmannen var tvungen att dömma dig så efler lagens bokstaf.

Men då sade Andreas: — låt mig vara — då jag slodpåpallen och Märta skrek till och dånade, så tänkte jag: Nu är det slut med hela leken — och nu blir jag en slorljuf i alla mina dagar — så har man ställt till med mig.

Det var ju fasligt, men si Andreas menade på att han inte hade att lefva för, för si det skulle, om han blef hundra år gammal, stå i prestbeskedet att han var en tjuf, en oärlig menniska — ja — och då, menade Andreas, kunde han lika väl vara oärlig som ärlig.

Jag bad honom så vackert och sade: det der glöms bort, Andreas — men han sade: det får aldrig glömmas då det skall slå i milt besked, om jag också blef så gammal som Methusalem — sådant blir aldrig förlåtet och, tilläde han och skar tänderna, då de aldrig vilja förlåta mig mitt fel eller brott, så behöfver jag inle vara rädd om de ställa mig dit några gånger till, sade Andreas. Herre Gud! så faslig menniskan ändå är — och ser lyftnanten, sedan dess, så stals der litet emellan hos den der gumman så länge hon lefde — och alla visste ock att det var Andreas, men si nu var han för slug och så fick de lof att släppa ut honom, fastän han ofla var fast — och nu är Andreas den fräckaste tjuf som finnes, han har bitit hufvudet af skammen, som man säger, och Gud vet huru länge folk går säkra om sina lif. Så ser lyftnanten att det blifvil en stor eld af en liten gnista; men hvem blåser på att det blir så rasvildt? — inte vet jag; men visst blåser det på, och det tyckes liksom folk riktigt skulle frukta för att icke brottslingarne blefvo så förhärdade, som de nu blifva. — Det felar inte, utan ser lyftnanten, af litet rök gör man en stor eld, som bränner oss inne allihop till slut. Der ser herrn huru det är med stackars Andreas; men si i våras så blef käringen sjuk och kantänka hon var rädd om lifhanken — och så skickade hon efter kloka gubbar och gummor och de både gjölo bly öfver henne Teckningar ned Text. 10och hade henne ut och drogo henne genom en jordvall och annat som brukas när folk äro illa sjuka — meu ingenting halp, utan det blef allt värre och värre. Ändtligen var det så långt kommet, ott det var rent ute med henne, och då så for de in till en doktor i staden och han skref en lång nota, som kostade sju och tjugu daler på apoteket, och det var både droppar och små hagel, och så tog hon i sig utaf alla slagen; men si, inte kan menniskor rå på när Herren har räknat våra dagar, det förstås, så att det lutade utför och lackade åstad med hvar timme, så alt visst hade en kunnat klippa af doktorsnotan midt på och hon lått nog ändå; men hon hade ändå god råd, så att det gjorde just ingenting. Emedlertid så låg hon der och kämpade och kämpade och kunde inte dö, fastän mor — hos häradsdomaren — både läste öfver henne och annat; men så kom mor att tänka så: Hon har alltid varit så näriger af sig, att hon nog sytt på någon söndag under predikan och derför tog mor tre synålar och bröt tvärt af öfver henne så alt hon skulle få dö — men det gick inte för sig, hon dog inte ändå; — ändtligen så tänkte mor som så: kanske den der domen öfver Andreas qväljer henne, och så letade hon upp papperen om Andreases brott och ref sönder dem i tre bilar öfver henne, och brände bitarne till aska och gaf henne att dricka — och se då blef hon förlossad och dog.

En sådan ända tog den menniskan; men stackars Andreas emedlertid, som genom kyrkoplikten blifvit en brottsling för hela lif-vet. Det är med skampallen i kyrkan, som ordspråket säger: ”Der vår Herre har sin kyrka har också skam sitt kapell,” för si, skall hin onde få makt med en fattig syndares själ, så är det då man sätter skampallen midt i Guds hus och liksom vill säga: Du ville ingen syndares död; men vi vilja förderfva honom rikligt. Stackars Andreas — hm — ja ser lyflnanten, det var en ledsam historia — jo var det så — annat —

hoppsan, Docka, du skall inte dra benena efter dig — se så — annat är det med resande herrskap, ser lyftnanten.

— Jaså, hvad då?

— Nå! just ingenting, men ibland så händer det både si och så att se och höra.

— Nå, kära Påhl, tala om hvad du har sett och hört.

— Nå ja, se det är bara om enbet och tvåbet och en trehästavagn.

— Ja tala om enbet, tvåbet och en trehästavagn, bad jag, — och Påhl började:

— Jo se, jag var bara en liten pojkvasker; men jag tjenade då som nu hos häradsdomaren, för si der har jag varit från det jag var liten, derför att far min var liksom torpare under gården, men så drunknade han på ån och så dog mor min inte långt efter och såskulle jag gå på socknen kantänka; men så sade häradsdomaren: ”jag skickar ingen af mitt folk på socknenoch så kom jag dit — och der har jag varit alltsedan, förut utan lön, och se’n med både penninglön och småkläder och elt par tyska stöflor till helgdags och ett par svenska till hvardags.

— Det var duktigt det.

— Ja, visst är det bra — derom är ingen frågan. Men då jag var en liten pojkvasker, så fick jag skjutsa, ty ingen hade, menade häradsdomaren, sådan hand med hästarne som Påhl Persson. Jag var, som sagdt är, en liten pojkvasker och då skjutsade jag ofta Schinjören (Ingeniören), ty han for här och racklade enbet både sent och bittida och låg i byarne söderut och mätte; men inte hade han mer saker med sig annat än en liten kappsäck af skälskinn, och den var nog sliten i hörnena den, och så en lång låda med sina tillställningar i, och ett stort bleckrör, som såg ut som en kanon, med karteverket uti. Eljest hade han en gammal resväska på bröstet med sina penningar uti; men inte var det mycket.

Hå, jag minns nog att jag skjutsat honom många otaliga gånger i ur och skur, och tyckte i min skinnrock att det rätt var synd om lilla Schinjören, som inte hade mer än sin snäfva kappa. Jag var den tiden pratsam som nu — ty det kan aldrig skada att man talar;

— och så pratade vi, jag och Schinjören, om hvad det kunde vara som var märkeligt. Och så sade jag en gång: — Nu har Schinjören rätt kört som en turk och hedning, — ty hästen var rent hvit.

— Har jag? sade han.

— Ja det har han, sa’ jag.

— Der har du sex skilling, sa’ han.

— Tack, sa’ jag, men det är allt synd om Schinjören att ge mig så mycket.

Då skrattade Schinjören och sade: det skall en rik flicka betala, sa’ han.

Jo serra tre, året derpå så kom han med egen vagn och tog paret och hade fått sig en ny resväska med grannt namn uppå och en stor hund, liksom utsydt. Och jag skjutsa honom och körde sjelf och Schinjören satt bredvid i en ny grafm klädesrock med snören på och var rikligt grann.

Då sa’ jag: — nog synes det att Schinjören fått sig en rik flicka, som han sade i våras.

— Nej, inte än.

— Hvem kan det vara, med förlof? sa’ jag.

— Jo det är en brukspatrons dotter, sa’ Schinjören.

— Och hon ur väl alldeles fasligt rik? sa’ jag.— Åh ja, när far hennes dör.

— Jaså, sa’ jag — är han gammal?

— Nej, inte så gammal, men mycket klen. Och så sa’ Schin-jören att gubben rest både till Tyskland och de påfviske länderna för att få sin helsa igen af vatten, som finnes derute — men inte kan en menniska bli bra

utaffvatten.

— Jo, det är visst möjligt.

— Ja, då skulle nog häradsdomaren blifvit bra för sin gikt, ty här borta i prestegårds äng är en generalkälla, och dit rådde de honom att resa och dricka sig till helsa, och gubben for, men inte blef han bättre, fastän han låg der en hel vecka och drack — jag törs inte säga huru många kannor om dagen, men det var alldeles orimligt hvad gubben hällde i sig mycket vatten. Ja — emellertid så var nu Schinjörens svärfar ute och drack vatten i de påfviske länderna.

Må tro Schinjören var litet fin och så gaf han mig en tolfskilling och sade: ser du, Påhl — nu har jag råd, för en rik flicka skall betala’1.

— Ja, det tror jag, sa’ jag — sådana förnäma herrar kunna fa sig en rik flicka; men en fattig pojke, som jag, lår tacka Gud om han med sin brud får sig två kistor — den ena med linne och den andra med fjäderkläder, och en jernkakelugn att sätta i stugan.

Aret derpå, vet lyftnanten, så kom han med ett stort åbäke till vagn, så att vi fick sätta tre hästar för och då hade Schinjören med sig sin unga fru; men tvi valingen var hon inte rätt ful och visst hade han tagit trollet för guldet. Men begge voro svartklädda och hon hade ”floder” på hatten, och de sågo rätt ledsamma ut. Men då hade Schinjören kusk sjelf och så en stor hundracka med silfverhals-band, som skulle sitta på kuskbocken, så att då fick Påhl Persson hänga sig bakpå och sitta på hösäcken. Och det bar af; ty det var en hund att köra, den kusken; men bra körde han; ty han hade blifvit inlärd på Fliinge och fått sig många kok stryk innan han lärt sig på del viset hålla tre hästar i tömmen. — Jag skall eljest säga att vi den liden hade en sprakfåle till fråhäst — så alt det nog ville karl till; men visst höll han honom, jo det gjorde han. Schinjören var nu, tyckte jag, duktigt förnäm och stor af sig och hade guldring på fingret och guldkedja om*halsen och blanklädersslöflor på fotterna, så nu var han annorlunda än förr. Men han och frun talade inte mycket med hvarandra utan de sutto begge och hade, sanningen alt säga, för menskliga ögon atl se, alltid tråkigt ihop.

Framme vid Sördala ville de ha mjölk; men inle var gästgifva-rens glas godt nog, utan de hade slipade, kruserliga glas med sig — och allt var så stort, att jag inte fick tala vid Schinjörn, utan kusken betalade och gaf mig tre skilling i drickspenningar. De andre stop-pade nog han i sin ficka, kan jag tro. Hvart år kom herrskapet resande vägen fram och alltid med tre hästar; än bar det, sadekuskpn, till Ramlösa, än skulle de resa utrikes, eller skulle de till Stockholm och lefva stort, så att visst lossade Schinjörn på de fångar arma.

Emellertid så kommo de igen för en fyra fem år se’n och hade bara två hästar och jag fick sitta på kuskbocken, alldeles som förr.

— Då kände Schinjörn igen mig och sade: heter du inte Påhl?

— Jo, det skulle väl vara mitt namn, sa’ jag.

— Kors, då har du skjutsat mig förr, sa’ han.

— Jo, råkar nog te’, sa’ jag.

— Hör, mamma, sade han till hustru sin, vi ha väl litet brän-vin i kantinen alt ge Påhl för gammalt; ty nu var han liksom litet gemenare än då han körde med tre hästar; men ser lyftnanten, i tuårse’n så låg jag en natt på håll och så kom der en enbet. Det var en sådan der liten sate, som kallas för norska schäsar, eller en sådan der karniol, och så kom der en liten herre och skrek: är det försatt än?

— Jo, det är säkert det, sa’ ja.

Det var min lilla Schinjör.

— Kors, är det Schinjörn? sa’ jag.

— Jaså, det är du, Påhl, sa’ han.

— Kors, nu far vi som i fordna dagar, sa’ jag.

Då svarade Schinjörn inte.

— Hvar är frun? frågade jag.

— Jo, hon är hemma; men hör på, Påhl, vet du någon liten lägenhet, som man kan få arrendera för godt pris?

— Åh jo, det kunde väl hända.

— Jaså — det var bra.

— Har Schinjörn sålt bruket?

— Ja.

— Hvarför del?

— Ah, det bär sig icke nu för tiden att ha bruksegendomar, det är dåliga konjuntare.

— Hm, jaså, sa’ jag.

— Jag bryr mig inte om att drifva det der, ulan tycker att det är säkrare alt mäta igen, som i fordna dagar.

— Hm, sa’ jag — för si jag hade just ingenting annat att säga.

Men nu fick jag inga drickspengar, utan han bara lofvade mig

— när han kom igen.

När jag kom hem, berättade jag hela passagen för häradsdomaren.— Jaså den, sa’ häradsdomaren — ja, ser du, Påhl, sa’ häradsdomaren, den lilla skärf man sjelf tjenar ihop, sparar man på; men får man pengarne så der, så smälta de som snö i solsken.

— Och Schinjörn?

— Jo, han trodde att arfvet aldrig kunde taga slut och så lefde han som en prins, i stället att lefva som en brukspatron, och så strök hans förmögenhet åt lika lätt, som den kommit, och, sade häradsdomaren, det är hela historien.

Men ser lyflnanten, det der är hvad jag ville tala om enbet, två-bet och Irehästavagnar. — Se så, nu äro vi framme vid Sördala — det gick ju inte dåligt, hvad är lyftnantens klocka?

Med dessa ord drog kapten upp silt ur och tilläde skrattande: jag har uppehållit er på det skjulshållet så länge, att klockan är tio — nu bryta vi upp.

Första Aftonen.

Det finnes icke många nu, som minnas min tant Margreta. Eljest var hon en ganska respektabel menniska i tiden, och vi visste ingenting roligare än att gå till henne och sitta vid en kopp kaffe, som hon kokade mycket godt, och vid det susande teköket om aft-narne, och höra hennes många historier. Tant Margreta var ett lefvande lexicon, och aldrig utan ämne. Jag minnes så väl hennes två små rum, det inre grönmåladt i oljefärg, prydt med några gamla taflor och ett par uppstoppade kanariefoglar, som tillhört en af hennes matmödrar, ty tant Margreta hade i sin ungdom varit en sorts sällskapsdam hos baron Ridderstjernas, och följt dem på deras resor. Utom denna befattning hade hon länge vistats i en småstad, der hon lefvat genom att gifva undervisning i musik. Tant Margreta spelade ännu i ålderdomen ganska bra; men hade ett slags inrotadt hat till pianot, och påstod det vara ingenting annat än skrammel. Hon hade små egenheter den goda tanten, men var på det hela treflig, och då vi som barn samlades hos henne, eller som äldre helsade på, var hon alltid densamma, alltid förnöjd med sin verld, fastän Gud skall veta att hon ej var rik, utan i stället hade nätt och jemnt hvad hon behöfde. Hon hade öfverskridit den åldern, då gamla flickor ännu vilja vara unga, hon bar sitt gråa hår sådant det var, och nyttjade negligé — ett

säkert tecken på att hoppets tid är ute. Emellertid var tant Margretas lilla våning en samlingsplats för hennes vänner, och af dessa egde hon många. Hon var en af dessa anspråkslösa, glada, men ändå icke ytliga menniskor, som ej söka att vinna någon, men likväl vinna alla. Ett drag af lugn glädtighet utmärkte henne — de ärliga ögonen talade om, att det ännu i den gamlas själ fanns rum för barnafröjd, med ett ord, def fanns ingen, som vi hellre besökte än tant Margreta. Man hade der visserligen icke hvad man vanligen anser för nöjen; toen man kunde alltid påräkna en treflig

^ooQ ieafton, ty tant Margreta och hennes gäster täflade om att meddela hvad hvar och en hade i sitt förråd af berättelser, sagor, minnen — allt, hvad som helst föll oss in, och som vi kunde förmoda skulle roa de närvarande.

På detta sätt blef tant Margretas våning en slags klubb för hela vår slägt och dess vänner — vi möttes der om aflnarne, särdeles om vintern, och vofo ganska nöjda med den nätta te-supén, som var det enda den goda tanten kunde bjuda, och vi väntade. Utom mig bestod det vanliga sällskapet af en vår slägtinge, kapiten von Röbbelen, en man eller snart sagdt gubbe, i hvars hela utseende röjdes att han var en glad själ, som uppfattade och återgaf ögonblickets intryck med naturtrohet — han hade, som det heter, varit med, och ägde således ett rikt förråd af glada, roliga eller sorgliga minnen, som han framställde på sitt sätt, alltid under formen af muntliga meddelanden. Tant Margreta deremot gaf en något mera romantisk anstrykning åt sina berättelser. Den andra gästen var en torr och mager kusin på manssidan, assessor Berger — en man, som mest lefvat på sin kammare och sett verlden genom sitt fönster. Han var den torraste och den tystaste i hela sällskapet, men då han föll in, skedde det på ett alldeles eget torr-roligt sätt, som endast för afbrottets skull hade sitt behag. Desse voro våra hufvud-pelare; men utom dessa hade vi mera tillfälliga bidrag, då någon annan helsade på och deltog i våra aftonnjutningar. Jag vill, om det roar er, låta er vara med på några af dessa soiréer, som vi, för att gifva våra samqväm ett klingande namn — kallade soiréerna hos tant Margret. Det var en evigt lång höstdag, som behagade låta det bli mörkt klockan 3 eftermiddagen, fastän almanachan lofvat oss, att solen skulle bli uppe till klockan 4 och 18 minuter. Vi hade således god tid — men då jag kom till tant Margret, sutto redan både kapitenen och assessorn der och ändå några andra vänner, och assessorn afslutade med den torraste min, man kan tänka sig, en historia, åt hvilken kapitenen skrattat så, att hans glada ögon vattnat sig.

— Se så — se så — det var godt, sade kapitenen, nu skall kusin tala om en spökhistoria.

— Jag?

— Ja just du, Margret — tala om någonting troll-likt, något spökaktigt, för si, Berger här har nu haft oss att skratta, och nu skulle det vara roligt att bli litet rädd efteråt — ha ha ha, det skulle just bli kuriöst om gamle kapiten Röbbelen blef mörkrädd, när han gick hem i mörkret. Ja, en spökhistoria, ropade vi alla — en riktig spökhistoria, tant, vi vilja blifva rädda sdm barn.— Jag minnes ingen, sade den goda tanten — och dessutom, tilläde hon, ären J alltför upplysta att tro dylikt.

— Nej, tant! vi lägga bort vårt högre ljus för en stund, sade jag — vi skola ej invända ett enda ord, till och med om tant låter andarne leka med murkalk och sten, eller dricka ut öl eller sparka ut en spilkum rakvatten, som så trovärdigt berättas i ”Blätter aus Prevorst.”

— Nej, mina vänner — jag talar ej om dylikt nu. Du är blott en otrogen Thomas, som ej tror på annat än det de fem vanliga sinnena fatta — dessutom minnes jag ingen — åtminstone ingen som det lönar mödan att tala om för dig — kanske en annan 'gång.

— Men. tant, något måste ni berätta oss.

— Något, svarade tanten småleende. Hvad då?

—• Helst något spökaktigt — jag tror allt hvad tant säger. Hon skrattade.

— Nå, vill ni höra historien om ”Den grå mannen?”

— Har ni väl ett begrepp om en gammal magister, sådan en dylik presenterade sig i min ungdom? så började tant Margret. Vidare, ha’n J i den nya tiden sett ett exemplar af en riktig gammal hemtjenare, sådan som jag minnes

många? Nej, det ha’n J icke — de voro originaler, och sådane finnas ej nu för tiden, lika litet som skalder. Tiden är sjelf originel och vill vara det, den är sjelf skald, sjelf hjelte, sjelf statsman — sjelf allting, och derföre finnas inga personer, som äro något annat än alla andra.

Fordom kunde man få se en vacker sax af stål; men den var ensam i sitt slag, frukten af ett långt arbete, en oafbruten möda, ett mästerstycke — nu får man se alldeles likadana små saxar; men de äro gjorda i machin tusendubblade, icke några mästerstycken, men vackra nog, för godt pris — och ingen menniska bryr sig om att göra ett verkligt mästerstycke. Så är det i all ting, barn, och således är det slut med originalerna. Jag* beklagar dem som taga ämnen ur, vår tid till behandling — deras bemödanden att måla olika karakterer måste slå fel och bli osanna; ty det finnes ej någon enskild karakter. Man är ej riktigt bra och ej rikligt dålig, man är ej mäktig af synnerlig dygd, men ej heller af stora brott, man är hvar-ken glad eller olycklig, hvarken hvit eller svart — man är grå. Så var det ej i min ungdom, man kunde då få se figurer, hvartill maken ej fanns på hela jordrunden — och en sådan var magister Gerhard.

Han var ett sorts inventarium på Remminge, och var redan då jag kom dit en gammal man. Folket kallade honom aldrig något an-Teckningar med Text. 6nat än ”den gråe mannen,” och aldrig såg jag honom i någon annan drägt än en skiffergrå frack, lika färgade benkläder och långa stöflor med tofsar, således en sorls ”gentilhomme” från en långt försvunnen tid.

Remminge är en gammal gård, en lemning från en af dessa kolossala egendomar, som den gamla adeln hopade i sina händer, och som, besynnerligt nog, bibehållit sig till trots för sjelfva reduktionen, som mindre träffade Malmersköldska slägten än någon annan af den tidens högre familjer. Remminge, fastän småningom stympadt och förminskadt, var likväl när jag var der ännu en stor egendom. Det gamla huset, bygdt i sjuttonde seklets franska smak, med ofantliga tak och snidverk öfver porten, bär ännu hela stämpeln af sextonhundratalets stela prakt och tyngd i byggnadsstil. Sådant det yttre var, så var också det inre. De stora djupa 'rummen saknade tillräcklig dager att vara glada, men nog för att vara högtidliga. Ännu voro i de så kallade statrummen på andra bottnen de gamla marmorkaminerna qvarstående med sina bilder på hörnen, dessa Iråkiga symboler af oegennyttigheten, ädelmodet, fosterlandskärleken och så vidare, som den tiden voro på modet, och på hvarje målning skulle angifva konungar och hjeltar, köpmän och possessionater, med ett ord alla, som kunde betala målaren mödan att skänka åt den lycklige ett litet kotteri af dygder — i olja.

Då jag kom till Remminge, var det dels för att tillse hushållet, dels hafva uppsigt öfver barnen och dels att vara sällskap åt friherrinnan Ankarstjerna. Jag var således på sätt och vis ett allt i allom i huset, och blef snart vän med den trefliga familjen, som bestod af baronen, hans friherrinna, en son och en dotter. Till denna familj slöt sig helt kuriöst också gamle magister Gerhard — ”den grå mannen,” hvars verksamhetssfer jag aldrig kunde utfundera. Han läste icke för gossen, han vislades mest i det gamla bibliotheket och sågs aldrig ute om dagarne. Han talade mycket sällan, var alltid städad och på sitt sätt fin i sina skiffergrå kläder; begärde aldrig någon uppassning, städade sjelf sitt rum, dit ingen oinvigd, det vill säga ingen annan än baronen fick inträda, och hade sina rum innanför bibliotheket tillästa och riglade, då han var ute eller inne. Det tycktes som man ej haft någon makt öfver honom; han kom och gick när han ville, åt vid bordet när han så ville, i sitt bibliothek då han ej ville gå upp; med ett ord, magister Gerhard var en fullkomlig gåta. Oaktadt allt detta bemöttes han med utmärkt artighet och vänlighet af mitt husbondefolk, och den första föreskrift jag fick af min matmor var: ”ni får ej på något sätt försumma magistern, han skall i allt ha sin egen vilja.” Delta var oändligen lätt att efterkomma; ty magistern begärde ingenting utom att slippa uppmärksamhet. Han

Goo^lekunde likväl ej annat än väcka nyfikenheten; men denna stadnade, hos husfolket och grannarne, vid det enkla, att magistern var en besynnerlig menniska eller på sin höjd att han var Sved enborgare, en benämning, som man ansåg innebära allt hvad som var dunkelt och gåtlikt, orimligt och besynnerligt.

— Nå tack, tant, nu äro vi inne på _andeskåderi, sade jag — nå vidare.

— Jag kan ej neka, återtog tant Margreta småleende, alt detta just var min tanke då; — jag kunde ej låta bli att med en sorts barnslig fruktan betrakta den grå mannen, hvars gulbleka skrynkliga ansigte, lutande och liksom

smygande gång, allvarliga hemlighetsfulla sätt att vara, jemte hans tystnad och lefnadssält, var så olikt från alla andras. Men jag fann ingenting mera besynnerligt än att den gamle aldrig om dagarne gick ut, det måtte vara så vackert väder som helst. Deremot hvarje afton mot tiotiden gjorde han ensam en promenad i den gamla af murar kringstängda trädgården. Han, ensamt han hade nyckeln till gallerporten, som ledde dit, och hvarje afton klockan tio, när alla i huset hade dragit sig tillbaka, hördes denna port knarra, och den lilla grå mannen smyga in samt åter läsa den med rigeln. Denna trädgård var, som man lätt kan veta, vanvårdad. Blott några gånger om året fick trädgårdsmästaren med en dräng, (blott eri) gå dit in för att skyffla gångarne, klippa bersåerna och så vidare; men någon plantering gjordes der aldrig, och huru der såg ut vet jag ej mera än hvad jag såg genom gallerporten; ty det var bibliotheket och magisterns rum, som med sina fönster vettade dit, och dessa rum voro lika väl riglade som gallerporten, der man genast möttes af en ofantlig hög häck, som stängde utsigten inom ungefär tjugu alnar.

Vid dessa sällsynta besök i trädgården af dess goda genius, trädgårdsmästaren, fick denne dock ej vara ensam, magistern var alltid närvarande och sade, huru det skulle vara. Det enda som planterades var stora rader af hvita liljor, som förträffligt vuxit i skuggan under de väldiga träden, men af ingen plockades. Trädgårdsmästaren sade mig, att längst in i trädgården nära muren låg elt lusthus af sten, i kinesisk stil och med i sandsten uthuggna kineser, placerade på ömse sidor om trappan; men ända dit fick aldrig trädgårdsmästaren gå, emedan magistern alltid gaf honom arbete åt annat håll. Detta är allt hvad jag vet om den hemlighetsfulla trädgården vid Remminge. Men allt detta retade min nygirighet. Från milt fönster i flygeln såg jag hvarje afton magistern skymta vid trädgårdsporten, och då månen ej sken, såg jag en lykta smyga in derigenom och försvinna bakom häcken. Det måtte vara hvilketväder som helst; magistern var alltid ute på sin qvällsvandring; när det var mildt i luften eller blåsten hvinande snodde omkring knu-tarne, alltid var han der.

Husfolket trodde att han i den der trädgården hade möte med vålnader och spöken, och man gick till och med så långt, att om någon vågade följa magistern eller klifva öfver muren, skulle ställets gast vrida om hufvudet på honom. Man påstod till och med att så händt, men när, hvar, huru — och hvem som blifvit offret, visste ingen. Detta skadar dock icke fastheten af en folktro; det är ofta just bristen på alla skäl och bevis, som tillskapar en tro som intet förnuft, ingen bevisning kan rubba.

Men huru hänger det ihop med den der magistern, tänkte jag tusen gånger och ämnade att fråga friherrinnan derom. Jag blef snart vän inom den älskvärda familjen. Baronen var en glad, öppen menniska, som dock ej tycktes ha varit god hushållare, ej ens nu var det. Han roade sig mycket gerna, såg gerna sina grannar, reste gerna bort på nöjen och var med ett ord en af dessa, som ha hjertat på tungan, en glad själ, som lät dag komma och dag gå. Efter all anledning hade han köpt Remminge på skuld; men detta tycktes icke besvära honom. Hans första fru hade varit en fattig fröken, han en lika fattig kapiten, då han gifte sig, och några år der-efler köpte han Remminge med underlydande. Äfven detta hade i början förefallit underligt, särdeles som baronen långt ifrån ej var road af Jandtbruk.

Gamla trädgårdsmästaren Hansen, som nu var pensionerad, hade om baronens ditkomst en egen historia. Herrskapet hade kommit och knappt varit der fjorton dagar, redan första dagen hade de tagit nyckeln till gallerporten och låtit omgöra låset med dubbla riglar. — Detta hände för omkring femton år sedan — en liten tid derefter uppenbarade sig en afton den ”grå mannen,” som sedan haft nyckeln. Så mycket är säkert, att ingen kan röra vid gallerporten utan att af en osynlig makt kastas tillbaka. Magistern såg då han kom dit, menade Hansen, lika gammal ut som nu, åtminstone hade han icke märkt någon skillnad, lika blek, lika mager, lika grå i hågen och — det är mycket det. Friherrinnan hade död t och sedan baronen gått enkling ett år, gifte han sig med én ung flicka, som varit gamla friherrinnans förtrogne och vän, på långt håll slägt — en god husmoder, en förekommande vän, och en klok hushålls-menniska. Hon hade sjelf hand om allt, och jag var endast biträde i allt. Jag funderade hit och dit; när är ej ett fruntimmer nyfiket och en nitton år6 flicka allra mest? Den der gallerporten var mig förhatlig, magistern utgjorde min fasa; med ett ord, jag måste veta det, men huru?En gång då baronen var synnerligen upprymd, vågade jag fråga: Baronen kunde väl ändå säga mig hvem denna magister egentligen är — han är så . . .

Baronen blef plötsligen allvarsam och sade: Bästa Margret — magistern är en hederlig karl, en utmärkt menniska — litet kuriös, han är en min ungdomsvän.

Svaret var tydligen undvikande. Jag vände mig en gång till friherrinnan; men fick der ett lika undvikande svar och en allvarlig blick med det tillägget: magistern tillhör oss, är en vän, är det ej så?

— Jo.

— Kom då ihåg vår första bön, bry er ej om magistern, låt honom vara obemärkt, det är detta han vill — och låt vara att det är besynnerligt — det är väl ändå det minsta en menniska kan begära att få lefva för sig sjelf och i sina egna tankar, då han ej dermed besvärar någon. Trädgården, den der som ligger midt för hans fönster, är hans; vi hafva afstått den åt honom, der har han sitt Eden. Margret, Margret, sök ej intränga dit i hans stilla rike.

Jag blygdes för min nyfikenhet och frågade aldrig mera.

Med dessa ord tystnade tant Margret.

— Nåh, min bästa tant — mera.

— Hon småskrattade. — Jag vet ej mera.

— Hvad?

— Kära du, du ville ju höra en spökhistoria, något, som kan reta inbillningen — nu har du fått en sådan.

*

II.

— Men, tant, började jag, har jag verkligen så illa försyndat mig att jag ej kan få veta mera om den ”grå mannen,” så straffa ej alla för min skull.

— Nej, tant, gör ej det, bönföllo de andra. Tant Margreta skrattade, som hon plägade då hon var glad, och det var hon ofta.

— Nej, sade hon, jag vet ingenting mera om den grå mannen; men neka mig, om ni kan, att det der låter en smula spökaktigt; dessutom så — emellertid, barn, (hon kallade, då hon var riktigt god, alla yngre för barn), emellertid, barn — det är långt qvar på qvällen, ty så här på hösten och i dessa klimater går solen tidigt ner, och natten inbryter här, när det ännu är soligt på Lombardiets slätter och är full dag på Alpsluttningen. Jag vill i stället berätta för er om *Flickan från Milano.*

I medlet af förra århundradet, innan Napoleon skapat och tiden förstört ett Italienskt konungadöme, var i det nu så olyckliga Milano

En gång då baronen var synnerligen upprymd, vågade jag fråga: Baronen kunde väl ändå säga mig hvem denna magister egentligen är — han är så . . .

Baronen blef plötsligen allvarsam och sade: Bästa Margret — magistern är en hederlig karl, en utmärkt menniska — litet kuriös, han är en min ungdomsvän.

Svaret var tydligen undvikande. Jag vände mig en gång till friherrinnan; men fick der ett lika undvikande svar och en allvarlig blick med det tillägget: magistern tillhör oss, är en vän, är det ej så?

— Jo.

— Kom då ihåg vår första bön, bry er ej om magistern, låt honom vara obemärkt, det är detta han vill — och låt vara att det är besynnerligt — det är väl ändå det minsta en menniska kan begära att få lefva för sig sjelf och i sina egna tankar, då han ej dermed besvärar någon. Trädgården, den der som ligger midt för hans fönster, är hans; vi hafva afstått den åt honom, der har han sitt Eden. Margret, Margret, sök ej intränga dit i hans stilla rike.

Jag blygdes för min nyfikenhet och frågade aldrig mera.

Med dessa ord tystnade tant Margret.

— Nåh, min bästa tant — mera.

— Hon småskrattade. — Jag vet ej mera.

— Hvad?

— Kära du, du ville ju höra en spökhistoria, något, som kan reta inbillningen — nu har du fått en sådan.

*

II.

— Men, tant, började jag, har jag verkligen så illa försyndat mig att jag ej kan få veta mera om den ”grå mannen,” så straffa ej alla för min skull.

— Nej, tant, gör ej det, bönföllo de andra. Tant Margreta skrattade, som hon plägade då hon var glad, och det var hon ofta.

— Nej, sade hon, jag vet ingenting mera om den grå mannen; men neka mig, om ni kan, att det der låter en smula spökaktigt; dessutom så — emellertid, barn, (hon kallade, då hon var riktigt god, alla yngre för barn), emellertid, barn — det är långt qvar på qvällen, ty så här på hösten och i dessa klimater går solen tidigt ner, och natten inbryter här, när det ännu är soligt på Lombardiets slätter och är full dag på Alpsluttningen. Jag vill i stället berätta för er om *Flickan från Milano.*

I medlet af förra århundradet, innan Napoleon skapat och tiden förstört ett Italienskt konungadöme, var i det nu så olyckliga Milano

en fest till firande af romerska kejsarens namnsdag. Hela staden var i rörelse, guldprydda vagnar, förspända med hvita hästar, på hvilkas hufvuden strutsfjedrar svajade, körde sakta meiian en dubbel rad af schweizergarde till domen, der högtidlig gudstjenst skulle firas. Deras rullande hördes ej på de släta gatorna och under folkets sorl då det strömmade ål samma håll, som ståthållaren och hans svit. Alla klockor ringde; musik-korpser, placerade på alla Milanos öppna platser, läto höra glada marscher, allt jublade och sjelfva solen, som eljest bränner på stadens marmorberg, hade betäckt sig med lätta sil fverskyar, som långsamt seglade på det blå, och skyddade folket för värman, alldeles som sidentälten öfver åskådarnes hufvuden på Roms gamla arena.

Nära domen, på det irreguliera torget, som utgör dess öppna plats, stodo tvenne män, som tydligen voro främlingar. Den ene var en högväxt yngling. Redan hans ljusa hår, som oaktadt tidehvarfvets barbariska bruk icke var pudradt, bevisade att han var en nordens son, om också ej hans smidiga gestalt, hans spänstiga' men dock fasta muskelbyggnad, de blå ögonen och hela detta uttryck af frisk trotsighet, som utmärker nordbon, röjt, att han ej tillhörde södern.

— Tack, tant, nu äro vi inne på historien, inföll jag — och den andra var — var . . .

— Den andra, fortfor tanten, var en helt annan gestalt; han var flera år äldre än sin följeslagare — han egde hvarken dennes friska och lefnadsglada utseende eller hans utpreglade nordiska drag. Han tycktes mera tillhöra klimatet, passande bättre på den taflan än den andra. I hans, visserligen ej svarta, men gråa allvarsamma ögon, såg man ej en gnista af ungdomsglädje — tvärtom ett drag af smärta, blandadt med svärmeri — något som ofta paras.

Folket, som strömmade förbi främlingarne, fäste sin uppmärksamhet på den unge, som, klädd i en lika lätt som elegant drägt, genom sin längd och sitt utseende gjorde sig bemärkt.

Det är ändå underligt, yttrade den unge skrattande, att se detta glada, lustiga folk; — de äro i samma ställning

som vi under Kalmarunionen, kanske ännu sämre; ty språkolikhelen är större — och ändå leker del, lefver det ett gladt ögonblickslif. Jag föreställer mig just om våra uppländningar, 'dalkarlar eller hvad vårt envisa, sjelf-ständiga folk heter, skulle i sådan yr glädje följt en dansk ståthållare, som man här följer en tysk. Sjelfva schweizergardet är ju en förolämpning; man tror ej mycket sitt eget folk, då man bildar garden af främlingar.

Den äldre såg upp. — Ni dömmer rätt, bäste Felix — det är dock en stor skillnad mellan nordens och söderns folk, mellan ihär-digheten och häftigheten, mellan en frihet som utgör ett nationeN grundbegrepp, och friheten som en flyktig idé. Vi derhemma tåla ingen yttre tvingqpde makt, vi lyda blott oss sjelfva och den regering som är vår. — Italienaren deremot kastas hit och dit, än herr-skande öfver en hel verld, än slaf under några ia, tål intet eller allt

— det beror på omständigheterna. HÖr vivatropen för ståthållaren när han träder ur sin vagn. Det är ett beskedligt, men barnsligt folk. Skola vi gå in i kyrkan?

— Ja.

De begge främlingarne fortsatte sin gång. De behöfde ej, som de infödde, tränga sig fram, ty folket lemnade rum för de ovanliga gästerne, fastän en och annan rättrogen mumlade mellan tänderna någonting om kättare, som oskärade templet.

Desse resande nordbor voro — jag vill nu erkänna sanningen, tilläde tant Margreta, unga baron Ankarstjerna, och . . .

— Och magister Gerhard, tilläde jag, t— se så, Gudskelof, nu ha vi honom igen.

— Nå ja, magister Gerhard, som var den unge mannens följeslagare, informator, guvernör, om man så vill kalla det; men framför allt hans bäste vän.

Emellertid blef denna role honom ganska svår; ty unga Felix, nu tjugulvå år gammal, hade vuxit ifrån informatorn och guvernören, och endast vännen återstod. Också hade de olika sysselsättningar; den unge uppsökte alla konstens skatter — den äldre lärdomens. Under det att den unge hela timmar stod försjunken i betraktande af den då ej ännu förstådde Leonardo da Vinci’s nattvard, satt den äldre fördjupad i forskningar i Boromeiska bibliotheket, der han ur handskrifterna gjorde utdrag. Sålunda voro de verkligen ej så mycket tillsammans, som deras vänskap och deras landsmanskap skulle gjort troligt. Begge ville på sitt sätt hemta frukter af resan, och dessa plockade från olika träd. Dock, en punkt fanns der de sammanträffade, och det var i jesuiternas kollegium, dit både böcker och konstskatter lockade dem begge.

Unga baron Felix kunde dock aldrig vänja sig vid jesuiter-brö-derna; men deremot tycktes magister Gerhard mycket nära sluta sig till en pater Lonarus, en lärd jesuit, som med snillets ljus och trons värma förmådde upplifva hvarje föremål han hade för sig. — Hör på, Gerhard, yttrade en afton Felix till sin vän, jag kommer från la Scala.

— Och der? frågade denne enstafvigt.

— Ack ja, började ynglingen, det är emellertid förargligt, att du är så prosaisk af dig, så genomfprståndig, så klok — hm —— Och vidare, Felix? frågade magistern, läggande sin bok ifrån sig — och vidare? Ett nästan omärkligt drag af smålöje spridde sig öfver hans ansigte.

— Jo, ser du, började Felix om igen och ställde sig midt emot sin för detta lärare; förstår herr filosofie doktorn, nec non artium liberalium magistern Anton Gerhard sig på? . . .

— På hvad, Felix? Den der början är högtidlig.

— Jo, på — på kärlek?

— Kärlek? är Felix kär?

— Ja, min bästa magister, ungefär någonting ditåt.

— Men för Guds skull, akta dig, Felix — i detta land — der dolk och gift . . .

— Jaha, jag vet — nå väl, inte mördar man mig derför att jag är kär, endast jag icke besvärar någon annan dermed; — dessutom så är den sköna icke gift, har ingen Cerberus, som bevakar sig, utan en hjertans beskedlig förmyndare, en hjertans treflig karl

— hm — med ett ord — jag har lof att vara kär och jag är kär.

— Men, bästa Felix, hvad skall gamla baron säga derom?

— Pappa?

— Ja.

— Jaha, det har allt sina sidor; men om jag nu blir förtjust i en italienska och hemför en — ack, Gerhard — vakna, du hederliga trädbeläte, och hör då — en engel — så . . . — Nå, så besynnerligt har händt förr, att norden har eröfrat södern. — Ostrogoterna, Normanerna, Vestrogoterna, alla ha tittat hit in och ströfvat här omkring — ja, Longobarderna voro icke några sydlänningar de heller:

— men för att tala litet förnuft, — tror du väl att pappa skulle ta så rasande illa vid sig att få en vacker sonhustru, eller hur?

— Jag tviflar på att den underrättelsen blef honom välkommen; dessutom är du för ung, Felix.

— För ung? ödmjuka tjenare, tjugutvå år gammal. — Det är verkligen ett klingande skäl; man skall bli gammal och grå, en half-gubbe, innan man får lyckliggöra en maka — det är verkligen en klok inrättning.

—• Du öfverdrifver allt, bästa Felix; men likgodt, det är väl en af dina vanliga fantasier; när vi byta om plats byter du väl, som vanligt, om föremål — vi skola snart resa från Milano.

— Jaså, guvernörn säger det — nej, min bästa Gerhard, vi resa icke, kanske du, men unga baron är sjelfmyndig.

— Kära Felix, var ej dåraktig; men tala om, huru du nu fastnat £å la Scala.Felix kastade sig vårdslöst i en ländstol och började: — Jo, ser du, jag besöker la Scala — jag finner det lika roligt som du att sitta i jesuiter-kollegium eller i det Boromeiska bibliotheket och studera böcker och jesuiter, begge lika inbundna — nå väl, jag hade min vanliga plats; men jag observerade i nästa loge en flicka skönare än alla de sköna jag sett i Europa. Jag vill ej jemföra henne med våra blyga blomiiior der uppe, blåögda och söta; nej, du, svarta lockar, svarta, blixtrande Qgon', en bländande hvit hy . . . alabastern ser grå ut, och snön — likgodt, om snön kan jemföras — och der-till rosor på kinderna, runda läppar som svälla af kärlek, en vext — men du sitter ju så tvär och stel, som då jag i tiden deklinerade Mensa för dig — hör du inte, hon är en engel.

— Jaså.

— Jaså! nå det är ett godt svenskt ord, jaså.

—- Var det ingenting vidare?

— Jo, ser du, en liten, mycket svart herre i samma loge började tala med mig och slutade, då det var ganska trångt i vår, med att inbjuda mig i deras loge. Jag gick naturligtvis, blef presenterad, eller rättare sagdt presenterade mig sjelf — och flickan rodnade och jag märkte att hon, så snart jag såg bort, betraktade mig — nå, inin kära Gerhard, är nu detta icke början till någonting?

— Jo, till en olycka.

— Men är du då befängd? Att en beskedlig karl ber mig gå in i sin loge, att jag der träffade en underskön flicka, att jag blef kär — ä’ allt det der en olycka?

— Det blir, — nå flickans namn?

— Ja, ser du, känner du historien, så vet du att det fordom i denna goda stad varit flera stycken herrar Sforza.

— Ja.

— Och flickan är en afkomling af dessa i rätt nedstigande linie; hon heter Fransisca Alboni — är rik, vacker -— en främling här liksom jag — rest hit för sitt nöje, för att se Domen, la Scala — allt med ett ord, och dessutom för att andas samma luft som sina förfäder.

— Och vidare?

— Jo vidare, jag lår besöka dem.

— Lyd mitt råd — låt bli.

— Vi få se — god natt med dig, yttrade Felix, tydligen utan att bry sig om sin väns varning, och gick in i sitt rum.

Gerhard satt länge försänkt i tankar; ändtligen steg han upp, gjorde några slag på golfvet och suckade: Gud låte oss en gång åter komma hem; detta slutar aldrig väl.

*

III.

De begge resande, Signor Albonl — den sköna Fransiscas farbror — och hon, hade inlagit några rum i ett af stadens tomma palatser, som nu uthyrdes, under det att egaren i Wien uppvaktade, vid kejsartronen, och sökte lyckan på norra sidan om Alperna.

I den stora salen brann en alabasterlampa i taket, och spridde ett halfdunkel öfver rummets tunga prakt. De begge unga voro ensamme, ty Felix hade mutat portvakten och betjeningen, och fick derföre veta när Signor Alboni var borta. Det första besöket hade förskräckt Fransisca; men då detta aflopp lyckligt, så fruktade hon mindre än förr — och när fruktar väl kärleken? Felix var ock alltför mycket ridderligt sinnad att gifva den unga flickan orsak till misstroende eller fruktan, och hon, ännu blott ett barn, fader- och moderlös, utan stöd i hela verlden, utan förtroende till sin farbror, som var lika inbunden som artig och förekommande, slöt sig derföre med hela oskuldens hängifvenhet till den öppne, hjerteglada nordbon, som i rang var hennes like.

— Men ni är ej glad i afton, bästa Felix, yttrade hon vid ett af dessa hemliga möten, ni ser så sorgsen ut, — säg Fransisca orsaken till er förstämning.

Felix smålog: Jag vet ej någon orsak, men en har jag; säg, älskade Fransisca, vill ni följa mig till mitt land?

— Jag far icke, man skall aldrig tillåta det.

— Men hvad hindrar?

— Min tro, sade den sköna flickan, och slog ned ögonen.

— Er tro, sköna Fransisca? Jag vill ej tvinga er tro, undantagandes om ni icke tror mig.

En blick blef svaret — en blick full af tro och kärlek.

Felix tryckte hennes hand till sina läppar. — Således ej -er tro — hvad hindrar er att bli en baronessa Ankarsljerna, fastän namnet är svårt att uttala?

Fransisca dröjde med svaret; men Felix såg en tår långsamt bana sig väg under de långa ögonhåren.

— Hvad, Fransisca, för Gud, för alla helgons namn, tala — tala då.

— Min Onkel — jag är rik, han fattig — han tillåter ej.

— Ni rik? — i^å väl, jag har nog, låt honom behålla sin rikedom.

— Nej, nej —• nej — upprepade flickan och kastade en af fasa blandad blick på Felix.

— Hvad?— Jag kan, Jag kan ej tillhöra er, ädle främling, sade hon och uppreste sig — nej, jag kan ej — jag får

det ej — nej — nej — hvarför bär ni denna blå uniformen, hvarföre?

— Det är min uniform, jag måste vara blåklädd — det är vår, det är Sveriges nationalfärg.

— Ha! — nej — nej — gå, fly — tänk ej på mig, återtog hon och höll handen för ögonen — nej, fly, ni gör mig — er — nej, fly — här vakar en olycka öfver oss, ett hemskt öde.

Felix studsade; det var ej mera Gerhards kalla förstånd, det var en älskande, oskyldig, barnsligt glad flicka, som nu med fasa uttalade samma spådom. — Men ni gör mig förtviflad — tala, älskade — tala — drif mig bort — gå, jag skall fly er; men säg orsaken, säg: hatar ni mig?

Fransisca smålog bittert — hon darrade häftigt. — Nej, suckade hon slutligen.

— Hatar ni mig icke?

— Felix! Felix! hvarföre frågar du mig så? — fly, jag älskar dig--evigt, hviskade hon långsamt och ville gå.

— Nej, Fransisca, så skola vi ej skiljas — ni dödar mig genom det dunkel, i hvilket ni lemnar mig — gif mig ljus — låt mig åtminstone få veta, hvad som på en gång stöter mig tillbaka i hopplöshet — och detta just när jag hoppades som mest?

Fransisca studsade — hon besinnade sig och satte sig åter. — Felix knäföll framför henne — hon var blek — men hon tycktes lugnad. Ni skall le åt det skrockfulla barnet, sade hon; men så är det ändå. — Har ni sett familjen Sforzas vapen?

— Ja.

— Hvad föreställer det?

— En blå orm, som slukar ett rödt barn.

— Ja.

— Skulle jag vara den blå ormen, frågade Felix leende — och ni, sköna Fransisca, det röda barnet?

. — Ja.

— Men betänk ....

— Bästa Felix — det är ej möjligt att betänka en gammal slägt-sägen; antingen är allt gyckel eller också återstår möjligheten — jag vet ej; men, ser ni, sagan lyder så här: — Ar efter Christi börd 1476 blef Galiazzo Maria Sforza, min stamfar, mördad. Han trodde ej på ammsagor; men eljest var han spådd att dö för mördares hand.

— Det var ej svårt att spå, inföll Felix, han var ....

— Låt vara, afbröt Fransisca, att han förtjent sitt öde; men vi, vi, hafva vi, som följt honom, förtjenat samma förbannelse som han?— Nej — den är också nu slut.

— Nej — nej! Ett af offren för hans grymma vällust mördade sig i hans egen närvaro; — då dolken satt i hennes bröst och hon rosslande kämpade med döden, sade hon: — Galiazzo, kom ihåg den blå ormen i ditt vapen — den skall en gång sluka ett blödande barn — den sista Sforza, den sista, i hvilken ännu en droppa af *ditt* blod flyter — först sedan är förbannelsen löst.

— Och detta tror ni?

— Ja — och nej; men jag fruktar det — farväl, Felix — farväl! ropade hon halft förtviflad och störtade i hans armar.

I detta ögonblick upptäckte de att de ej voro ensamme — den gamle hustjenaren Marco, som mottagit Felix' guld och släppt honom in, väckte med ett slag på axeln dem begge ur berusningen, sägande: Marchesen är nära — fly!

*

IV.

Tant Margreta tystnade några ögonblick, under hvilka vi bemödade oss att utfundera utgången. Nu är det då temligen säkert, tant, att Felix Ankarstjerna helt simpelt enleverar den vackra fröken och så vidare.

Tanten återtog tråden af sin berättelse. Efter detta ögonblick, fortfor hon, var det ej mera möjligt för Felix, att åter få träffa Fransisca. Han vandrade hvarje afton ut ensam, ty han vågade ej anförtro Gerhard en enda stafvelse om hela saken — han gick således ensam; men han kunde ej märka ens en skymt af ljus i det gamla marmorpalatsets höga fönster. Det tycktes vara utdödt.

— Äro de borta, har hon flytt och hvar äro de väl? ty att de skulle göra resor, det berättade man mig. Han fortsatte dock hvarje afton sin vandring omkring det stora palatset; men utan att vinna något annat än då och då en regnskur, hvars slut han måste afbida i någon portik. Det var en mörk afton han af denna orsak hade insmugit sig i portgången till en hög mörk byggnad, hvars bestämmelse han ej hade reda på. Intet enda fönster sågs åt gatan, och det djupa porthvalfvet var lågt och nedtryckt samt stängdt med en jernbeslagen port. Regnet prasslade ned från rännorna på gatan, som stod som en sjö. Felix hade stått der länge för att afbida det obehagliga naturfenomenets slut, då hans uppmärksamhet plötsligen väcktes af steg innanför porten. Straxt derpå vreds en nyckel i låset och porten öppnades. Tvenne personer, begge insvepta i kappor, kommo — Nej — den är också nu slut.

— Nej — nej! Ett af offren för hans grymma vällust mördade sig i hans egen närvaro; — då dolken satt i hennes bröst och hon rosslande kämpade med döden, sade hon: — Galiazzo, kom ihåg den blå ormen i ditt vapen — den skall en gång sluka ett blödande barn — den sista Sforza, den sista, i hvilken ännu en droppa af *ditt* blod flyter — först sedan är förbannelsen löst.

— Och detta tror ni?

— Ja — och nej; men jag fruktar det — farväl, Felix — farväl! ropade hon halft förtviflad och störtade i hans armar.

I detta ögonblick upptäckte de att de ej voro ensamme — den gamle hustjenaren Marco, som mottagit Felix' guld och släppt honom in, väckte med ett slag på axeln dem begge ur berusningen, sägande: Marchesen är nära — fly!

*

IV.

Tant Margreta tystnade några ögonblick, under hvilka vi bemödade oss att utfundera utgången. Nu är det då temligen säkert, tant, att Felix Ankarstjerna helt simpelt enleverar den vackra fröken och så vidare.

Tanten återtog tråden af sin berättelse. Efter detta ögonblick, fortfor hon, var det ej mera möjligt för Felix, att åter få träffa Fransisca. Han vandrade hvarje afton ut ensam, ty han vågade ej anförtro Gerhard en enda stafvelse om hela saken — han gick således ensam; men han kunde ej märka ens en skymt af ljus i det gamla marmorpalatsets höga fönster. Det tycktes vara utdödt.

— Äro de borta, har hon flytt och hvar äro de väl? ty att de skulle göra resor, det berättade man mig. Han fortsatte dock hvarje afton sin vandring omkring det stora palatset; men utan att vinna något annat än då och då en regnskur, hvars slut han måste afbida i någon portik. Det var en mörk afton han af denna orsak hade insmugit sig i portgången till en hög mörk byggnad, hvars bestämmelse han ej hade reda på. Intet enda fönster sågs åt gatan, och det djupa porthvalfvet var lågt och nedtryckt samt stängdt med en jernbeslagen port. Regnet prasslade ned från rännorna på gatan, som stod som en sjö. Felix hade stått der länge för att afbida det obehagliga naturfenomenets slut, då hans uppmärksamhet plötsligen väcktes af steg innanför porten. Straxt derpå vreds en nyckel i låset och porten öppnades. Tvenne personer, begge insvepta i kappor, kommout och låste porten. Låt oss

få ljus, hviskade den ene, och i ett nu upplystes gatan af skenet från en blindlykta, hvars lucka blifvit öppnad. Bra, tänkte Felix — det är rätt godt att ha en gnista ljus då man skall vada i vattnet — alt vänta här längre lönar ej mödan. Tänkt och gjordt, och han följde den lilla ledstjernan, hvars ljus afspeglade sig i vattufloden. Han gick tätt bakom de begge mörka figurerne utan att höras, emedan vinden och regnet lågo emot och hindrade detta.

— Planen har således lyckats? yttrade den ene.

— Ja.

— Och hon måste således —

— Hvem? och hvad? tänkte Felix; ty han var nu uppmärksam på allt.

— Således i öfvermorgon kommer hon till de fromma systrarne, och medför en god hemgift i juveler.

— Men guldet?

— Delas naturligtvis, eljest så.

— Naturligtvis — hon blir emellertid en ganska skön kyrkans brud. — Hvad säger hon?

— Hon gråter; men den heliga jungfrun skall styrka henne.

Nu igenkände Felix rösten, det var signor Albonis. Det är hon, tänkte han, således i morgon — i kloster — jag förstår.

— I morgon afton stannar vagnen utanför er bostad.

Nu voro de vid palatsets port.

— Kom ihåg, tre pisksmällar är signalen, då för ni himlens brud ner, — brudskatten bör vara med, enligt förteckning.

— Ja.

Porten gled upp, och den ena gestalten försvann. Den andra fortsatte sin väg, och Felix följde efter på afstånd för att ej bli röjd.

— Det bli vi två om, mumlade han vid sig sjelf, då gestalten försvann i jesuiterkollegium.

Felix gick hem, han talade om likgiltiga ämnen med Gerhard, som lånat hem manuskripter och satt fördjupad i deras studerande. De skiljdes åt, utan att knappt ha vexlat ett ord.

*

V.

Påföljande afton stod, så snart det blifvit mörkt, en vagn vid hörnet af nästa gata. — Så snart ett riktigt mörker inträdt, körde den fram för dörren, och tre skarpa pisksmällar hördes klatscha, så att det gaf eko i byggnaden. Efter en stunds väntan öppnades porten, och ett par personer kommo ut. ut och låste porten. Låt oss få ljus, hviskade den ene, och i ett nu upplystes gatan af skenet från en blindlykta, hvars lucka blifvit öppnad. Bra, tänkte Felix — det är rätt godt att ha en gnista ljus då man skall vada i vattnet — alt vänta här längre lönar ej mödan. Tänkt och gjordt, och han följde den lilla ledstjernan, hvars ljus afspeglade sig i vattufloden. Han gick tätt bakom de begge mörka figurerne utan att höras, emedan vinden och regnet lågo emot och hindrade detta.

— Planen har således lyckats? yttrade den ene.

— Ja.

— Och hon måste således —

— Hvem? och hvad? tänkte Felix; ty han var nu uppmärksam på allt.

— Således i öfvermorgon kommer hon till de fromma systrarne, och medför en god hemgift i juveler.

— Men guldet?

— Delas naturligtvis, eljest så.

— Naturligtvis — hon blir emellertid en ganska skön kyrkans brud. — Hvad säger hon?

— Hon gråter; men den heliga jungfrun skall styrka henne.

Nu igenkände Felix rösten, det var signor Albonis. Det är hon, tänkte han, således i morgon — i kloster — jag förstår.

— I morgon afton stannar vagnen utanför er bostad.

Nu voro de vid palatsets port.

— Kom ihåg, tre pisksmällar är signalen, då för ni himlens brud ner, — brudskatten bör vara med, enligt förteckning.

— Ja.

Porten gled upp, och den ena gestalten försvann. Den andra fortsatte sin väg, och Felix följde efter på afstånd för att ej bli röjd.

— Det bli vi två om, mumlade han vid sig sjelf, då gestalten försvann i jesuiterkollegium.

Felix gick hem, han talade om likgiltiga ämnen med Gerhard, som lånat hem manuskripter och satt fördjupad i deras studerande. De skiljdes åt, utan att knappt ha vexlat ett ord.

*

V.

Påföljande afton stod, så snart det blifvit mörkt, en vagn vid hörnet af nästa gata. — Så snart ett riktigt mörker inträdt, körde den fram för dörren, och tre skarpa pisksmällar hördes klatscha, så att det gaf eko i byggnaden. Efter en stunds väntan öppnades porten, och ett par personer kommo ut.— Lösen, min vän? frågade den ene.

— Den heliga jungfrun — S:ta Maria immaculata.

Den frågande ryggade tillbaka.

— Hvilken landsman är du?

— Född i Schweiz.

— Godt, stig in, Fransisca — det lönar ej mödan att göra motstånd, mumlade Signor Alboni — då ni vill fly med en kättare — så — in. Han upplyftade den halft vanmäktiga flickan i vagnen, och steg sjelf in efteråt. Knappt hade han lyckats att draga in benet, förrän vagnen satte af i starkt traf utåt gatan — i ett nu var den förbi den heliga obefläckade jungfruns mörka helgedom, och skyndade genom Milanos gator under ett ovanligt buller, som hindrade alla rop att höras, särdeles som kusken sjöng en visa, och en karl bakpå en annan.

Så fortsattes resan öfver en timma. Då vagnen stannade, ville den deruti sittande herrn stiga ut; men hindrades af en karl, som ställt sig på fotsteget och tilltäppte hans mun med en näsduk. Snart voro nya hästar förspända, och nu bar det af uppåt bergstrakterna, — då det dagades, sågos Alperna nära. Midt i farten, då de resande voro ute på vida fältet, stannade vagnen, den okände kusken steg fram och slog upp vagnsdörren. — Se så, bäste signor, gå nu till ert kära Milano och berätta så väl de heliga fäderna, som alla de obefläckade jungfrur, att ni fått taga er en liten motion. Den talande var Felix, som med dessa ord fick tag i Albonis arm och något ovarsamt drog honom ut. — Se så, herre — gå nu, eljest vet jag ej om det blir allvar af — se så. Signor Alboni, blek af fruktan

och raseri, sade ej ett ord; han fann ej ens mödan värdt att vädja till Fransisca, som lik en döende satt och stirrade framför sig, som det tycktes, utan medvetande.

Efter detta korta afsked, kastade Felix sig inuti vagnen, och kusken körde. Om aftonen stannade vagnen vid det sista värdshuset på södra sidan om Alperna. En vägvisare och mulåsnor anskaffades, och resan fortsattes. Felix hade småningom lyckats att förklara händelsen för den förskräckta Fransisca, som nu öfverlemnade sig åt sitt öde, och satte sig upp på mulåsnan, med en djerfhet och säkerhet, som förvånade och gladde Felix. Jag har som barn fått lära mig styra dessa beskedliga djur, sade hon, med ett fogligt småleende, och under samtal fortsatte de vägen uppåt bergen; men en annan än den vanliga.

Solen var ännu uppe på bergshöjderna; men mörkret började sprida sig öfver Lombardiets bördiga slätter. Då stannade Fransisca sin mulåsna och kastade en afskedsblick på sitt herrliga fädernesland,der allt andas lycka — utom menniskorna. ”Farväl, Italien! farväl, minnenas land!” suckade hon och betraktade med tårade ögon för sista gången sitt fädernesland. — Ack! den blå ormen har röfvat med sig ditt blödande barn; men, tillade hon modigare, tärningen är kastad. — Huru långt är det till Schweizergränsen?

— Knappt en half mil, signora, svarade föraren.

— Således äro vi der fria.

Det var midnatt då de resande nådde gränsen, hvilken följde en bergbäck, som slingrade sig genom en vild dal, som uppåt begränsades af ett gletcherfält. När de öfvervadat bäcken, föll hon på knä och bad; — det varade länge — ändtligen steg hon upp, kastade sig i sin älsklings armar och sade: Felix, för mig nu hvart du vill — jag följer dig till polens isar, i lifvet och i döden — jag är ej italienska längre, jag är din — jag är svenska.

Påföljande dag voro de i ett schweiziskt värdshus i säkerhet för alla efterspaningar.

— Men hvar har du kläder? frågade Felix bekymrad sin fästmö då han nu först märkte att hon alldeles icke var klädd för en resa.

— Kläder? — jag har inga — jag har endast med mig ett litet skrin, sade Fransisca — det är låst — det är klostrets; hon kastade en frågande blick på Felix. Jag trodde, sade hon, att det var mitt juvelskrin.

— Det måtte väl vara dina juveler, om jag förstår rätt, yttrade Felix och bröt upp skrinet med en knif. — Riktigt, det var fullt af juveler, alla tillhöriga Fransisca.

— Här är min hemgift, Felix, ropade flickan och tog i handen elt dyrbart halsband, som glittrade af ädelstenar; — ser du, det har tillhört min mor, är ett arf i Sforzas slägt — den sista skall bryta ut juvelerna, — ser du det blödande barnet af rubiner och den blåa ormen af safirer — ser du — de skola först sprängas sönder ifrån hvarandra, blodets och trohetens färger skola ej vara tillsamman.

— Men kärlekens och trohetens, Fransisca, anmärkte Felix och slöt henne i sina armar.

*

VI.

— Och magistern, han satt och läste i godan ro, anmärkte jag.

— Det varade ej länge; han reste så snart han fick veta af händelsen, som blef en saga i hela Milano, i hela Italien, och väckte en alldeles förskräcklig harm hos hela presterskapet och i sjelfva den Romerska Curian. der allt andas lycka — utom menniskorna. ”Farväl, Italien! farväl, minnenas land!” suckade hon och betraktade med tårade ögon för sista gången sitt fädernesland. — Ack! den blå ormen har röfvat med sig ditt blödande barn; men, tillade hon modigare, tärningen är kastad. — Huru långt är det till Schweizergränsen?

— Knappt en half mil, signora, svarade föraren.

— Således äro vi der fria.

Det var midnatt då de resande nådde gränsen, hvilken följde en bergbäck, som slingrade sig genom en vild dal, som uppåt begränsades af ett gletcherfält. När de öfvervadat bäcken, föll hon på knä och bad; — det varade länge — ändtligen steg hon upp, kastade sig i sin älsklings armar och sade: Felix, för mig nu hvart du vill — jag följer dig till polens isar, i lifvet och i döden — jag är ej italienska längre, jag är din — jag är svenska.

Påföljande dag voro de i ett schweiziskt värdshus i säkerhet för alla efterspaningar.

— Men hvar har du kläder? frågade Felix bekymrad sin fästmö då han nu först märkte att hon alldeles icke var klädd för en resa.

— Kläder? — jag har inga — jag har endast med mig ett litet skrin, sade Fransisca — det är låst — det är klostrets; hon kastade en frågande blick på Felix. Jag trodde, sade hon, att det var mitt juvelskrin.

— Det måtte väl vara dina juveler, om jag förstår rätt, yttrade Felix och bröt upp skrinet med en knif. — Riktigt, det var fullt af juveler, alla tillhöriga Fransisca.

— Här är min hemgift, Felix, ropade flickan och tog i handen elt dyrbart halsband, som glittrade af ädelstenar; — ser du, det har tillhört min mor, är ett arf i Sforzas slägt — den sista skall bryta ut juvelerna, — ser du det blödande barnet af rubiner och den blåa ormen af safirer — ser du — de skola först sprängas sönder ifrån hvarandra, blodets och trohetens färger skola ej vara tillsamman.

— Men kärlekens och trohetens, Fransisca, anmärkte Felix och slöt henne i sina armar.

*

VI.

— Och magistern, han satt och läste i godan ro, anmärkte jag.

— Det varade ej länge; han reste så snart han fick veta af händelsen, som blef en saga i hela Milano, i hela Italien, och väckte en alldeles förskräcklig harm hos hela presterskapet och i sjelfva den Romerska Curian.Han hade röfvat, hette det, bort ett henne i from afsigt lemnadt heligt relikskrin, i hvars lock, under glas, en bit af krubban i Betlehem var förvarad tillika med en af Frälsarens skoremmar. Hela den rättrogna kyrkan kom i harnesk, och pöbelns raseri, hade troligen brutit ut öfver den stackars magisterns oskyldiga hufvud, om han ej i hast rest. Som man vet är presthat det ilsknaste af allt hat, och man stadnade således ej vid blotta klagomål; man tvärtom gjorde allt för att, om möjligt vore, uppfånga den flydda, och således utgick bref och lysningar efter den brottsliga helgeránerskan Fransisca Alboni. Följden af alla dessa bemödanden var, att Felix och hans maka tvärt igenom Tyskland flydde till Holland och derifrån till England, för att der gömma sig undan den första stormen. Der, i verldshandelns hufvudstad, der det rörliga lifvet och framåtskridandets hastighet lemna allt grubbel, all dimma, som hvilar öfver kontinenten, efter sig, liksom den lysande kometen, hvilken, sjelf klar, skyndar mot solen, blåser sig sjelf ren i den skarpa vinden, men lemnar en svans af rök bakom sig; — der voro de i lugn.

Den gamle baronen, som missbilligade sin sons obetänksamhet, måste ändå göra nödvändigheten till en lag; men han hade likväl den smärtan att berätta sina barn, att de ej kunde vara säkra i Sverige. Regeringen der var då som bäst beroende af franskt guld, och franska ministern hade anmält förhållandet och å hans alldrakristligaste majestäts vägnar begärt upprättelse, ifall den brottsliga skulle anträffas i Sverige. Detta förhållande fortfor tills Gustaf den III anträdt regeringen och lyckats genom ett slag förstöra den usla styrelsen, som i frihetens namn förtryckte kung och folk. Vid samma tid afled gamla baronen utan att hafva återsett sina barn. Den ende, som var närvarande vid hans dödsbädd, var magister Gerhard, som förseglade hans testamente och mottog, som en trogen vän, den gamles sista befallningar. Öfvergif dem aldrig, Gerhard — var deras stöd, deras förstånd, deras vän, och — tillade den gamle — uppfostra äfven Adolf, min yngsta son, lär honom gudsfruktan, måttlighet och menskliget. Detta var den gamles sista bön.

— Det var en slug beräkning af signor Alboni, sade Felix. Det var han som inledde vår bekantskap, för att sedan få ett skäl att sätta dig i kloster, älskade Fransisca; nu är all fara förbi, vi flytta hem till mitt land, der en ädel och kraftfull kung fattat spiran. Felix var en af dessa, som med värma tog del i allt, och som hans far tillhört det undertryckta partiet — det vill säga det, som alltid blir undertryckt af passionernas kamp om herraväldet, det fosterländska och ärliga partiet, så hade han från barndomen fattat ett djupt hat till partivälde i allmänhet och ett svenskt isynnerhet.Han ökade således vid sin hemkomst massan af Gustaf den III:s blinda beundrare; men fick en vink att ej visa sig vid hofvet, emedan Gustaf ej ville öppet trotsa sina vänner i södern.

Felix och Fransisca satte sig således ner i en aflägsen provins, och lefde några lyckliga år i glömska och tysthet.

*

VII.

Stöten i Fahlu grufvor var klart upplyst af mångfärgade lyktor, som i festoner och klasar hängde öfver djupet. En ofantlig menniskomassa hade samlat sig omkring grufvan och i grufstaden; öfverallt sken eller ljus, öfverallt hvimlade det med festligt prydda menniskor, som under skratt och skämt strömmade upp och ner eller tyste stodo och betraktade uppfordringsverkets oupphörliga arbete; men de gnisslande hjulens buller öfverröstades af folkhvimlet.

— Jag ville ändå en gång se den store konungen, sade en yngling stödjande sig på Felix Ankarstjernas arm.

— Tyst, din röst röjer dig, Fransisca, — oaktadt din förklädning; — äfven din utländska accent gör, att man fäster uppmärksamhet på oss.

— Ja, du har rätt, Felix, hviskade Fransisca, som förklädd vid sin mans sida trängde sig fram genom de böljande hoparne för att se den konung, som då afgudades, sedan hädades och ännu på långt när icke fått rättvisa. — Tyst, kungen kommer! hörde man i hopen, och alla trängde sig närmare grufÖppningen, der man uppställt en spalier af soldater för att lemna plats åt majestätet. Han steg af och, följd af sin svit och ställets auktoriteter, nedsteg han under folkets hurrarop och musikkorpsernas musik i schaktet.

— Jag är gammal vän med gruffogden, sade Felix, och har så lagat, att du skall få se det inre af grufvan; men jag kan ej följa dig dit ner i den klara belysningen; man skulle igenkänna mig — och du vet att . . . .

— Konungen ej kan se oss, inföll Fransisca. Nå väl — vår hederlige Gerhard blir nu mitt beskydd, tillade hon hälften sorgset, hälften skämtsamt — och nu lemnade hon sin arm åt den trogne vännen, som för tillfället hade klädt sig efter dåvarande mod, — en drägt som långt ifrån illa klädde den magra mannen.

Gerhard gick fram till stigarn, som hade vakten vid gruföppningen och uppvisade en lapp, hvarpå gruffogden skrifvit: ”unga baron Han ökade således vid sin hemkomst massan af Gustaf den III:s blinda beundrare; men fick en vink att ej visa sig vid hofvet, emedan Gustaf ej ville öppet trotsa sina vänner i södern.

Felix och Fransisca satte sig således ner i en aflägsen provins, och lefde några lyckliga år i glömska och tysthet.

*

VII.

Stöten i Fahlu grufvor var klart upplyst af mångfärgade lyktor, som i festoner och klasar hängde öfver djupet. En ofantlig menniskomassa hade samlat sig omkring grufvan och i grufstaden; öfverallt sken eller ljus, öfverallt hvimlade det med festligt prydda menniskor, som under skratt och skämt strömmade upp och ner eller tyste stodo och betraktade uppfordringsverkets oupphörliga arbete; men de gnisslande hjulens buller öfverröstades af folkhvimlet.

— Jag ville ändå en gång se den store konungen, sade en yngling stödjande sig på Felix Ankarstjernas arm.

— Tyst, din röst röjer dig, Fransisca, — oaktadt din förklädning; — äfven din utländska accent gör, att man fäster uppmärksamhet på oss.

— Ja, du har rätt, Felix, hviskade Fransisca, som förklädd vid sin mans sida trängde sig fram genom de böljande hoparne för att se den konung, som då afgudades, sedan hädades och ännu på långt när icke fått rättvisa. — Tyst, kungen kommer! hörde man i hopen, och alla trängde sig närmare gruföppningen, der man uppställt en spalier af soldater för att lemna plats åt majestätet. Han steg af och, följd af sin svit och ställets auktoriteter, nedsteg han under folkets hurrarop och musikkorpsernas musik i schaktet.

— Jag är gammal vän med gruffogden, sade Felix, och har så lagat, att du skall få se det inre af grufvan; men jag kan ej följa dig dit ner i den klara belysningen; man skulle igenkänna mig — och du vet att . . . .

— Konungen ej kan se oss, inföll Fransisca. Nå väl — vår hederlige Gerhard blir nu mitt beskydd, tillade hon hälften sorgset, hälften skämtsamt — och nu lemnade hon sin arm åt den trogne vännen, som för tillfället hade klädt sig efter dåvarande mod, — en drägt som långt ifrån illa klädde den magra mannen.

Gerhard gick fram till stigarn, som hade vakten vid gruföppningen och uppvisade en lapp, hvarpå gruffogden skrifvit: ”unga baronLichten med sin informator har mitt tillstånd att nedgå i grufvan.” Spalieren öppnades och Gerhard och Fransisca skyndade att laga plats i en gruftunna, som för tillfället var klädd med siden och prydd med blommor. Det väldiga uppfordringshjulet började gå och de resande sjönko allt djupare ned i schaktet.

Under sig sågo de en hel verld af mångfärgade ljus och öfver dem slöt sig småningom dagöppningen, och de lampor, som prydde väggarne i ”stöten,” blandade sitt ljus med hvarandra till utseendet af en brokig vintergata. Nedifrån grufvans djup hördes bergskott efter bergskott dundra genom gångarne och söka en utgång till den öfre verlden genom schaktet. Ändtligen slannade tunnan på fast mark och nu skedde nedstigandet på stegarne ända till djupet af gruf-van. Hvilken anblick! de långa gångarne, de stora salarne, som århundradens flit utholkat i klippan, voro upplysta af lampor och facklor. Öfverallt, på vissa afstånd, stodo grufarbetare med sina facklor, som stenstoder i de djupa gångarne. Från alla sidor strålade ljus, och i bottnen af kungssalen glimmade ett kolossalt G., ensamt upplysande det stora rummet med sina genom kronglas brutna strålar. Konungen och hans svit tågade genom de vidlyftiga gångarne, och blott få menniskor rörde sig i kungssalen, då våra begge vandrare kommo dit. Fransisca stannade hänryckt och betraktade det praktfulla rummet i klippans inre. Hon hade sett St. Peters döme full af lampor, hon hade sett vaticanen strålande af ljus, hon hade hört den påfliga sångarskaran sjunga hymner; men allt delta var ett intet mot den enkla prakten i delta rum och ljudet af en fullstämmig kör, som sjöng en för tillfället författad sång. Dessa röster kommo som ur an-deverlden, man kunde ej säga hvarifrån; de tycktes vara öfverallt, men ingenstädes kunde man upptäcka, hvarifrån dessa högtidliga koralsånger kommo, från hvalfvet, från jorden, från berget. Fransisca stannade, betagen af en högtidlig andaktsfull känsla — en som lättare uppväckes hos katoliken, hvars hela religiösa kult verkar på sinnena, än på den nyktra lutheranen, som pröfvar mera än han känner.

Plötsligt väcktes hon ur sin berusning af en röst, som på italienska yttrade: Är du der, Fransisca?

Hon såg upp och signor Alboni stod framför henne, klädd i en guldsmidd uniform.

Fransisca stirrade på honom, men var liksom fjeltrad af hans lurande blick, som oaflåtligt betraktade henne.

Magister Gerhard ville bortföra henne; men hon stod qvar — det var skallerormen, som tjusade sitt offer,

— Och er herr man, hvar är han? frågade ändtligen den grymme farbrodern — tro ej Fransisca, att jag vill dig illa — nej — jagvet, att din man är af en ansedd svensk slägt — jag finner det alldeles icke omöjligt, att en ung flicka öfverger sitt land, sin tro.

— Nej, svarade Fransisca med värdighet — icke min tro.

— Nå väl, sitt land och ett tråkigt kloster, för att följa en hygglig, rik och förträfflig ung man.

— Jag ber er, signor, inföll Gerhard, upphör med edra förebråelser.

— Förebråelser, ack nej — Fransisca vet ej, huru högt jag älskar henne — hon vet ej huru jag, för alt rädda hennes frihet, hennes framtid, hennes rykte, ville blott för en kortare tid gömma henne under den heliga jungfruns beskydd. Således, jag förebrår dig intet, barn; jag endast vill vara din vän; jag är ju ändå din fars enda bror, den enda slägtinge du har, den enda i hvilken en droppa af ditt blod flyter.

Fransisca föll ur sin spänning. I dylika ögonblick vexlar känslorna så hastigt, att man ej förut kan ana deras gång. Det var också för första gången efter flera år hon hörde sitt eget språk, det vackra, herrliga språket, som englarne skola tala. Det var sannt — den mörka figuren som stod framför henne, var ändå hennes enda slägtinge — med elt ord, hon lutade sig mot Gerhards axel och började gråla. — Det går ej an, hviskade Gerhard.

— Ack! sade hon, sedan hon sansat sig — ni förlåter mig?

— Ja, af allt hjerta — jag har åtagit mig en mission till detta land endast för att försona mig med dig och din man; jag skall helsa på er — tillåter du det, Fransisca — din farbror?

Under de fester, som följde efter konungens besök i Fahlu grufva, träffade åter signor Alboni sin brordotter och hennes man. Det är omöjligt för en i sig sjelf Öppen karakler att länge bibehålla misstroende och allraminst hat. Felix antog derför hastigt Albonis förklaringar och att han sjelf till stor del haft orätt, att blott på några afbrutna meningar döma en menniska som brottsling. Han fann ganska naturligt, att Alboni af ren tillgifvenhet för sin pupill, velat undandraga henne en förbindelse, hvars art han omöjligen kunde känna, och det föreföll alldeles icke ens sårande, om en sträng katholik skulle hysa mer än betänkligheter i frågan om ett giflermå] med en kättare, något, som enligt dennes begrepp måste vara både syndigt och olagligt.

Herr Alboni hade framställt alla dessa skäl och tillagt många andra, som fordom tvingat honom, alt på en tid, inom elt kloster söka en fristad för Fransisca, och hade blandat dessa framställningar med så många försäkringar om vänskap, så tydliga tecken på att han numera ansåg sig upplyst nog att glädja sig åt förbindelsen samt erbjöd sig att, så snart han återkom till Italien, redovisa för Fransiscas arf, alt så väl Felix som hon trodde honom. Delta blef dock aldrig för-hållandet med magistern, som varnade, besvor och bad; men allt förgäfves. Felix skrattade åt hans djupa misstroende, och Fransisca till och med hade svårt alt tåla, att magistern skulle kunna så kränkande Ivifla på en Albonis ord.

När således de trenne vännerna reste från Fahlun, följde dem Alboni på vägen.

— Ack! utropade han ofla; huru skönt är ej delta nordliga land

— hvilken mild värma, hvilka kullar och skogar och sjöar! — Om jag ej vore gammal ville jag flytta hit och dö i eder närhet — i mina sista ögonblick omhuldad af min Fransisca, som en gång misskände mig och ej förmådde inse, hvilken kamp jag måste utslå för att finna skillnaden mellan Hvad jag ville och borde göra. — Morgonen var skön; man hade beslutat att tillsammans spisa frukost i det gröna. Vagnen stannade i en skogsbacke, och man dukade fram, på den lena mossan i skogen, den lilla måltiden. När allt var i ordning kom Alboni leende med ett par flaskor i handen. Ser ni? mina vänner, här äro ett par vänner från Italien, Salernervin, äkta på min ära. Vi skola dricka försoningens skål i dem. Glas framsaltes — alla, utom magistern, voro i den gladaste sinnesstämning. Alboni slog i tre glas, ett för Fransisca, för magistern och sig ur den ena buteljen och det fjerde för Felix ur den andra. Ingen, utom Gerhard, märkte denna omständighet, och han kunde ej med skäl yttra något.

— Nu, mina vänner, började Alboni; en mörk misstanka, ett missförstånd, som hotat slita sönder alla band mellan oss — allt är nu förbi — vi känna hvarandra bättre, älska hvarandra innerligare än någonsin förut; — lålom oss i botten tömma en skål för en innerlig och evig vänskap mellan oss alla; — en skål för er lycka, er frid och er kärlek. Han klingade med Felix och Fransisca. Då Felix skulle lyfta glaset till munnen, ropade Gerhard, som det tycktes i ett öfvermålt af känsla: — Låt den gamle vännen vara med! och med dessa ord klingade han med Felix så häftigt att glasen sprungo sönder.

Alboni bleknade; men Felix skrattade och fattade buteljen och drack ur den.

— Min goda Gerhard tyckte att ett glas var för litet, då jag drack en så glad skål, sade han muntert och kastade buteljen mot en sten, så att glasbitarne flögo omkring. Nu alla glas i kras, så var den tidens lösen — och så skedde också här. — Gerhard har gifvit exemplet — lefve vår hederlige Gerhard; men du är så blek, Gerhard — nå, mår du illa?

— Herr Gerhard gick miste om vinet, yttrade Alboni, — jag försäkrar alt ett glas vin, äfven i dessa klimater är godt. Man skäm-tade länge, tills ändtligen Alboni återvände till Fahlun, och våra resande fortsatte sin väg hem.

— Huru smakade vinet? frågade Gerhard Felix då de på aftonen vid första nattlägret voro några ögonblick allena.

— Bra Gerhard, hur då?

— Du bör fråga en läkare — jag misstänker.

— Der ha vi det — kanske gift? Nåh, del är kostligt, ha, ha, ha! — nej, bäste Gerhard, nu yrar du; — det är godt och väl att du håller af mig, men min Gud, du vill vara en riklig far för mig — en förmyndare — och jag mår förträffligt.

— Det är möjligt, att jag misstar mig, — Gud låte så vara, sade Gerhard.

— Ja, käre Gerhard, du misstar dig — du är beständigt full af mörka aningar. Du sitter för mycket slilla, blodet blir ijockt och stockar sig; — du skall ta dig rörelse, gå på jagt, fiska, promenera och umgås med menniskor i stället för med böcker; — men för all del, röj ej dina misstankar för Fransisca; —ack! nu först är hon rikligt lycklig.

*

VIII.

Påföljande vår hördes en entonig ringning från Götlunda sockenkyrka — det var på qvällen och dess alla fönster voro upplysta — orgorne brusade och en procession fyllde långsamt kyrkan, der i det slarkt upplysta choret en kista stod på ett utbredt bårkläde.

Alla bänkar voro uppfyllda af nyfikna menniskor, som skulle se på högtiden.

— Det var ändå, yltrade en bondgubbe, synd om vår baron; han var beskedlig och gladlynt han, utom på sista liden.

— Ah, Herre Gud, han var som en rigtig hamn — som en skugga, han rent af tärdes bort och förtorkade som en blomma, som vissnar. Fort nu — hm, hvilka äro de som bära?

— Officerare, vet jag, med plymer i hatten — och släpande sablar — och den der — jaså, det är bror hans, löjtnanten, som går i sorgen, och den andre?

— Jo det är magistern.

— Hvad är han för en, egentligen så att säga?

— Jo si, menade en gumma, visst säges något.

— Hvad då?

— A jo, hade lyckan varit god, så hade han varit baron, han också.

— A för tusan, inte är det så. tade länge, tills ändtligen Alboni återvände till Fahlun, och våra resande fortsatte sin väg hem.

— Huru smakade vinet? frågade Gerhard Felix då de på aftonen vid första nattlägret voro några ögonblick allena.

— Bra Gerhard, hur då?

— Du bör fråga en läkare — jag misstänker.

— Der ha vi det — kanske gift? Nåh, del är kostligt, ha, ha, ha! — nej, bäste Gerhard, nu yrar du; — det är godt och väl att du håller af mig, men min Gud, du vill vara en riklig far för mig — en förmyndare — och jag mår förträffligt.

— Det är möjligt, att jag misstar mig, — Gud låte så vara, sade Gerhard.

— Ja, käre Gerhard, du misstar dig — du är beständigt full af mörka aningar. Du sitter för mycket slilla, blodet blir ijockt och stockar sig; — du skall ta dig rörelse, gå på jagt, fiska, promenera och umgås med menniskor i stället för med böcker; — men för all del, röj ej dina misstankar för Fransisca; —ack! nu först är hon rikligt lycklig.

*

VIII.

Påföljande vår hördes en entonig ringning från Götlunda sockenkyrka — det var på qvällen och dess alla fönster voro upplysta — orgorne brusade och en procession fyllde långsamt kyrkan, der i det slarkt upplysta choret en kista stod på ett utbredt bårkläde.

Alla bänkar voro uppfyllda af nyfikna menniskor, som skulle se på högtiden.

— Det var ändå, yltrade en bondgubbe, synd om vår baron; han var beskedlig och gladlynt han, utom på sista liden.

— Ah, Herre Gud, han var som en rigtig hamn — som en skugga, han rent af tärdes bort och förtorkade som en blomma, som vissnar. Fort nu — hm, hvilka äro de som bära?

— Officerare, vet jag, med plymer i hatten — och släpande sablar — och den der — jaså, det är bror hans, löjtnanten, som går i sorgen, och den andre?

— Jo det är magistern.

— Hvad är han för en, egentligen så att säga?

— Jo si, menade en gumma, visst säges något.

— Hvad då?

— A jo, hade lyckan varit god, så hade han varit baron, han också.

— A för tusan, inte är det så.— Ja, inte vet jag; men inte vore han så godt som herre i huset, om han inte vore slägt.

Processionen nalkades altaret. Magister Gerhard gick med blicken häftad på golfvet, men ingen tår fuktade hans allvarliga öga. Löjtnanten deremot gret som ett barn.

Ceremonien var högtidlig, då presten till den eviga hvilan invigde stoftet efter baron Felix Ankarstjerna, som dödt vid trettio års ålder, i blomman af sitt lif, af svaghet, förtorkad, utmärglad som en gubbe. ”Underlige äro Guds vägar,” suckade några fromma åhörare

— ”underliga och outransakliga.”

Friherrinnan satt stum af sorg — hon talade intet, tänkte intet, kände nästan ingenting. Hon hade hoppats allt af vårluften — den hade kommit, svalorna qvittrade redan på takåsen, vildgässen hade flyttat lärigre åt norr, alla träd stodo i sin första grönska — och just då.

Sorgen verkar som elektriska slag, hvilka, då de gifvas i små stötar, kännas och göra smärta hvart och ett för sig; men då ett enda häfligt gifves, tillintetgör det för någon tid all känsla, allt medvetet lif. I en sådan ställning var nu Fransisca.

Magister Gerhard, denna menniska, som aldrig vetat, hvad fröjd ville säga — bibehöll dock, äfven i de förskräckligaste ögonblick, hela sin själsnärvaro.

Han föranstaltade genast om, att friherrinnan skulle resa utrikes för sin helsa — han lemnade de för egendomens försäljning nödiga dokumenterna, undertecknade af friherrinnan — hon lät behandla sig som ett barn, och han begagnade hennes halfmedvetna tillstånd, för att skydda henne för förföljelse från Albonis sida.

Den redovisning, som Alboni lofvat, hade ej ännu blifvit färdig, och i sanning, den skulle blifva svår att göra. — Emellertid var det nödigt att fly undan så väl hans förföljelser som hans smicker.

Sålunda, en månad efter dödsfallet, reste friherrinnan från sin fristad, och vägen togs till kusten. Stackars friherrinna, sade folket, då den tillslutna vagnen rullade bort — här kunde hon ej längre blifva, sedan hon mistat det käraste, hon hade.

Vid denna tid köpte då varande löjtnanten, baron Ankarstjerna, Remminge med underlydande — och elt år derefter uppenbarade sig, straxt efter herrskapets hitflyttning, den ”grå mannen.”

*

IX.

Jag var på Remminge i tio år, fortfor tant Margreta, jag var der i tio år, utan att blifva invigd i hemligheten. Emellertid hade man — Ja, inte vet jag; men inte vore han så godt som herre i huset, om han inte vore slägt.

Processionen nalkades altaret. Magister Gerhard gick med blicken häftad på golfvet, men ingen tår fuktade hans allvarliga öga. Löjtnanten deremot gret som ett barn.

Ceremonien var höglidlig, då presten till den eviga hvilan invigde stoftet efter baron Felix Ankarstjerna, som dödt vid trettio års ålder, i blomman af sitt lif, af svaghet, förtorkad, utmärglad som en gubbe. ”Underlige äro Guds vägar,” suckade några fromma åhörare

— ”underliga och outransakliga.”

Friherrinnan satt stum af sorg — hon talade intet, tänkte intet, kände nästan ingenting. Hon hade hoppats allt af vårluften — den hade kommit, svalorna qvittrade redan på takåsen, vildgässen hade flyttat lärigre åt norr, alla träd stodo i sin första grönska — och just då.

Sorgen verkar som elektriska slag, hvilka, då de gifvas i små stötar, kännas och göra smärta hvart och ett för sig; men då ett enda häfligt gifves, tillintetgör det för någon tid all känsla, allt medvetet lif. I en sådan ställning var nu Fransisca.

Magister Gerhard, denna menniska, som aldrig vetat, hvad fröjd ville säga — bibehöll dock, äfven i de förskräckligaste ögonblick, hela sin själsnärvaro.

Han föranstaltade genast om, att friherrinnan skulle resa utrikes för sin helsa — han lemnade de för egendomens försäljning nödiga dokumenterna, undertecknade af friherrinnan — hon lät behandla sig som ett barn, och han begagnade hennes halfmedvetna tillstånd, för att skydda henne för förföljelse från Albonis sida.

Den redovisning, som Alboni lofvat, hade ej ännu blifvit färdig, och i sanning, den skulle blifva svår att göra. — Emellertid var det nödigt att fly undan så väl hans förföljelser som hans smicker.

Sålunda, en månad efter dödsfallet, reste friherrinnan från sin fristad, och vägen togs till kusten. Stackars friherrinna, sade folket, då den tillslutna vagnen rullade bort — här kunde hon ej längre blifva, sedan hon mistat

det käraste, hon hade.

Vid denna tid köpte då varande löjtnanten, baron Ankarstjerna, Remminge med underlydande — och elt år derefter uppenbarade sig, straxt efter herrskapets hitflyttning, den ”grå mannen.”

*

IX.

Jag var på Remminge i tio år, fortfor tant Margreta, jag var der i tio år, utan att blifva invigd i hemligheten. Emellertid hade mantroligen på denna tid lärt alt känna min karakler, eller också behöfde man mig: — med elt ord, friherrinnan intog mig i hemligheten, och berättade ofvanslående om sin olycklige svåger och svägerska. Jag har ofla velat berätla er det; men Gerhard har förbjudit det ända tills nu. Händelsen är följande:

— Del måtte väl ej hänga ihop, inföll jag, med hvad en gosse påslår sig hafva selt?

— Jo.

— Du har således hört det, bästa Margreta?

— Ja och nej.

— Huru lyder din saga?

s— Jo, en gosse, Petters i Hullet vildbasare till son, hade observerat ett skalbo i en af de höga almarne, som slå straxt innanför trädgårdsmuren. Visst fruktade han spöken, men älskade mera alt få skalägg, och vågade försöket. Han klättrade med stor möda uppför muren, fick tag i en gren och lyckades alt få fotfäste i trädet. Han triumferade som bäst, då han på afslånd fick se tvenne svartklädda fruntimmer, som, åtföljde af Magister Gerhard, promenerade i trädgården. Nu gällde Gerhard för en slags trollkarl, och pojken trodde att han spatserade ihop med några redan aflidna personer — gaf till ett anskri, och nära nog störtade ur trädet på muren, och i ett hopp i marken utanför. Han skadade sig icke, och man Iror nu alt gasten ställt till allt del der.

— Godt, ingenting vidare — men del är ändå nödigt, säger Gerhard, att ej låla trädgården vara en så mystisk ort som förut. Vi skola gå dit in, så att folket ser det — och Margreta har sett — en vanlig trädgård, ingenting annat.

— Men — lefver friherrinnan ännu?

— Ja — ja, barn, men — men, snart måste ändå gallerporten öppnas och den gamla gästen flytta derifrån — hon är mycket sjuk.

Enligt öfverenskommelse spatserade friherrinnan och jag dagligen i den lilla trädgården, och ryktel om de tvenne fruntimmerne i sällskap med Gerhard reducerades snart till, att vi begge gått der, således inga spöken.

— Men hvarföre, frågade jag, behöfde väl friherrinnan Fransisca på detta sätt gömma sig?

— I början derföre, atl Alboni verkligen arbetade på att få henne tillbaka och troligen lyckats, om ej Gerhard undandragit henne alla forskningar. Eli helt år reste han och hon på Kontinenten, i England, Skottland och slutligen Irland. Under delta år förlorade Alboni alla spår, och märkte, att man ej lät ertappa sig — han nöjde sig således med alt slippa göra reda. De resande dröjde länge iIrland — det är ett katholskt land, och Fransisca återfick småningom mera själslugn inom en rättrogen, fattig familj, der hon bodde. När hon reste, medtog hon elt af deras barn, en flicka, som alltsedan varit hos henne. Fransisca ville helst gå i kloster; men kunde ej, som helgerånerska, göra det i den katholska kristenheten, utan all få in-dulgens af den helige fadren — nog af, hon ville lefva osedd, glömd, endast sysselsatt med andaklsöfningar och betraktelser — och Gerhard beredde henne här en sådan fristad — stackars gubbe! han har förspillt ett helt lif endast för att tjena två menniskor, endast för alt vara trogen i döden.

Mot vintern, då redan snön låg på marken, fann jag en dag friherrinnan i lårar och baronen sysselsatt att trösta

henne.

— Tacka Gud! att hon fått frid, sade han, tacka Gud! men stora tårar i ögonen visade att han var djupt rörd. Jag stadnade utom dörren.

— Kom, Margreta, snyftade friherrinnan — det är slut — slut.

— Således?

— Ja — det ur slut — och vi fingo ej kalla läkare — nej — hon förbjöd det.

Alta dagar derefter voro baronen, friherrinnan och jag, sent på aftonen, samlade, då vår hederliga själasörjare inträdde.

— Välkommen — tack! evig tack för er tystnad, bästa prost,

— bästa vän, sade baron och omfamnade honom — nu skall ni inviga henne till grafven. — Hon trodde väl ej som ni, men hon älskade och bad; — tror ni ej alt hennes böner gingo till Honom der-uppe, som dömer kärleksfullt öfver sina barn?

— Ack, baron, yllrade prosten — låtom oss ej sirida om denna fråga — den döda vet nu bättre än vi, huru det verkligen är — ack! hon inser nu den oändligt lilla skillnaden, som finnes mellan tro och tro, mellan hopp och förtröstan. Lålom oss gå.

Med dessa ord gick han ut, och vi gingo efter. Den tröga gal- . lerporten knarrade. Under djup tystnad vandrade vi genom den gamla trädgårdens mörka gångar, der nu de gulnade löfven kastades omkring af höstvinden, och nalkades det gamla lusthuset, hvars fönster voro upplysta af elt malt sken.

Vi inträdde (det var första gången min fot beträdde tröskeln), och kommo i ett slags förmak, svarlklädt med kläde, broderadt med hvila stjernor och kors. Delta var ett egenhändigt arbete af gamla friherrinnan. Längst framme i rummet stod en öppen kista och i den en sofvande qvinna, med det silfverhvila håret i lockar omkring den bleka kinden. Ännu kunde man, oaktadt ålderdom och död, röja spåren af den sorts skönhet som aldrig förgår. Vid kistans fölterstodo gamla friherrinnans sällskapsfruntimmer: Jacoba 0’Maccy, en blek, temligen lång gestall och, bredvid henne, magister Gerhard, i sin skiffergrå drägt, sina blanka stöflor med loffsar.

Prosten verkställde jordfästningen, och Jacoba, med tillhjelp af Gerhard, tillskrufvade locket. Jag kunde ej märka ett drag af svårmod på den grå mannens ansigte. Så säker var han om elt återseende.

Några veckor derefler rullade en likvagn vägen fram till Göt-lunda kyrka. Vintervinden hven skarp och hotande, och blotl albru-tet hördes de små landtklockornas klagan. I en efterföljande vagn åkte baron, magistern och Jacoba. Den olyckliga Fransisca Alboni, den sista i hvars ådror en droppa af Galiazzo Sforzas blod flöt, hvi-lar på Götlunda kyrkogård bredvid sin Felix, och på grafstenen, som baronen låtit sälta på grafven, står: Hår hvilar Felix Ankarstjerna och hans maka Fransisca Alboni — men under namnen står symbolen i Sforzas vapen, en orm, som slukar elt barn; — dock, öfver den står der ett ankare, hoppets, och öfverst en stjerna, ljusets symbol.

— Men hvar blef magistern af, tant Margret? och den irländska flickan? frågade litet hvar.

— Den irländska flickan återvände hem till Irland och magistern fick ett litet torp att bo uppå. Der lelde han i några år, lika obemärkt och indraget som förr, men ändå beständigt ett föremål för de kringboendes uppmärksamhet, som dock ej tycktes besvära honom;

— tusende historier gingo i svang om honom, att han var i lörbund med hin onde, alt han var Svedenborgare, katholik eller någonting dylikt; ty det kan verkligen för massan af folket vara detsamma. Den gör sig ej reda för skillnaderna, utan ålnöjer sig alldeles förträffligt med ett blott namn — ett ljud, som den sätter i stället lör ell begrepp, en åsigt.

— Men var han icke kalholik? frågade jag.

— Jag vet icke; när han dog, fann man i hans gömmor ett krucifix med underskrift: ”Kristus är mitt lif och döden

är min vinning,” skrifven med magisterns ordentliga, fina, petiga stil; men om han varit katholik så--

Tanten tystnade.

— Hvad då?

— Jo, — tilläde hon — då hade han blifvit landsförvist om han ej velat hyckla sig vara lutheran, — ty, sade hon skrattande, dygden belönas och broltet straffas här i landet.— Det der skulle kunnat bli en hel roman, började en.

— Nå, är det icke? —

— Men en roman skall vara lång, flera delar och häflen, bör upptaga en bouppteckning öfver hvad hvarje förekommande person eger, är och kan blifva — med ett ord en teckning icke ur lifvet, ulan om lifvet — och gudnås den, som målar sill eget land, han har afsigler, han har tendenser bevars, hvaremot, om man målar andra länder, man icke har någon tendens; man trampar då ej sina egna värda medborgare på tåspelsarne — utan andra, och det kan tålas; det förstör ej konsten, det afbryter ej den äkta konslnjutningen att ligga baklänges i en soffa och läsa, utan. att igenkänna en enda sanning, — men likväl, tant, ni med er erfarenhet — tala om något dylikt.

— Ja, — anmärkte kaptenen, — kusins berätlelse har satt oss i ett dystert sinnelag — vi behöfva få något gladare.

Tant Margret, som långt ifrån var dyster, skrattade och sade:

— Nå, då skall jag tala om för er om Mimmi.

— Jag hade nyss flyllat till W—stad der jag icke kände .mer än några få familjer, började tant Margreta. Jag var der i samma egenskap, som förut på Remminge, hos öfversle von Sallern. Öfver-sten var omkring fyrliofem eller femtio år, hans fru blott några och tjugu. Det är klart att när en gammal ungkarl inträder i giflermål — har han mycket qvar, som påmiuner om hans vilda lillslånd. En ungkarl vexer fri i marken, och då han gifter sig, inflyttar han i en trädgård, der han måste underkasta sig en viss uppulsning, som der-utanför ej var nödig, till och med skulle skadat hans originalitet. Öf-versten hade sina vanor, som lilla frun hade svårt att få bort, och dessa försök, som dels lyckades, dels strandade, hade med sig både obehag och löje — både vedermöda och glädje. Öfverslen var en rättfram karl, utan verklig bildning, men med en hjertlig godmodighet i hela silt sätt alt vara. Då han nu falt fru och våning och dessutom penningar med frun, så måste hans lefnadssätt förändras. Han var förut en stark rökare och brukade gulaktiga gardiner i sitt rum; nu måste de vara hvita. Han blef oupphörligen besvärad af pigor, som skurade, satte upp gardiner och torkade damm, fastän han hundrade gånger på sin salighet försäkrade icke allenast alt han sjelf mådde mycket bra med gula gardiner, dammiga tafvelramar och ett golf som ej var snöhvilt — hvarom dessutom ingen, som förul känt honom, tviflade, — ulan att del ganska väl gick an att en f. d. öfversl-löjt-nant, som fått öfversle afsked, utan alt blygas kunde bebo sålunda utslofferade rum. Men allt delta halp icke det allraminsta. Öfversten befann sig som om han flyttat in i ett maschineri, der hvarje pjesgjorde sin tjenst och arbetade till trots mot alla protester, och ändå var han lycklig och skrattade åt sina små besvärligheter; ty, på det hela taget, öfversten tyckte rätt mycket om alt ha prydligt omkring sig, endast delta kunnat gå på samma lättj* melhod som i tusen och en natt, att osynliga féer, utan buller, utan bång och rumförvisning för herrn i huset, gjort allt det der, som nu, verkställdt af menniskor, blef en smula besvärligt. Öfverslinnan var en treflig och glad menniska. Hon egde förmågan alt styra och ställa allt på det bästa, göra allt lätt och så litet obeqvämt som möjligt, och detta gjorde att öfversten, då han kom med full föresats alt brumma, vanligen blef så tvärt afbruten, att han skrattade i stället. Detla var visst en dekon-fityr, som borde sårat hans manliga stolthet; och i sanning, öfversten fann det sjelf och kunde efteråt förarga sig öfver att han var ”för god” — men allt detta ändrade icke förhållandet.

Jag hade varit i huset omkring fjorton dagar, och var redan, ty jag har lätt derför, invigd i alla husets små mysterier och var dessutom gammal vän med öfverslinnan, så alt jag ganska noga kände detta vänskapliga gnabb, denna menjngsstrid, som faller sig så hjer-tans rolig att betrakta på närmarcr håll; då en hustru, endast och allenast för att göra sin gubbes lif behagligt, måste göra tvertemot hvad han vill och bära alla hans anmärkningar, eller då hon kör ut honom att laga rörelse för helsan, faslän han vill vara stilla och hon sjelf helst såg honom hemma.

Öfversten å sin sida var i yttersta grad rädd om sin hustru;

— han ville neka henne att sjelf sköta barnen, ty det kunde skada hennes helsa och dessutom, det hade han läst i en bok, uttråka henne. Att hon sjelf läste för barnen, alt hon skölle en guvernants-tjenst, var honom isynnerhet en nagel i ögat; men della skedde ändå ända till dess jag kom i huset, då jag fick hjelpa till; men hufvud-bestyret hade dock frun.

— Goda mamsell Margreta, sade öfversten, då vi voro ensamme; — haf Emma ifrån den välsignade undervisningen — hon riktigt magrar, Emma; — jag tycker alt det riktigt pinar ut henne — hm

— hon får inte fortfara, ty hon har nog ändå att sköta. — Han suckade. — Jag vill inte lala om mig; ty jag sköter, Gudi lof, mig sjelf, om jag får; har skött mig i trettio år på egen hand — hm — men si hon har ett stort hushåll — och se pigorna bara — del är en förbannelse alt ha en hel stat med pigor — tacka vill jag gumman Håberg, som skötte mitt hushåll förut, hon var den enda — då gick det an — men nu — tre pigor — tre pigor — det är fasligt, och dessutom så se vi nu folk här — och allt skall Emma beställa —det går inte an. Derföre blef jag så hjertans glad då Emma föreslog alt mamsell skulle till oss — hjelp henne nu, stackars Emma.

Öfverslinaan var en på en gång bildad och prakiisk menniska, något, som ej ofta är tillsammans. De bildade tro sig nedsänka sig om de deltaga i husliga göromål, de blifva lärda i stubb, som så myckel sysselsätter själen, att kroppen rent af kommer i hvila; och de så kallade praktiskt dugliga slå sig ofta på alt vara så renl praktiska, all de låta själen hvila och blolt ”läkla i hushållet” och natt och dag fundera på inslag och randning, på steksås och pickles. Mellansorler äro de, som äro på det sätt bildade att de sysselsätta själen med praktiska tankar, t. ex. de nyaste moderna, hvad man bör ha då eller då, hur man bör pryda förmaket, hvad som brukas och icke brukas — men tillika äro rent af overksamma i allt annat än i alt — befalla och sätta en hel verld i rörelse.

En afton sutto vi med barnen, — en gosse om åtta år och en flicka om sex — i vanliga rummet. Det låg på nedra bottnen och var rymligt, högt och hvad man skulle kalla hvardagslrefligt.

Elt piano, en bokhylla förrådde öfverslinnans smak i denna riktning; — en liten båge i en vrå, en spinnrock i en annan, en stor fågelbur vid ena fenstret och blommor vid dem alla, en liten vagn för barnen, ett dockskåp, som noga eltersågs af mamma, en gunghäst, en trumma, elt litet trädgevär, visade att barnen här hade sin frihet. Här samlades vi ofta, och öfversten läste tidningarna för oss; ty öfversten var en ifrig politikus, som trodde, som sanningen är, att allt skulle gå bra om endast alla ville och förstode det rätta. Delta hade han dock funnit icke vara fallet och han väntade derföre beständigt någon politisk Messias eller rättare en kinesisk engel, som skulle ta menniskorna i hårpiskan och helt enkelt upplyfta dem till etl bättre tillstånd, naturligtvis i den förulsättningen att de icke skulle trilla ned igen. Napoleon, som den tiden förvånade verlden med sina under af snille, var således hans hjelte — han och ingen annan skulle rädda verlden — göra den till hvad den aldrig förut varit och införa en ny ordning.

Han hade fördjupat sig i de mest lofvande beskrifningar huru det skulle blifva då allt kom i ordning; vi sutto och sydde, barnen lekte, då i etl ögonblick allt förstenades. Öfversten afbröt mensklig-hetens utveckling på midten; öfverstinnan gömde undan ett linneplagg åt barnen och framtog en krage, som legat till brodering i en låda

— Gud vet hur länge — och jag fick, mig ovetande, en bok i handen. Allt delta skedde blolt derigenom att öfverstinnan, efter en blick genom fönstret, sade: ”Se så, nu ha vi Mimmi här.” Inom nå-pra ögonblick var allt i ordning och öfversten försvann, som om han blifvit borttagen af en osynlig mnkt.

Jag visste ej hvad som stod på; men höll helt beskedligt min bok i handen och såg att den hade guldsnitt, samt undrade i mitt sinne hvem den der Mimmi kunde vara.

Min undran häfdes snart, då ett litet fruntimmer inträdde och med upplyftade armar ropade: Ack, Emma, nu är jag åter hos dig. Gud, hvad jag längtat att åter komma in till er, gode vänner.

— Hon omfamnade Öfverstinnan, som sade: välkommen, tusen gånger välkommen, lilla snälla Mimmi — ack, vi ha hvar dag talat om dig.

Delta var dock, i parenihes sagdt, ej sannt, jag hade ej hört hennes namn på de fjorlon dagar jag varit i huset.

— Ack ja, gode, älskade vänner, forfor mamsell Mimmi, lösgörande sig ur öfverstinnans armar, det är ändå något att ega sanna, innerliga vänner. — Hon iordningsatte en lång lock, som fallit fram från örat, bakom hvilket den haft sin plats, ty mamsell Mimmi brukade ej håret som andra menniskor. — Ack, och se de englabarnen; kom hit, lilla Otto!

Gossen tvekade.

— Otto, känner du inte igen tant Mimmi? Ack jo! låt den lilla skälmen göra som han vill — kom hit, lilla Amor — kom hit, Otto!

— Tant Mimmi har på landet tänkt på er, älskliga barn, och — klappande öfverstinnan — du förslår huru. — Se — (nu drog hon fram en väldig pirat och satte sig på huk på golfvet) — kom nu hit, lilla Olto!

— Se så, tilläde öfverstinnan med en allvarsam blick på gossen, som ej tycktes ha lust alt gå. — Otto, gå fram till snälla tant Mimmi — och du, Adelaide — nå, barn.

— Ack! låt dem komma, se här har jag en drufklase, som jag bröt af stammen derute på Berndlstorp — och der är ett skönt orangeri. — Och med dessa ord drog hon riktigt nog upp en strut, som såg lemligen genomblött ut. Ack! oaktadt all aktsamhet, så ha några drufvor gått sönder — se så, Otlo (stoppar etl par drufvor i gossens mun), och du, lilla Adelaide — (likaledes i hennes mun), vi skola akta mammas hvita golf — åter uppstigande och åter rättande lockarne. — Men förlåt — hon neg för mig).

Öfverstinnan presenterade mig.

— Öfverstinnan presenterar icke mig, sade mamsell Mimmi

— men det är detsamma, jag heter,Mimmi Qvislbäck och är husets bästa, innerligaste*; sannaste vän — ja, jag är allas vän, som fatta mig; — vi, tilläde hon och klappade mig, vi begge skola snart förstå hvarandra, vara något för hvarandra. — Hvad, mamsell läser? — Ah! herrligt — (det var en ffänsk roman,det såg jag nu först), ja, det är endast här man ser en sådan läsning — en sådan odling af själen, af känslorna, — men hvar är öf-verslen? — man sade mig derule att han var hemma.

— Ja, han kommer väl snart; men slå dig nu i ro, söta Mimmi.

— Du förlåter alt barnen skräpat ner.

— Ack! låt barnen leka — deras oskyldiga nöjen ha aldrig besvärat mig.

Det är tid alt beskrifva husets innerligaste, sannaste och bästa vän.

Det var en liten figur, klädd i en alldeles egen drägt både till snilt och färg; — man såg att mamsell Mimmi på samma gång ville vara både modern och egen, tvenne saker, som ej passa ihop. För öfrigt var hon liten, mager och blek och försedd med ett par ljusa ögon och hade, då hvarje menniska måste bära hamnen af elt djur, i allranärmasle mått likhet med en fisk, då ännu färgorna skifta på ryggen.

— Du kan icke, lilla söla Emma, föreställa dig huru välkommen jag var på Berndtstorp hos de söta menniskorna — Ack! hvad gamla rådinnan är för en ädel menniska, och min söta, goda Emerence — Ack! vi hade förtjusande dagar tillsamman — kom hit, Adelaide, och sitt i tants knä!

Med dessa ord fick hon tag i den arma ungen, satte henne i knä't, och öfverhöljde henne med smekningar och kyssar, som barnet dock, på allt vis, sökte undvika.

— Ack! hvad ändå jag älskar barn, och de förslå också mig

— hör på, lilla Adelaide, du fattar säkert huru oändligt tant — sitt stilla, lilla engel — huru oändligt tant Mimmi håller af små, snälla barn — de höra Guds rike till. — Apropos! det var sorg derute på Berndtstorp, lilla Betty stod ej ut längre — ja, om jag icke varit, hade Emerence dött af sorg; men jag gaf henne ingen ro, jag sysselsatte henne oupphörligt med andra tankar. (Sitt stilla, lilla Adelaide).

— Hon rent af skrynklar ner din klädning, bästa Mimmi, anmärkte öfverslinnan, som tycktes liksom jag beklaga barnet, som för-gäfves arbetade att göra sig lös.

— GÖr ingenting, söta Emma — Adelaide håller nog af tant Mimmi — se så, omfamna mig, se så, den ena lilla armen så här, den andra så der — se så — jo, vi bli nog vänner — men för att fortsätta: Så snart jag fick höra att lilla Betty var sjuk, skyndade jag till Berndtstorp och hjelpte Emerence — jag salt inne hos barnet hela tiden och gaf det in hvarenda sked af mixturen. Ack, Emerence ville inle, hon blef ond på mig; men jag tillät henne aldrig vara ensam. Man måste tåla sina vänners små ojemnheter, ochhvem kan undra på en mor — en mor, att hon lider, då barnet håller på att dö? Ändlligen hade den lilla engeln (silt nu stilla, lilla Adelaide, medan jag talar med mamma) ändlligen hade den lilla engeln (vi skola leka sedan och roa oss, lilla Adelaide-; nu har jag icke tid, se på min broche emellertid), den lilla engeln kämpat ut — jag höll henne i mina armar — Ack! du kan icke föreställa dig huru Emerence tog vid sig — men jag sansade henne och påminte henne om alt hon borde sörja med förnuft, och så vidare, och talade om Guds heliga ord och så vidare. (Du har väl en kam, söla Emma, ty Adelaide har redt till mina lockar — åh, gör ingenting).

— Söta Mimmi! Adelaide endast besvärar dig.

— Mig? nej gudbevars, jag är aldrig besvärad af små söla barn.

— Gud hora barnen till, sade jag; nej, barnen höra Gud till, sade jag till Emerence; det går på ett ut för öfrigt — nu är hon en engel och skall en gång laga emot sin stackars mamma, sade jag, lade barnet ifrån mig och föll i Emerences famn, blandande mina tårar med hennes. Du skulle sett den scenen, söla Emma — en vän, en hjertlig vän, som gråter ut sin sorg vid vännens hjerta. Rådinnan tog saken förnufligare och kaptenen sade ingenting, men han sörjde, och sörjde djupt, det såg jag. Sedan nu Emerence blifvit något lugnad, och på min begäran (du må tro det stod hårdt) tagit in hjerlstyrkande droppar, som doktor Hallberg skref åt mig, då jag blef förskräckt vid eldsvådan hos kopparslagare Ergolins i Tufåsen, och som jag alltid för med mig — samt druckit vatten och så vidare, så lemnade jag Emerence åt sin kloka mans omvårdnad. Den stackars kaplenen, jag fann honom i hans eget rum gående fram och åter, vridande händerna. Nu är han, som du vel . . . kom hit, lilla Otto, och gif tant en kyss — nå, kom! — Tant håller så mycket af sina barn — nu kan Adelaide inte längre iå sitta hos tant. — Otto har sina små anspråk. Med dessa ord släppte hon Adelaide på golfvet och fångade helt behändigt unga Otto och lyftade honom i knät, oaktadt en och annan protest med benen.

— Gossen är för tung åt dig, lilla Mimmi.

— Tung, nej Gud bevars — lilla Otto orkar jag med ännu — ack, så söta barn; tror du inte tant Mimmi har litet drufvor qvar,

— (tagande ur struten och proppande i gossens mun) jo ser du, tant Mimmi tänkle på de små jollrarne derute på Berndtstorp.

— Och vidare, söta Mimmi? afbröt öfverstinnan, som ej ville alt Mimmi skulle alltför mycket sysselsätta sig med lilla Otto, hvilken under fasliga grimaser, och endast till följe af en vink från modren, sväljde ner de Berndtstorpska drufvoma, som lära varit ovanligt syrliga.— Och vidare, sola Mimmi?

— Ja, kapten är myckct häftig; — det finnes lynnen, fortfor Mimmi, kastande en märkvärdig blick på oss, lynnen, som i lifvels förhållanden icke kunna finna detta rätta lagom, som endast tillhör harmoniskt ulbildade sinnen. Nog af, kaptenen var ej allenast sorgsen, ulan häftig. Han insåg min afsigt, men, liksom barnet, som skjuter ifrån sig det herrligaste medikament, som till exempel lefver-transolja, som räddat så många — så gick han ut då jag kom. Då tänkte jag: det är din pligt, Mimmi, alt äfven i dessa förskräckKga ögonblick, då sorgen salt alla passionens vågor i rörelse, vara hans vän, hans innerliga, tillgifna vän — hans goda engel, och jag följde honom. I andra rummet gick han på samma sätt, och nu sprang han på dörren och slog henne igen så att huset skakades. Det var klart alt hnn förskjöt en väns tröstande ord — men jag tröttnade icke; jag, som var lugn och sansad, borde känna min pligt, icke allenast som vän, utan som menniska och kristen. Ändlligen kunde han ej undvika mig. - Jag sade: Låt ej detta slag förkrossa er, bästa kapten, barnen höra Guds rike till, och dessutom så

ären J unga begge två, och förlusten ersätles väl framdeles.

Han stirrade på mig.

Jag fortfor: ersättes väl framdeles, om Gud så vill, och om Gud icke så vill, så få vi tåla det och ta vårt förnuft till fånga; ty det bjuder oss vår pligt som menniskor och kristna.

Huru jag talade, så bevektes han och sade: nu är jag lugn — Mimmi lilla, lemna mig, så blir det bättre.

— Men är det säkert? gå nu inte längre i gagnlös förlviflan; lofva mig att vara lugn.

— Och han blef lugn? frågade öfverstinnan.

'— Ja bevars — åh, endast en varm själ tränger sig in på en annan, om man blotl ej förlorar modet så . . . Ack, alla blefvo lugnare! man talade ej nu om lilla Betty.

Emellertid svepte jag och Rådinnan lilla Betty — hon var så söt med hvit nätteldukskädning, med ljusröda sniljor längs efter och en liten myrtenkrans på hufvudet. Eljest så bäddades der ordentligt i kistan med fina lakan af kambrik med breda spetsar omkring, och en liten kudde, likaledes med spetsar omkring, under hufvudet, samt en törnros-guirland på locket. Jag blef hela fjorton dagar efter begrafningen qvar på Berndtstorp, och du må tro, söta Emma, att man var tacksam för min vänskap. Ack min Gud, hvilka samtal — hvilka idéer, som vi utvecklade öfver själens odödlighet och så vidare, om ett återseende på andra sidan om grafven, — (se så, nu käns lilla Otto tung, tänk han har rikligt vuxit på den månaden jagvarit borta; — ack! hvad jag längtade att åter få träfFa er, trefliga, goda menniskor), — och om att Gud är barnens rätta fader.

— Men hvar är öfversten? — jag har inte godt samvete om jag ej har träffat honom.

Öfverstinnan bad mig gå in och se till om han hade tid.

Då jag kom in, salt öfversten uppkrupen i ett soffhörn och läste tidningarne. — Nå, är hon inte- gången än?

—.Nej tvärtom, hon kan ej gå förr än hon råkat öfversten.

— Jag tror att f-n sitter i menniskan, kan hon inte gå — hvad vill hon mig?

— Det vet jag ej.

— Nå, det var en dum fråga, mamsell Margret — hon vill mig platt ingenting annat än plåga mig med sin förbannade vänskap och sitt hjerta, som är tomt som en kasserad tobakspung — nå! kunde ni inte sagt att jag var ute?

— Nej, det glömde vi.

— Ja, är det inte förbannadt —• (strykande sig om hakan) orakad, — nå — får gå då — jag följer, sa’ Jon — sitt öde kan ingen undgå.

Med dessa ord följde öfversten med och stod snart midt för mamsell Mimmi.

— Nå, ändtligen fick man se vår goda öfverste. Ack! jag hade ansett mig gjort en förlust om jag icke fått se en sådan man, en man, en man som ....

— Välkommen från landet, Mimmi lilla! yttrade öfversten fryntligt, sedan han funnit sig i sitt öde. Jag var så fördjupad i politiken.

— Ja, de männerna — det är deras privilegium att beherrska verlden — qvinnan rör sig inom hemmets lilla krets, och endast vissa, såsom t. ex. jag sjelf, ha tid öfrig att offra på mensklighelens altare. Ack! men ni talar ju ej om det?

— Nej, bästa Mimmi.

— Jag besöker ofta armodets hyddor. Gud har gifvit mig mer än jag behöfver och detta är det min pligt alt meddela åt min lidande nästa. — Bästa mamsell Margret, vi skola bli vänner, vi skola följas åt till dessa de

fattigas kojor, der nöden i så afskräckande gestalter möter våra blickar, men, mina vänner, som skulle förkrossa mitt hjerta, om det ej lifvades af en kristlig anda. Kanske, Margret

— tillåt mig att säga endast så — jag ser på edra ögon att ni skall,

att ni måste bli en af mina innersta vänner. ---- Gudskelof jag är

rik på vänner, — ty, icke sannt, öfverste, ni håller af mig?

— Ja bevars.

Teckningar med Text. &— Ja, så är det när hjerta träffar hjerta; nej, nu har jag inte tid — jag märkte att gamla kamrerns såg mig då jag gick förbi — jag skulle såra dem, om jag ej ginge dit, de skulle tro att jag endast umgås, endast känner de mera förmögna, och kallsinnigt gick förbi den fattiges dörr — men, det skall Gud veta, jag är lika öm mot alla.

— Skall du gå? det var en fransysk visit, yttrade öfverstinnan.

— Fransysk — åh nej, jag har suttit här längre än jag borde; men då man på en hel månad, en hel månad — ej råkat sina bästa vänner, så . . . Dock Margret — vill ni följa mig till en usel familj här i bakgatan? — ni kunde bli mitt lilla ombud i det huset, omhulda dem, råda, förmana, leda det arma folket till dygdens öfning, till kristligt mod och kristlig försakelse.

— Myckel gerna, yttrade jag, som såg att öfversten önskade det. Efter många lal om föräldrar och barn fick Mimmi på sig hatten och shawlen, stoppade de sista drufvorna i Ottos mun och försvann under löfte att titta in då och då.

— Bästa Margrela, började mamsell Mimmi, då vi gått ett stycke.

— Öfverstens är ett högst estimabelt hus.

— Ja.

— Ack, hvilken skada, att Emma ej är fullt förstådd — hon måste lida mycket.

— Nej, det vet jag ej af.

— Ni är delikat, bästa Margret; men det är gifvet att hon, en person med fin bildning, med talanger och så vidare ....

— Ja, dem eger hon.

— Ja, men det är, säger jag, gifvet, att hon måste lida — det var väl alt , ni kom dit — att hon har någon i sitt grannskap, som kan fatta hennes inre, bli hennes förtrogna, bli hennes allt.

— Men öfversten?

— Öfversten ja — åh, en herrlig menniska; men han är en annan natur, en gammal militär, en menniska med mera kärfva och torra nerver — som ej kan fatta det silkeslena, det mjuka, det graciösa hos sin hustru. Ack, bästa Margrela, sällan, oändligen sällan träffar det så, att tvenne själar sammangjutas till en — och — äktenskapet är en olycka då detta ej händer — också låter den bli, som är klok, som kan beherrska sina känslor eller rättare deras berusning. Här bo de olycklige, afbröt hon tvärt, stannande framför en koja. Här skall ni få se en ädel, uppoffrande qvinna, som aldrig tänker på sig, utan blott på sin ovärdige make — en tyrann, ett vilddjur — men jag har lalat vid honom, jag har rört hans hjerta och sist jag var här föregick en försoning, som — men lålom oss gå in.När vi kommo in, satt der en i högsta grad smutsig qvinna i kretsen af några likadana barn. De hade framför sig ett fat potatis och tyektes äta med god aptit. — Åh, herre Gud, se mamsell Mimmi! ropade menniskan och rusade upp, fick tag i Mimmis brokiga ärm och tryckte en kyss derpå.

— Kära Fiolrotska! jag är inte mer än en menniska, som ni — jag vet att Fiolrotskan håller af mig — jng har sett Fiolrotskans hjerta.

— Jag har sett Fiolrotskan i lifvels allvarligaste, förskräckligaste ögonblick. — Ja, Margreta, jag har sett denna arma menniska blödande i hufvudet af ett slag, som hennes man tillfogat henne, jag har skaffat henne plåster, jag har sjelf förbundit hennes yttre sår och efter min förmåga helat hjertat. — Hur är det nu, lilla Fiolrotska ?

— Å herre Gud! det kan inte vara bra; visst har Fiolroten arbete, men inte få vi mycket, och om inte mamsell Mimmi vore, Gud välsigne lilla söla, goda mamsell och löne henne på ändan.

— Ja, Fiolrotska, tacksamheten är en dygd — Gud hjelper alltid den, som med tacksamhet väl och förståndigt använder hvad goda menniskor, i hans namn, gifva åt den arme och förskjutne. Här är en min vän; hon skall, då jag icke har tid, se om Fiolrotskan, hon skall vara en syster åt Fiolrotskan, en mor för Fiolrotskans barn och så vidare — lofva mig blott att med ödmjukt sinne lyda hennes förmaning. — Inte sannt? Margret! vi skola hjelpas åt, vi skola upplyfta denna arma varelse ur eländet.

Jag lofvade hvad jag kunde.

— Se här, Fiolrotska, återtog Mimmi och tog upp en sedel ur piraten, se här, min goda qvinna.

— Gud välsigne och bevare min lilla välsignade, söla, goda mamsell, som Gud ulsändt till de fattiges välfärd! ropade den smutsiga menniskan och kysste min nya vän på klädningsärmen.

— Låt nu se, Fiolrolska, alt hon använder den ringa skärf jag, ledd af Guds kärlek, skänkt henne — använder, säger jag, denna ringa gåfva till sin och de arma barnens sannskyldiga bästa, och (dragande upp några skrifter ur fickan) läser och betraktar dessa se-dolärande och nyttiga berättelser om huru en sannt religiös menniska bör handla och vandla; låt mig se, kära Fiolrotska, att hon i alla sina lifsdagar genom flit, redlighet, ett sannt, för sanningen öppet sinne, genom qvinnlighet och moderlig kärlek, icke förbiser sina dyra plikter — jag vill ej säga endast som maka, ly det skall Gud veta, att Fiolrotskan är ett exempel för en öm, förlåtande hustru, utan som mor. — Jag anser bäst att Fiolrotskan sammansparar den ringa skärf jag gifvit och sålunda skaffar sig en liten samlad summa.

v^ooQleUnder hela detta tal hade menniskan, nigande vid hvaije komma, stått framför Mimmi och sett under lugg, tydligen tänkande: nåh, när tar det slut?

— Se så, min goda gumma, lef väl, yttrade Mimmi och höll på att gå; men stannade åter och fortfor: — Låt mig nu se, Fiolrotska, att du använder den ringa skärf, som goda menniskor gifvit dig, på ett sätt, som på en gång kan tillfredsställa deras önskningar, hvilkas billighet du väl ej nekar, samt ger sann tillfredsställelse åt ditt eget hjerta. Den arma menniskan kysste åter sin välgörarinna på kläd-ningsärmen, och vi gingo.

— Ack, yttrade Mimmi, det är ändå en glädje att se det goda folkets innerliga tacksamhet — och man kan genom förmaning göra mycket, blott man inte tröttnar; men, min Gud, de fleste tröttna att tjena menskligheten, och förstå ej att i den olyckliges hjerta uppväcka tacksamhetens känslor. Farväl, bästa min nya vän, afbröt sig Mimmi — jag måste hit upp; man kunde bli orolig om man såg mig gå förbi, — farväl, titta ti’l der nere hos Fiolrotens.

— Nåh? frågade öfversten skrattande, då jag kom hem från min expedition, nåh! är den der välgörenhetsresan gjord?

— Ja, herr öfverste.

— Det är då en förbannad egenhet med Mimmis välgerningar, att hon alltid skall ha med sig, minst ett vittne, att se och höra på. Nå, fick käringen något?

— Ja.

— Hur mycket?

— En sedel.

— Jaså, och en hel laddning med moraler; det är min själ inte för inte de få sina penningar — när de få en skilling, så få de tio råd på köpet och så vidare.

— Men, kära Sallern, anmärkte öfverstinnan, Mimmi är ändå en mycket beskedlig menniska, hon är öfverallt till tjenst — vill alla så väl.

— Ja, hon vill rent ihjäl dem — det är en allt förkrossande vänskap, det der.

Öfverstinnan sökte försvara sin vän, men försvaret, det kan ej nekas, var temligen lamt. — Mimmi, sade öfverstinnan slutligen, liksom för att upplysa mig, har sjelf kännt fattigdomen, ända tilldess hon fick ett temligen betydligt arf, som gjorde henne oberoende. Nu är hon, som Margret ser, redan äldre.

— Ah ja, inföll öfversten, hon är nära fyratiotalet.

— Ja, kära du, derför har hon sitt värde; men deri har Sallern rätt, visst är hennes vänskap ibland litet besvärlig, särdeles om man råkar få sjukt; ty då måste, hon vara med.— Det är väl annars, inföll öfversten, förbannadt klart, att om man har sjukt och behöfver hjelp, så ber man sina vänner att lem-na den; men det tycker Mimmi ej är nog — hon och sjukdomen komma in i huset på en gång, så alt det blir en riktig pestilentia ihop

— och begge komma lika objudna. Jag kan inte begripa dylikt folk, som anse sig så rent af oumbärliga, att de ej lemna en menniska i fred på sjuksängen en gång, utan öfva barmhertighet och ömhet på en stackare, ända till dess de väl få nöjet deltaga i svepandet.

— Men, Sallern, hon menar ändå så innerligen väl, det bör man ändå belänka; hon offrar tid, mödor, hon vakar, passar upp, uppoffrar sig sjelf för att vara andra till nöjes, för alt göra andra en glad stund.

— Ja, dermed lyckas hon alldeles förträffligt — då hon går sin väg.

— Käre Sallern! del låter ju alldeles fasligt — och ändå, hvem vet, om inte ni begge blifvit elt passande par? — Min gubbe har en lid inte lyckl så illa om lilla Mimmi.

Öfversten strök sig om hakan. — Hm, det var också f-n så längesedan — ja bevars, för en, låt se, tjugu år sedan, såg hon inte så galen ut, och jag dansade med henne på balerna, och —

— Och höll på att fria, skrattade frun, jo jo, Sallern. Mimmi har ej så orätt när hon talar om karlarnes obeständighet och huru deras tycken ändras med hvar minut och att den är en dåre, som någonsin tror på en karl.

— Ah, det lär väl ingen bedragit henne heller.

— Men, Gud vet hvad du sagt till henne en gång då ni dansade ”fria valet.”

— Fria valel? frågade öfversten, har jag dansat fria valet med henne?

— Jo visst, gode gubbe — ja, ja, herrskapet må ha sina små hemligheter mellan er, jag har ej sökt utforska dem, fastän Mimmi hundrade gånger gifvit mig anledning. *

— Skäms hon inte den papegojan! Har jag sagt något till henne som kunde tas för frieri, har jag någonsin tänkt ditåt?

— Käre Sallern, du blir orolig — men det var ju för ljugu år sedan, lugna dig -- jag är inte jaloux — inte det allraminsta.

— Hm — ja ja, men det är ändå f-n med sådana der gamla välgörarinnor — de hafva alltid haft dussintals tillbedjare; men ingen menniska vel när; — de hafva alltid gifvit korgar, men ingen menniska vet till hvem, och äro alltid rika på dygder, som ingen räkna kan. Pass på, att gamle kamrern, han är väl sjuttiotre år, men —

— Ack, du talar, Sallern — tyst med dina hislorier.

— Ja ja, han är väl inte mer än sjuttiotre år och icke enkling än; men det är remarkabelt hvad gumman hostar förhoppningsfullt ochvackert — få se om han inte lår bädda ner sin tredje äkta hälft — han har haft en förbålt stor tur med hustrur.

— Nu talar du rent af hädiskt, Sallern; är det alt ha tur, att mista den ena efter den andra?

— Nej, säg den ena före den andra, skrattade öfversten, men det är ej så jag menar; men ser du, han har, så säger

han sjelf, varit lyckligt gift alla tre gångerna, älskad, alldeles förbannadt älskad alla gångerna — den karlen är rent af skapad att gifta och gifta om sig — och få se, tralala lala.

— Men det är endast historier, man bör ej utbreda dylika, det är icke beskedligt.

— Hm —aj bevars, intet ligger det något ondt i att Mimmi omhuldar först kamrerskan, tills hon hunnit hosta ihjäl sig, och sedan tar hand om kamrern, stöder och tröstar honom då han, af brist på öfning att mista hustrur, vill digna till jorden af onämnbar smärta och så vidare; om han söker och finner någon, som fattar honom, hvars själ sympatiserar med hans och så vidare, så är det väl inte ondt i —

Öfversten var kommen i sitt glada lynne och uppgjorde de allfa briljantaste planer för vännen Mimmi, som vi verkligen höllo af, fastän vi omöjligen kunde undgå att erkänna henne vara i högsta grad besvärlig med sin vänskap.

Åtta dagar derefter var, enligt öfverslens spådom, kamrerskan Görlander icke mer. Gubben kamrern, som i sina dagar varit vid kommissariatet och egentligen hade titel af hofkamrer, tycktes ta saken temligen lugnt. Han var nemligen temligen vand vid dylika olyckor och hade hvarje gång en sådan inträffat, årsdagen efter den förra hustruns begrafning, fått ut lysning till ett nytt kristligt äkta förbund med en annan. Hela skillnaden blef således den, att sex par lakan, i stället att ligga hoprullade i linneklädskåpet, fingo utveckla sig i hela sin längd och bredd och hängde för fönsterna till allmän åskådning, och att förmaksmöbeln af gult schagg, som eljest år ut och år in, under alla styrelser, var öfverdragen med hemväfdt tyg, under några dagar beklāddes med servietter, samt alt man beställde sorge-konfekt och likvagn, för att hedra den kära bortgångnas jordiska lem-ningar. Nu hade han två derute i kyrkogården redan, den tredje skulle snart dit också — och han sjelf var sjuttiotre år gammal.'

Under de första sorgens dagar sågo vi ej till vår Mimmi. — Under denna tid uppenbarade sig en gäst i vårt hus, nemligen öfverstens systerson, en ung konglig sekreter Bergin. Jag har sällan setl enmenniska, som mera tydligt tillkännagaf ett skälmaktigt lynne. Hans ögon lyste af fröjd då han omtalade några studentäfventyr, några af dessa oskyldiga pojkstreek, som man tycker äro så roliga att höra berättas. Han var en förnyad och förbättrad upplaga af öfversten, som i sin ungdom varit, som mamsell Mimmi påstod, en stor skälm, opålitlig, så att hon aldrig trott att han skulle fästa sig vid någon, eller någon våga att taga honom.

— Jag undrar alt inte Mimmi kommer hit? sade öfversten ofta och trummade med fingrarna på bordet eller fönsterrutan. — Alfred bör se stadens unga fruntimmer och Emmas bästa, intimaste vän, ja, det bör du, Alfred!

Öfverstinnan ville ej stöta sin mans barnsliga fröjd öfver huru flat Alfred skulle bli, då han en gång stod ansigte mot ansigte med lilla Mimmi.

En afton anlände Mimmi — vi voro då, som vanligt, samlade i hvardagsrummet, och Alfred, som spelade bra piano, spelade för barnen, med hvilka öfversten, öfverstinnan och jag dansade. Med elt ord, när Mimmi kom in, stod glädjen högt i taket; men i elt nu stannade vi alla i gruppen, som skulle varit högst intagande på en theater.

— Nå, se Mimmi, ropade öfversten hjertans glad.

Mimmi kasiade sina ögon kring rummet och sade: Hvilken glädje, hvilken fröjd — och nära vid är der djup sorg — så är lif-vet, — godafton, mina söla, goda vänner, det var fasligt längesedan jag tittade in; men, herre min Gud, gumman Görlander — hvilka bröstplågor — ack! hvilka lidanden — ack! Emma, hvad har jag ej lidit under dessa dagar — men det vet jag, att jag ej lemnade henne ett ögonblick, att jag intill det yttersta gjorde min pligt.

— O, hon dog väl ordentligt, yttrade öfversten; — jag får presentera min systerson, konglig sekreteraren Alfred Bergin från Stockholm.

— Ödmjukaste tjenarinna! Ah, herr konglig sekreteraren vet väl redan hvem jag är? — vänskapen är så sällsynt här i verlden alt antalet i vänskapens trånga ring snart är räknadt. — Ack! det är en verklig lindring att få tillbringa några ögonblick inom en lycklig familj och se små snälla barn. — Hur är det, Otto? i dag har tant icke några drufvor, men hon har samma varma hjerta, som alltid.

— Nå sitt, lilla Mimmi, bad öfverslinnan.

— Tack, gode, käre vänner; — du må tro, Emma, att den slackars gubben lider förskräckligt — han står nu vid grafvens brädd, ulan en vän, utan ett stöd, en förtrogen, intill hvars bröst han kan luta sitt trötta hufvud. Det är emellertid obegripligt med menniskor, som rikligt pina andra med sin vänskap.— Hur då, lilla Mimmi? frågade öfversten.

— Ack jo, inte bör jag säga något om de inre förhållandena i ett hus, der jag åtnjutit så mycken vänskap, som inom hofkamrerns familj; men, mina vänner, den här fru Qverthal, som lär vara salig kamrerskans kusin på mödernet — ni känner fru Qverthal, som är enka efter aflidne kassören Qverthal?

— Ja, blef öfverstens och öfverstinnans svar.

— Nå, hvad tycks, fastän jag var der, fastän hon tydligen såg att hon var öfverflödig, ty två kunna ej göra en syssla, så var man ej i stånd att bli henne qvitt, utan hon hängde vid som en kard-borre. Den stackars döende hade ingenting annat att tänka på än att kaffet skulle räcka. — Herre min Gud! jag sade rent ut till fru Qverthal: — Min bästa fru Qverthal, jag inser det nit, den kärleksfulla ömhet, sade jag, som drifver er hit; men med Guds hjelp så orkar jag ensam med alltihop. Den döende bad och besvor mig, att något hvila mig, att gå hem och sofva; men jag sade: tala ej så, hvem kan sofva i denna vigtiga stund? Kamrern bad mig ej offra helsa och lif; jag svarade: milt lif är till för att offras åt mina med-menniskor — med ett ord, jag blef qvar, intill dess förlossningens slund skulle komma. Allt hade aflupit lugnt och stilla, om inte fru Qverthal, som, oss emellan sagdt, är en rå, känslolös menniska, men, såsom sådana äro, ganska högljudd i sin sorg, då salig menniskan i frid fick lemna det usla jordiska, hade börjat att skrika och beklaga sig, så att hofkamrern blef ännu mera altererad. Ni må Iro, jag hade att syssla med att trösta begge dessa, isynnerhet som fru Qverthal var otillgänglig för förnuftets och sanningens röst och endast skrek och lamenterade, så att man kunde bli döf. Men detta kan ej intressera herr konglig sekretem — emellertid så — nu är gubben lugnare, och jag sprang hitöfver för att fråga dig, goda Emma, om vi kunde få några qvistar af din slora cypress, att sätta i handen på den hänsofna, som fru Qverthal åtagit sig.

— Nå, bästa Margret, har ni varit hos Fiolrotens? jag har hört att der återigen varit uppträden. Samma qväll då vi voro der, hade den arma qvinnan fått besök af några vänner. — Ack! äfven den fattigaste har en och annan vän på vägen; — men mannen hade kommit hem och kört ut dem allihop — är det inle fasligt — alt vara så brutal, så vild, så häftig?

— Nej, blef mitt sanningsenliga svar.

— Jaså — åh ja, men vi skola ej tröttna. Med dessa ord steg Mimmi upp och gick under många försäkringar om vänskap och mycken tacksägelse för löftet om cypressqvistarne.Sedan kamrerskan väl kommit i jorden, helsade Mimmi på oss flere gånger i veckan.

Vår kongl. sekter syntes synnerligen intresserad af hennes sällskap, och många märkliga ting talades dem emellan.

Emellertid fick det ej någon riklig fart, emedan öfverstinnan beständigt var med och afbrot deras filosofiska samtal, väl vetande alt hennes kära man och konglig sektern voro i maskopi mot stackars Mimmi, för hvilka planer de emellanåt fingo förebråelser, dock utan verkan.

Olyckan ville emellertid att öfverstinnan och barnen, sedan längesedan, lofvat att på några dagar resa ut på landet till lagman Leon-hardsson på Walleberga, och en vacker dag stod ekipaget från Wal-leberga för dörren med ett bref från lagmanskan, innehållande, att man nu hemtade öfverstinnan med ijenliga medel, då eljest resan troligen aldrig blef af den sommaren.

Öfverstinnan tog barnen med sig och reste.

Samma afton kom Mimmi — hon hade nu mig att helsa på.

— Ack, sade hon, vi få då en ensam stund tillsamman, en stund som jag länge längtat efter; ty lilla Emma — det är besynnerligt, med hennes förträffliga hjerta, — förstår ändå numera icke hvad en sann vänskap emellan flickor vill säga, detla ljufva band, som så lent slingrar sig kring tvenne systerliga själar.

På detla förslag var nästan ingenting annat att svara än ja — och jag svarade ja.

— Ja — du, sota Margret, har pröfvat mycket, fortfor hon, du har varit på det dystra Remminge. — Ack! hvad du måtte ha lidit bland sådane menniskor.

— Sådane? de voro i högsta grad älskvärda menniskor, inföll jag med någon hetta.

— Kan väl vara; men huru uppförde de sig ej mot sin arma svägerska! — ty det kom ändtligen fram att den så noga gömda personen var deras svägerska.

— Bästa Mimmi, den saken skall du ej lala om; — så mycket kan jag säga, all de bemötte henne så, som hon ville bemötas.

— Ja, kära Margreta, vi skola ej tvista, men alt stänga den stackars menniskan inne, att göra den der lömska magistern till hennes fångvaktare, att ej tillåta den arma varelsen ens att spisa vid sitt eget bord, ulan låta henne förgås i brist, i osnygghet och elände . . .

— Hvem har sagt det?

— A, det vet hela verlden — låt vara, atl de ej kunde låta den galna menniskan äta vid bordet, till och med ej bo i huset.

— Men hon var ej galen.— Kära du — man har dragit dig bak ljuset — hon var galen

— egendomen var hennes, och ej deras; det goda herrskapet lefde på nåder, och behandlade henne på det mest ralfineradt grymma sätt

— det vet hela verlden — ja hela verlden.

— Men hela verlden misstar sig, som den så olla gör — blef mitt svar, du måste väl tro mig, Mimmi?

— Ja, jag vill tro det — jag kan också ej begripa att du kunde, i så många år, ovetande deltaga i den långsamma tortyren, men låt vara — saken är emellertid besynnerlig; — men till annat — är öfversten hemma?

— Nej.

— Jaså, — ack, det är visst en ädel menniska, nemligen så pass, som det är möjligt för en karl alt vara — åldern har väl afkylt hans blod, släckt hans vankelmodiga hjerta; men ändå, jag begrep icke, och begriper icke ännu min lilla, goda Emma, au hon tog honom och lefver tillsammans med honom — delta utan att förtala honom.

— De lefva lyckligt.

— Ja — jag tviflar icke; men, Margreta, många gånger, då vi suttit förtroligt tillsammans, har det olyckliga ordet: Jag är oförstådd hållit på att halka öfver hennes läppar; många gånger, jag är viss derpå, har hon velat kasta sig i min famn och gråta riktigt ut sin smärta, om ej blygseln hållit henne tillbaka. Jag sade henne hvad hon hade att vänta — jag afrådde henne, som en vän, att gifla sig

— en rik flicka, oberoende — hvarför skulle hon taga oket på nacken och bli en slafvinna — en barnsköterska, en hushållerska åt en man, som, oaktadt alla sina goda egenskaper, dock ej på tusen mil nära kan rätt uppskatta en ädel qvinnas uppoffrande hjerta — eller fatta detta haf af längtan, kärlek, saknad och salighet., som inneslutes i hennes själ, då hon offrar allt, namn, förmögenhet, frid och ro — och trogna, bepröfvade vänner, för att vara sluten i bojor, hvilka endast döden kan lossa — med elt ord, om hon ej blygis öfver, att, tvärt emot milt råd, hafva störtat sig i en afgrund, så skulle hon fallit i min famn. O! hon visste ej, huru gerna jag skulle utbredt mina armar och ropat: kom, syster, uttöm hela din själ — lätla det betryckta hjertat.

— Men ....

— Men — hon förstår att beherrska sig — hon skämtar med sin smärta.

— Men, bäsla Mimmi — hon är lycklig.

— Hon är — ack! det vet jag bättre — men likgodt vi förstå hvarandra — hon vet att hon i mig har en vän i alla öden, i helsa, i sjukdom, i lif och död, i rikedom och i fattigdom. — Men är kongl. sektern hemma?— Ja.

— Han spelar ju alldeles herrligt piano?

— Ja, ganska bra.

— Om du kunde slälla så till att han spelade något.

— Gerna, Mimmi.

Med dessa ord skyndade jag ut och bad Alfred gå in för att sysselsätta Mimmi, under det jag lagade till supén.

Kongl. sektern inkom nu, och helsades med ett långt tal af Mimmi, som slutade med en bön, att han ville spela för henne.

Alfred, den skälmen, satte sig ned, och fanliserade. Jag hörde, ända ut i köket, de ljufva moll-ackorderna, dessa förtviflade dissonanser, som slutligen upplöste sig i vemod. Mimmi satt stum af beundran. Alfred fortfor, i en drömmande stil, att endast fantisera; ändtligen slog han några starkare klagande ackorder, steg upp och gjorde några slag öfver golfvet, ulan att låtsa märka vännen Mimmi.

— Kongl. sekterns musik förråder en djup känsla, sade Mimmi.

Liksom vaknande ur en dröm, stadnade Alfred och sade, med

en suck, som jag hörde ända ut i köket: — Ja — kanske.

— Ni är så tankspridd, bästa konglig sekter.

— Ni har en fin känsla, att attrappera allt, sade denne — ja i sanning, jag är ung; hela lifvet ligger framför mig som en olöst gåta.

— Ja, lifvet är en gåta, endast döden kan lösa den.

— Endast döden, mamsell Mimmi? — nej, säg ej så — kärleken kan det också.

— Ja, möjligtvis, möjligtvis, om man träffar ett hjerta, som förmår uppfatta hela vidden af själens heligaste behof.

I detta ögonblick stack öfversten in hufvudet i köket, från ett kontor, der han hade gömt sig, och som endast med en tunn brädvägg var skiljdt från hvardagsrummet. — Tyst! hör på, Margret, nu är det i gång.

— Men, öfverste, del der är inte beskedligt; jag skall gå in och upplysa Mimmi att ni...

— Låt bli, Margret — hon måste väl få trösta Alfred, om hon vill.

Scenen var verkligen till den grad löjlig, att jag ej ville al bryta den.

— Tyst! — Kontorsdörrn får stå öppen, så kan jag sitta här och röka på min pipa — låt bara inte den förbannade pigan stanna och hålla spektakel, så höra vi hela herrligheten.

— Men hvad skall öfverstinnan säga?

— Bry sig inte om hvad hon säger; nu lefver jag som ungkarl, (lände pipan och satte sig).

— Ni gör rätt i, hörde vi Mimmi säga, som låter er känsla brusa ul i toner.— Men tror ni, alt det är nog lör mitt hjerta? — ingen deltagande vän hör dessa toner.

— Hvem är då jag, bästa konglig sekter?

— Ni?

— Ja.

— Oh! det är ej möjligt, jag är dömd att lefva oförstådd, ingen vill, ingen kan fatta . . .

— Ack jo, kanske klarare än ni sjelf.

— Vore det möjligt — vore det möjligt att jag, som förut letat efter en deltagande menniska, och aldrig funnit någon, skulle här möta en främling?

— Främling! säg ej så — jag är ej främmande för lidandel.

— Att ni, bättre än min onkel . . .

— Er onkel, ack! han fattar ej hjertats qval, lika litet som hjertats fröjd.

— Det var f-n till käring, mumlade öfversten.

— Så går det med dem, som lyssna, anmärkte jag, nästan qväfd af skratt.

— Men han är eljest så öm, sade Alfred, så god.

— Ja, på sitt sätt, på sitt vis, men, det är omöjligt, alt en gammal militär kan begripa hjertats mystér; uppfostrad i ett läger, under kanonernas brak, trummornas hvirflar och soldaternas råa skämt, kan han icke intränga i lifvets helgedom, som endast står öppen för

— för . . .

— Civilstaten, kan jag tänka, mumlade öfversten.

— ... för dem, som kunna fatta . . .

— Bästa Mimmi, ropade Alfred utom sig — var min vän — förlåt — mamsell Mimmi, skulle jag sagt; men min känsla . . .

— Ack! det göres ej behof af ceremonier — jag är er syster.

— Jag eger då en syster! en deltagande syster? — Ack! jag har aldrig egt någon syster, jag har aldrig fått hvila vid en moders bröst!

— Nu ljög han som en borstbindare — syster min lefver, min själ, än i dag och hafver sin varelse, anmärkte öfversten.

— Ej en mor — ej en syster—ack! ni vet ej då hvad lifvet är?

— Nej — min goda syster Mimmi.

— Säg allt — säg allt!

— Ja, jag älskar.

— Jag kunde förstå det — men föremålet?

— Ack! min ädla syster — hon är ung, mycket ung, hon kan ej fatta elden af den känsla, med hvilken jag omfattar henne.

— Är hon mycket ung?— Ja, hon är sexlon år.

— Sexton år, således blott ett barn. — Ack, Alfred, ni skulle ha en qvinna, som funnit klarhet med sig sjelf.

— Men ack! hon är så skön.

— Bästa kongl. sekter, tro en syster, denna skönhet, som ni män så högt värderen, är ett intet mot själens skönhet, och det är långt ifrån alltid det materiella omhöljet motsvarar den anda, som omger sig dermed.

— Men är då ej ögat själens spegel?

— Det var en näsvis fråga, anmärkte öfversten hviskande, ty då skulle Mimmis ögon vara själen af en lake eller

en annan skinnfisk.

— Jo Ögat är själens spegel; men kan också stråla i falsk glans.

— Men jag ser, hvad ni, min syster, tänker.

— Ja — ack ja, hela min själ uttalar sig i min blick, inföll Mimmi, och fästade sina platta synorganer på den olycklige.

Denna blick kunde han ej uthärda, utan frustade till i ett skratt.

— Ni skrattar?

— Nej — ha, ha, ha — nej, det är ett spasmodiskt anfall. — Ack! det är spasmer, ha, ha, ha, hi, hi, hi — ha, ha — mina spas-mer — snart komma konvulsioner också, ha, ha, ha.

— Lugna er, en syster står vid er sida — lugna er! jag är genast tillbaka. -r- Med dessa ord rusade hon ut till mig. — En sked. Margrela, och en bit socker!

Jag lemnade genast det begärda. — Hvad står på?

Men hon gaf ej svar. — Se här, började hon, i det hon framträdde till den arme — se här — det är doktor Hallbergs stillande droppar, 30 stycken på en sockerbit.

— Nej! nej! nu är det bättre.

— Ja, kan väl vara; gapa — det är en öm syster, som bjuder er elt herrligt helsomedel — spasmerna kunna komma igen — en af mina ungdomsvänner skrattade ihjäl sig af förskräckelse — se så, gapa — en syster bönfaller.

Kongl. sektern hade, utan att röja förhållandet, ingen annan utväg att slippa den ominösa skeden, som hans nya syster höll för hans näsa, utan tänkte: — Bevars! inte äro väl de der dropparne farligare att ta in, än att det får gå, för alt komplettera historien. Under dessa lankar åt han sockerbilen och drack en klunk vatten ofvanpå.

— Se så — hur är det med er?

— Bra, endast en smula matt.

Mimmi, som var försedd med hvarjehanda räddningsmedel, och i frågan om själens sjukdomar, med ty åtföljande nervatlacker, var envandrande släckningsapparat, drog nu fram sin Eau de Cologneflaska och gned kongl. sekterns tinningar med denna kostliga balsam.

— Se så, bästa Mimmi, yttrade Alfred, obegripligen styrkt, se så — hvad råd ger ni mig?

— Öfvergif den otacksamma, hon lär sig aldrig att uppskatta en sann kärlek — dessutom är er känsla alltför helig, alltför himmelsk för henne — hon begriper den ej — hon skall aldrig begripa den.

— Och det säger ni, min syster?

— Ja — ja, er syster.

— Min vän?

— Ja, er sanna, innerliga vän.

— Tack, evig tack — en annan gång mera — min onkel kunde komma.

— Han har slagit sig ner i köket och sitter och språkar med Margret. — Ack! hvilken hårdhet, han såg min fasa — han kunde lätt gissa alt det var ni, som led; men han rörde sig ej från stolen — och jag! . . . Om ej en deltagande syster varit er så nära, hade ni kunnat dö, utan att er onkel .... han är en barbar — och Margret, jag begriper henne icke.

— O! det är få, som äro så deltagande som ni.

Mimmi suckade.

— Nej, nu får det der spektaklet ta slut, mumlade öfversten, som hela liden hulpit mig att skratta tyst. Jag erkänner, att det var orätt att ställa till, lika orält att lyssna, men det var alldeles omöjligt att falla på idéen att afbryta den ömma scenen, och ännu omöjligare att ej uppskjuta samvetsqvalen till längre fram, men nu skratta åt hela historien.

— Gå in mamsell — hm — och afbryt dem.

Jag gick, och då jag kom in, hade samtalet aftynat och Alfred satt sig vid pianot för att åter fantisera. Mimmi satt tyst och märkvärdig och ritade namn på fönsterrutan, som i qvälIskylan började rimma sig. Ett stort M. i alla möjliga skrifarter ritades der.

Då jag gick ut, vände sig Alfred om och sade: Det är ej endast på rutan ni tecknar den bokstafven — och så föll han in i de Ijuf-vaste fantasier.

— Nej f-n, det går inte an, mumlade öfversten; inte skall den slyngeln inbilla henne, att han är kär i henne heller — och med dessa ord gick han in.

— God afton, hur f-n står här till?

— Jo, Gudi lof, bättre — väl, ganska väl; hr kongl. sekreteraren mådde något illa, men det gick snart öfver.— Jaså, det var bra det — nu kan du sluta upp med det evm-nerliga qvinlilerandet.

— Men, herr öfversle, själen behöfver ibland tala genom toner.

— Ja, då bör en sådan der pojksjäl tala genom en polska eller galoppad och icke i psalmtoner, som: ”Dagen ifrån oss skrider och kommer igen i morgon qväll.”

— Bäste öfverste — man måste erkänna, att ni med hård hand griper in i det heligaste en menniska har.

— Jaså! åh ja, jag vet hur pass mycken helighet, som besticker sig på en sådan der slyngel.

— Jag må säga, efter allt hvad jag kan finna, kan konglig sektern göra anspråk på att kallas en man — det fordras blott mera erfarenhet — litet mer härdning mot lifvets stormar.

— Se så, stormar det nu — det vet väl f-n hvad herrskapet kucklal ihop här inne, men förbannadt ömt måtte det varit.

— Ja, onkel! sade Alfred med pathos, mamsell Mimmi har för mig löst en del af lifvets gåta, skafTat mig klarhet med mig sjelf, reda med mitt eget hjerta.

— Ha, ha, ha, ha! skrattade öfversten, — men nu allvarsamt, Alfred — nu hålla vi munnen om det der — det passar inte längre.

— Jag skulle tro, inföll Mimmi, att det skulle passa sig om kongl. sektern fick utgjuta sina känslor för sin evigt saknade moders bror.

— Evigt saknade? är hon . . .?

— Ja, 4et är hon, afbröt Alfred, ja, det Ur hon.

— Jaså för f-n, det var sannt — det hade jag glömt.

— Det vill mycket till att glömma en älskad syster, anmärkte Mimmi med en talande blick på Alfred, — det är väl ej alla, som hafva så lätt att glömma, som öfversten tycks ha.

— Hör på, kära Margreta, sade(öfversten till mig när vi råkades ensamme, — hör på — det här går rent f-n i våld. Den slyngeln har inbillat henne så mycket klister, att hon kan bli galen — kära Margreta — det var förbannadt dumt gjordt; men vrid hufvudet rätt på henne igen — och säg rent ut, om ingenting annat hjelper.

— Men, öfverste, det var del jag fruktade.

— Jaha — ja, qvinnan är ett svagt käril; men straxt vi ha ätit så gå vi vår väg, och då kan Margreta på lämpligt sätt — hm, på lämpligt sätt . . .

— Ja, uppgif mig sätlet!

— Hm — på hvilket sätt som helst; men bevara oss Gud, när Emma kom hem och Mimmi föll i förtviflan och så vidare.

Måltiden var tyst — öfversten förargade sig öfver sig sjelf —den kära brorsonen begrep att han gått för långt, Mimmi funderade på hjertats mystér och jag på det der ”lämpliga sättet.”

Som sagd t var, aftroppade herrarne, och jag och Mimmi skulle nu talas vid.

— Bästa Mimmi, du talade länge med Alfred, hvad talade niom?

— Vi? — jo vi talade om hans mor.

— Nå, hvad då?

— Jo, ser du — öfversten är kallare än jag trott honom om;

— att så kallt, så hårdt slita sönder själens fina väfnad!

— Hur då?

— Alfred är en helt annan menniska än man skulle tro om

lians ungdom.

— Alfred är en stor skälm; man hör honom aldrig tala allvar.

— Ja, man döljer ofla hjertats djupaste sår under skämtets yta.

— Men han har intet hjertsår, och om han har sagt dig något sådant, så är det osanning, skämt, icke illa menadt, men ...

— Jaså.

— Men han har verkligen skämtat om han inbillat dig något sådant. Mimmi reste på sig.

— Bästa Mimmi — han är en stor skälm, du bör ej tro ett ord af allt som han sagt.

— God natt, bästa Margret.

— Du blir väl ej ledsen på mig?

— Nej bevars — men jag känner dig nu tillräckligt.

— Ja, det vore väl, du inser således . . .?

— Ja, jag inser att jag blifvit bedragen.

— Nej, nej, det var ej hans mening.

— Nej, inte hans; men, Margret — jag trodde mig i dig hafva träffat en vän, en väninna, i hvars hjerta jag någon gång kunde töm-

, ma mina känslors öfversvall; men nej — du är af is — du kyler — kom ej när mig — du känns som ett af polens isberg — hu! jag ryser — jag ryser öfver en själ, en ande — (hon tog på sig hatten.)

— Men, Mimmi . . .

— För en ande så svart, så djefvulskt kall som din. — Med dessa ord störtade hon på dörren.

— Nå, hur gick expeditionen? frågade öfversten.

— Jo, så att vi blefvo hufvudovänner.

— Ja, det var elt vackert spektakel — den förbannade slyngeln, nu har han ställt till tills Emma kommer hem.

— Men, onkel, hon är bara min syster — det är väl inte farligt.

— Ja, det gör ingenting, du må ha tio dussin gamla käringsystrar;

men det der M:et på rutan — är det rimligt att säga till en treltisju

v^ooQieå treltiåtta — snart sagdt fyratio års flicka, att hon ritat sitt namn i ditt hjerta? — del är ju rent af hutlöst — och det felades ju intet mera än< alt du skulle friat.

— Men, onkel . . .

— Ja, ser du, jag skulle ej bry mig om hela historien, om inte menniskan på det hela vore en beskedlig menniska — den förbannade rutan!!

— Men, onkel, jag skall hjelpa alltihop — låt mig råda — åh, det går förträffligt.

— Nåh hvad?

— Låt mig råda, jag svarar för resten, ha, ha, ha, det måste lyckas.

— Ja, det säger jag, ställ det der i skick igen, pojke; ty eljest var det inte ledsamt, ha, ha, ha.

Och så ändades den dagen.

Påföljande middag, sedan posten kommit på förmiddagen, afsän-des en piga med ett på rosepapper skrifvet bref, så lydande:

”Bästa syster Mimmi! Med posten iick jag i dag bref från den jag håller kärare än mitt lif — allt är bra, hon förstår mig — deltag i min lycka, ber Den tacksamme

Alfred”

Efter en lång stund återkom pigan med samma bref, endast med ändrad utanskrift och då det bröts läste man:

”Med deltagande mottog jag underrättelse om er lycka — om den någonsin icke håller hvad den nu lofvar, så tänk på

er öfverflödiga syster

M—P

— Den spiken drog, sade öfversten — den spiken drog — hm, det var en god sak, att få slut på den förbannade historien.

Mimmi sågs ej till under hela tiden öfverstinnan var borta, och först långt efter, sedan Alfred var rest, kom hon.

— Man kan misskänna sina vänner, yttrade Mimmi till mig, då jag bad henne icke misstaga sig om min välmening. Man kan misskänna sina vänner — vi hafva gjort det, jag erkänner det, gjort det å begge sidor.

— Ja, ganska möjligt.

— Stackars konglig sekler Alfred, fortfor Mimmi med en djup suck — stackars yngling, han vet ej vid hvilken afgrund han nu står, han håller på att störta deri; men han inser icke att hans egen

Teckningar med Text. 9lättsinnighet tvingar honom dit. — Ack, Margreta, denna lätlsinnighet, som nu råder bland de unga karlarne — ingen har några fasta principer, ingen fast tro och förtröstan — det var annorlunda fordom.

— Gud vet, sade jag tviflande.

— Kan du tvifla derpå? Du har då aldrig kånnt min far — ack! min vördnadsvärde gamle tor, hvilken fromhet, hvilken djup känsla af sedlighet — ack!

— Men han var gammal.

— Jaså! Du måtte väl ej vilja kasta skugga på min saliga faders ungdomslif. — O! jag är säker att det var rent, herrligt — religiöst och sedligt i strängaste måtto — men, Margreta — allt sträf-vande är låfängt, jag ville rycka den olycklige ur det haf af elände, i hvilket hans obetänksamhet skulle störta honom — han har ett vekt hjerta — mina ord grepo honom djupt — men det var att rita i sanden vid hafsstranden, der påföljande våg bortsköljde hvarje spår

— han fick ett bref, och alla hans känslor, som jag lyckats rena, blefvo i ett nu åter grumlade och han störtade medvetslöst i armarna på en varelse, som ej förstår honom; ty det finnes mycket i Alfreds hjerta, som kunde bli något af, — ja mycket, om han endast haft en klok handledning.

Hösten — vintern kom, och allt gick sin gilla gång.

Mimmi fortfor att, då och då, helsa på hos hofkamrern, för att tala tröstens ord. Dessa tycktes ha en förträfflig verkan; ty gubben blef med hvarje dag kryare och muntrare, och fastän Mimmi påstod, att hans hjerta ännu led, kunde man ej se det utanpå. Dock utanskriften på ett bref säger ej, om det innehåller bjudningen till ett bröllop eller en jofcspost, och hofkamrern gick, sade Mimmi, genom lifvet, som ett obrutet bref — ingen af hans tre saliga hustrur hade lyckats att bryta detta envisa insegel, som förvarade ”hans bättre jag.”

Mimmi hade ensamt lyckats att något knäcka sigillet, och kasta en ”systerlig blick” på innehållet — och hade, ganska säkert, alldeles brutit det, om ej fru Qverthal så ofta, genom sin närvaro, hindrat henne.

— Jag kan ej begripa den menniskan, sade Mimmi, hvad vill hon? hvad ämnar hon? Hon måtte väl finna, att hon ej kan vara nog, för honom — emellertid plågar hon honom, pinar ut den ädle barnarena själen; ty när hon är der, är han tillsluten för mig — han är då en gåta, som jag förgäfves söker reda.

Så klagade Mimmi.

i^oosLeVåren kom — det var det allraherrligaste väder, men litet smutsigt, då Mimmi en dag kom till mig, lör att åter medtaga mig på en af sina välgörande utvandringar. Vår kosa ställdes till den arma Fiolrotskan. som nu dock fått ett litet arf, hvilket likväl borde väl förvaltas, om det skulle räcka. Det var för att gifva några råd vi nu vandrade ned i bakgatorna. Snart stodo vi vid huset. Ack! om mina råd, sade Mimmi, kunde verka på henne — hon är vek som ett vax, hon har tusende gånger gråtit — ja, gråtit strida tårar, alldeles varit upplöst i tårar — ja, hon — men hvad kan hon, den arma?

Vi inträdde.

Rummet var fullt af andra qvinnor, smutsiga och fula som värdinnan sjelf.

— Se så för f-n, hörde vi en röst, som jag tyckte vara sjelfva Fiolrotskans; men vi sågo henne icke i högen af menniskor, som sutto, drickande på bit.

— Är madam Fiolrot inne? frågade Mimmi.

— Kors, är det min goda mamsell — åh, herre Gud! ja, Gud ske tack och lof till evinnerlig tid för all hans godhet och nåd mot den fattige — så att vi icke längre behöfva ligga till last, utan ha vårt uppehälle utan att behöfva tigga våra smulor.

— Ja, rätt, Fiolrotska, tacka Gud.

— Ja, det gör jag visst, lilla mamsell, att f-n en gång tog och for af med den rackarn, min morbror.

— Så bör ni inte tala, Fiolrotska, det är rent af hädiskt att önska fördömelse öfver sin nästa.

— Ja, det kan väl vara så, lilla mamsell; vill inte mamsell sitta och ta sig en kopp? mak åt er, gummor.

— Nej tack, kära Fiolrotska! jag har allaredan druckit kafife.

— Åh, mamsell håller sig för god, inföll en annan käring, att dricka i vårt sällskap — annars så skall jag, fortfor

hon med någon häftighet och gestikulerande med händerna, skall jag säga lilla goda mamsell, att vi, fastän fattiga, det ingen rår för annat än herren i himmelen, som så olika skiftar, förslår lilla mamsell? — eljest så är vi hederligt borgarfolk, och min man skattskrifven som pumpmakare

— ja, han gör läster också och är borgare i staden, så att det inte är värd t att vara stor.

Detta tal framfördes med en sådan hastighet att del ej kunde afbrytas.

— Ja bevars! inföll Fiolrotskan, vi äro väl inga tjufvar och skälmar heller, som lefva på nåder.

— Nej, Gud ske lof! ärlighet varar längst, fortsatte pumpma-kerskan; ärlighet varar längst och det beror icke på rikedomen det, men! ....— Min goda qvinna, 6ade Mimmi, jag hyser intet högmod, det skall Gud veta att jag är ödmjuk; men jag vill gifva Fiolrotskan några råd . . . .

— Åh ja, på dem sparas inte, sade pumpmakerskan.

— Om användandet af de medel, som arfvet gifvit henne, fortsatte Mimmi.

— Ja — så — började Fiolrotskan, jaså. — Tackar ödmjukast; men så f-n i mitt skinn, lilla söta mamsell, kan jag inte sköta min egendom sjelf.!

— Ni är ryslig, Fiolrotska — ni mins då inte huru ni behandlas af er man?

— Åh ja, det händer öfverallt, att äkta makar ibland bli litet hurr i fnurr på hvarandra och byta ord och ordkastas, och kan komma i litet krakel; men Gud ske lof både jag och Fiolrot hafva vårt fulla förstånd, och det är ingen fara med Fiolroten — hm, hm, (madamen hostade) och rent ut sagdt, då Fiolroten blef litet häftig och kunde utan att mena precist något illa, ty det skall Gud veta, Fiolroten är på det hela taget en hederlig karl och väl liden bland sina gelikar . . .

— Ni stöter således . . . började Mimmi.

— Ja, jag stöter och stöter, ja det gör jag, herre Gud! hvarför blef Fiolroten häftig? jo, det förargade honom alt jag behöfde hjelp af mamsell, ja, det gjorde det, och hade jag inte varit, så vet Gud hur det gått, ty Fiolroten sade ofta: F-n i mig — Gud förlåte mig att jag svär; — skall jag inte passa på och vräka ut henne, och så kallade han mamsell för både elt och annat; ty då du, ditt våp, sa1 han till mig, får en af hennes hopkrympade adertonskillingar, så skall du höra förtal öfver din äkta man för minst två riksdaler. — Men då sade jag alltid:

— Söta Fiolroten! blif inte häftig, ty menniskan är allt beskedlig och menar väl, ja det sade jag — och menar väl, — men det måste väl en gång ta slut på denna pinan, då gubbsaten hinner alt få näsan i vädret och en torfva på henne — ja, det sade jag.

Fiolrotskan var tydligen retad, och om min lukt ej bedrog mig, hade kaffet en tillsats af bränvin, hvilket i sin mån torde bidragit till hennes öppenhjertighet.

— Detta är då den tacksamhet, som ni svurit mig, Fiolrotska — jag föraktar er.

Med dessa ord drog Mimmi sig tillbaka. — Förakta, förakta! skrek hela högen, ja, det skulle du just göra; tror du att vi inte kände din far, gamle Qvistbäcken, det kräket, och mor din, som ingenting bättre var än vi — tvy f-n.Så aflopp vårt filantropiska försök att utströ goda råd i Fiolrotskans hjerta.

— Det är fasligt, yttrade Mimmi — fasligt — och jag hade henne ändå på god väg, ja det hade jag.

— Men hon har bedragit dig, hycklat ånger och bättring, gråtit krokodiltårar.

— Jaså, du tror då verkligen att ett varmt hjerta kan misstaga sig? nej! evigt nej! hon har ej bedragit mig; men den onda principen, ovännen, har sått ut ogräs i mitt hvete.

— Åh det är ett verkligt nöje bästa kamrer, yttrade Mimmi Ull sin vän hofkamrern — ack ja.

— Mamsell Mimmi är då road af att meta?

— Ja — och så vi skola sitta vid sjöns strand, i vassen, och meta tillsammans, ja ....

— Hm, det var roligt — jag har alltid varit en stark* metare och får alltid napp, mamsell Mimmi.

— Det är någonting så idylliskt att i oskyldig glädje sitta på en klippa vid det spegelklara vattnet och kasta ut refven och draga upp små silfverfiskar ur djupet.

— Ja — men om de äro mindre än en half mark, så lönar det inte mödan att lägga dem i korgen — de andra kastar jag.

— Ja, återskänker dem lif och frihet.

— Ja — eller också, om det rent af är ”gli,” så sätter jag dem på långref — kan mamsell Mimmi fiska med långref? — det är lönande der som är större vatten.

— Nej.

— Hm, det skall bli kuriöst — kusin Qverthal vill också vara med.

— Jaså — jaså — ja då kan jag icke.

— Jaså — hå! ja då bli vi väl ensamma — hon är inte så nyfiken af sig hon.

— Ja, vi två, det är nog.

— Hm, det är ändå inte strunt af en sjuttiotre års man att orka alt gå ut till Pålraden och sitta der och meta — hm, — jag mins att det der har sig lätt, min salig hustru — min första salig hustru metade mycket gerna; men den andra ville inte meta — men så fick jag den tredje och hon metade excellent; vi sutto halfva dagen och togo upp fisk, ibland rätt försvarligt, så att vi hade flere kok.

— Det måtte varit herrliga stunder.

— Ja när det gick bra; men ibland kan det rent af vara mot-gjordt — då kommer fisken och smakar och rycker i masken ochäter kroken ren och blank, men nappar inte, del är riktigt förargeligt, och hustru min — den sista, ty min första hustru var ett beskedligt kräk, Gud fröjde själen, — och hustru min, sade jag, blef ordentligt ond och menade på att det var min skuld, så att vi ibland flyttade från hvarandra långa stycken.

Ungefär elt sådant samtal hade Mimmi haft med sin vän hof-kamreraren och nu såg man hofkamrern mycket bittida om morgnar-ne, — ty han gick upp med och som solen, — vandra utåt gatan åt sjösidan till, bärande två metspön, hvaraf det ena var prydt med sil-kestoffsar. Han stadnade utanför* Mimmis boning och inom några ögonblick var hans väninna vid hans sida och vandringen fortsattes. Hela staden menade på, att Mimmi skulle fånga hofkamrern och bli hans Q er de hustru, och öfverstinnan fann skäligt att afråda Mimmi Isån, dessa löjliga vandringar.

— Jaså, du är också en af dem, som hata ett oskuldsfullt na-turlif — ett lif i den goda, herrliga naturens sköte, ett tillfälle att se naturen i all sin prakt, huru solen går upp och förgyller stad och land, sjön och skyn. — Du fruktar att höra foglarnes melodiska drillar — du sätter värde på menniskors omdöme — så svag är icke jag.

— Men man skrattar åt dig, Mimmi.

— Låt dem skratta.

— Man uttyder det illa.

— Att jag i sällskap med en ädel gubbe vill njuta morgonsval-kan under lärorika samtal. — Ha, ha! kära Emma! jag trotsar alla giftiga tungor; jag föraktar alla dem som illa uttyda mina handlingar. Det finnes dock en, som vet huru rent, huru sannt delta förhållande är — jag vädjar till en högre domstol, ty verldens dom sätter jag mig Öfver.

Detta utsädes med en sorts häftighet, nära lik den, som röjde sig då jag ville gifva ett godt råd.

— Du skall ej missförstå mig, bästa Mimmi, — återtog öfverstinnan i försonande ton, — du skall ej missförstå mig. — Ingen tviflar på renheten af dina afsigter — eller det oskyldiga uti att på ljusa dagen ....

— Ja, jag behöfver ej dölja mina gerningar för verlden.

— Nej bevars, — på ljusa dagen med en utlefvad gubbe . . .

— Utlefvad? hvad är del? Hans själ är lika ung som min, som ett barns — en ädel menniska blir aldrig gammal — den eviga ungdomens behag sprider sig öfver hela hans gestalt.

Detta föreföll rätt roligt; väl möjligt att Mimmi hade rätt; men att se den eviga ungdomens behag utspridt öfver en gestalt i knäbyxor och peruk — kunde endast en så idealisk person som Mimmi, se.— Bästa Mimmi, återtog öfverstinnan, man tror att du vill gifta dig med honom, att du söker fånga honom.

— Fånga? nej, om — jag säger om, — det vore så himlens vilja, så vore det ingenting annat än en sann sympati; — jag kan ej neka att vi sympatisera, ej allenast i åsigter, utan — hvad mera är

— i tycke och böjelser — detta betyder väl ej mycket; men — oaktadi jag aldrig länkt ditåt, så — vore det himlens vilja ....

— Nå väl — då lyckönskar jag.

— Kära Emma — som sagdt är, jag har aldrig tänkt ditåt; och huruvida hofkamreraren gjort det, vet jag icke. Han har åtminstone aldrig antydt något närmare förhållande oss emellan, och i sanning, jag känner mitt värde som qvinna nog mycket, för att hålla honom på afslånd. — Jag tviflar på att han ens vågar väcka en dylik fråga, om ej händelsen kastar tillfället i hans väg — således kan jag ej mottaga några lyckönskningar till annat eller mera än att en gång i milt lif hafva funnit en, som uppfattar mig, som förslår mig, som med vänskapens hela värma sluter sig till mig.

Eller della samtal, sågo vi ej till Mimmi på Gud vet huru länge.

Påföljande annandag Jul voro vi i kyrkan, och som ett åskslag från en ren himmel dundrade från predikstolen följande:

”Lysning förkunnas för första gången mellan konungens trotje-nare, hofkamreraren Samuel Petter Görlander och enkefru stadsfiskal-skan Qverthal, född Lunterman, och önskas” m. m.

Öfverstinnan och jag betraktade hvarandra med stum häpnad — och då vi kastade en blick åt karlsidan mötte vi öfverstens leende ögon.

Det var nemligen han, som, oaktadt köld och yrväder, den dagen prompt velat ha oss till kyrkan. — Vi funno nu att han af pre-sten lått veta den stora hemligheten på förhand.

Kamrern hade förbehållit sig att ingen, förr än lysningen förkunnades, skulle få veta saken — han liksom blygdes att fjerde gången blifva lycklig.

Nyheten kom alltför plötsligt för alt icke verka på Mimmis hel-sotillstånd. Hon hade qvällen förut suttit länge hos hofkamrern och gjort betraktelser öfver sljernorna och naturens eviga harmoni — om motsvarigheterna i lifvet och så vidare — och hofkamreraren hade hört på, hållit med och bedt henne ej glömma bort en gammal vän. Och så —!!

Mimmi var länge sjuklig — och började nu på alt nyttja medicin. Hon hade lyckan att gång efter annan Iräffa ädla läkare, som både förslodo hennes lekamliga lidanden och kunde fatta dem, som sårade

t^oosLehennes själ. Emedlerlid blef ej denna förvillelse långvarig — hon fann idel tomhet, idel materialism och okunnighet hos stadens tre läkare. Sommam derpå reste hon till en brunn. Brunnsläkaren der var genast en ädel, känslig själ; men var alltför mycket upptagen och tankspridd. — Doktorinnan var också en älsklig varelse; men hade en riktig uppsjö af vänner. — Mimmi kunde ej blifva allt för någondera och fann snart, att den der brunnsläkaren var sämre än sitt rykte, att han hvarken hade kunskaper eller erfarenhet och — var renonce på hjerta.

Lika olyckligt gick det påföljande år vid en badort. Hon träffade der många ”söta älskliga menniskor,” men alla

hade förbindelse förut, egde vänner, hustru och barn — med ingen lyckades det för Mimmi att utgöra allt — och detta var just det hon i hela sin lefnad velat vara. För detta, alt vara allt för en annan, hade hon uppoffrat sin hela tid, hade lidit försakelser och mödor, ledsamheter och nederlag; men hade ändå aldrig trötlnat. Nu, sedan hon nalkas sextionde året, har hon ändlligen funnit, att menniskoma äro så inrättade, att de älska frihet äfven i vänskap, och att, om man söker klofbinda vänskapen, det stackars cjjuret strypes i klofven.

Mimmi har nu rigtat sina tankar till en bättre verld, der ej sådane vexlingar finnas, som i denna; — hon hoppas på att hon der skall finna en syster eller en bror, för hvilken hon kan blifva allt — här nere har det ej velat gå.

— Stackars Mimmi! tilläde tant Margret — vi hafva skrattat åt henne, åt det löjliga skimmer, som ofta kastar sitt trollsken på en i bollnen god böjelse och gör den till ett mål för gäckeriet — vi hafva beklagat hennes blindhet att slöta tillbaka sina verkliga vänner, de nemligen, som voro del så uppriktigt, att de ville leda hennes uppmärksamhet på henne sjelf — vi hafva insett alt denna egenkärlek just var den, som gaf hennes hela lif dess sorgliga missrigtning, och, tilläde tant Margret, Mimmi borde vara en varning för goda, välmenande, till och med ädla menniskor, som med våld tränga sig in med sin välmening på andra, de vattna vänskapens och välgörenhetens blomma så flitigt, alt hon antingen utdör eller endast skjuter vatten-skott, som vissna vid den första tillstöt.

— Men, frågade vi — lefver hon än, Mimmi?

— Ja visst lefver hon — och ännu har hon samma lust som förr, men hon har öfvergifvit menniskorna, med undantag af pastor Fikonlöf som för närvarande är liksom mer än en menniska, och lilla Amie, den lurfviga knähunden, som är mindre än en menniska. Hon delar nu sin tid mellan dem och gläder sig åt när Amie siller och fäktar med framtassarnc. För honom är hon verkligen allt, ty Amieär så gammal och ful, atl hvar och en annan skulle låta skjuta den gicktbrutna stackarn — hon ensam älskar honom, smeker honom, och ger honom sockerskorper — men Amie hviftar på svansen och sitter äfven för andra än sin välgörarinna; — otack är verldens lön — och vare detta slutet på den historien.

Assessorn såg på klockan, hon var ej mera än sju.

— Tack, goda Margreta, tack — men vi ha godt om tid — hm, von Röbbeln, nu är det din tur.

— Min? — hm, jag vet inte — jag minns inte.

— Ah jo, kära Röbbeln, ropade vi litet hvar. — Bror Röbbeln, onkel Röbbeln, käre Röbbeln, så regnade titlarne — tala om något

— Hm, låt mig fundera — låt mig blott få tid — inte har jag något urval af historier — jag har inga hertigliga slägter att tala om, inga blå ormar och röda barn — och, till på köpel, inga Miminier —hm (han tystnade några ögonblick) — ja, vill ni höra ord förord en bondhistoria?

— Ja.

— Hm — ja, men det är bara en bondhistoria, sådan som jag hört den af en skjutsbonde — och är fördenskull inte egentligen en historia, utan en hel hop sammanrörda i hvarandra — det blir en sak att hålla reda derpå.

— Ja, det skola vi.

Och kaptenen sade: Berättelsen kan kallas:

Ett skjutshåll.

Det var, började kaptenen, för många Herrans år sedan jag en vacker dag var på vägen till Sördala gästgifvaregård. Jag hade på Sördala fått ett par raska hästar och en ung rask bonddräng, som skulle köra. Vi sätta oss i, hästarne rycka till — nu äro vi i farten.

— Han är väl från Stockholm? frågade min skjutsbonde, för att inleda samtalet.

— Ja, någonting ditåt, blef svaret.

— Jaha, inte angår det mig licka; men si, jag frågar alltid her-rarne hvar de äro ifrån, för si det är så roligt att veta, när jag kommer hem till husbond-häradsdomaren, som sitter i stuga och inte kan gå två steg, för si provincialen har varit derule och alla doktorerne i sta'n och inte få de lemma i gång på gubben, fastän de både brännt honom och annat — men si det gör ingenting, för si gubben är rik han, som ett troll, och behöfver icke kunna hvarken gå eller stå — det är hans hästar — dem köpte han i fjol på fastan i Lund och gaf åtta hundra för hvardera — ja, så äro de också komna af Sultan på Fliinge — det var kreatur det, som kungen fått till skänks af kungen i rika Arabien eller Spanien eller något dilut i södra länderna vet jag — bortomför Danmark.

v^.ooQLe— Jaså.

— Ja, det är sannt hvart eveliga ord, som jag säger, och den ena heter Docka och den andra har jag kallat Bolla efler syster min. I den der stugan skall herrn — med förlof, jag vet inte hvad herrn skälls för och derför säger jag rätt och slätt herrn, om herr inte blir ond.

— Nej bevars.

— Annars så skulle jag väl veta hvad han är.

— Löjtnant.

— Jaså — nå, lyflnanten skall vela att jag i förrfjol exercera beväring och slod under fanjunkaren Källander, ja, Källander, annars så är han gift med prostens dotter dernere — hm, ja del är på slätten — och fick, när gubben dog, lolftusen i arf — ja sådana förnäma herrar kunna få rika giften de, då de lika väl föra sig upp som folk och ta allting med reson, så att säga — inte tycker herr lyft-nanten illa vara att jag talar en smula medan det rullar af — för si hästarne ser jag nog efter ändå och om inte lyflnanten tar illa, så...

— Nej bevars, lala du.

— Ja, si annars är det så olika med herrarne — somliga tycka om att silta och spekulera och säga inte ett ord — ulan titta som tjuren på köttmångeln, och lysta en då man klyfver näbb, men si andra herrar äro så lusliga att tala med — mest de som fara enbel; men ta de två hästar så äro de ordkarga — och derföre efter lyft-nanten log paret, så tänkte jag vid mig sjelf — der får jag nog ett lik igen, som hvarken talar eller svarar, för si somliga menniskor äro så inrättade, för si, det är som häradsdomaren säger, både si och så med menniskoma, somliga äro inrättade så och andra så.

— Hm — i den der stugan bodde förr gamle Rapp.

— Jaså.

— Ja, gamle Rapp var en hel karl, annars så var han korpral

— och en duktig karl se'n, må lyflnanten tro, och grann se'n var gubben med sina äretecken på bröstet — för si han hade varit med i krig och då han i fjol begrafdes, så sköt di vid grafven för honom, för si gumman hans bestod krutet — för si inte beslår kronan så mycket som ett skott krut öfver en som med lif och blod försvarat kung och fädernesland. — Del har stackars kronan inte råd till det, kan vela.

— Jaså, lian fick skoll vid grafven.

— Ja, det förslås, för si enkan menade på, alt Rappen var så god att han nog förljenat skoll innan han blef nedmyllad, för si han hade varit i krig, vet, och hade stålt för kulor och krut vet jag, och slagits såsom elt lejon och hade dessutom fått sig lapperhetspennin-gen af kungen i Sverige och så ett kors af ryssen; för si ryssen tyckte så mycket om Rappen och ryssen sade: Rappen skall bära min egen orden, sa' ryssen, och så hängde han på Rappen en grannlåt och sade: Slit den med helsan, gamle Rapp, sa' han, för si den dagen var ryssen god i ögona., Men det hände sig i det stora slaget vid Leipzig, en stad i Tyskland, så hände sig alt Bonaparlen var illa ute och inte visste hvar han skulle taga vägen — för si der stod gamle Rappen med sitt korpralskap utanför dörren och menade på att om Bonaparten ville krypa ut, så skulle de nog ta honom död eller lefvande.

— Det var märkvärdigt!

— Ja, visst var det märkeligt om Rappen kunnat få tag i den menniskan, som ingen annan kunde få tag i, för det alt han försvurit sig — men jag har hört det af många, fastän Rappen aldrig ville tala om del, för si det gick inle bättre, än att f-n lille kom ut ändå och sprang ifrån Rappen, så att den gången stod han der med lång näsa.

— Men, kära du! del der är väl ändå aldrig sannt? ,

— Sannt? jo serra ko tricken är det så, ty det vet hela socknen, och häradsdomaren säger alltid när något går baklänges: det gick som när Rappen tog Bonaparten, det säger häradsdomaren, och inte springer häradsdomaren med limslången, vet jag.

Jag hade nalurliglvis ingenting all invända mot häradsdomarens auktoritet, utan bad endast Pål (så hette drängen) fortsälla.

— Jo si, det är alt tala om gamle Rappen. Nu var det så, (men del talade han om sjelf), att svenskarne derute i Tyskland hade slagit läger och lågo i vida fältet. Då hände det sig, alt Rappen, när han skulle sälta upp flaggan midt för kompanigalan, så märkle han alt en lilen lärka flög upp ur en Jjunglufva, och när han tittade eller hade hon der sitt bo, och fyra små ungar, som inle kunde flyga, i boel. Det der tyckte jag, sa' Rappen, var ömkligt, och så satte jag en käpp vid boet och sade till kompani-kamraterna om huru det var, att der lågo små ungar i boet och att ingen skulle klifva dit. Och ser lyftnanten, ingen enda själ gick dit annat än för att titta på de små som lågo der. Så blef der slag utaf, fast det vet jag inte så noga; men visst blef der oro och så skulle de draga sin väg. Hvem skall akta min lärka? sade Rapp, och så gaf han några skilling åt en gumma i gården bredvid, att hon skulle akta på att inte elakt folk skulle trampa i boet. Och så bröto de upp och marscherade några mil. Men några dagar derefler kommo de igen lill samma slälle, och vipps var Rappen der och såg om sina foglar. Modren var borta, men ungarne lågo ihjältrampade i boet. Rappen satte sig ned bred-vid och han blef så genomledsen att han började gråta. Då kom gumman. — Har du sett efter foglarne? — Åh, sade hon, det har en ryss gjort, jag visade honom boet och bad honom låta bli det; men han slog ihjäl ungarne han. — Jaså, sade Rapp — jag kunde väl veta, alt det inte var en svensk soldat, en som har bo sjelf och hustru och barn i det boet, och så blef han arg på ryssen i alla sina dagar, så inte hade det lönat alt ryssen och fransosen kommit in i vår socken så länge Rappen lefde.

— Hvad är detta för ett fält? afbröt jag Ivärt min munvige skjutsbonde — här har troligen stått ett stort slag. Fältet var öfver-sålladt med bautastenar i så stor mängd, alt man icke behöfde vara antiqvarie för att fasta sin uppmärksamhet på dessa stumma vittnen från en långt försvunnen tid.

Jag kan ej neka, att alla dylika minnesmärken starkt verka på min inbillning. — De äro menniskoverk, men från tider, i seder, i tro och i bruk himmelsvidt skilda från våra, i vissa fall möjligen bättre, i andra, ganska afgjordt, sämre än våra.

— Hvad kallas detta fält? det har varit ett slagfält.

— Hä — jo, här ha visst stått ett stort elt slag, men inte ha det skett hvarken under min fars tid eller farfars heller, fast gubbarn e voro gamla begge två; men si de talade bara om alt i deras förfäders tid så var det en kung, som hette Klack och han blef ihjälslagen här ute — annars så ligger han der borta i backen, med stenen på; för si det är klacks hög som det kallas. — Annars så ha de en vers om hela saken:

Då Wättery blef Jättery'

Hördes ett gny Allt opp i sky.

Ty slaget stod mellan Gunnarp och Medelby, eller Melby som det nu kallas.

— Det har visst varit ett stort slag?

— Ja, det kan lyflnanten lita på, mång tusende sinom tusende menniskor slogos ihjäl på en dag, från solens uppgång till dess ne-dergång, talade farfar om, och så blef kung Klack mördad eller ihjälslagen likasom af de sina egna, som del står i visan om den saken.

— Kan du sjunga?

— Åh inte så mycket, skrattade min skjutsbonde.

— Vill du sjunga den visan om kung Klack — bad jag, som verkligen var nyfiken att höra om någon så gammal tradition fanns i trakten.

— Hm — ja det kan väl ske. — Och efter några hostningar började min slfjutsbonde, med säkerheten hos en bravursångare, somväntar applåder och da capos, följande visa på en af dessa för vårt land så egendomliga toner:

Kom mördaren så grym mer, just in i kungens rum Och sade: du skall dödas i denna samma stund,

Och du skall döden dö allt för min högra hand,

Så kunnigt blir ditt slut för hela Svea land.

— Men, inföll jag, då stupade ju inte kung Klack i ett fältslag, då han mördades i sina rum?

— Hm — det var väl på kongsgården kan jag tro, för si inte vet jag; men ihjälslagen blef han, och ligger der borta i klackshög.

— Lyflnanten ser väl stenen?

— Ja godt, sjung vidare.

— Ja bevars, men si det är bara en visa om kongen, som blef ihjälslagen af en menniska, som inte fruktade Gud eller hans straff, då han med sin mordiska hand kom åt Herrans smorda — annars så heter det så, att kung Klack blef rädd och ledsen för sitt lif, förstås, och så sade han så här:

Om bara jag får lefva i trenne dagar till,

Jag många tunnor gull i lösen gifva vill;

Mitt halfva land och rike jag genast gifver dig,

Men, grymme Ankarström, du skona skall mitl lif.

— Men, det der rör ej kung Klack.

— Ja, inte vet jag; men si den visan sjunga de om densaken, blef min sångares svar, i det han gaf hästarne ett piskrapp, för att slippa vidare undersökningar i historien. Med all aktning för hans historiska kunskap, så var den ej besvärad af någon kritik, tilläde kaptenen *)•

Min skjutsbonde tycktes blifvit antingen modfälld eller sårad af mina anmärkningar vid saker, som han, som bodde på orten, naturligtvis borde känna bättre, än hvilken herre som helst, han måtte resa enbet eller med paret.

Emellertid dröjde detta moln icke länge på horisonten.

Vi mötte nemligen en illa klädd karl, som kom vägen fram, bärande en knippa ris och vedpinnar.

Denne helsade på min skjulsare, som med en min, midt emellan vänlighet och afsky, sade: god dag, Andreas!

— Hvem var den der Andreas? blef min fråga; ty jag ville ej gerna att Pål och jag, för våra små meningsskillnader i svenska historien, skulle skiljas ål som ovänner.

*) Författaren har på en resa, under färden öfver Wettery hed, nästan ordagrannt hört denna berättelse af skjutsbonden, och har upptagit den som ett prof af traditionens sätt att sammanbinda historiska händelser med hvarandra.— Han der?

— Ja.

— Jo, han har varit min läskamrat, då vi gingo till Herrans bord första gången — men si sedan gick det illa för stackars Andreas.

— Hur då?

— Jo, ser lyflnanten, det är så, att galna tankar ibland kommer på en, förslås, när den lede fienden får insteg i ens hjerta — och så är det med Andreas.

— Och vidare?

— Jo, se, han var i min barndom min lekkamrat och riktigt en beskedlig gosse, och rask sedan, och oförvägen, och si vi voro myckel goda vänner, och Gud skall veta, annu i denna dag håller jag af honom, för ser lyftnanten, han har — men det är likagodt hvad han har; men det säger jag rent ut, om jag hade makt som jag har vilja, så skulle inte Andreas behöfva gå sådan der — för det är synd om Andreas.

— Hvad har han gjort?

— Jo, si hela hi&lorien är så här: Der borta i Gunnarp bor en rik enka, en snål sate, som inle unnar den fattige en skärf, nej det gör hon inle. Hon unnar dem inte en gång tak öfver hufvudet. — Nu är det så, alt hon flyttat ut från byn, och se det hände sig i tu-årse’n — kommer herrn ihåg den svåra Onsdagen?

— Ja.

— Det var en smula blåst och snö här på Weltery, snön yrade, så att ingen kunde se hand för sig, och hvar och en, som satt inne, och som var som en menniska bör vara, och sådan som Herren befallt henne vara, då han säger: du skall älska din nästa som dig sjelf — ja, till och med som Frälsaren säger: älsker edra ovänner, (men si den der gamla hexan hatar hela verlden, och blott tänker på att hon skall ha det bra här i tiden) — ja, alla som inne sutto tackade Gud, att de hade tak öfver hufvudet, och bad till Herran att ingen skulle komma i olycka på vägar och stigar. Så hände sig att en faltig tiggeman hittade fram till enkans hus och kom in. Han bad om husrum till dess yrvädret tagit slut; men så mycket godt hade hon inle i sig, ulan hon körde ut honom igen — och så, när det blef klart igen, så hiltade de gubbstackarn uppkrupen bakom en slen; men ihjälfrusen och död.

Inte brydde hon sig om det, och intet straff fick hon, för si, på sådanl finnes intet straff, utan en sådan en, som är skyldig i sin nästas död, den skrifver sig i kyrkan och är stor på, alldeles som hon var en är% menniska, eller hade gjort hvad Guds ord befallt. Och, Gudbevars, efler hon är rik kantänka, så krusa de för henne ihela socken; men si jag— jag tar aldrig af mig hatten för det arga stycket, som aldrig gjort så mycket godt, eller gifvit så mycket, som ligger på min flata hand.

— Men, hvad har del med Andreas att göra?

— Ah jo, nu var saken den, att Andreas var en lustig pojke, och vi andra voro ofta ute med honom på rolighet och på dansar och sådant. Ja, Andreas var liksom förlofvad med en flicka i byn — den grannaste man kunde se, fastän hon var fattig. Så hade Andreas och många andra en höstnatt varit på en lekstuga och vi hade alla så hjertans roligt och dansade intill det började dagas, men då skulle vi gå hem. Vi voro sex — åtta lustiga pojkar, för si det var i tuårse’n,

— och gingo sjungande vägen fram — då hände sig alt vi gingo tält förbi enkans gård. Han må tro att hon har en trädgård med både äpplen och päron i, men så har hon också en häck omkring som heter duga, så hög och stark och med grafvar på ömse håll. Inte vet jag; men en sade: Käringen har stängt in sina äpplen, så att ingen knappt kan se dem.

Vi hade just inte godt öga till henne, ty hon var ett rikligt troll; och så blef det förslag, om vi inte kunde försöka komma in i paradisets lustgård. I det der voro vi alla lika skyldiga — ja, det säger jag rent ut — orätt var det inför Gud och menniskor; men si, man kan bära sig illa åt när man inte länker efler. Meningen var inte att la något från det trollet, utan bara visa henne att hur hon stängde så — för si hon var för oss alla en förargelseklippa, och Andreas hade särskilt agg till henne emedan hon fört ut rykten om hans gamla mor, alt hon kunde trolla och sådant, som visst var en osanning, fastän det nog finnes folk, som kunna mer än andra och skaffa igen stulet gods och sätta sjukdom på folk och kreatur och sådant, det vet man nog, men Andreases mor hon var oskyldig i sådant. Men si, de hade varit i delo om ett arf, som snålsaten ville ha i sig — hon hade inte nog förut, men si vid häradsrätten blef det topsit och så gick det längre och ända till kungs; men allt blef del topsit — så atl rättvisan

hade sin gång, det kan ingen klaga; men sedan så ville hon åt Andreases mor på allting, vis och sätt och då hon inte annat hade alt hitta på, så spridde hon ut, att gumman kunde trolla och mjölkade hennes kor på en knif som hon satte i fähusväggen och sådant, som trollpackor bruka. Sålunda begaf sig att vi pojkar sprungo öfver yttre grafven, arbetade oss genom häcken och in i hennes lustgård. Men inte var meningen att stjäla heller. Men så sade vi: vi skola märka efter oss, så att käringen ser att här ha varit främmande. Och så klef både en och annan upp i trädena och plockade ner äpplen och lade i en stor hög — och visst var det välnågon som smakade på — det förstås, men inte ville vi spjäla — jag säger vi, för si vi voro alla lika skyldiga. Emellertid så skällde en hund och vi sprungo vår väg och skyndade åt hvar sitt håll, för si samvetet var inte rent kan lyflnanten förstå. Men inte visste vi att Andreas, då han skulle ur trädet, vrickade sin fot och sålunda blef qvar, så alt de fingo tag i honom. Nu så fick del elaka stycket något att komma med för att hämnas på Andreases mor och hon for till länsman och så togo de Andreas fast.

Herre Gud! det var ömkligt, och vi lade råd om vi inte alla skulle gå fram vid tinget och säga: vi uro alla lika skyldiga — men då hade vi blifvit tjufvar allihop för den der äpplehögen. Dessutom så talade vi vid Andreas och han sade: Låt bli! det gagnar inte mig, ulan jag tar på mig alltihop. Emellertid så gingo vi till käringen och ville lösa Andreas och betala äpplena tio gånger om, — men si, det ville hon inte höra, utan svor och förbannade sig på att hon skulle hellre gå ifrån gård och grnnd än atl släppa IroNpackans pojke denna gången. Hon var riktigt glad, oläckelset, åt all få göra den stackars pojken olycklig. Del var inte värdL

Så ville vi betala vid rätten, men si det var urbota, för si det var tjufnad ule på marken, och så blef Andreas dömd till vatten och bröd.

Han skulle sett honom inför domstolen huru han såg lugn ut, men visst sågs del att det grep honom om hjerlat; men då lagmannen sade: Det ser ut, som om du ej varit ensam, — så sade Andreas: jo, jag var alldeles ensam, ingen var med mig — del sade han för atl vi skulle gå fria.

Och så fick han sitt straff, vet herrn — det der kommer atl stå oss andra dyrt på den yttersta dagen; men visst skall snålkäringen stå bredvid och få sin dom, hon också.

Ja — men det gick väl an; men så kom Söndagen och då, herre, då — ja, jag glömmer aldrig den dagen — då slod han på pallen inför hela socknen — och si — del allravärsla, hans fastmö var i kyrkan, ty hon tänkte aldrig på alt några äpplen skulle bli så dyra, att en menniskas hela lefnad skulle förstöras; och då hon fick se Andreas på pliktpallen, dånade hon och bars ut ur kyrkan. Och så fick han aflösning.

Men inte begriper jag om del kan vara rätt; ty en tjuf är ju aldrig sluten ur kyrkans gemenskap och behöfver väl inte upptagas i ett samfund, som aldrig uteslutit honom, för si om han begär nattvarden så får han och dessutom så predikas det i sjelfva häktelset, så alt inte begriper jag hvad den der högtiden skall tjena. Vet Jyftnanten?— Jag kunde i detla fall icke upplysa någonting, tilläde kaptenen.

— Sedan, fortfor min skjutsbonde, sedan var det slut med flickan, hon fick sådan blodhosta att hon strök med på samma våren och Andreases mor dog också af sorg och elände. Men, må tro, då var snålkäringen deruppe litet glad i sin själ och tyckle att hon slällt väl till.

Vi alla tyckte alt det var synd om Andreas, som lidit oskyldigt och ensam för allas vår dårskap och dumhet, och derför blef han väl upptagen af alla och vl ville ha honom med oss, men Andreas var mörk i hågen och ville inle vara med. Då sade jag en dag: käre Andreas, kom med oss, vi veta ju alla alt du inte är elak eller en tjuf, fastän lagmannen var tvungen att dömma dig så efler lagens bokstaf.

Men då sade Andreas: — låt mig vara — då jag slodpåpallen och Märta skrek till och dånade, så tänkte jag: Nu är det slut med hela leken — och nu blir jag en slorljuf i alla mina dagar — så har man ställt till med mig.

Det var ju fasligt, men si Andreas menade på att han inte hade att lefva för, för si det skulle, om han blef hundra år gammal, stå i prestbeskedet att han var en tjuf, en oärlig menniska — ja — och då, menade Andreas, kunde han lika väl vara oärlig som ärlig.

Jag bad honom så vackert och sade: det der glöms bort, Andreas — men han sade: det får aldrig glömmas då det skall slå i milt besked, om jag också blef så gammal som Methusalem — sådant blir aldrig förlåtet och, tilläde han och skar tänderna, då de aldrig vilja förlåta mig mitt fel eller brott, så behöfver jag inle vara rädd om de ställa mig dit några gånger till, sade Andreas. Herre Gud! så faslig menniskan ändå är — och ser lyftnanten, sedan dess, så stals der litet emellan hos den der gumman så länge hon lefde — och alla visste ock att det var Andreas, men si nu var han för slug och så fick de lof att släppa ut honom, fastän han ofla var fast — och nu är Andreas den fräckaste tjuf som finnes, han har bitit hufvudet af skammen, som man säger, och Gud vet huru länge folk går säkra om sina lif. Så ser lyftnanten att det blifvil en stor eld af en liten gnista; men hvem blåser på att det blir så rasvildt? — inte vet jag; men visst blåser det på, och det tyckes liksom folk riktigt skulle frukta för att icke brottslingarne blefvo så förhärdade, som de nu blifva. — Det felar inte, utan ser lyftnanten, af litet rök gör man en stor eld, som bränner oss inne allihop till slut. Der ser herrn huru det är med stackars Andreas; men si i våras så blef käringen sjuk och kantänka hon var rädd om lifhanken — och så skickade hon efter kloka gubbar och gummor och de både gjölo bly öfver henne Teckningar ned Text. 10och hade henne ut och drogo henne genom en jordvall och annat som brukas när folk äro illa sjuka — meu ingenting halp, utan det blef allt värre och värre. Ändtligen var det så långt kommet, ott det var rent ute med henne, och då så for de in till en doktor i staden och han skref en lång nota, som kostade sju och tjugu daler på apoteket, och det var både droppar och små hagel, och så tog hon i sig utaf alla slagen; men si, inte kan menniskor rå på när Herren har räknat våra dagar, det förstås, så att det lutade utför och lackade åstad med hvar timme, så alt visst hade en kunnat klippa af doktorsnotan midt på och hon lått nog ändå; men hon hade ändå god råd, så att det gjorde just ingenting. Emedlertid så låg hon der och kämpade och kämpade och kunde inte dö, fastän mor — hos häradsdomaren — både läste öfver henne och annat; men så kom mor att tänka så: Hon har alltid varit så näriger af sig, att hon nog sytt på någon söndag under predikan och derför tog mor tre synålar och bröt tvärt af öfver henne så alt hon skulle få dö — men det gick inte för sig, hon dog inte ändå; — ändtligen så tänkte mor som så: kanske den der domen öfver Andreas qväljer henne, och så letade hon upp papperen om Andreases brott och ref sönder dem i tre bilar öfver henne, och brände bitarne till aska och gaf henne att dricka — och se då blef hon förlossad och dog.

En sådan ända tog den menniskan; men stackars Andreas emedlertid, som genom kyrkoplikten blifvit en brottsling för hela lif-vet. Det är med skampallen i kyrkan, som ordspråket säger: ”Der vår Herre har sin kyrka har också skam sitt kapell,” för si, skall hin onde få makt med en fattig syndares själ, så är det då man sätter skampallen midt i Guds hus och liksom vill säga: Du ville ingen syndares död; men vi vilja förderfva honom rikligt. Stackars Andreas — hm — ja ser lyflnanten, det var en ledsam historia — jo var det så — annat — hoppsan, Docka, du skall inte dra benena efter dig — se så — annat är det med resande herrskap, ser lyftnanten.

— Jaså, hvad då?

— Nå! just ingenting, men ibland så händer det både si och så att se och höra.

— Nå, kära Påhl, tala om hvad du har sett och hört.

— Nå ja, se det är bara om enbet och tvåbet och en trehästavagn.

— Ja tala om enbet, tvåbet och en trehästavagn, bad jag, — och Påhl började:

— Jo se, jag var bara en liten pojkvasker; men jag tjenade då som nu hos häradsdomaren, för si der har jag varit från det jag var liten, derför att far min var liksom torpare under gården, men så drunknade han på ån och så dog mor min inte långt efter och såskulle jag gå på socknen kantänka; men så sade häradsdomaren: ”jag skickar ingen af mitt folk på socknenoch så kom jag dit — och der har jag varit alltsedan, förut utan lön, och se’n med både penninglön och småkläder och elt par tyska stöflor till helgdags och ett par svenska till hvardags.

— Det var duktigt det.

— Ja, visst är det bra — derom är ingen frågan. Men då jag var en liten pojkvasker, så fick jag skjutsa, ty ingen hade, menade häradsdomaren, sådan hand med hästarne som Påhl Persson. Jag var, som sagdt är, en liten pojkvasker och då skjutsade jag ofta Schinjören (Ingeniören), ty han for här och racklade enbet både sent och

bittida och låg i byarne söderut och mätte; men inte hade han mer saker med sig annat än en liten kappsäck af skälskinn, och den var nog sliten i hörnena den, och så en lång låda med sina tillställningar i, och ett stort bleckrör, som såg ut som en kanon, med karteverket uti. Eljest hade han en gammal resväska på bröstet med sina penningar uti; men inte var det mycket.

Hå, jag minns nog att jag skjutsat honom många otaliga gånger i ur och skur, och tyckte i min skinnrock att det rätt var synd om lilla Schinjören, som inte hade mer än sin snäfva kappa. Jag var den tiden pratsam som nu — ty det kan aldrig skada att man talar;

— och så pratade vi, jag och Schinjören, om hvad det kunde vara som var märkeligt. Och så sade jag en gång: — Nu har Schinjören rätt kört som en turk och hedning, — ty hästen var rent hvit.

— Har jag? sade han.

— Ja det har han, sa’ jag.

— Der har du sex skilling, sa’ han.

— Tack, sa’ jag, men det är allt synd om Schinjören att ge mig så mycket.

Då skrattade Schinjören och sade: det skall en rik flicka betala, sa’ han.

Jo serra tre, året derpå så kom han med egen vagn och tog paret och hade fått sig en ny resväska med grannt namn uppå och en stor hund, liksom utsydt. Och jag skjutsa honom och körde sjelf och Schinjören satt bredvid i en ny grafm klädesrock med snören på och var rikligt grann.

Då sa’ jag: — nog synes det att Schinjören fått sig en rik flicka, som han sade i våras.

— Nej, inte än.

— Hvem kan det vara, med förlof? sa’ jag.

— Jo det är en brukspatrons dotter, sa’ Schinjören.

— Och hon ur väl alldeles fasligt rik? sa’ jag.— Åh ja, när far hennes dör.

— Jaså, sa’ jag — är han gammal?

— Nej, inte så gammal, men mycket klen. Och så sa’ Schin-jören att gubben rest både till Tyskland och de påfviske länderna för att få sin helsa igen af vatten, som finnes derute — men inte kan en menniska bli bra utaffvatten.

— Jo, det är visst möjligt.

— Ja, då skulle nog häradsdomaren blifvit bra för sin gikt, ty här borta i prestegårds äng är en generalkälla, och dit rådde de honom att resa och dricka sig till helsa, och gubben for, men inte blef han bättre, fastän han låg der en hel vecka och drack — jag törs inte säga huru många kannor om dagen, men det var alldeles orimligt hvad gubben hällde i sig mycket vatten. Ja — emellertid så var nu Schinjörens svärfar ute och drack vatten i de påfviske länderna.

Må tro Schinjören var litet fin och så gaf han mig en tolfskilling och sade: ser du, Påhl — nu har jag råd, för en rik flicka skall betala’1.

— Ja, det tror jag, sa’ jag — sådana förnäma herrar kunna fa sig en rik flicka; men en fattig pojke, som jag, lår tacka Gud om han med sin brud får sig två kistor — den ena med linne och den andra med fjäderkläder, och en jernkakelugn att sätta i stugan.

Aret derpå, vet lyftnanten, så kom han med ett stort åbäke till vagn, så att vi fick sätta tre hästar för och då hade Schinjören med sig sin unga fru; men tvi valingen var hon inte rätt ful och visst hade han tagit trollet för guldet. Men begge voro svartklädda och hon hade ”floder” på hatten, och de sågo rätt ledsamma ut. Men då hade Schinjören kusk sjelf och så en stor hundracka med silfverhals-band, som skulle sitta på kuskbocken, så att då

fick Påhl Persson hänga sig bakpå och sitta på hösäcken. Och det bar af; ty det var en hund att köra, den kusken; men bra körde han; ty han hade blifvit inlärd på Fliinge och fått sig många kok stryk innan han lärt sig på del viset hålla tre hästar i tömmen. — Jag skall eljest säga att vi den liden hade en sprakfåle till fråhäst — så alt det nog ville karl till; men visst höll han honom, jo det gjorde han. Schinjören var nu, tyckte jag, duktigt förnäm och stor af sig och hade guldring på fingret och guldkedja om*halsen och blanklädersslöflor på fotterna, så nu var han annorlunda än förr. Men han och frun talade inte mycket med hvarandra utan de sutto begge och hade, sanningen alt säga, för menskliga ögon atl se, alltid tråkigt ihop.

Framme vid Sördala ville de ha mjölk; men inle var gästgifva-rens glas godt nog, utan de hade slipade, kruserliga glas med sig — och allt var så stort, att jag inte fick tala vid Schinjörn, utan kusken betalade och gaf mig tre skilling i drickspenningar. De andre stop-pade nog han i sin ficka, kan jag tro. Hvart år kom herrskapet resande vägen fram och alltid med tre hästar; än bar det, sadekuskpn, till Ramlösa, än skulle de resa utrikes, eller skulle de till Stockholm och lefva stort, så att visst lossade Schinjörn på de fångar arma.

Emellertid så kommo de igen för en fyra fem år se’n och hade bara två hästar och jag fick sitta på kuskbocken, alldeles som förr.

— Då kände Schinjörn igen mig och sade: heter du inte Påhl?

— Jo, det skulle väl vara mitt namn, sa’ jag.

— Kors, då har du skjutsat mig förr, sa’ han.

— Jo, råkar nog te’, sa’ jag.

— Hör, mamma, sade han till hustru sin, vi ha väl litet brän-vin i kantinen alt ge Påhl för gammalt; ty nu var han liksom litet gemenare än då han körde med tre hästar; men ser lyftnanten, i tuårse’n så låg jag en natt på håll och så kom der en enbet. Det var en sådan der liten sate, som kallas för norska schäsar, eller en sådan der karniol, och så kom der en liten herre och skrek: är det försatt än?

— Jo, det är säkert det, sa’ ja.

Det var min lilla Schinjör.

— Kors, är det Schinjörn? sa’ jag.

— Jaså, det är du, Påhl, sa’ han.

— Kors, nu far vi som i fordna dagar, sa’ jag.

Då svarade Schinjörn inte.

— Hvar är frun? frågade jag.

— Jo, hon är hemma; men hör på, Påhl, vet du någon liten lägenhet, som man kan få arrendera för godt pris?

— Åh jo, det kunde väl hända.

— Jaså — det var bra.

— Har Schinjörn sålt bruket?

— Ja.

— Hvarför del?

— Ah, det bär sig icke nu för tiden att ha bruksegendomar, det är dåliga konjuntare.

— Hm, jaså, sa’ jag.

— Jag bryr mig inte om att drifva det der, ulan tycker att det är säkrare alt mäta igen, som i fordna dagar.

— Hm, sa’ jag — för si jag hade just ingenting annat att säga.

Men nu fick jag inga drickspengar, utan han bara lofvade mig

— när han kom igen.

När jag kom hem, berättade jag hela passagen för häradsdomaren.— Jaså den, sa’ häradsdomaren — ja, ser du, Påhl, sa’ häradsdomaren, den lilla skärf man sjelf tjenar ihop, sparar man på; men får man pengarne så der, så smälta de som snö i solsken.

— Och Schinjörn?

— Jo, han trodde att arfvet aldrig kunde taga slut och så lefde han som en prins, i stället att lefva som en brukspatron, och så strök hans förmögenhet åt lika lätt, som den kommit, och, sade häradsdomaren, det är hela historien.

Men ser lyflnanten, det der är hvad jag ville tala om enbet, två-bet och Irehästavagnar. — Se så, nu äro vi framme vid Sördala — det gick ju inte dåligt, hvad är lyftnantens klocka?

Med dessa ord drog kapten upp silt ur och tilläde skrattande: jag har uppehållit er på det skjulshållet så länge, att klockan är tio — nu bryta vi upp.